

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
«Έρευνα για την τοπική κοινωνική ανάπτυξη και συνοχή»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ**

ΣΥΓΓΡΑΦΗ : ΜΗΤΡΕΛΛΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Επιβλέπων καθηγητής : κ. Παπάνης Ευστράτιος (Επίκουρος καθηγητής)

Μέλος Επιτροπής : κ. Ρόντος Κων/νος (Αναπληρωτής Καθηγητής)

Μέλος Επιτροπής : κ. Γιαβρίμης Παναγιώτης (Λέκτορας)

Μυτιλήνη, 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	ΣΕΛ: 3
----------------	--------

ΜΕΡΟΣ Α

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ – ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ	ΣΕΛ: 4
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΣΕΛ : 22
ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ.....	ΣΕΛ: 29
Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	ΣΕΛ: 51
ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ.....	ΣΕΛ : 70
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ.....	ΣΕΛ : 76

ΜΕΡΟΣ Β

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

1.1 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	ΣΕΛ.: 82
1.1. 2 ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	ΣΕΛ : 82
1.1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΣΕΛ : 84
1.1.4 ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΣΕΛ : 85
1.1.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ	ΣΕΛ : 85
2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΣΕΛ.: 89
3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	ΣΕΛ: 110
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	ΣΕΛ : 131
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	ΣΕΛ: 142

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη ερευνά τη μαθητική διαρροή με επίκεντρο τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου και του συμπλέγματος των Δωδεκανήσων. Πρόκειται ουσιαστικά για μια συγκριτική έρευνα των δύο αυτών ελληνικών Περιφερειών, με στόχο να αποδοθεί μία πλήρης εικόνα των μαθητών που διακόπτουν πρόωρα τη θεσμοθετημένη εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Από τη σχετική βιβλιογραφία προκύπτει ότι η μαθητική διαρροή εξακολουθεί να παραμένει ακόμη και σήμερα ένα πολυπαραγοντικό ζήτημα, που παίρνει μάλιστα τις διαστάσεις ενός σύγχρονου και μεγάλου κοινωνικού προβλήματος.

Η επαγγελματική αποκατάσταση των νέων που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο στις νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας, σε συνδυασμό με τη γενικότερη διάρθρωση του εργατικού δυναμικού, δημιουργούν ένα ενδιαφέρον πεδίο έρευνας. Η ιδιαίτερη σημασία που έχει η διερεύνηση του φαινομένου της σχολικής διαρροής συνδέεται με το ότι το σχολείο αποτελεί ταυτόχρονα βασικό παράγοντα κοινωνικής ένταξης, αλλά κι ένα αυτοτελές πεδίο ένταξης.

Το πρόβλημα της μαθητικής διαρροής επιλέχθηκε από την ερευνήτρια γιατί αποτελεί ένα πολυδιάστατο πρόβλημα και μια μακροχρόνια διαδικασία. Η αντιμετώπιση του φαινομένου της μαθητικής διαρροής, δημιουργεί τα θεμέλια της αναβάθμισης του εκπαιδευτικού επιπέδου περισσότερων νέων ανθρώπων, ώστε να επιτευχθεί καλύτερος επαγγελματικός προσανατολισμός, ομαλότερη ένταξη στην αγορά εργασίας και αποτελεσματικότερη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων για την πρόοδο των τοπικών κοινωνιών.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ – ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

Στις σύγχρονες κοινωνίες της γνώσης, η εκπαίδευση καθίσταται το ισχυρότερο συγκριτικό πλεονέκτημα σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, πλεονέκτημα που μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική ανάπτυξη και ευημερία. Οι χώρες εκείνες που επένδυσαν στην δημιουργία ενός ανταγωνιστικού και αποτελεσματικού εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο παρέχει γνώσεις και δεξιότητες τόσο κατά την σχολική και φοιτητική ηλικία όσο και κατά το υπόλοιπο της ζωής, σήμερα απολαμβάνουν ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης (Ανθοπούλου, Παλαιοδήμος :2006).

Ο Durkheim ήδη από το 1956 όρισε την **εκπαίδευση** ως την οργανωμένη και μεθοδευμένη άσκηση αγωγής από ενήλικους ανθρώπους σε ανήλικα άτομα με στόχο να ηθικοποιηθούν και να κοινωνικοποιηθούν συστηματικά, ώστε να αναπτύξουν εκείνες τις ικανότητες -πνευματικές και σωματικές- που είναι καίριες για την ανάπτυξη της κοινωνίας μέσα στην οποία θα ζήσουν. Ο ορισμός του Durkheim τονίζει τη σημαντικότερο ρόλο της εκπαίδευσης για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων κοινωνικών υποκειμένων, τη διατήρηση της κοινωνίας, αλλά και την πίεση που ασκείται στα νέα μέλη με στόχο την κοινωνική ένταξη της και την κοινωνική συνοχή (Γιαβρίμης, Παπάνης, Ρουμελιώτου: 2007).

Η Σαϊτή (2000) ορίζει την εκπαίδευση ως *"την οργανωμένη, εκ μέρους της πολιτείας ή της κοινωνίας ή και των ατόμων, ενέργεια, μέσω της οποίας επιδιώκεται, με βάση κάποιο σχέδιο, η μετάδοση ορισμένων θεωρητικών γνώσεων, όπως και πρακτικών και τεχνικών ικανοτήτων στη νέα γενιά"*. Το στοιχείο δε, που την καθιστά ιδιαίτερα πολύτιμη για τους νέους κυρίως ανθρώπους, είναι ότι στη σημερινή εποχή της γνώσης, της τεχνολογίας και των διαρκών κοινωνικο- οικονομικών αλλαγών, τα άτομα πρέπει να έχουν την ικανότητα να ανταποκρίνονται με επιτυχία (Cummins: 2003. Κεδράκα 2007) σε όλες τις εξελίξεις των εργασιακών απαιτήσεων γρήγορα και ευέλικτα (Καρυωτάκη:2008. Νικολάου : 2009).

Ο Cummins (2003) διατείνεται ότι στις μέρες μας οι πληροφορίες διπλασιάζονται κάθε πέντε χρόνια περίπου και το άτομο θα πρέπει να έχει αναπτύξει εκτός από ένα ευρύ γνωστικό πεδίο και δεξιότητες όπως ευφυΐα, αφηρημένη σκέψη και κριτική σκέψη για να ανταπεξέλθει στην εργασία του, όποια κι αν είναι αυτή, οι νέοι που δεν

ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, αυτόματα αποκλείουν τον εαυτό τους από την οικονομία . Αυτό συμβαίνει γιατί στις σύγχρονες συνθήκες ζωής (Cummins : 2003. Κεδράκα : 2007), ακόμη και για ανειδίκευτες εργασίες απαιτούνται πλέον εκπαιδευτικές προϋποθέσεις που θα επιτρέπουν στα άτομα να προσαρμόζονται ανά πάσα στιγμή σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον(Νικολάου: 2009).

Παγκοσμίως κάθε χρόνο, μεγάλος αριθμός νέων ανθρώπων εγκαταλείπουν το σχολείο . Είναι αξιοσημείωτο δε, ότι το ποσοστό αυτό έχει παραμείνει περίπου σταθερό τα τελευταία τριάντα χρόνια , αν και στην εποχή που διανύουμε έχουν επενδυθεί πολύ σημαντικότερα ποσά στον τομέα της εκπαίδευσης σε σχέση με το παρελθόν (Dynarski, Clarke, Cobb, Finn, Rumberger, Smink : 2008).

Το φαινόμενο της εγκατάλειψης της υποχρεωτικής φοίτησης των μαθητών αλλιώς αποδίδεται κατά τον Fossey (1996) και με τους όρους « διακοπή » και « σχολική διαρροή». Οι Barber & McClellan(1987), Παλαιοκρασάς και συν (1999), Παρατηρητήριο Μετάβασης(2006) τονίζουν ότι *«όταν στην εκπαιδευτική γλώσσα χρησιμοποιούνται οι παραπάνω όροι, αναφερόμαστε ουσιαστικά σε μαθητές που απουσιάζουν από το σχολείο στο οποίο φοιτούν συνήθως , χωρίς παράλληλα να έχουν εγγραφεί σε κάποιο άλλο ιδιωτικό ή δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα . Μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα συστηματικής απουσίας τους , χαρακτηρίζονται ως άτομα που εγκαταλείπουν το σχολείο και δεν ολοκληρώνουν την εκπαίδευση που έχει καθιερωθεί σε μια χώρα ως υποχρεωτική για κάθε πολίτη »* (Νικολάου: 2009) .

Σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat, άτομα που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο θεωρούνται εκείνα που:

- α)* βρίσκονται στην ηλικιακή ομάδα 18-24 ετών και έχουν εκπαίδευση το πολύ μέχρι και το απολυτήριο του κατώτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που αντιστοιχεί στο επίπεδο ISCED 2 (το αντίστοιχο του ελληνικού Γυμνασίου) και
- β)* δεν συμμετέχουν σε οποιαδήποτε δραστηριότητα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Με βάση τον ορισμό αυτό, δημιουργείται ο δείκτης **“Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου”**, ο οποίος δείχνει την ποσοστιαία αναλογία των ατόμων ηλικιακής ομάδας 18-24 ετών που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο στο σύνολο των ατόμων της ηλικιακής αυτής ομάδας (ΥΠΕΠΘ : 2007).

Ωστόσο αξίζει να αναφερθεί ότι δεν υπάρχουν διεθνώς ενιαίοι ορισμοί που να προσδιορίζουν το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής. Στην Ολλανδία, π.χ χρησιμοποιούνται δυο ορισμοί των Dekkers και Claassen (2001), σύμφωνα με τους οποίους, η μαθητική διαρροή περιλαμβάνει τους μαθητές που φεύγουν στην πρώτη φάση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης χωρίς ένα πιστοποιητικό γενικών γνώσεων, ενώ ο πιο πρόσφατος ορισμός περιλαμβάνει τους μαθητές που έχουν δίπλωμα Γυμνασίου αλλά δεν έχουν βασική επαγγελματική κατάρτιση (Καρυωτάκη : 2008).

Οι Putman & Tankard (1964) και Le Compte (1985) αναφερόμενοι στο αμερικανικό εκπαιδευτικό σύστημα, θεωρούν μη αποφοιτήσαντες κανονικά, τους μαθητές που εγκαταλείπουν το σχολείο για οποιοδήποτε λόγο (εκτός θανάτου) πριν την κανονική αποφοίτηση από την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Dworkin , Le Compte : 1991) .

Το Εθνικό Κέντρο της Εκπαιδευτικής Στατιστικής (NCES: 2003) των Η.Π.Α. αναφέρεται στους μαθητές εκείνους που δεν επιστρέφουν στην τάξη με το άνοιγμα του σχολείου, χωρίς να έχουν εκδιωχθεί από αυτό, ή δεν συνεχίζουν το σχολείο εκτός δημόσιου σχολικού συστήματος ή δεν φοιτούν σε κάποιο κολέγιο.¹

Η σχολική διαρροή πάντως , όπως κι αν οριοθετείται, στοιχειοθετεί από μόνη της κοινωνικό αποκλεισμό, γιατί όταν ένας μαθητής διακόπτει τη φοίτησή του από το σχολείο ,αυτομάτως χάνει το αυτονόητο πλέον δικαίωμα της εκπαίδευσης που έχουν όλοι οι άνθρωποι στον ανεπτυγμένο κόσμο. Σε ό,τι αφορά ιδιαίτερα την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, οι απόφοιτοί της θεωρούνται μέρα με τη μέρα οι πιο ανειδίκευτοι, άρα και επαγγελματικά αποκλεισμένοι .

Σύμφωνα με την Κογκίδου και συν (1997) , όσοι αποκλείονται, είτε εξαρχής από τη φοίτησή τους στο σχολείο είτε περιθωριοποιούνται σε δεύτερη φάση μέσα σ' αυτό, επειδή έχουν ελάχιστες ή καθόλου ευκαιρίες επιτυχίας, βιώνουν τη **σχολική αποτυχία** και οδηγούνται σε πρόωρη διακοπή της φοίτησής τους (Ακριτίδης, Παπαδόπουλος, Τοκατζόγλου : χχ) .

Η εγκατάλειψη του σχολείου σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ (OECD:1998) αποτελεί απόρροια συνεχόμενων καταστάσεων σχολικής αποτυχίας και μπορεί να

---

¹ http://www.tasb.org/legislative/documents/completion_1008.pdf

συμβεί είτε πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, είτε μετά από αυτήν (Γιαβρίμης και συν : 2007).

Από την υπάρχουσα βιβλιογραφία, γίνεται κατανοητό ότι οι όροι «*σχολική αποτυχία ή επιτυχία*» σημαίνουν την ολική ή μερική εκπλήρωση ή όχι από κάποιο μαθητή των μαθησιακών στόχων μιας συγκεκριμένης εκπαιδευτικής βαθμίδας (Καλογρίδης: 1995. Καΐλα, Ξανθάκου & Ανδρεαδάκης, 1996. Δήμου: 1997. OECD, 1998). Η επιτυχία πάλι, για τους Kupersmidt & Coie (1990) ταυτίζεται με την απουσία προβλημάτων και την επίτευξη υψηλής σχολικής επίδοσης από το μαθητή , ενώ αντίθετα η σχολική αποτυχία χαρακτηρίζεται από τη δυσκολία ή την πλήρη αδυναμία κατάκτησης των μαθησιακών στόχων (Γιαβρίμης και συν : 2007).

Ο Παπαδόπουλος (2001) υποστήριξε ότι η σχολική αποτυχία σχετίζεται άμεσα με τις έννοιες της σχολικής αξιολόγησης και της σχολικής επίδοσης, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί από το εκπαιδευτικό σύστημα. Αφορά, λοιπόν, σε αυτούς τους μαθητές των οποίων η επίδοση στο σχολείο είναι κάτω του μέσου όρου , γεγονός που τους εμποδίζει να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου, κάνοντας την περαιτέρω παραμονή τους σε αυτό από προβληματική μέχρι και αδύνατη. Για τη Χατζοπούλου (2000) η σχολική αποτυχία μπορεί να διακριθεί σε *γενική* και *εκλεκτική*. Η γενική σχολική αποτυχία αφορά σε χαμηλή επίδοση σε όλα τα διδασκόμενα μαθήματα ενώ η εκλεκτική σχετίζεται με ιδιαίτερες δυσκολίες σε συγκεκριμένα μαθήματα, όπως η ανάγνωση, η γραφή και τα μαθηματικά (Καρυωτάκη : 2008).

Ωστόσο , η έννοια της σχολικής αποτυχίας μπορεί να έχει και αμφίσημη σημασία κατά τον Παπαδόπουλο(1990) , αφού περιλαμβάνει :

- την αποτυχία του μαθητή στο σχολείο, αλλά
- και την αποτυχία του εκπαιδευτικού συστήματος να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του μαθητή ².

Η αποσαφήνιση αυτή θέτει αυτόματα και την έννοια της **σχολικής επίδοσης** και τη νοηματοδότηση που αποδίδεται στον όρο αυτό, στο επίκεντρο της διερεύνησής μας.

Η σχολική επίδοση (Esland: 1971. Παρασκευόπουλος : 1985) μπορεί να οριστεί ως ένα συνεχές, όπου στο ένα άκρο βρίσκεται η σχολική επιτυχία και στο άλλο η σχολική

---

² <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

αποτυχία, ενώ οι διατομικές διαφορές είναι εντονότερες και προκύπτουν από τον τρόπο αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό της ικανότητας και της ευφυΐας του μαθητή με αυθαίρετα κριτήρια. Αυτό σημαίνει ότι αν άλλαζαν τα κριτήρια αυτά, θα προέκυπτε διαφορετική κατανομή της επιτυχίας και της αποτυχίας, η οποία δε θα λειτουργούσε π.χ. σε βάρος των παιδιών από χαμηλά κοινωνικο-οικονομικά στρώματα, γιατί θα βασίζονταν στην ιδέα της «πολιτιστικής διαφορετικότητας» και όχι της «πολιτιστικής ανεπάρκειας»³.

Κάτι ανάλογο υποστήριξε αργότερα και ο Κυρίδης (1996), αφού όπως λέει, «σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο η σχολική αποτυχία συνδέεται με τον κοινωνικό αποκλεισμό και αποτελεί κυρίως χαρακτηριστικό των μαθητών από χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα (εργάτες, αγρότες, άνεργοι, Τσιγγάνοι, πρόσφυγες, μετανάστες και παλιννοστούντες που ζουν μακριά από αστικά κέντρα ή σε υποβαθμισμένες και απομονωμένες περιοχές). Είναι φανερό, ότι η αδυναμία του σχολείου να υποστηρίξει ποικιλότητα τη μάθηση και τη συστηματική φοίτηση παιδιών τέτοιων κοινωνικών ομάδων, παίζει καθοριστικό ρόλο στην απόφαση των τελευταίων να το εγκαταλείψουν (Ακριτίδης και συν : χχ).

Με άλλα λόγια, η κοινωνικο-οικονομική προέλευση αποτελεί παράγοντα που προδιαγράφει εξίσου το σχολικό μέλλον, όχι μόνο των παιδιών της πλειονότητας (Λιάμπας & Τουρτούρας: 2007), αλλά και εκείνων από διάφορες μειονοτικές ομάδες. Για τους Κάτσικα και Καββαδία (2000) μια πιθανή σχολική αποτυχία οδηγεί τα παιδιά των χαμηλότερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων στην εγκατάλειψη της σχολικής τους σταδιοδρομίας, σε αντίθεση με εκείνα των ανώτερων στρωμάτων, τα οποία ενθαρρύνονται από τις οικογένειές τους στο να παραμείνουν στο σχολείο, ακόμα και όταν οι επιτυχίες τους είναι περιορισμένες. Με βάση αυτό το συμπέρασμα, η διάσταση της ευθύνης για τη σχολική αποτυχία ενός μαθητή, δεν εξαντλείται όπως υποστηρίζεται από κάποιους, στις ατομικές αδυναμίες του κάθε παιδιού να παρακολουθήσει τα μαθήματα της τάξης, αλλά επεκτείνεται και σε επίπεδο οικογένειας, εκπαιδευτικού συστήματος με όλους τους παράγοντες που το συναποτελούν, καθώς και σε επίπεδο ευρύτερα κοινωνικό. Έτσι ο κοινωνικός αποκλεισμός που ακολουθεί, απορρέει από

---

³ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

μια κατάσταση που εντάσσεται σ' ένα φαύλο κύκλο αιτιακών διεργασιών, που τον αναπαράγουν και τον συντηρούν οδηγώντας συνήθως το νέο άτομο στην περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό οικονομικό και κοινωνικό (Ακριτίδης και συν: χχ).

Η **στασιμότητα** με τη σειρά της, είναι δείκτης σχολικής αποτυχίας και υποθάλπει για τον Horn (2003) τον κοινωνικό αποκλεισμό. Σε οποιαδήποτε βαθμίδα της εκπαίδευσης κι αν συμβαίνει η σχολική στασιμότητα, δεν προάγει την υψηλή επίδοση και την επιτυχία, αλλά αντίθετα, αυξάνει συχνά τα ποσοστά της σχολικής διαρροής και εγκατάλειψης. Ιδιαίτερα η πολλαπλή στασιμότητα στην ίδια τάξη οδηγεί σχεδόν απόλυτα σε σχολική διαρροή, αφού κατά τους Παπακωνσταντίνου (2000) και Μυλωνά (2001), η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών που παραμένουν στάσιμα, εμφανίζουν εκ νέου χαμηλές βαθμολογίες κατά την επανάληψη της ίδιας τάξης, ενώ όσα εγκαταλείπουν την υποχρεωτική φοίτηση, έχουν χάσει μια, δυο, τρεις ή και περισσότερες χρονιές, πριν την οριστική απόφασή τους να το εγκαταλείψουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις η επίδοσή τους δε φαίνεται καθόλου να βελτιώνεται (Ακριτίδης και συν : χχ) .

Σήμερα γνωρίζουμε ότι οι παράγοντες που οδηγούν στη σχολική αποτυχία και συνεπώς στη σχολική διαρροή, έχουν περισσότερο σχέση με την αδυναμία του σχολείου να αντιμετωπίσει την πρόκληση της ποικιλομορφίας της σύγχρονης σχολικής τάξης παρά με τα προσωπικά χαρακτηριστικά των παιδιών ή τις οικογενειακές συνθήκες στις οποίες ζουν. Επιπλέον, οι παράγοντες που συμβάλλουν σύμφωνα με τις έρευνες στην απόφαση των μαθητών να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο, είναι σχεδόν κοινοί σε κάθε χώρα και εστιάζονται ουσιαστικά σε **πέντε θεωρητικές ερμηνείες της σχολικής αποτυχίας**⁴.

Η **θεωρία της νοημοσύνης** στηρίχθηκε κατά βάση στα τεστ νοημοσύνης, σύμφωνα με τα οποία τα άτομα των κατωτέρων οικονομικών-κοινωνικών στρωμάτων παρουσιάζουν χαμηλή επίδοση, σε αντίθεση με αυτά των ανώτερων στρωμάτων, αλλά και σε απόψεις που ανέφεραν ότι οι νοητικές ικανότητες είναι εγγενείς, δηλαδή κληρονομούνται.

Η μειωμένη νοητική ικανότητα αφορά ειδικότερα:

---

⁴ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

^ Στην ωρίμανση (ρυθμός και επίπεδο ανάπτυξης κινητικών και αντιληπτικών ικανοτήτων).

^ Στη μάθηση (ικανότητα απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων από την επαφή με το περιβάλλον).

^ Στην κοινωνική ένταξη (ικανότητα ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της κοινωνίας στην οποία ζει).

Η «δήθεν γνωστική υστέρηση» ορισμένων παιδιών διαπιστώνεται μέσα από τη διενέργεια "θεσμοθετημένων" τεστ και τεστ νοημοσύνης που, ενώ προβάλλονται ως αντικειμενικά, περιέχουν όμως και εκφράζουν τις επικρατούσες πολιτιστικές αντιλήψεις και αξίες. Συχνά επίσης η αποτυχία στα μαθήματα οφείλεται σε μη διαγνωσμένες μαθησιακές δυσκολίες (π.χ. Δυσλεξία, δυσαναγνωσία, κτλ) με συνέπεια τα παιδιά να δυσκολεύονται στα μαθήματα, να απογοητεύονται από τις χαμηλές επιδόσεις τους και δευτερογενώς, να αναπτύσσουν αρνητισμό απέναντι στην εκπαίδευση. Οι σχολικές μέθοδοι όμως ταιριάζουν στους μεσαίους ή καλούς μαθητές και οι νέοι που έχουν εξατομικευμένα προβλήματα ,δεν ξέρουν πάντα πώς να αντιμετωπιστούν από τη σχολική κοινότητα. Επειδή δε, και οι αντιλήψεις και οι αξίες των παιδιών από «ιδιαιτέρως» κοινωνικές τάξεις δε συμπίπτουν με το "κύριο ρεύμα" της κοινωνίας, φτάνουν συχνά να αντιμετωπίζονται ως *παθολογικές καταστάσεις*. Υπό το πρίσμα αυτό, οι αξίες των μεσαίων τάξεων εμφανίζονται σαν να αποτελούν τις αντιλήψεις και τις αξίες ολόκληρης της κοινωνίας και να συνιστούν τη μόνη αξιόλογη κοινωνική πραγματικότητα. Επομένως, ό,τι κατατάσσεται έξω από αυτές, πρέπει να θεωρείται ελλειπτικό και παθολογικό .Το αποτέλεσμα είναι ότι τα παιδιά συγκεκριμένων ομάδων , νιώθουν "ξένα" με το σχολικό περιβάλλον και σιγά-σιγά απομακρύνονται από το σχολικό περιβάλλον, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν αρνητικές στάσεις για τη μάθηση(Γιαβρίμης και συν : 2007. Κεδράκα : 2007. Καρυωτάκη : 2008).

Σύμφωνα με τη θεωρία της νοημοσύνης οι διαφορές που παρατηρούνται στη σχολική επίδοση οφείλονται κατά κύριο λόγο στις ατομικές, εγγενείς διαφορές των μαθητών και με αυτή την έννοια , η ευθύνη είναι του ατόμου και όχι του ευρύτερου περιβάλλοντος, κοινωνικού-οικονομικού-πολιτισμικού- εκπαιδευτικού

Εντούτοις, η θεωρία αυτή δέχτηκε αρκετή κριτική από τους κοινωνιολόγους που υποστήριξαν ότι:

A) είναι αδύνατο να χωριστούν οι γενετικές από τις περιβαλλοντικές επιρροές, όπως για παράδειγμα η ένδεια, ώστε να διευκρινιστεί ποιος παράγοντας μπορεί να ασκήσει τη μεγαλύτερη επιρροή.

B) Τα τεστ νοημοσύνης είναι πολιτισμικά – προκατειλημμένα, δηλαδή δεν μπορούν ποτέ να θεωρηθούν ως κοινωνικά ουδέτερα επειδή μετρούν, μόνο αυτό που οι ερευνητές ορίζουν ως νοημοσύνη. Όμως αυτό συνήθως απεικονίζει την εμπειρία και τη γνώση της μεσαίας τάξης και όχι όλων των κοινωνικών στρωμάτων.

Το πρόβλημα της σχολικής αποτυχίας στηρίζεται επομένως στο ότι το σχολείο δεν μπορεί να συλλάβει τις διαφορές και να τις θεωρήσει αξιόλογες. Άρα, η αποτυχία δεν είναι αποτέλεσμα έμφυτης ανικανότητας, αλλά αποτέλεσμα αρνητικών εμπειριών που προέρχονται από το ίδιο το σχολείο (Γιαβρίμης και συν: 2007. Καρυωτάκη : 2008).

Η θεωρία του πολιτισμικού ελλείμματος εντοπίζει την αιτία της εκπαιδευτικής αποτυχίας στο οικογενειακό περιβάλλον. Πέντε παράγοντες ενοχοποιούνται από τη θεωρία αυτή για την εκπαιδευτική επιτυχία ή αποτυχία: α) οι γονεϊκές αντιλήψεις και τα κίνητρα μάθησης που αναπτύσσουν τα παιδιά μέσω του περιβάλλοντος, β) η ανατροφή ή κοινωνικοποίηση, γ) ο γλωσσικός κώδικας και η χρήση του δ) η πίστη που μεταδίδουν οι γονείς για τις αξίες της μόρφωσης στα παιδιά και ε) ο τρόπος που αντιμετωπίζουν οι γονείς τη σχολική επίδοση του παιδιού τους και εμπλέκονται συνολικά στη σχολική διαδικασία. Όπως διαπιστώνει η Epstein (1992), «το βασικό μήνυμα των σχετικών ερευνών, τόσο των παλαιότερων, όσο και των πιο πρόσφατων, είναι ότι η οικογένεια είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για τη μάθηση, την ανάπτυξη και τη σχολική επίδοση των παιδιών» (Πλαδή : 2005 . Γιαβρίμης και συν: 2007).

Η οικογένεια είναι η βασικότερη μονάδα κοινωνικοποίησης του ατόμου γιατί μέσα στην οικογένεια το παιδί δέχεται τις πρώτες φροντίδες για την επιβίωση. Στη συνέχεια, η οικογένεια επεμβαίνει στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων του παιδιού, στην εκμάθηση της γλώσσας και στη μετάδοση των αντιλήψεων των αξιών και των κανόνων της κοινωνικής ζωής. Αυτή η θεωρία υποστηρίζει ότι η μειωμένη σχολική επίδοση των παιδιών οφείλεται στα ελλιπή πολιτιστικά, πνευματικά και κοινωνικά ερεθίσματα που τους προσφέρονται από το περιβάλλον τους σε αντίθεση με τα παιδιά άλλων τάξεων (Κωνσταντινίδης:1989. Βρύζας:1992. Κουλουγλιώτη : 1995).

Ένας ακόμη παράγοντας λοιπόν, που συμβάλλει στη δημιουργία της σχολικής αποτυχίας είναι γονεϊκές καταβολές και η γονεϊκή συμπεριφορά αφού επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη στάση του παιδιού απέναντι στη μάθηση και τη σχολική κοινότητα.

Τα πορίσματα νεότερων ερευνών (Παπακωνσταντίνου :1981 . Τζάνη :1988. Brooks, Guo & Furstenberg: 1993) δείχνουν ότι το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας, το επάγγελμα των γονέων(εργάτες ή επαγγελματίες και ανώτερα στελέχη) αλλά και η στάση τους απέναντι στο σχολείο και τον εκπαιδευτικό θεσμό γενικότερα , επηρεάζουν τη φοίτηση του παιδιού στο σχολείο. Αποτελούν παράλληλα τον πιο σταθερό και αξιόπιστο δείκτη πρόβλεψης της προσαρμογής και σχολικής επίδοσης των παιδιών στο σχολείο(Κρασανάκης :1992. Βασιλακάκη :2001). Έτσι, οι έφηβοι με γονείς χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου, αναφέρουν χαμηλότερο προσανατολισμό προς πνευματικά και πολιτιστικά θέματα μέσα στην οικογένειά τους, μειωμένη αίσθηση του «ανήκειν» στο σχολείο, περισσότερα αρνητικά γεγονότα ζωής και καθημερινές δυσκολίες (Καρυωτάκη: 2008 . Νικολάου : 2009).

Οι γονεϊκές αντιλήψεις διαμορφώνουν με τη σειρά τους το λεγόμενο *πολιτισμικό κεφάλαιο* το οποίο εσωτερικεύεται με τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης καθορίζοντας τις στάσεις, τις συνήθειες και τις προσδοκίες των ατόμων τόσο απέναντι στο σχολείο, όσο και στη μαθητική και επαγγελματική τους πορεία. Οι προοπτικές και οι φιλοδοξίες που καθορίζονται από το πολιτισμικό κεφάλαιο δεν είναι απαραίτητο να είναι πραγματικές, γιατί βιώνονται και υλοποιούνται ως πραγματικές (Γιαβρίμης και συν: 2007).

Επιπρόσθετα, εκείνο που έχει σημασία δεν είναι μόνο η ύπαρξη συγκεκριμένων αντιλήψεων και προσδοκιών από τους γονείς προς τα παιδιά τους, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο αυτές οι προσδοκίες ικανοποιούνται. Οι Γεωργίου και Βασικόπουλος (2000) υποστηρίζουν ότι δύο γονείς που έχουν π.χ. το ίδιο υψηλές προσδοκίες για τα παιδιά τους, είναι δυνατόν να επιφέρουν διαφορετικά αποτελέσματα, ανάλογα με το ποια μορφή δίνουν στο δικό τους ρόλο σε σχέση με την εκπλήρωση των προσδοκιών, με το πώς εκφράζουν τις απόψεις τους, ακόμα και με το πόσο πιεστικοί παρουσιάζονται στα παιδιά τους , αναφορικά με όσα υποστηρίζουν (Σαμπάνη : 2003) .

Ο Bernstein ήδη από το 1977 είχε αναφερθεί στην έννοια του «επεξεργασμένου λόγου » που χρησιμοποιείται στο σχολείο και αντιστοιχεί στο λόγο της μεσαίας τάξης και στον «περιορισμένο λόγο» της εργατικής τάξης, ή αλλιώς «περιορισμένο γλωσσικό κώδικα

επικοινωνίας»(restricted code of language communication) , ο οποίος έχει σημαντικά δυσμενείς επιπτώσεις τόσο στη γλωσσική συμπεριφορά του παιδιού στο σχολείο, όσο και στη συνολική του μάθηση (Bρύζας :1992) και τελικά προδιαγράφει σε μεγάλο βαθμό τη σχολική πορεία του νέου ατόμου. Ο Labov επέκρινε ωστόσο τις προσεγγίσεις του Bernstein, αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι η αποτυχία των μαύρων παιδιών της εργατικής τάξης οφείλεται στην περιθωριοποίηση που βιώνουν τα παιδιά αυτά στο σχολικό περιβάλλον, ενώ σύμφωνα με τον ίδιο και οι δυο κώδικες στους οποίους αναφέρεται ο Bernstein, μπορούν να περιγράψουν τόσο σύνθετες όσο και αφηρημένες έννοιες με την ίδια αποτελεσματικότητα (Γιαβρίμης και συν: 2007).

Η διαπίστωση αυτή αποδεικνύει τη σπουδαιότητα της οικογένειας, ως πρωτογενούς κοινωνικοποιητικού θεσμού, αφού αποδεδειγμένα προτρέπει τα άτομα να καταβάλουν προσπάθειες για δημιουργική δραστηριότητα, ενώ τους προσδίδει και τα χαρακτηριστικά της ωριμότητας, της ευθύνης και της παραγωγικότητας που τελικά οδηγούν στην επιτυχία και την κοινωνική άνοδο. Ερευνητικά πορίσματα αναφέρουν ότι παιδιά από χαμηλά μορφωτικά περιβάλλοντα λαμβάνουν λιγότερη υποστήριξη από την οικογένειά τους και ότι έχουν λιγότερο στενή σχέση με τη μητέρα, σε σχέση με τους εφήβους που έχουν γονείς καλά μορφωμένους (Καρυωτάκη: 2008).

Αντιθέτως, οι ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη του κίνητρου επιτυχίας δημιουργούνται για την Κουλουγλιώτη (1995) μεταξύ άλλων, όταν π.χ. μέσα στην οικογένεια :

* Η μητέρα συμμετέχει συναισθηματικά στις προσπάθειες του παιδιού, έχει υψηλές προσδοκίες, παρακολουθεί και επιβραβεύει στην επιτυχία, υποβοηθά και ενθαρρύνει στην αποτυχία.

* Ο πατέρας παραχωρεί αυτονομία και ενισχύει με τη στάση του την εμπιστοσύνη του παιδιού στον εαυτό του.

Άρα το κίνητρο επιτυχίας διαμορφώνεται και καθορίζεται από τη συμπεριφορά των γονέων από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής του παιδιού. Καλλιέργεια αισθημάτων όπως απογοήτευση, μοιρολατρία, αποξένωση από την ευρύτερη κοινωνία και έμφαση στην ικανοποίηση των άμεσων υλικών αγαθών παρά στην ικανοποίηση πνευματικών αναγκών, στερούν από τα παιδιά τη διάθεση να καταλάβουν την προσπάθεια που απαιτεί η εκπαίδευση για πρόοδο και ευημερία (Καρυωτάκη: 2008).

Ωστόσο, υπάρχει και η αντίθετη άποψη, αναφορικά με τη θεωρία του πολιτισμικού ελλείμματος, που υποστηρίζει ότι οι ενέργειες και το γενικό πολιτισμικό επίπεδο της οικογένειας δεν καθορίζεται αποκλειστικά από την κοινωνική τάξη. Η ικανότητα επομένως, μιας οικογένειας να εξοπλίσει τα νεαρά μέλη της με ερεθίσματα και δεξιότητες για επιβίωση και επιτυχία καθορίζεται από την ανατροφή των ίδιων των γονιών, τις κοινωνικές τους σχέσεις έξω από την οικογένεια, καθώς και από την ικανοποίηση που αισθάνονται από τον εαυτό τους (Καρυωτάκη : 2008).

Η αμφισβήτηση της θεωρίας αυτής, προκύπτει και από την αδυναμία του σχολικού περιβάλλοντος να υποστηρίξει το μαθητή στη σταδιοδρομία του, μέσα από ένα μηχανισμό ο οποίος υποτιμά ή ακυρώνει τις πολιτισμικές αξίες, την πολιτισμική κληρονομιά, τη γλώσσα, τη γνώση, τη βιωμένη εμπειρία των παιδιών χαμηλότερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων, με αποτέλεσμα από πολύ νωρίς να ξεκινούν οι διεργασίες για τον κοινωνικό αποκλεισμό των παιδιών αυτών. Το σχολείο, όσο δεν εξαλείφει ή δε γεφυρώνει την απόσταση που χωρίζει την κουλτούρα που μεταδίδει από την κουλτούρα των οικογενειών από τα χαμηλότερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα τόσο συμβάλλει στη διαίωνιση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων, καταλήγουν οι Hanafin & Lynch (2002) (Ακριτίδης και συν : χχ).

Η θεωρία της υλικής αποστέρησης αφορά ειδικότερα τα παιδιά φτωχών οικογενειών ή παιδιών μεταναστών (Βεργέτη:1998. Χρυσάκης:2005) που αντιμετωπίζουν άμεσα το πρόβλημα της επιβίωσης, επομένως πρόωρα τείνουν να εγκαταλείψουν το σχολείο για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, προκειμένου να συμβάλουν στο οικογενειακό εισόδημα. Η απόφαση αυτή πολύ συχνά ενισχύεται εξαιτίας των προηγούμενων χαμηλών σχολικών τους επιδόσεων (Coleman :1966), των πολλαπλών και ολόένα αυστηρότερων αξιολογήσεων και των συχνών απουσιών, αφού εξαναγκάζονται να συνδυάσουν σχολείο και εργασία (Ακριτίδης και συν: χχ).

Παρά τη διεύρυνση των εκπαιδευτικών ευκαιριών στη σύγχρονη εποχή, υπάρχει σημαντικός βαθμός εκπαιδευτικής ανισότητας που εκδηλώνεται με ποικίλες μορφές. Τα παιδιά των εργατικών τάξεων φαίνεται να έχουν μικρότερη πιθανότητα να παρακολουθήσουν τα «ακαδημαϊκά» σχολεία σε σχέση με τα παιδιά των μεσαίων τάξεων. Αναλογικά, σημειώνουν οι Κουλουγλιώτη (1995), Σουμέλης (1996), Πυργιωτάκης (1998), ο μεγαλύτερος αριθμός μαθητών που εγκαταλείπουν τη

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση πριν την αποφοίτησή τους και οι χαμηλότερες επιδόσεις ανάμεσα στους μαθητές, προέρχεται από τις οικονομικά ασθενέστερες τάξεις (Καρυωτάκη: 2008).

Η χαμηλή επίδοση των παιδιών των κατώτερων κοινωνικο- οικονομικών τάξεων, εντοπίζεται αναλυτικότερα για τον Πυργιωτάκη (1998) στα εξής σημεία:

- # Περιορισμένες δυνατότητες για υψηλή νοητική ανάπτυξη.
- # Ελλιπής γλωσσική εξέλιξη, περιορισμένος γλωσσικός κώδικας.
- # Προσανατολισμός μόνο στο παρόν και έλλειψη σχεδίων για το μέλλον.
- # Παθητική αντιμετώπιση του μέλλοντος.
- # Περιορισμένο «κίνητρο επιτυχίας».
- # Συχνός φόβος για το σχολείο και το δάσκαλο.
- # Μειωμένη τάση για επίτευξη υψηλής επίδοσης
- # Συχνή απουσία αισθήματος αυτοεμπιστοσύνης, αυτοτέλειας , αυτοεκτίμησης.

Αντίθετα, για τον ίδιο ερευνητή ,η ανάπτυξη της προσωπικότητας στις μεσαίες τάξεις διαμορφώνεται ως εξής:

- # Περισσότερες πιθανότητες για υψηλή νοητική ανάπτυξη.
- # Άνετη γλωσσική εξέλιξη, καλλιεργημένος γλωσσικός κώδικας.
- # Προσανατολισμός στο μέλλον και σχεδιασμός δραστηριοτήτων.
- # Δραστηριοποίηση για την εκπλήρωση συγκεκριμένων σχεδίων.
- # Ανεπτυγμένο «κίνητρο επιτυχίας».
- # Θετική στάση για το σχολείο και τη σχολική εργασία.
- # Τάση για επίτευξη υψηλής επίδοσης στο σχολείο.
- # Έντονο αίσθημα αυτοεμπιστοσύνης, αυτοτέλειας , ανεξαρτησίας (Καρυωτάκη: 2008).

Επιπλέον, ο τόπος κατοικίας σε λιγότερο προνομιούχες περιοχές μιας πόλης, ή σε περιοχές απομονωμένες από τα αστικά κέντρα ή σε αγροτικές περιοχές, που απέχουν πολύ από τις σχολικές μονάδες, επιδρούν καθοριστικά στο φαινόμενο της σχολικής εγκατάλειψης. Ο οικολογικός και κοινωνικο-χωροταξικός παράγοντας (περιοχή και τόπος κατοικίας του μαθητή) συνδέεται στενά με τη χαμηλή κοινωνικοοικονομική και μορφωτική καταγωγή των μαθητών, προκαλώντας ή ενισχύοντας τις “παθολογικές” όψεις της σχολικής φοίτησης (σχολική αποτυχία, στασιμότητα, διαρροή). Αυτά τα

στοιχεία προετοιμάζουν για το έδαφος (Λιάμπας: 2001) για τον κοινωνικό αποκλεισμό των μη προνομιούχων μαθητών (Ακριτίδης και συν: χχ . Κεδράκα : 2007).

Έρευνες στην Αμερική επισημαίνουν ότι φτώχεια σημαίνει ανασφαλές περιβάλλον διαβίωσης, άσχημες συνθήκες υγιεινής, κακή και ελλιπή διατροφή ακόμη και έλλειψη στέγης. Οι Wedge & Prosser (1973), Berger και συν (1975), Γιαβρίμης (2004), αποδεικνύουν ότι σε ένα οικονομικά στερημένο περιβάλλον τα παιδιά είναι πιθανότερο να πάσχουν από ασθένειες, να αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην ομιλία και τη μάθηση ή ειδική καθυστέρηση στην ανάγνωση (δυσλεξία) με αποτέλεσμα να οδηγηθούν πρόωρα εκτός σχολείου (Dworkin, Le Compte :1991. Γιαβρίμης & συν: 2007).

Σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, οι μαθητές από την εργατική τάξη φαίνεται ότι αντιμετωπίζουν τους εξής κινδύνους:

- λιγότερες πιθανότητες να φοιτήσουν σε νηπιαγωγείο,
- μεγαλύτερες πιθανότητες να αρχίσουν το σχολείο χωρίς να γνωρίζουν καθόλου να διαβάζουν,
- μεγαλύτερες πιθανότητες να μείνουν πίσω στις δεξιότητες της ανάγνωσης, του γραπτού λόγου και των μαθηματικών,
- αυξημένες πιθανότητες να πάρουν χαμηλούς βαθμούς,
- αυξημένες πιθανότητες να εγκαταλείψουν το σχολείο στην ηλικία των 16 ετών ,
- μικρότερες πιθανότητες να πάνε στο πανεπιστήμιο.

Στον αντίποδα, τα παιδιά των μεσαίων κοινωνικο-οικονομικών τάξεων είναι τρεις φορές πιθανότερο να βρουν μια αξιοπρεπή επαγγελματική θέση από τα παιδιά των εργατών⁵.

Σύμφωνα με τη Γνώμη της ΟΚΕ (2000) για τις συνέπειες της Φτώχειας, τονίζεται ότι οι συνέπειες αυτές δεν περιορίζονται μόνο στους ίδιους τους φτωχούς, αλλά διαπερνούν το σύνολο της οικονομίας και της κοινωνίας. Σε οικονομικό επίπεδο, απομακρύνεται κατ' αρχήν από την αγορά εργασίας ένα σημαντικό τμήμα του ενεργού πληθυσμού, με αποτέλεσμα να μην αξιοποιείται το σύνολο του παραγωγικού δυναμικού μιας χώρας, ενώ το αίσθημα ανασφάλειας και η μείωση της αυτοεκτίμησης έχει σαν αποτέλεσμα τη

---

⁵ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

μείωση της δυνατότητας του φτωχού για δυναμική παρέμβαση στα κοινωνικά δρώμενα. Αυτό σηματοδοτεί τη σταδιακή απώλεια κάθε επαφής του φτωχού ατόμου με θεμελιώδη δικαιώματά του, όπως ο αποκλεισμός από το δικαίωμα για μόρφωση και επαγγελματική άνοδο, για αξιοπρεπή στέγαση, για πρόσβαση στη κοινωνική προστασία και περίθαλψη κ.λπ. (Καραθανάση & Μαμούχα : 2008).

Η θεωρία της αλληλεπίδρασης ξεκινά από τη διαπίστωση ότι, επειδή οι προηγούμενες προσεγγίσεις της σχολικής αποτυχίας καθορίζονται από κοινωνικούς παράγοντες, εξωτερικούς προς το σχολείο, είναι προβληματικές, γιατί δίνουν λίγη προσοχή στην αλληλεπίδραση των ατόμων μέσα στα σχολικά πλαίσια , δηλαδή σε αυτό που γίνεται μέσα στην τάξη. Σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση, οι νοηματοδοτήσεις των μαθητών γύρω από το σύνολο των σχολικών δράσεων και αλληλεπιδράσεων διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την πορεία τους ως μαθητές και ως ενήλικες μετέπειτα. Τα άτομα μέσω της αλληλεπίδρασης με τους εκπαιδευτικούς ή τους συμμαθητές τους διαμορφώνουν την έννοια του εαυτού τους , την έννοια του *Εγώ*, που επηρεάζει και τη στάση τους προς την εκπαιδευτική κοινότητα και την εκπαιδευτική διαδικασία. Οι «κακοί»μαθητές είναι παιδιά με αδύναμο *Εγώ*, δεν αντιδρούν ενεργητικά στα εξωτερικά ερεθίσματα και λειτουργούν κυρίως με βασικούς μηχανισμούς άμυνας, την άρνηση και την απομόνωση. Αντίθετα οι «καλοί» μαθητές διαθέτουν ισχυρό *Εγώ* , υψηλή στάθμη βλέψεων και ηγετικές τάσεις μέσα στην ομάδα (Ανδρεαδάκης ,Καίλα, Ξανθάκου, Τσαμπάρλη–Κιτσαρά, Φιλίππου, Χρίστου: 1995. Γιαβρίμης και συν: 2007).

Η αυτονομία και η ανεξαρτησία βιώνονται ως δυναμικές λύσεις για άτομα που έχουν ξεπεράσει το στάδιο της εξάρτησης και είναι έτοιμα να δοκιμάσουν τη χειραφέτηση. Η ικανοποιητική δε πραγμάτωση των αναγκών και των επιθυμιών τους, αποτελεί για τους επιστήμονες (Ανδρεαδάκης, Καίλα, Ξανθάκου:1998) θετική πρόγνωση για την ικανότητά τους να προσεγγίσουν αποτελεσματικά τους στόχους τους (Σαμπάνη : 2003).

Ο τρόπος με τον οποίο το κάθε παιδί βιώνει την έννοια «σχολείο» παίζει σημαντικό ρόλο στην ψυχολογική του ετοιμότητα, να προσαρμοστεί σε ένα καινούριο και πολλές φορές ανταγωνιστικό και εχθρικό περιβάλλον. Έχει διαπιστωθεί ότι κινδυνεύουν περισσότερο να εγκαταλείψουν το σχολείο, άτομα με χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση, με χαμηλό αίσθημα προσωπικής αυτεπάρκειας , έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων , επιθετικότητα ή τάση για θυματοποίηση (Παλαιοκρασάς και συν : 1996 .

Μαράτου- Αλιμπράντη και συν : 2006 . Κεδράκα : 2007), γιατί αισθάνονται ότι δεν μπορούν ή δεν αξίζουν να βρίσκονται στο σχολείο (Νικολάου : 2009).

Οι Ames & Archer (1988) υποστηρίζουν ότι τα παιδιά που είναι προσανατολισμένα στις καλές επιδόσεις επιδιώκουν να δείξουν ότι έχουν υψηλές ικανότητες και να ξεχωρίσουν από τα υπόλοιπα παιδιά. Παράλληλα όμως , η ομάδα των συνομήλικων μπορεί να συμβάλει ποικιλότροπα στην επίδοση των υπόλοιπων παιδιών, επειδή αποτελεί μια από τις πιο ισχυρές επιρροές ανάμεσα στους συμμαθητές (Steinberg, Dornbusch, & Brown : 1992. Hymel, Comfort, Schonert-Reichl, & McDougall: 1996) ⁶.

Η Keddie (1973) υποστηρίζει ότι η εκπαιδευτική επιτυχία ή αποτυχία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους αιτιολογικούς προσδιορισμούς της ικανότητας και της ευφυΐας που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός. Οι αντιλήψεις και οι αξιολογικές κρίσεις των εκπαιδευτικών δεν είναι ουδέτερες, αντιθέτως βασίζονται σε υποκειμενικά κριτήρια. Αποτελούν αποτύπωση μιας γενικευμένης και κοινής αίσθησης των εκπαιδευτικών για τη σωστή μαθησιακή συμπεριφορά των μαθητών, ένα στερεότυπο που συνδέεται με παράγοντες, όπως είναι η κοινωνική τάξη και η φυλή. Μέσα στη σχολική πορεία η θέση του μαθητή αποτυπώνεται με ένα συνθετικό τρόπο που προκύπτει από το πώς οι εκπαιδευτικοί προσλαμβάνουν την έννοια του «διαφορετικού μαθητή» δηλαδή αντιλήψεις και αναπαραστάσεις περί ετερότητας, και πιο συγκεκριμένα περί θεσμικής και παιδαγωγικής διαχείρισης της ‘διαφοράς’ (Κασίμη:2006. Καρυωάκη : 2008).

Από εμπειρικές μελέτες έχει βρεθεί ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν μια ξεκάθαρη ιδέα για την ιδανική δουλειά, την επικοινωνία, τη συμπεριφορά στην τάξη , αλλά και την εμφάνιση του μαθητή και πολλές φορές αυτά τα χαρακτηριστικά τείνουν να είναι σημαντικότερα και από τη μαθησιακή ικανότητα. Τα παιδιά που προσανατολίζονται προς τη μάθηση παίρνουν την πολύτιμη ανατροφοδότηση και οδηγούνται σε περισσότερη προσπάθεια μέσω του επαίνου , της ενίσχυσης και της συμπαράστασης. Οι σχολικές αδυναμίες αντιμετωπίζονται με επίπληξη , απειλές και προθέσεις συμμόρφωσης, γεγονός που οδηγεί τους «κακούς» μαθητές σε διαφορετική αποκωδικοποίηση και συμπεριφορά. Τα παιδιά αυτά αναστατώνονται και αποδιοργανώνονται μετά από μια αποτυχία, δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν στις σχολικές τους υποχρεώσεις και

---

⁶ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

αυτομάτως οδηγούνται σε περισσότερη και μεγαλύτερη αποτυχία (Ανδρεαδάκης και συν : 1995. Καρυωάκη : 2008).

Για τη θεωρία της αλληλεπίδρασης τον εκτελεστικό ρόλο θεωρείται ότι τον έχει ο εκπαιδευτικός, ο οποίος σε ουσιαστικό και καθοριστικό βαθμό συμμετέχει και συμβάλλει στη διαμόρφωση της στάσης και της απόδοσης του μαθητή στο σχολείο. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμβάλλει για το Δημητρόπουλο (1996) στην αποτυχία άμεσα ή έμμεσα, ενεργά ή παθητικά, εκούσια ή ακούσια . Πιο συγκεκριμένα :

- **Άμεσα** συμβάλλει στη δημιουργία της αποτυχίας κατά την εφαρμογή της αξιολόγησης, με συγκεκριμένες ενέργειες ή παραλείψεις του.
- **Έμμεσα** συμβάλλει πρωτίστως με την προσωπική ή συλλογική συμμετοχή του στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πραγμάτων και των σχολικών πρακτικών.
- **Ενεργά** συμμετέχει με συγκεκριμένες και συνειδητές πράξεις του, που έχουν ορατές και άμεσες επιπτώσεις στον μαθητή.
- **Παθητικά** συμμετέχει με το να συμβάλλει με την ανοχή του στη διαμόρφωση των συνθηκών εκείνων που μπορεί εξελικτικά να προκαλούν την αποτυχία.
- **Ακούσια** προκαλεί την αποτυχία με το να γίνεται όργανο ή συνεργός χωρίς τη θέλησή του, συνήθως χωρίς δηλαδή να το κατανοεί.
- **Εκούσια** αντίθετα, την προκαλεί με συνειδητές και σκόπιμες ενέργειες που απολήγουν στην αποτυχία (Καρυωάκη : 2008).

Για κάποιους μαθητές , η αρνητική στάση του δασκάλου σε συνδυασμό με το αίσθημα μειονεξίας, η απομόνωση, η έλλειψη δεξιοτήτων δημιουργίας φιλικών σχέσεων, η μη συμμετοχή σε σχολικές δραστηριότητες, τους αποξενώνουν από το σχολικό περιβάλλον και επιτείνουν την απόφασή τους να απομακρυνθούν από αυτό. Οι δάσκαλοι, αλλά και οι συμμαθητές συχνά θεωρούν τα παιδιά που αποτυγχάνουν λιγότερο συμπαθητικά, ή περισσότερο επιθετικά από άλλα παιδιά της ηλικίας τους. Σπανιότερα, οι κακοί μαθητές επιλέγονται ως φίλοι (Κωνσταντιάδου: 2000), με αποτέλεσμα να μεγαλώνει για εκείνους το αίσθημα της απόρριψης. Αντίθετα οι εκδηλώσεις αγάπης , φροντίδας και αποδοχής του παιδιού είναι βασικές προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση μιας θετικής αυτοεικόνας. Όσο πιο αρνητική είναι η αυτοαντίληψη του μαθητή, τόσο χαμηλότερη είναι και η επίδοσή του στα μαθήματα. Γενικά, υπάρχει μια στενή σχέση ανάμεσα στη σχολική εικόνα του εαυτού και είτε στις κρίσεις που εκφράζονται για τη σχολική επίδοση και την

ποιότητα των ανθρώπινων σχέσεων που αναπτύσσονται στο σχολικό περιβάλλον (Κεδράκα: 2007. Καρυωτάκη:2008)

Η θεωρία της αλληλεπίδρασης έχει επικριθεί, γιατί εστιάζει αποκλειστικά στις δράσεις και τις αλληλεπιδράσεις των μαθητών και των διδασκόντων μέσα στην τάξη, χωρίς να συνυπολογίζει το γεγονός ότι το σχολείο δεν λειτουργεί μέσα σε ένα κοινωνικό κενό, άρα οι εμπειρίες αυτές δεν είναι κοινωνικά αποκομμένες (Dworkin, Le Compte : 1991. Γιαβρίμης και συν: 2007).

Ένα συνδυαστικό μοντέλο όλων των παραπάνω παραγόντων, πλην των γενετικών χαρακτηριστικών, επιχειρεί να εξηγήσει ότι το σχολείο έχει σαν στόχο να επιλέξει μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία μερικούς μαθητές ενώ άλλους να τους απορρίψει, έτσι ώστε να αναπαράγεται μια δεδομένη κοινωνική δομή. Στο εκπαιδευτικό σύστημα η αναπαραγωγική αυτή λειτουργία πραγματοποιείται μέσα από τέτοιες εσωτερικές λειτουργίες, που ευνοούν ορισμένες κοινωνικές ομάδες σε βάρος άλλων ομάδων και κυρίως κοινωνικο-οικονομικά μειονεκτικών. Η εκπαίδευση οδηγεί σε επαγγέλματα υψηλού κύρους και υψηλής ταξικής διαβάθμισης, επομένως οι μαθητές που φθάνουν κυρίως στις υψηλότερες βαθμίδες της εκπαιδευτικής πυραμίδας προέρχονται, από προνομιούχες κοινωνικά τάξεις. Παρατηρείται με αυτόν τον τρόπο, ισχυρίζεται ο Κυρίδης (1996), το φαινόμενο της αναπαραγωγής των κοινωνικών προνομίων και διακρίσεων (Καρυωτάκη : 2008).

Ο διαχωρισμός των καλών μαθητών από τους κακούς που διαρκώς αποτυγχάνουν, πηγάζει από την αναπαραγωγή μιας ανισότητας στον τρόπο της αξιολόγησής τους. Ο όρος εκπαιδευτική ανισότητα, σε αναλογία με τον όρο κοινωνική ανισότητα, σημαίνει την ύπαρξη άνισων ευκαιριών και πλεονεκτημάτων κατά κατηγορία εκπαιδευόμενων. Σύμφωνα με πολλούς ερευνητές (Κυρίδης: 1996. Παλαιοκρασάς, Ρουσέας, Βρετάκου, Παναγιωτοπούλου:1996. Σουμέλης: 1996. Valdes:1997. Δημητρόπουλος, Καλούση:1998. Μυλωνάς: 1998. Κάτσικας, Καββαδίας: 2000. Πανταζοπούλου, Φατούρου: 2002) υπάρχουν δυο τρόποι κατά τους οποίους διαμορφώνεται η αποτυχία μέσα από την ανισότητα στο σχολείο :

1. Η κοινωνική ανισότητα εισάγεται στο σχολείο, το σχολείο στέκεται ανήμπορο να λειτουργήσει με αποτελεσματικό τρόπο αντισταθμιστικά και τη μετασχηματίζει σε εκπαιδευτική ανισότητα, και αυτή με τη σειρά της μετασχηματίζεται σε κοινωνικό-

επαγγελματική ανισότητα. Στην περίπτωση αυτή η σχολική αποτυχία είναι κατά κύριο λόγο εξωγενής, με το σχολείο απλώς να μην είναι σε θέση να την εξουδετερώσει. Ο εκπαιδευτικός θεσμός απλώς την επιβεβαιώνει, μεταφέροντάς την και έξω από το σχολείο. Σύμφωνα με τη Μαρξιστική ιδεολογία, οι κυρίαρχες τάξεις που απολαμβάνουν ένα σύνολο από προνόμια και διακρίσεις στο κοινωνικό γίγνεσθαι, διατηρούν αυτά ακριβώς τα πλεονεκτήματά τους, κληροδοτώντας τα στους απογόνους τους, αναπαράγοντας, δηλαδή, όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που τις καθιστούν κυρίαρχες. Το σχολείο λειτουργεί στην πραγματικότητα στη βάση «κοινωνικά κατασκευασμένων μύθων» και με αυτό τον τρόπο συντηρεί τις κυρίαρχες αξίες της κοινωνίας (Dworkin, Le Compte : 1991. Καρυωτάκη : 2008).

2. Οι μαθητές μπαίνουν στο σχολείο με πολύ ουσιαστικές διαφορές, γενικές και ειδικές. Το σχολείο είναι ανήμπορο να λειτουργήσει με τρόπο ώστε να ενισχύσει αυτές τις διαφορές με τρόπο εποικοδομητικό και να τις καλλιεργήσει μέσα στην τάξη προς όφελος όλων των μαθητών. Έτσι προκαλεί μια ισοπέδωση των παιδιών που εκδηλώνεται με τη μορφή χαρακτηρισμών (καλός, αποδοτικός, δημιουργικός, αποτυχημένος, κακός). Στα σημερινά σχολεία η βαθμολογία είναι αυτοσκοπός, ενώ η ουσιαστική μόρφωση αποκτά δευτερεύουσα σημασία υποστηρίζει ο Husen (1992). Η κατάσταση αυτή συμβάλλει στη δημιουργία ενός κλίματος «σκληρού» ανταγωνισμού και μιας ιεραρχίας μέσα στην τάξη, με αντίκτυπο στη σχολική προσαρμογή, την ανάληψη αντίστοιχων ρόλων και την κοινωνικοποίηση των παιδιών ⁷.

Συμπερασματικά, το πρόβλημα της αποτυχίας δεν αφορά ουσιαστικά τους ίδιους τους μαθητές και τις διαφορετικές αφετηρίες από τις οποίες αυτοί εντάσσονται στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά μια παθογένεια του ίδιου του εκπαιδευτικού συστήματος, αφού δεν λαμβάνει υπόψη του τις ιδιαιτερότητες. Προοδευτικά, η εκπαίδευση από τυπικά ίση, θα πρέπει να γίνει διορθωτική των διαφορών και αντισταθμιστική των ανισοτήτων που ούτως ή άλλως προϋπάρχουν του σχολικού θεσμού, ώστε να αντιμετωπιστεί με επιτυχία η πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου (Φραγκουδάκη :1985. Γιαβρίμης και συν: 2007).

---

⁷ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η βιοποριστική απασχόληση αν και καταλαμβάνει μόνο το 10% της διάρκειας ζωής ενός μέσου πολίτη, εντούτοις είναι καθοριστική για την κοινωνική θέση του καθενός και για τη δυνατότητα συμμετοχής σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής του ζωής. Η εργασία και η εκπαίδευση έχουν τεράστια σημασία για την απαίτηση μιας αυτόνομα διαμορφωμένης ζωής (Tippelt: 1997).

Οι σύγχρονες κοινωνιολογικές θεωρίες, όπως η θεωρία του Sen έχουν εισαγάγει στον επιστημονικό λόγο νέες έννοιες γύρω από τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις ίσες ευκαιρίες και την ανθρώπινη ευημερία. Ο **κοινωνικός αποκλεισμός**, ως έννοια, ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 1970 στη Γαλλία με αφορμή ένα βιβλίο του Lenoir. Στο βιβλίο αυτό, ο αποκλεισμός προσδιορίστηκε σαν μια αντίληψη της ευθύνης του κράτους να διασφαλίσει την ισότιμη κοινωνική ένταξη όλων των πολιτών. Η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού ως συνέπεια της οικονομικής εξαθλίωσης εμφανίζεται μετέπειτα στα συγγράμματα του P. Townsend. Εκεί υποστηρίζεται ότι υπάρχει μια σημαντική μειονότητα ατόμων ή ομάδων, που λόγω των πολύ χαμηλών εισοδημάτων τους δεν μπορούν να συμμετέχουν στη φυσιολογική κοινωνική ζωή, όπως οι υπόλοιποι άνθρωποι. Από το 1980 και μετά η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού χρησιμοποιείται ευρέως και ποικιλοτρόπως και συνδέεται είτε με τη φτώχεια είτε με την ανεργία (Gordon, Townsend: 2000. Μανάφη, Μπάρος: 2008. Λαζαρίδου: 2009).

Σύμφωνα με τη θεωρία του Sen, αφού ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελεί προϊόν αποστέρησης δυνατοτήτων και ματαιωμένη δυνατότητα απορρόφησης αγαθών, για να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις επιτυχούς παρέμβασης πρέπει πρώτα να αποκτήσουμε εκείνα τα εργαλεία που επιτρέπουν τη διερεύνηση των παραγόντων που εμποδίζουν την πραγμάτωση των δυνατοτήτων όλων των υποκειμένων (Μανάφη, Μπάρος: 2008).

Ο Πλειός (1999) υποστηρίζει ότι *«ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτρέπεται με την απασχόληση και η απασχόληση εξασφαλίζεται με την υψηλή και συνεχή εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού»* (Κωνσταντίνου & Πλειός: 1999).

Στην περίπτωση της σχολικής διαρροής, θεωρείται αναγκαία η εκπαιδευτική ενδυνάμωση των μαθητών και η επαγγελματική ένταξη όλων των νέων, που για

οποιοδήποτε λόγο έχουν εγκαταλείπει πρόωρα την εκπαίδευση, αλλά και η επανεκπαίδευσή τους. Η απόφαση ενός μαθητή να εγκαταλείπει πρόωρα το σχολείο δεν είναι απόφαση μιας στιγμής, αλλά αποτέλεσμα μιας μακράς διαδικασίας. Η χαμηλή επίδοση και η απαρésκεια του σχολικού θεσμού, σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τον ΟΕΕΚ (1996) έχουν ξεκινήσει πολύ νωρίτερα προτού ο μαθητής αποφασίσει να εγκαταλείψει τη φοίτηση (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: 2005).

Οι επαναλαμβανόμενες σχολικές αποτυχίες καταλήγουν να έχουν αντίκτυπο στον τρόπο με το οποίο αντιλαμβάνονται οι νέοι τον εαυτό τους. Τα αισθήματα αναποτελεσματικότητας που εισπράττουν οι νέοι έχουν πολύ αρνητικό αντίκτυπο στην κατάστροψη σχεδίων για το μέλλον. Έτσι, τα νεαρά άτομα που για κάποιο λόγο έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, παρόλο που ίσως δεν θέλουν να το δείχνουν, αισθάνονται μειονεκτικά απέναντι στους συνομηλίκους και τον ευρύτερο κοινωνικό τους περίγυρο και έχει αποδειχτεί ότι δεν πιστεύουν στον εαυτό τους και τις δυνάμεις τους. Οι ενήλικες χωρίς προσόντα παρουσιάζουν **όλοι κοινά χαρακτηριστικά** (Κεδράκα :2007).

Ως προς στην κοινωνική τους ζωή:

- Βιώνουν αισθήματα μειονεξίας
- Αντιμετωπίζουν δυσκολίες κοινωνικής καταξίωσης
- Έχουν έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων
- Επιδιώκουν κοινωνικές επαφές με κριτήριο την αμηχανία και μειονεκτικότητα που νιώθουν

Σε προσωπικό επίπεδο :

- Είναι ευαίσθητα και ευάλωτα
- Έχουν ενοχές
- Έχουν φτωχή αυτοεικόνα και χαμηλό αίσθημα αυτοεκτίμησης
- Έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση
- Δεν είναι ενεργοποιημένα
- Συμπεριφέρονται με επιθετικότητα ή παραίτηση
- Θυματοποιούνται πιο εύκολα
- Έχουν περισσότερες πιθανότητες για διάφορες μορφές παραβατικότητας, κοινωνική απαξίωση ανεργία, φτώχεια και τελικά κοινωνικό αποκλεισμό .

Ειδικότερα ως προς το θέμα της αυτοεκτίμησης, έχει αποδειχτεί ότι τα άτομα που έχουν υψηλή αυτοεκτίμηση τείνουν να προσαρμόζονται πιο εύκολα στις δύσκολες καταστάσεις. Διαπιστώθηκαν επίσης συσχετισμοί ανάμεσα στο επίπεδο αυτοεκτίμησης και στο επαγγελματικό σχέδιο δράσης: οι νέοι με υψηλή αυτοεκτίμηση έχουν επαγγελματικά σχέδια πιο εμπεριστατωμένα και στρατηγικές καλύτερα προσδιορισμένες για να πετύχουν τους στόχους τους. Σε αντιδιαστολή, όσοι διαθέτουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και ελάχιστα αναπτυγμένες κοινωνικές δεξιότητες τείνουν να δυσκολεύονται να κάνουν σχέδια για το μέλλον και επομένως να καταστρώσουν και να ολοκληρώσουν ένα εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό σχέδιο δράσης .

Το αίσθημα προσωπικής αποτελεσματικότητας (self-efficacy) πάλι , μπορεί να οριστεί ως «μια δυναμική πλευρά της αυτοεκτίμησης. Κατά τον Bandura, το άτομο δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά από το περιβάλλον του. Υφίσταται μια αμοιβαία αλληλεξάρτηση ανάμεσα στους προσωπικούς παράγοντες, τους παράγοντες συμπεριφοράς και το περιβάλλον. Το αίσθημα προσωπικής αποτελεσματικότητας αναπτύσσεται, καθώς οι προηγούμενες εμπειρίες επιτυχίας που έχει βιώσει το άτομο και η επανάληψή τους αυξάνει το αίσθημα προσωπικής αποτελεσματικότητας (ή ικανότητας), δηλαδή το αίσθημα ότι είναι ικανό να επιτύχει σε κάποιο συγκεκριμένο τομέα.

Ένας έφηβος με χαμηλή αυτοεκτίμηση και χαμηλό αίσθημα προσωπικής αυτεπάρκειας παρουσιάζει χαμηλή αυτοπεποίθηση, είναι εξαρτημένος από άλλα άτομα, εμφανίζεται χωρίς φαντασία και τάση για αναζήτηση, στερείται κοινωνικές δεξιότητες και κυρίως τη δεξιότητα διεκδίκησης και διαρκώς βρίσκεται σε κατάσταση άμυνας. Επιπλέον χρησιμοποιεί αλλοτριωμένους μηχανισμούς για την άμυνα αυτή, αποφεύγει την αυτό-ανάλυση, είναι λιγότερο δημιουργικός και ευέλικτος, συμμορφώνεται ακραία ως προς τις αξίες του κοινωνικού περιβάλλοντός του, ενώ είναι περισσότερο αυταρχικός. Τα άτομα αυτά κινδυνεύουν περισσότερο να εγκαταλείψουν το εκπαιδευτικό σύστημα, γιατί συχνά δεν αισθάνονται ότι αξίζουν ή ότι μπορούν να συνεχίσουν με επιτυχία τη ζωή τους.

Ως προς την επαγγελματική τους πορεία, τα άτομα που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο:

- Έχουν μειωμένα εκπαιδευτικά προσόντα, άρα λιγότερες επαγγελματικές ευκαιρίες

- Δεν διαθέτουν τα ελάχιστα τυπικά προσόντα για εύρεση κάποιας εργασίας
- Έχουν αβέβαιες προοπτικές για το μέλλον
- Αναζητούν θέσεις εργασίας με ποιότητα και προοπτικές, τις οποίες όμως δεν βρίσκουν
- Αναγκάζονται να δεχτούν δουλειές άσχετες με τα ενδιαφέροντα και το δυναμικό τους
- Απασχολούνται συνήθως στις οικογενειακές επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις ως συμβοηθούντα μέλη (κυρίως στις αγροτικές ή τουριστικές περιοχές).
- Εργάζονται σε βοηθητικές ή χειρωνακτικές εργασίες σαν ανειδίκευτοι εργάτες, σερβιτόροι, υπάλληλοι και κυρίως, σε εποχιακές δουλειές .
- Έχουν συχνά αντιλήψεις για το επάγγελμα και τον κόσμο της εργασίας που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν στερεοτυπικές ή διαστρεβλωμένες και συχνότατα μη ρεαλιστικές. Αυτό το πορτρέτο παραπέμπει σε μια κατάσταση που οι ψυχολόγοι ονομάζουν *παραίτηση* (Κεδράκα : 2007).

Η διαδικασία κατά την οποία ένας νέος περνάει από το σχολείο στην απασχόληση και από μαθητής ή φοιτητής γίνεται εργαζόμενος, περιγράφεται με τον όρο της μετάβασης. "Μετάβαση από την εκπαίδευση ή την αρχική κατάρτιση στην εργασία" ορίζεται από τον OECD (1998) η χρονική περίοδος κατά την οποία οι νέοι μετακινούνται από μια κατάσταση όπου κύρια δραστηριότητα είναι η σχολική φοίτηση (γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση) σε μια κατάσταση όπου κυριαρχεί η εργασία(Παιδαγωγικό Ινστιτούτο : 2005). Βέβαια η μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία συνεπάγεται ενδεχομένως και από περιόδους ανεργίας, η οποία με τη σειρά της σχετίζεται με τη μειωμένη απασχολησιμότητα των ατόμων, ειδικά εκείνων που αναζητούν εργασία για πρώτη φορά. Μεταξύ των δύο αυτών καταστάσεων βρίσκονται άλλες μορφές απασχόλησης (Ryan :2001) όπως είναι η μερική απασχόληση και η προσωρινή απασχόληση. (Τσακλόγλου , Χολέζας :χχ).

Η έμφαση που δίνεται στην έννοια της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία συνδέεται άμεσα με τις αλλαγές που επήλθαν στη διαδικασία επαγγελματικής ένταξης των νέων τις τελευταίες δεκαετίες. Οι αλλαγές αυτές είναι ιδιαίτερα έντονες στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλά ποσοστά συμμετοχής των νέων στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι Brennan et al (1996) τονίζουν ότι μεγάλο ποσοστό αποφοίτων όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού

συστήματος επιστρέφει στην εκπαίδευση ξανά και ξανά μετά από κάποιο διάστημα εργασιακής εμπειρίας, ενώ ένα άλλο ποσοστό συνδυάζει εκπαίδευση και εργασία προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας (Τσακλόγλου , Χολέζας :χχ).

Σε κείμενα διεθνών οργανισμών (Ο.Ο.Σ.Α., Ε.Ε. κ.λ.π.) υποστηρίζεται ότι οι εφαρμογές των νέων τεχνολογιών, η ταχύτατη διάδοση της πληροφορίας και η ανάπτυξη της πληροφορικής καθιστούν την κεκτημένη γνώση παρωχημένη. Τα άτομα οφείλουν διαρκώς να ανανεώνουν και να «επικαιροποιούν» τις γνώσεις τους, ώστε να μην αποκλείονται από την αγορά εργασίας και τον κοινωνικό ιστό και να επιτυγχάνουν μεγαλύτερη και αποδοτικότερη παραμονή στην οικονομική ζωή . Στην εποχή της διεθνοποίησης της παγκόσμιας οικονομίας και της δημιουργίας μιας μεταβιομηχανικής κοινωνίας, έχουν επέλθει σοβαρές επιπτώσεις στη διάρθρωση της απασχόλησης .Νέα επαγγέλματα που συνδέονται κυρίως με την τεχνολογία, δημιουργούνται και παλιά συρρικνώνονται ή εξαφανίζονται (Κατσανέβας : 1998 . Γιαβρίμης και συν : 2007).

Στις ΗΠΑ οι απόφοιτοι πανεπιστημίου βρίσκουν σχεδόν αμέσως μόνιμη και σταθερή απασχόληση, ενώ αυτοί που δεν ολοκλήρωσαν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνεχίζουν να απασχολούνται σε προσωρινές εργασίες, ακόμη και 15 έτη μετά την αποφοίτηση. Η εκπαίδευση φαίνεται να επηρεάζει και τον κλάδο της απασχόλησης, αφού οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συγκεντρώνονται κατά 80% στον τομέα των υπηρεσιών και σε επαγγέλματα με περισσότερο κύρος και κοινωνική καταξίωση (Τσακλόγλου , Χολέζας :χχ).

Σε συμβουλευτικό έγγραφο του Σώματος των Συμβούλων της Ε.Ε. , οι Liddle & Lerais τονίζουν ότι :

- Όσο καλύτερα εκπαιδευμένος είσαι, τόσο λιγότερο κινδυνεύεις να βρεθείς άνεργος. Το 2004, το ποσοστό ανεργίας για την ηλικία των 25-64 με προσόντα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν μόνο 4,7%, έναντι του 8,3% αυτών που είχαν σταματήσει την εκπαίδευσή τους στο τέλος της δευτεροβάθμιας και του 11,2% αυτών που δεν είχαν υπερβεί το στάδιο του πρώτου επιπέδου εκπαίδευσης.
- Οι διπλωματούχοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κερδίζουν 120% του μέσου όρου των αποδοχών στο εθνικό τους επίπεδο. Μόνο το 7% είναι εκτεθειμένοι στον

κίνδυνο της φτώχειας, έναντι του 20% εκείνων που το επίπεδο εκπαίδευσης είναι χαμηλό (Liddle & Lerais : χχ).

Τα τελευταία χρόνια, πολύς λόγος γίνεται γύρω από την έννοια της **Συμβουλευτικής**. Ένας γενικός ορισμός της Συμβουλευτικής (Counseling) θα μπορούσε να είναι η επιστημονική βοήθεια και στήριξη που δίνεται στα άτομα σε όλη τη διάρκεια της ζωής, ώστε:

- ✿ να αναπτύξουν το δυναμικό τους
- ✿ να αντιμετωπίζουν με επιτυχία τις δυσκολίες της ζωής
- ✿ να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους άλλους
- ✿ να έχουν εμπιστοσύνη στην προσωπική τους αξία.

Κλάδος της Συμβουλευτικής είναι και η **Επαγγελματική Συμβουλευτική**, η οποία είναι η διαδικασία η οποία καθιστά τους ανθρώπους ικανούς να αναγνωρίσουν και να χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητές του, για να πάρουν αποφάσεις που συνδέονται με τη σταδιοδρομία τους και να διευθετήσουν ζητήματα που σχετίζονται με αυτή. Η Επαγγελματική Συμβουλευτική αποτελεί, ουσιαστικά, μια μορφή παρέμβασης, δηλαδή σκόπιμης ενέργειας που σκοπό έχει να ενισχύσει την επαγγελματική εξέλιξη του ατόμου ή να καταστήσει το άτομο ικανό να πάρει αποτελεσματικές αποφάσεις για τη ζωή του . Ορισμένα θετικά αποτελέσματα που μπορεί να έχει η Επαγγελματική Συμβουλευτική είναι :

- Αυξημένη κατανόηση του εαυτού ή μιας κατάστασης
- Επίτευξη κάποιας επαγγελματικής αλλαγής , εάν κριθεί σκόπιμο
- Ικανότητα λήψης αποφάσεως
- Επιβεβαίωση και στήριξη μιας απόφασης
- Ικανότητα να μεταβολής μιας κατάστασης
- Προσαρμογή προς μια κατάσταση που δεν μπορεί να μεταβληθεί
- Εκτόνωση των συναισθημάτων (Κεδράκα : 2007) .

Στη Μεγάλη Βρετανία η διάγνωση των μελλοντικών τάσεων της αγοράς εργασίας γίνεται από συστηματικές έρευνες κρατικών φορέων. Με τον τρόπο αυτό εξετάζονται θέματα της πρώτης απασχόλησης , οι πιθανότητες ανεργίας των πολιτών, καθώς και ο

προορισμός των μη εισερχόμενων στην αγορά εργασίας. Ανάλογα ισχύουν στη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Η.Π.Α. και αλλού (Κατσανέβας : 1998).

Τα σχολεία και η αγορά εργασίας θεωρείται ότι πρέπει να είναι άμεσα συνδεδεμένα. Η αξία της εκπαίδευσης είναι αδιαμφισβήτητη και η ικανότητά της να απελευθερώνει το πνεύμα, να ενδυναμώνει την εργασία και να ισχυροποιεί τις οικονομίες των κρατών είναι αποδεκτά σαν δημόσια αγαθά που θα πρέπει τουλάχιστον στον ελάχιστο βαθμό να παρέχονται σε όλους τους πολίτες (Dworkin, Le Compte : 1991).

Ο Αμερικανός ψυχίατρος Glasser ήδη από το 1975 στο βιβλίο του «*Σχολεία χωρίς αποτυχία*» («*Schools without failure*») εντοπίζει αρκετά μειονεκτήματα στο ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα. Ισχυρίζεται ότι τα τυπικά σχολεία είναι «*σχεδιασμένα για αποτυχία*» λόγω της παραδοσιακής εκπαιδευτικής αντίληψης, που δεν επιτρέπει την ενεργή συμμετοχή όλων των παιδιών στην ουσιαστική γνώση και την απόκτηση δεξιοτήτων⁸.

---

⁸ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Η διεθνής βιβλιογραφία συνδέει την εκπαίδευση με τη βελτίωση των προϋποθέσεων ανεύρεσης εργασίας. Σύμφωνα με αυτές τις μελέτες επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι η κατοχή πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συνδέεται άμεσα με υψηλότερα επίπεδα αποδοχών στην εργασία, με καλύτερες προοπτικές στην απασχόληση, με καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

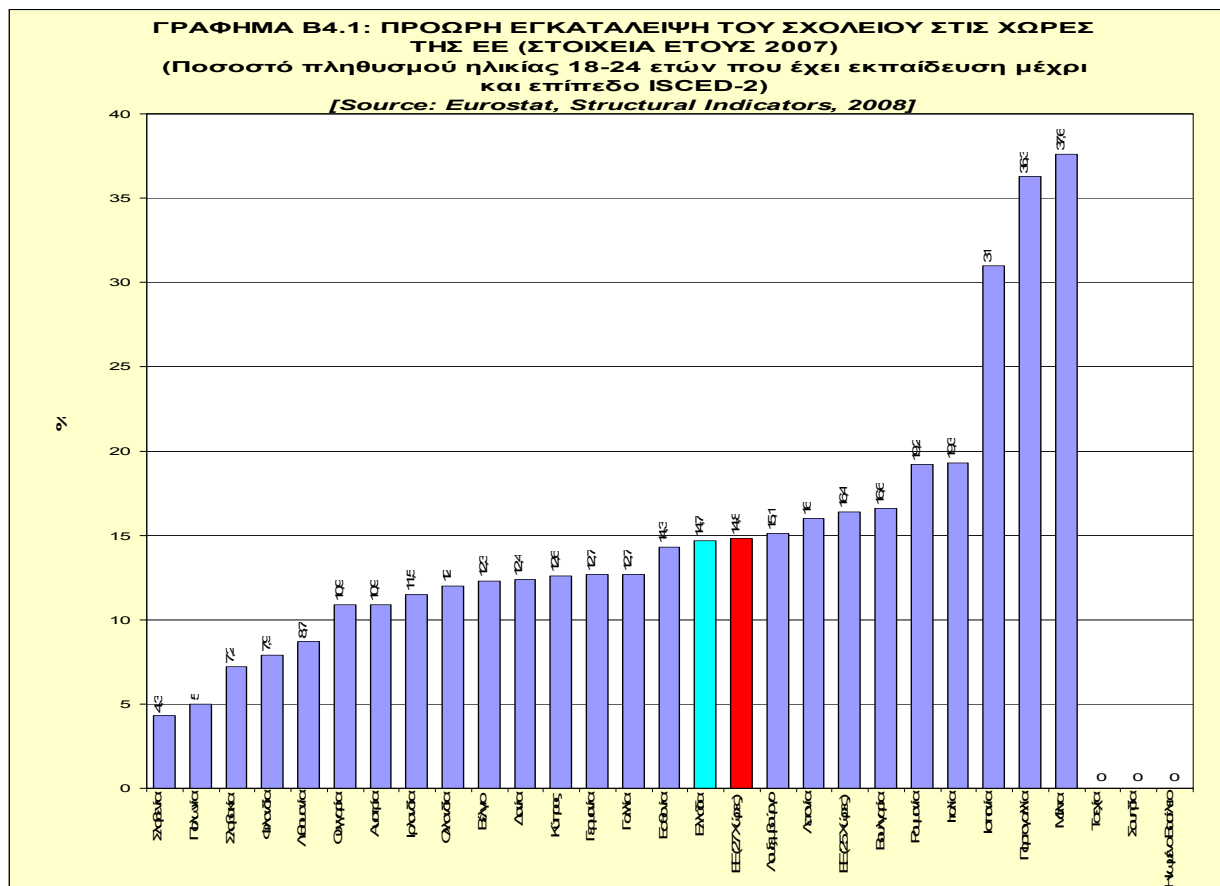
Τα κοινωνικά πλεονεκτήματα της εκπαίδευσης, που επισημαίνουν διεθνείς έρευνες περιλαμβάνουν:

- ➔ τη μείωση του κινδύνου να βρεθεί κανείς άνεργος,
- ➔ την επίδραση του επιπέδου εκπαίδευσης στο βαθμό κύρους (prestige) του επαγγέλματος που επιλέγει κάποιος
- ➔ την αύξηση της πιθανότητας συμμετοχής σε προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης ή κατάρτισης
- ➔ την παροχή πολιτιστικής παιδείας προς την οικογένειά του
- ➔ την υψηλή ποιότητα επικοινωνίας του ατόμου με τα παιδιά του
- ➔ την παροχή υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης στα μέλη της οικογένειάς του
- ➔ τη θετική επίδραση του εκπαιδευτικού επιπέδου στην κατάσταση υγείας του ατόμου
- ➔ τη μείωση της πιθανότητας εμπλοκής με τη δικαιοσύνη

Οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο αποτελούν σοβαρότατο κοινωνικό πρόβλημα σε ολόκληρη την Ευρώπη διότι, εκτός των άλλων, είναι καταδικασμένοι να μπου στην αγορά εργασίας χωρίς τυπικά εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προσόντα. Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, το ποσοστό του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είχε εγκαταλείψει το σχολείο πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης άγγιζε περίπου το 19% (Αδριανοπουλίτης: χχ. Βρετάκου & Ρουσέας: 2006 . ΥΠΕΠΘ : 2007).

Το 2004 στη διευρυμένη Ευρώπη των 25 κρατών –μελών, περίπου το 15,9% των νέων ηλικίας 18- 24 ετών εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο . Βέβαια ο ρυθμός μείωσης που ανέρχεται τα τελευταία χρόνια γύρω στο 1,3% πρέπει να αυξηθεί περισσότερο καθώς οι διαφαινόμενες τάσεις είναι σύμφωνα με τους επιστήμονες, ανησυχητικές. Στο

γράφημα που ακολουθεί φαίνεται το ποσοστό των μαθητών που ολοκλήρωσαν το σχολείο μόνο μέχρι το επίπεδο του γυμνασίου στα κράτη – μέλη της Ε.Ε. για το 2007 με βάση τα στοιχεία της EUROSTAT .⁹

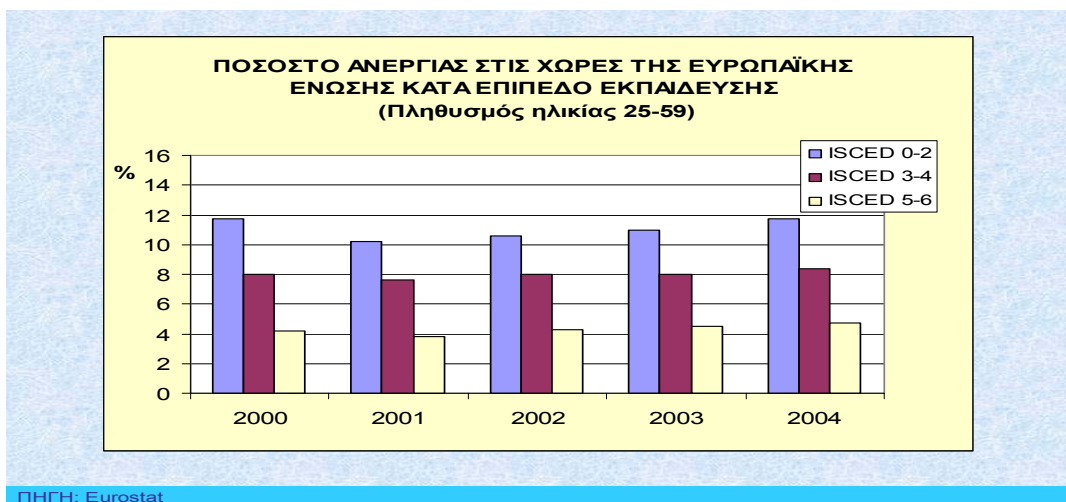

Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων ατόμων σε ολόκληρη την Ευρώπη , δεν μπορεί παρά να προβληματίσει, ειδικά αν σκεφτεί κανείς ότι στις αναπτυγμένες οικονομίες λόγω υπογεννητικότητας οι νέοι σαν δημογραφική ομάδα διαρκώς συρρικνώνονται. Η ηλικιακή ομάδα των νέων από 25 – 39 ετών αναμένεται να μειωθεί από το 2010 – 2030 στην Ε.Ε. έως και 16%. Αντίθετα τα άτομα άνω των 55 ετών αναμένεται για το ίδιο διάστημα να αυξηθούν κατ’ 15,5% , πριν αρχίσουν κι εκείνοι να μειώνονται με έντονο ρυθμό (Βρετάκου ,Ρουσέας : 2006).

Σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ η ανεργία των νέων είναι σημαντικά υψηλότερη από εκείνη για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Τα ποσοστά ανεργίας για τους νέους , παραμένουν υψηλά παρά τις όποιες στρατηγικές αντιμετώπισης του φαινομένου και

⁹ <http://www.pi-schools.gr/programs/par/index1.htm> 2005

παρά το γεγονός ότι παρουσιάστηκε κάμψη την περίοδο 2004-2007. Έτσι, ο μέσος όρος του ποσοστού ανεργίας είναι υπερδιπλάσιος για τους νέους σε σύγκριση με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Πιο συγκεκριμένα, οι νέοι αντιμετωπίζουν τριπλάσιο ποσοστό ανεργίας στη Ρουμανία (23,4% έναντι 7,5%), στην Ιταλία (20,1% έναντι 6,7%) στη Γερμανία (14,9% έναντι 7,7%) και την Ελλάδα (24,7% έναντι 8,7%) (Eurostat, 2007). Με βάση τα στοιχεία του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO), παρόμοια εικόνα παρατηρείται και σε άλλες, λιγότερο αναπτυγμένες χώρες (Brewer, 2004). Σε συνδυασμό με το επίπεδο εκπαίδευσης, στο Βέλγιο η ανεργία φτάνει το 25% για τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας ή μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ εκτινάσσεται στο 45% για αυτούς με χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο. Γενικότερα στην Ευρώπη υπάρχουν περίπου 72 εκατομμύρια εργαζόμενοι με χαμηλά προσόντα ήτοι το ένα τρίτο του εργατικού δυναμικού (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: 2005. Ανακοίνωση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων :2006 . Τσακλόγλου, Χολέζας :χχ).

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2006), οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι στο προσεχές μέλλον μόνο το 15% των νέων θέσεων εργασίας θα είναι για τους εργαζόμενους με χαμηλά προσόντα, ενώ το 50% των νέων θέσεων εργασίας θα απαιτεί προσόντα επιπέδου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης¹⁰.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0614:FIN:EL>

Ορισμένες έρευνες μάλιστα υποστηρίζουν ότι οι ανάγκες της οικονομίας σε ανειδίκευτους εργαζόμενους θα μηδενιστούν στο μέλλον εντελώς. Προκειμένου να βελτιώσουν την κατάσταση αυτών των ομάδων στην αγορά εργασίας οι χώρες λαμβάνουν μέτρα ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη εκπαιδευτική ισότητα μέσα από την ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης για μαθητές που δεν έλκονται από τις γενικές σπουδές. Η παράλληλη λειτουργία επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας είναι πιο συνηθισμένη στη Γαλλία, σε πολλές χώρες της ανατολικής και βόρειας Ευρώπης, αλλά και στην Ιαπωνία (Quintini et al.:2007). Στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού, το λατινοαμερικάνικο σύστημα προβλέπει τη λειτουργία επαγγελματικών κέντρων κατάρτισης παράλληλα με το σύστημα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Brewer: 2004). Στόχος αυτών των προγραμμάτων, είναι να κατευθύνουν τους μαθητές είτε στην αγορά εργασίας είτε στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα, η οποία αφορά κυρίως τις τεχνολογικές σπουδές (Βρετάκου, Παλαιοκρασάς, Ρουσέας: 1994. Τσακλόγλου, Χολέζας :χχ).

Οι περιφερειακές, εθνικές και τοπικές ανισότητες ωστόσο, δεν ευνοούν την ισότιμη ένταξη όλων των ομάδων στην εκπαίδευση και την απασχόληση, οι οποίες στερούνται ευκαιριών εξαιτίας της οικονομικής, πολιτισμικής ή κοινωνικής τους κατάστασης, του φύλου τους, ακόμη και της γεωγραφικής ζώνης στην οποία συμβαίνει να ζουν. (Ανθοπούλου & Παλαιοδήμος :2006).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ήδη από το 1929 έρευνες στη Γερμανία και τη Γαλλία προσπάθησαν να διερευνήσουν τις επιπτώσεις που έχει το κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον της οικογένειας στην επίδοση των νέων στο σχολείο και στη μετέπειτα πορεία τους. Οι ίδιες έρευνες επαναλήφθηκαν στις χώρες αυτές και το 1968. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν διαπιστώθηκαν διαφορές μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας σε ό,τι αφορά την επίδραση που έχει το μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο των γονιών στη σχολική εξέλιξη του παιδιού. Όσο πιο προχωρημένο είναι το επίπεδο της εκπαίδευσης και των δυο γονέων τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες έχουν τα παιδιά να επιτύχουν στα μαθήματα. Τα παιδιά εργατών εμφανίστηκαν τα λιγότερο επιτυχημένα σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε αντίθεση με τα παιδιά ανώτερων στελεχών. Τα στοιχεία που έχουμε σήμερα για την Γαλλία εξακολουθούν να μαρτυρούν την

αποτυχία του σχολείου, καθώς ένας στους τέσσερις μαθητές το εγκαταλείπουν πρόωρα. Από τα παιδιά των υψηλών στρωμάτων το 80% φτάνει στο επίπεδο του πανεπιστημίου σε αντίθεση με αυτά των εργατών που το ποσοστό τους δεν ξεπερνά το 25%. Επίσης, ένα στα δύο παιδιά που χάνουν μια τάξη θα μείνουν αργότερα και σε άλλη τάξη. Το 93% από αυτά τα παιδιά δε θα φτάσουν ποτέ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Καρυωτάκη:2008 .Σαλαμούρας:2008).

Άλλη έρευνα, πραγματοποιήθηκε στην Ολλανδία τη δεκαετία του 1990. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα αγόρια είναι πιο επιρρεπή στην εγκατάλειψη του σχολείου από τα κορίτσια. Σε σχέση με την καταγωγή των παιδιών, διαπιστώθηκε ότι το ποσοστό των μεταναστών που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο είναι αυξημένο σε σχέση με τους Ολλανδούς και συγκεκριμένα των Μαροκινών μαθητών ,που φτάνει το 16%. Παρατηρήθηκε ακόμη, ότι τα αγόρια που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών εγκαταλείπουν πιο συχνά σε σχέση με τα κορίτσια από οικογένειες μεταναστών.

Ανάλογη έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Ισπανία με στόχο τη μελέτη της εισόδου των νέων που εγκαταλείπουν το σχολείο στην αγορά εργασίας, καθώς και το βαθμό σύνδεσης της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας στα πρώτα στάδια της εργασιακής πορείας των ατόμων. Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν την περίοδο 1989 & 1990 και συμμετείχαν νέοι , ηλικίας 16 έως 30 ετών. Σύμφωνα με τα ευρήματα, το ποσοστό των νέων του δείγματος που δεν τελείωσαν την Υποχρεωτική Εκπαίδευση το 1989 ήταν 25% ενώ το 1990, 31%. Πιο συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι :

- ✘ τα κορίτσια διατρέχουν πολύ περισσότερο κίνδυνο να είναι άνεργα σε σχέση με τα αγόρια που άφησαν πρόωρα το σχολείο .
- ✘ το επίπεδο εκπαίδευσης επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το χρονικό διάστημα που το άτομο είναι άνεργο. Το μεγαλύτερο πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι νέοι που εγκαταλείπουν την ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση σε σχέση με τους νέους που εγκαταλείπουν το σχολείο στην προηγούμενη ή επόμενη βαθμίδα (Καρυωτάκη : 2008).

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 1992-93 ξεκίνησε η πρώτη έρευνα, σε συνεργασία με την Γκάνα, τη Σενεγάλη, την Ινδία και την Ινδονησία αναφορικά με την παιδική εργασία και

τη σχολική φοίτηση. Η έρευνα κάλυψε νοικοκυριά και επιχειρήσεις που απασχολούσαν ανήλικα παιδιά, καθώς και εργαζόμενα παιδιά που έμεναν μόνιμα στους δρόμους. Το δείγμα ανά χώρα έφτασε τα 4.000-5.000 νοικοκυριά. Όπως φάνηκε από τα σχετικά πορίσματα, 25% των παιδιών, ηλικίας 5-15 ετών εργάζονταν. Για το 50% αυτών των παιδιών, η εργασία αποτελεί την κύρια απασχόληση, ενώ για το άλλο 50% δευτερεύουσα δραστηριότητα, παράλληλα με το σχολείο ή άλλη μη οικονομική δραστηριότητα, όπως η φροντίδα του σπιτιού της οικογένειάς τους. Σήμερα τα παιδιά που εργάζονται, υπολογίζονται παγκοσμίως στα 250 εκατομμύρια, εκ των οποίων τα 120 εκατομμύρια εργάζονται με τη μορφή πλήρους απασχόλησης. Εάν συνυπολογίσουμε ακόμη τις εποχιακές δραστηριότητες, το ποσοστό των οικονομικά ενεργών παιδιών φτάνει το 40%, ενώ παράλληλα άνω του 90% των παιδιών βοηθούν στις οικιακές εργασίες και στη φύλαξη ατόμων που χρειάζονται φροντίδα (παιδιά, υπερήλικες, ασθενείς). Αυτό άλλωστε είναι και η κύρια αιτία που το 1/3 περίπου των παιδιών δεν παρακολουθεί το σχολείο. Στην Ασία βρίσκεται το 61% των εργαζομένων παιδιών ανά τον κόσμο, ενώ στην Αφρική ζει το 32% και στη Λατινική Αμερική το 7%. Τα περισσότερα παιδιά εργάζονται σε αγροτικές περιοχές, ενώ σημαντικό είναι και το ότι σε ορισμένες αγροτικές περιοχές, πάνω από 20% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι κορίτσια ηλικίας 5-6 ετών.¹¹

Στην Ελλάδα οι ανήλικα εργαζόμενοι ξεπερνούν σήμερα τις 15.000. Τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία είναι ενδεικτικά μόνο, της έκτασης που λαμβάνει το φαινόμενο της παιδικής εργασίας στη χώρα μας. Σύμφωνα μάλιστα με έρευνα της Unicef, η Ελλάδα κατατάσσεται στις αναπτυσσόμενες χώρες που εφαρμόζουν «ελλιπή και ανεπαρκή» μέτρα για την προστασία της μητρότητας, των παιδιών και των δικαιωμάτων τους.¹²

Ο αριθμός των κοριτσιών που εργάζονται είναι συνήθως υποεκτιμημένος διότι δεν υπολογίζονται εκείνα που απασχολούνται στο σπίτι, για να εργαστούν έξω από αυτό οι γονείς. Το 70% πάλι, είναι μη αμειβόμενα μέλη σε οικογενειακές επιχειρήσεις, εργάζονται πολλές ώρες, χωρίς ωράριο και συχνά όλη την εβδομάδα. Τα κορίτσια επίσης, εργάζονται περισσότερες ώρες με χαμηλότερη αμοιβή από τα αγόρια, για την ίδια εργασία. Κάποια από αυτά –κυρίως όσα εργάζονται σε σπίτια- δουλεύουν μέρα και

¹¹ http://diktuo.files.wordpress.com/2008/10/sxolikh-diarroh_ddp1.pdf

¹² <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-35-doc4.htm>

νόχτα εκτιθέμενα στους κινδύνους της κακοποίησης και της σεξουαλικής κακοποίησης. Από σχετική έρευνα σε παιδιά 5-17 ετών που εργάζονταν, αποδείχθηκε ότι το 60% είχαν υποστεί κάποια μορφή κακοποίησης.

Αναφορικά με την παιδική εργασία, υπάρχει μία σειρά Διεθνών Συμβάσεων και Συστάσεων για την προστασία του παιδιού . Συμβάσεις, οι οποίες ορίζουν την εργασία, τα όρια της ηλικίας, το χρόνο, τις συνθήκες εργασίας, τα δικαιώματα του παιδιού στην εκπαίδευση. Συμβάσεις που έχουν επικυρωθεί από πολλές χώρες και που όμως δεν γίνονται ούτε σεβαστές ούτε εφαρμόσιμες. Καθοριστικοί παράγοντες είναι τα ήθη, τα έθιμα και η πολιτιστική ταυτότητα κάθε χώρας. Αυτά τα στοιχεία διαφοροποιούν ακόμα και το τι σημαίνει *εργασία*. Το Διεθνές Γραφείο για την εργασία (ILO) προσπαθώντας να ρίξει φως στην παγκόσμια έκταση αυτού του προβλήματος, καθόρισε έναν κοινό τρόπο μέτρησης του φαινομένου βάσει κοινών ορισμών και διεθνών ταξινομήσεων, καταγράφοντας, παράλληλα, τις διαφορές από χώρα σε χώρα.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, μόνο η Πορτογαλία πραγματοποίησε ανάλογη έρευνα, από όπου προέκυψε στενή σχέση μεταξύ παιδικής εργασίας και σχολικής διαρροής. Αξιοσημείωτο εύρημα θεωρείται το γεγονός ότι παιδιά 10 ετών, που ήδη εργάζονται, δεν πήγαν ποτέ στο σχολείο. Αυτά τα παιδιά αποτελούν το 24% του συνόλου των παιδιών της ίδιας ηλικίας.¹³

Στην ίδια έρευνα , στην ερώτηση: «Γιατί εργάζονται;» το 28.3% των παιδιών δήλωσαν ότι το κάνουν για να συμπληρώσουν το οικογενειακό εισόδημα και το 12.3% γιατί δεν εργάζεται κανείς άλλος στην οικογένεια. Το 14.8% των εργαζόμενων παιδιών ανεξάρτητα αν αμείβονται ή όχι, εργάζονται για να μάθουν μια δουλειά, ενώ το 5.2% για να μπορέσουν να εργαστούν ελεύθερα και άλλα μέλη της οικογένειας.

Στην ερώτηση αν αμείβονται : το 20.5 % των παιδιών δήλωσαν ότι εργάζεται με αμοιβή, όμως το 12.8% των παιδιών που αμείβονται, δεν γνωρίζουν την αμοιβή τους, δεδομένου ότι εισπράττεται από τους ενήλικες της οικογένειας. Αντίστοιχα , μόνο το 22.6% των γονέων δίνουν στα εργαζόμενα παιδιά τους κάποιο χαρτζιλίκι. Στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας η γεωργία κατέχει την πρώτη θέση με 56.7%, η

---

¹³ http://diktuo.files.wordpress.com/2008/10/sxolikh-diarroh_ddp1.pdf

Μεταποίηση το 12.1%, τα Ξενοδοχεία- Εστιατόρια το 11.1%, το εμπόριο το 10.4% και οι Κατασκευές το 6.4%.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μόνο το 38.8% των εργαζομένων παιδιών ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για το σχολείο. Μόνο ένα ποσοστό παιδιών που φτάνει το 6.6% εγκαταλείπει το σχολείο παρά τη θέληση του, αλλά λόγω των εργασιακών υποχρεώσεων.

Εξετάζοντας το κοινωνικό προφίλ της οικογένειας των εργαζομένων παιδιών διαπιστώνει πως :

- ✘ Το 40% των γονέων άρχισαν και οι ίδιοι να εργάζονται πριν από τα 15 χρόνια τους. Το 10.6% εργάστηκε σε ξένους εργοδότες, 25.6% προσέφεραν εργασία στο σπίτι και το υπόλοιπο 64% μη αμειβόμενοι στην οικογενειακή επιχείρηση.
- ✘ Το 24% των γονέων δεν έχουν πάει καθόλου στο σχολείο, ενώ μόλις το 1% έχει τελειώσει δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι υπόλοιποι έχουν ολοκληρώσει τη στοιχειώδη εκπαίδευση.
- ✘ Το 5.6% των γονέων που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο είναι σήμερα εργοδότες. Από αυτούς , το 34% διαθέτει ατομικές επιχειρήσεις και οι υπόλοιποι είναι εργάτες ή υπάλληλοι.
- ✘ Το 40% έχει από τους γονείς των παιδιών αυτών έχουν πάρα πολύ χαμηλό οικογενειακό εισόδημα ¹⁴.

Στην Ινδονησία, η ανάγκη για εργασία κρατά τα κορίτσια μακριά από το σχολείο, καθώς ξεκινούν να δουλεύουν από τα 12-13 χρόνια τους ως οικιακοί βοηθοί. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν το 95% από τα 2,6 εκατομμύρια οικιακούς εργάτες που υπάρχουν εκεί. Από τα 781 εκατομμύρια αναλφάβητους ενήλικες παγκοσμίως, το 64% είναι γυναίκες, αφού στις υποανάπτυκτες περιοχές του πλανήτη, η μόρφωση των κοριτσιών θεωρείται πολυτέλεια. (Εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* : 24/11/2007).

Ευρήματα μελετών στον Καναδά, καταδεικνύουν ότι πολλές ώρες παιδικής εργασίας παράλληλα με το σχολείο μειώνουν την πιθανότητα συνέχισης των σπουδών ή μειώνουν γενικότερα το μέσο όρο παραμονής στο σχολείο (D'Amico and Baker : 1984 . McCartin , Schill and Meyer : 1985 . Steinberg and Dornbusch , Marsh , Steel :1991 . Barone : 1993). Οι Eckstein and Wolpin (1999) ωστόσο, αν και αναγνωρίζουν την

---

¹⁴ <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-155-doc3.htm>

αρνητική επίδραση της παιδικής εργασίας στη σχολική επίδοση, πιστεύουν ότι η μείωση της παιδικής εργασίας έχει μικρή επίδραση όσον αφορά τη μείωση της σχολικής διαρροής (Dagenais, Montmarquette, Viennot-Briot : 2001).

Στον αντίποδα των παραπάνω απόψεων, η παιδική εργασία παράλληλα με τη σχολική φοίτηση αποτελεί για τους Stephenson (1981) και Ruhm (1997) , μια θετική εμπειρία ζωής , αφού συγκρίνοντας Καναδούς που μπήκαν στην αγορά εργασίας μετά από το λύκειο με εκείνους που εργάζονταν την ίδια στιγμή που ήταν και μαθητές , οι δεύτεροι παρουσίαζαν χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας και υψηλότερους μισθούς (Dagenais et al : 2001).

Η σχολική διαρροή από την υποχρεωτική εκπαίδευση είναι μια σημαντική πηγή των περιορισμένων προσόντων των εργαζομένων. Σύμφωνα με το American Youth Policy Forum, το 2004 στις Η.Π.Α, το ποσοστό των παιδιών που δεν ολοκλήρωσαν το γυμνάσιο έφτασε στο 22% ενώ λίγα χρόνια νωρίτερα (σχολική χρονιά : 2000 – 2001) τα παιδιά από χαμηλά οικονομικά στρώματα εγκατέλειψαν το σχολείο κατά έξι φορές περισσότερο από τους συνομήλικους τους από οικογένειες με υψηλότερο εισόδημα . Την ίδια περίοδο, όσον αφορά άτομα με ειδικές ανάγκες , διαπιστώθηκε ότι από το σύνολο των μαθητών αυτών, μόνο το 47,6% αποφοίτησε κανονικά από το σχολείο. Αναφορικά με τη σύνδεση σχολείου και αγοράς εργασίας διαπιστώθηκε ότι το 2001 μόνο το 55% από τους νέους που είχαν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο εργάζονταν κανονικά. Για τους απόφοιτους του λυκείου , το ποσοστό αυτό ανέρχονταν στο 74% και για τους πτυχιούχους πανεπιστημιακών σχολών στο 87%. Σύμφωνα με την ίδια πηγή οι Η.Π.Α. θα είχαν εξοικονομήσει 41,8 δισεκατομμύρια δολάρια από υπηρεσίες υγείας, αν όλοι αυτοί οι μαθητές που είχαν εγκαταλείψει το σχολείο το 2004 , είχαν συνεχίσει τη φοίτησή τους για έναν επιπλέον χρόνο και 1,4 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως από τις δαπάνες για μείωση της εγκληματικότητας ¹⁵.

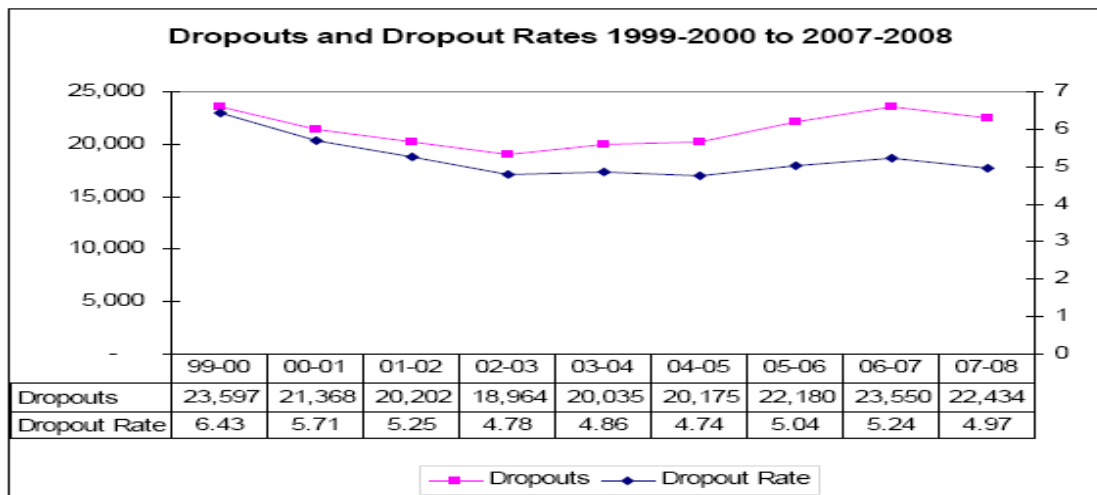
Στοιχεία βασισμένα στην ετήσια έκθεση των Legislators Retreat του 2007 για τα σχολεία της Β. Καρολίνα, όπου το πρόβλημα της σχολικής διαρροής είναι εντονότατο, αναφέρουν ότι περισσότεροι από ένα εκατομμύριο αμερικανοί μαθητές εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο κάθε χρόνο. Στη Β. Καρολίνα, περίπου 23.550 μαθητές καταγράφηκαν στα ποσοστά εκείνων που διέκοψαν το σχολείο για τη σχολική περίοδο

---

¹⁵ <http://www.aypf.org/publications/EveryNineSeconds.pdf>

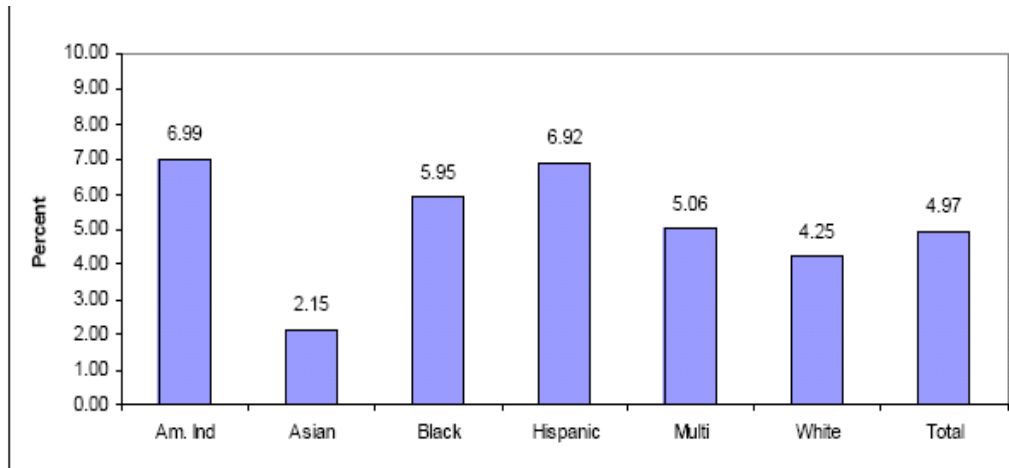
2006- 2007 , ποσοστό μεγαλύτερο κατά 6,2% από την περίοδο 2005-2006. Σύμφωνα με την ίδια πηγή βρέθηκε ότι τα παιδιά που φεύγουν από το σχολείο πριν ολοκληρώσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση κινδυνεύουν οχτώ φορές περισσότερο να βρεθούν στη φυλακή από τους συνομήλικούς τους που έχουν αποφοιτήσει κανονικά από το γυμνάσιο. Τέλος το κόστος από τη σχολική διαρροή για την κυβέρνηση, υπολογίστηκε μόνο για τη Β. Καρολίνα το έτος 2007 στα 169 εκατομμύρια δολάρια (Bridgeland , DiIulio , Morison : 2006).

Κατά τη σχολική περίοδο 2007 – 2008, οι άνδρες που εγκατέλειψαν το σχολείο στις Η.Π.Α. ,έφτασαν στο 59.7 % , λίγο ψηλότερα δηλαδή από το ποσοστό της σχολικής χρονιάς 2006- 2007 που ήταν 59.4 % . Γενικότερα πάντως εκείνη την περίοδο (2007 - 2008) οι δείκτες της σχολικής διαρροής φάνηκαν να έχουν μια πτωτική τάση σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές. Παρατηρήθηκε επιπλέον, μια αύξηση του μέσου όρου στην ηλικία των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο, γεγονός που δηλώνει μια συνεχή τάση των παιδιών να μένουν περισσότερο στο σχολείο πριν διακόψουν τη φοίτηση.

Παρά τις θετικές όμως εξελίξεις, μια μεγάλη μερίδα μαθητών με συγκεκριμένα κοινωνικο-οικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά εξακολουθούσε τη συγκεκριμένη περίοδο να παραμένει εκτός σχολείου. Οι Αμερικανο- Ινδιάνοι μαθητές αρσενικού γένους παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη διαρροή από όλες τις άλλες εθνικότητες, με ποσοστό 7.89 % . Ακολουθούν οι Ισπανόφωνοι με ποσοστό 7.52% και οι μαύροι μαθητές

με ποσοστό 7.33%. Από τα κορίτσια αντίθετα ,την πρωτιά κατέχουν οι Ισπανόφωνες μαθήτριες (6.28 %) και ακολουθούν οι Αμερικανο- Ινδιάνες με 6.05% ¹⁶.

Οι επιστήμονες καταλήγουν στο συμπέρασμα πως πρέπει να εξασφαλιστεί η είσοδος όλων των μαθητών στην αγορά εργασίας με εφόδιο τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που οφείλει να εξασφαλίζει το σχολείο. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες αναμένουν ότι το πρόβλημα της εγκατάλειψης θα παρουσιάσει αύξηση μέχρι το 2020 αν δεν γίνουν σημαντικές παρεμβάσεις και βελτιώσεις στο υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα (Bridgeland , DiIulio , Morison : 2006).

Ειδικά στις Η.Π.Α., ο πληθυσμός συγκεκριμένων ομάδων αναμένεται να αυξηθεί κατά πολύ . Έως το 2020 , ο πληθυσμός των ατόμων με Λατινική καταγωγή αναμένεται να αυξηθεί κατά 12 εκατομμύρια και οι Αφρο-αμερικανοί κατά 4 εκατομμύρια . Την ίδια στιγμή η πληθυσμιακή αύξηση των Λευκών δεν αναμένεται να είναι μεγαλύτερη από 2 εκατομμύρια . Το χάσμα όμως ,ανάμεσα στις σχολικές επιδόσεις των Λευκών μαθητών και εκείνων με Λατινογενή ή Αφρο- Αμερικανική καταγωγή παραμένει στο αμερικανικό εκπαιδευτικό σύστημα εδώ και δεκαετίες μεγάλο και μάλιστα μεγαλύτερο από τη δεκαετία του 1990. Αυτό σημαίνει ότι με την προβλεπόμενη πληθυσμιακή έκρηξη των ομάδων αυτών , αν δεν δοθεί σε όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές επαρκής υποστήριξη για να επιτύχουν στη ζωή, η σχολική διαρροή θα αποτελεί τρωτό σημείο

¹⁶ <http://www.dpi.state.nc.us/docs/research/dropout/reports/2008/0708report.pdf>

για μια υγιή οικονομική πορεία της χώρας. Χαρακτηριστικό των παραπάνω διαπιστώσεων είναι ότι οι μαύροι και οι Λατίνοι μαθητές παρουσίασαν κατά τη σχολική περίοδο 2006 -2007 δυσανάλογη αύξηση σε σχέση με τους λευκούς μαθητές, ενώ η σχολική διαρροή για τους μαθητές με ινδιάνικη καταγωγή παρά το ότι εμφάνισε μείωση τα τελευταία πέντε χρόνια, παραμένει συστηματικά υψηλότερο σε σχέση με τον υπόλοιπο μαθητικό πληθυσμό (Annual report on dropout events & rates:2006-07 .Hunt:xx).

Έρευνα του Bill and Melinda Gates Foundation (2006) για τους λόγους εγκατάλειψης του γυμνασίου από τους νέους, που πραγματοποιήθηκε σε 25 περιοχές των Η.Π.Α. δίνει μερικά σημαντικά στοιχεία, που συνοψίζονται ως εξής :

- ☉ Το 47 % των μαθητών που εγκατέλειψαν το σχολείο το έκαναν γιατί έβρισκαν το σχολείο βαρετό , χωρίς να τους προσφέρει κίνητρα για μάθηση , γι αυτό και ήθελαν να απεμπλακούν από αυτό .
- ☉ Το 43 % των μαθητών σταμάτησαν τη φοίτηση , λόγω πολλών απουσιών τις οποίες μετά από ένα διάστημα δεν μπορούσαν να καλύψουν.
- ☉ Το 35 % των μαθητών, έφυγαν από το σχολείο λόγω της χαμηλής επίδοσής τους στα μαθήματα . Οι ίδιοι δήλωσαν ότι έχουν μειωμένη αναγνωστική ικανότητα και οργάνωση στο διάβασμα, καθώς και έλλειψη ξεκάθαρων στόχων για το μέλλον .
- ☉ Το 32 % των μαθητών άφησε το σχολείο για να εργαστεί και να προσφέρει οικονομική βοήθεια στο σπίτι .
- ☉ Τέλος ένα ποσοστό που φτάνει στο 26% άφησε το σχολείο γιατί έγινε γονέας σε μικρή ηλικία και ως εκ τούτου είχε άλλες προτεραιότητες, ενώ ένα 22 % έπρεπε να φροντίσει ένα μέλος της οικογένειάς του .

Το κεντρικό μήνυμα της παρούσας έκθεσης είναι ότι ενώ πολλοί νέοι εγκαταλείπουν το σχολείο λόγω των σημαντικών ακαδημαϊκών προκλήσεων ή άλλων προβλημάτων, θα μπορούσαν να έχουν επιτύχει στα μαθήματα και να είχαν αποφοιτήσει κανονικά από αυτό . Οι ίδιοι οι ερωτώμενοι δηλώνουν ότι πολύ πιθανόν να είχαν εργαστεί περισσότερο για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου , αν το ίδιο το σχολείο τους το είχε ζητήσει και αν τους εξασφάλισε την αναγκαία υποστήριξη. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι περίπου το 75% του δείγματος δήλωσαν ότι εάν ήταν

σε θέση να ξαναζήσουν την εμπειρία του σχολείου ή αν θα μπορούσαν να κάνουν εκ νέου εγγραφή σε ένα σχολείο για ενήλικες, θα το επιδίωκαν .

Προκύπτει επίσης ότι ενώ οι λόγοι εγκατάλειψης μπορεί συχνά να ποικίλλουν, το γενικό πλαίσιο παραμένει το ίδιο, είτε μιλάμε για το εσωτερικό των πόλεων είτε για προάστια και ημιαστικές περιοχές , όπως π.χ. η Νεμπράσκα. Είναι αυτό ίσως το στοιχείο, που έκανε τους ερευνητές να χαρακτηρίσουν το φαινόμενο της σχολικής διαρροής ως « *σιωπηλή επιδημία* ». Αν δεν ληφθούν άμεσα μέτρα, συνεχίζουν οι ίδιοι, η διαρροή θα αυξάνεται διαρκώς , συντηρώντας νέους ανθρώπους οι οποίοι θα αδυνατούν να μαθαίνουν αποτελεσματικά ώστε να εισέλθουν ομαλά στη σύγχρονη αγορά εργασίας. Όπως τονίζει ο Pedro Nogueira « *το μεγαλύτερο εμπόδιο που πρέπει να ξεπεράσουμε είναι ότι θεωρούμε τη αποτυχία φυσιολογική . Η κοινωνία μας έχει εξοικειωθεί με την αποτυχία και είναι ευχαριστημένη . Τα παιδιά που αποτυγχάνουν στο σχολείο είναι τα παιδιά που όλοι πιστεύουν ότι θα αποτύχουν οπουδήποτε* » (Hunt:xx . Bridgeland , DiIulio , Morison : 2006).

Αυτή η αυθαίρετη παραδοχή ίσως είναι αρκετή για να δικαιολογήσει κατά τον Railsback (2004) γιατί τα ίδια τα παιδιά που αποτυγχάνουν στη σχολική τάξη εστιάζοντας στους λόγους που τους οδήγησαν εκτός εκπαιδευτικού συστήματος, χαρακτηρίζουν το σχολείο ως *χάσιμο χρόνου και ακόμη « εχθρικό , βαρετό, μη ασφαλές ως περιβάλλον, αρνητικό για την καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων με συμμαθητές και καθηγητές»* (Reimer and Smink : 2005).

Έρευνες για τη σχολική διαρροή στη Βραζιλία, κατέδειξαν ότι κάποιες από τις συνέπειες της χαμηλής μόρφωσης είναι η φτώχεια και οι μειωμένες πιθανότητες εύρεσης μιας καλής δουλειάς. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα που αναφέρει ο Perlman (2003) όταν λέει ότι τον Ιούλιο του 2003 στην πόλη του Ρίο ντε Τζανέιρο προκηρύχθηκε διαγωνισμός για 400 θέσεις συλλογής απορριμμάτων . Δώδεκα χιλιάδες άνθρωποι υπέβαλαν αίτηση και απαραίτητο προσόν ήταν το απολυτήριο γυμνασίου (Rute - Cardoso & Verner : 2006) .

Άλλη έρευνα που ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 2003 σε περιοχές της Βόρειας Βραζιλίας και δημοσιεύτηκε το 2004, έδειξε ότι τα αγόρια τείνουν να εγκαταλείψουν το σχολείο πολύ περισσότερο από τα κορίτσια από την ηλικία κιάλας των 13 ετών. Αντίθετα τα κορίτσια φαίνεται να παραμένουν σε αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό στο

σχολείο μέχρι την ηλικία των 17 ετών . Την ίδια τάση εμφανίζουν ανάλογες έρευνες και σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής (Maitra and Ray : 2002) όπως το Περού (Rute - Cardoso & Verner : 2006).

Στοιχεία που προέρχονται κατά κύριο λόγο από την Κένυα, καταδεικνύουν πως σε γενικά πλαίσια οι δείκτες της σχολικής διαρροής είναι ιδιαίτερα υψηλοί στην Αφρικανική ήπειρο (Meekers and Ahmed :1999). Για τα κορίτσια, η πρόωρη μητρότητα αποτελεί τον πρώτο και σημαντικότερο λόγο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου .Επιπλέον, τονίζουν οι Mensch and Lloyd (1998) η απουσία ίσων κοινωνικών και οικονομικών ευκαιριών για τα κορίτσια , απόρροια των αντιλήψεων για το γυναικείο φύλο, μπορεί πολύ εύκολα να καταλήξει σε σχολική αποτυχία και βίωση αρνητικών συναισθημάτων για το σχολικό θεσμό, που φαίνεται να είναι αφιλόξενος για τα νεαρά κορίτσια. Αυτές οι ανισότητες είναι που κάνουν τις μαθήτριες να βρίσκουν ενδιαφέρον και ικανοποίηση μόνο μέσα από τη μητρότητα (Mensch, Clark, Lloyd & Erulkar: 1999).

Ερευνητικά πορίσματα , εμφάνισαν από το σύνολο των μαθητριών , το 10% να έχουν την εμπειρία της εγκυμοσύνης στην εφηβεία , ενώ στο σύνολο τους τα κορίτσια που ανακάλυψαν ότι εγκυμονούσαν , εγκατέλειψαν το σχολείο. Από όσα πάλι κορίτσια εγκατέλειψαν το σχολείο, ένα υψηλό ποσοστό που αγγίζει το 60% δήλωσαν ότι έγιναν μητέρες ένα χρόνο μετά την εγκατάλειψη του σχολείου , ενώ το 26% έμαθαν ότι εγκυμονούσαν την ίδια περίπου στιγμή που αποφάσισαν να διακόψουν τη φοίτηση .Το 14 % των νεαρών γυναικών περιήλθαν σε κατάσταση εγκυμοσύνης πριν αφήσουν το σχολείο. Συνολικά ο παράγοντας πρόωμη μητρότητα θεωρείται αιτία της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε ποσοστό 40% στην Κένυα.

Ενδιαφέρον ωστόσο , παρουσιάζουν οι απαντήσεις των ίδιων των ερωτώμενων που άφησαν το σχολείο, έχοντας την εμπειρία της πρόωρης μητρότητας. Δικαιολογώντας την απόφασή τους να σταματήσουν το σχολείο, δηλώνουν στην πλειοψηφία τους ότι δεν έβρισκαν το σχολείο αρκετά ενδιαφέρον ή ότι δεν μπορούσαν να πληρώσουν τα δίδακτρα που απαιτούνταν. Μόνο το 14-15 % από τα κορίτσια αυτά συνέδεσαν την εγκυμοσύνη τους με τη σχολική εγκατάλειψη. Οι Maitra and Ray (2002) υποστηρίζουν επίσης ότι σε χώρες όπως η Ζάμπια , το Πακιστάν και η Γκάνα, η σχολική διαρροή είναι σύμφυτη με το γυναικείο φύλο και την εφηβική μητρότητα (Mensch , Clark ,Lloyd and Erulkar : 1999 .Rute – Cardoso and Verner : 2006).

Για τα αγόρια πάλι στην Κένυα , διατείνονται οι Bledsoe and Cohen (1993), Mensch and Lloyd (1998,1999) η γρήγορη έναρξη της σεξουαλικής ζωής και οι εργασιακές ευκαιρίες, εκτός σχολείου, μεταφράζονται σε περισσότερη ανεξαρτησία από το οικογενειακό περιβάλλον και «μεγαλύτερη επιτυχία στο γυναικείο φύλο». Επειδή ωστόσο, το σχολείο αποτελεί τον πιο σημαντικό κοινωνικοποιητικό παράγοντα, έξω από την οικογένεια, μπορεί να διαδραματίσει ένα πολύ ιδιαίτερο ρόλο ως προς το πώς εκλαμβάνουν τα παιδιά τη μετάβαση στην ενήλικη ζωή (Mensch , Clark ,Lloyd and Erulkar : 1999).

Πάντως ο παράγοντας της πρόωρης μητρότητας ή πατρότητας σε συνδυασμό με την εγκατάλειψη του σχολείου δεν αγγίζει μόνο τις υποανάπτυκτες περιοχές του πλανήτη . Για τις Η.Π.Α., σύμφωνα με στοιχεία του Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, ένα ποσοστό 20% για τα κορίτσια και ένα 8% για τα αγόρια, ανέφεραν ότι διέκοψαν τη φοίτηση στο σχολείο πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής βαθμίδας διότι έγιναν γονείς σε εφηβική ηλικία (Cantelon , Le Boeuf:1997) .

Ο Schweinhart (2003) υποστηρίζει ότι αν από την πολιτεία επενδυθεί για κάθε παιδί ένα δολάριο για την παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης στην πρώιμη ηλικία, τότε εξασφαλίζονται επτά δολάρια ανά άτομο στις πολιτικές αποφυγής της εφηβικής εγκυμοσύνης, της σχολικής διαρροής και του εγκλεισμού των νέων για αξιόποινες πράξεις. Στις Αμερικανικές πολιτείες το 75 % των φυλακισμένων είναι άτομα που έχουν διακόψει τη φοίτηση στο σχολείο από πολύ νωρίς (Alliance for Excellent Education:2003). Σύμφωνα με την ίδια πηγή, ένας ακόμη χρόνος παραμονής στο σχολείο ισοδυναμεί με μείωση στα ποσοστά συλλήψεων κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες. (Reimer, Smink : 2005).

Παράλληλα, οι γονείς οι οποίοι ασχολούνται με τη ζωή τους εντός και εκτός σχολείου, που παρακολουθούν τις δραστηριότητές τους και ακούνε τα προβλήματα των παιδιών τους, μειώνουν τις πιθανότητες για τα παιδιά αυτά να βγουν πρόωρα εκτός σχολικής κοινότητας. Οι ισχυροί οικογενειακοί δεσμοί φαίνεται να ενισχύουν τη βεβαιότητα ότι τα όποια προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν έγκαιρα και γρήγορα. Εβδομήντα τοις εκατό των νέων ερωτηθέντων στις Η.Π.Α. , θεωρούν ότι ένα από τα κλειδιά για τη μεγαλύτερη παραμονή των μαθητών στο σχολείο είναι να υπάρχει καλύτερη και συχνότερη επικοινωνία μεταξύ γονέων και σχολείου. "Η υπερβολική

ελευθερία" των νέων παρουσιάζει θετική συσχέτιση με τη σχολική διαρροή αφού η έλλειψη περιορισμών, πειθαρχίας και κανόνων, αποτελούν ισχυρές ενδείξεις για την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου (Reimer, Smink : 2005).

Η απόφαση να εγκαταλείψει ένας νέος το σχολείο, είναι μια απόφαση επικίνδυνη, ιδιαίτερα σε μια μετα-βιομηχανική και τεχνολογική εποχή κατά την οποία οι εργαζόμενοι χρειάζονται τουλάχιστον ένα δίπλωμα γυμνασίου για να ανταγωνίζονται στη σύγχρονη αγορά εργασίας . Αρκετά χρόνια πριν και σε συνθήκες καλύτερων επαγγελματικών προοπτικών, τα στοιχεία έδειχναν πως οι μισοί άνεργοι ηλικίας 16- 24 ετών δεν είχαν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση . Η σύγχρονη όμως εποχή της πληροφορίας και της εξειδίκευσης καθιστά ολοένα και δυσκολότερη την εύρεση εργασίας για τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο. Τα άτομα αυτά έχουν γενικότερα ένα αβέβαιο μέλλον αφού αναγκάζονται να δεχτούν οποιαδήποτε θέσης εργασίας, προκειμένου να επιβιώσουν. Μια γυναίκα με απολυτήριο γυμνασίου κερδίζει μισθό που ισοδυναμεί μόλις πάνω από το όριο της φτώχειας για μια τριμελή οικογένεια στις Η.Π.Α. (Alliance for Excellent Education : 2003) , ενώ σύμφωνα με την ίδια πηγή, ο δείκτης ανεργίας των μαύρων στις Η.Π.Α. , χωρίς απολυτήριο γυμνασίου, για το 2002 , έφτασε στο 32% συγκρινόμενο με ένα ποσοστό 6% των μαύρων αποφοίτων λυκείου ή ανώτερης σχολής. Στις μέρες μας , μόνο το 40% όσων εγκατέλειψαν το σχολείο εργάζονται. Αντίστοιχα, τα ποσοστά για τους απόφοιτους της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι 60% και για τους πτυχιούχους σχολών 80% (Reimer, Smink : 2005. Bridgeland, DiIulio, Morison: 2006. Νικολάου: 2009) .

Αν και από το 1980 και έπειτα, το φαινόμενο της διαρροής από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ευρώπη μειώθηκε, οι ανησυχίες για την ανεργία σε νεαρή ηλικία κρίνεται ως θέμα μέγιστης βαρύτητας (European Commission:2000.OECD:2000). Παρά τις όποιες διακηρύξεις και τις προσπάθειες, παραμένει ένα μεγάλο πρόβλημα που δεν συνάδει με το βασικό στρατηγικό στόχο του Συμβουλίου της Λισσαβόνας (2000), που όρισε την επένδυση στον άνθρωπο και τη γνώση ως τον κεντρικό μοχλό ανάπτυξης της Ενωμένης Ευρώπης. Όλες οι πολιτικές γύρω από τα θέματα εκπαίδευσης των πολιτών δίνουν έμφαση στο ακανθώδες αυτό θέμα, προτείνοντας σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές σε όλα τα κράτη- μέλη προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά. Στο

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας το Μάρτιο του 2000, η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως στόχο για την επόμενη δεκαετία «να καταστεί η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή » (Κεδράκα :2007 .Καρυωτάκη : 2008).

Το 2001 , στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης οι στρατηγικοί στόχοι για τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης επικεντρώθηκαν σε σημεία όπως :

*Βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

*Διευκόλυνση της πρόσβασης όλων των πολιτών στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Το 2002 , το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Βαρκελώνης έθεσε σαν βασικό στόχο να καταστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ποιοτικό σημείο αναφοράς έως το 2010. Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης την Επιτροπή, να συντάσσει ετήσια έκθεση με βάση τους διαρθρωτικούς δείκτες οι οποίοι παρέχουν ένα μέσο για την αντικειμενική αξιολόγηση της προόδου προς τους στόχους της Λισσαβόνας. Μια σημαντική ομάδα διαρθρωτικών δεικτών είναι αυτοί που αφορούν την Εκπαίδευση. Ανάμεσα σε αυτούς ανήκουν: η μαθητική διαρροή ,για άτομα ηλικίας 18 έως 24 ετών, που έχουν ολοκληρώσει μόνο το χαμηλότερο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν συνεχίζουν την εκπαίδευση ή την επαγγελματική κατάρτιση. Στα πλαίσια του παραπάνω συμβουλίου τέθηκε ως στόχος η **ποσοτική** και **ποιοτική** αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η παραμονή του ατόμου για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα μέσα στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης και μάλιστα μέσα σε ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό σύστημα εκπαίδευσης¹⁷.

Έτσι το 2003, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης (Βρυξέλλες: 2003) μεταφράζοντας ποσοτικά τον τελικό στόχο της Λισσαβόνας, έθεσε ως σημείο αναφοράς τον εξής σκοπό: “ Έως το 2010 θα πρέπει να έχει μειωθεί τουλάχιστον στο μισό το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, σε σχέση με το ποσοστό του 2000, ώστε ο μέσος όρος για τα άτομα αυτά να είναι ίσος ή μικρότερος του 10%” (ΥΠΕΠΘ :2007) .

---

¹⁷ <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-155-doc3.htm>

Τον προαναφερθέντα στόχο έχουν πετύχει η Σλοβενία και η Κροατία (4,94% και 6,15% αντίστοιχα), ενώ η Τουρκία βρίσκεται σημαντικά μακριά, με το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό του 53,38% ¹⁸.

Επίσης, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκπαίδευσης (Βρυξέλλες:2003) μέχρι το 2010: *θα πρέπει να έχει εξασφαλιστεί ότι τουλάχιστον το 85% των νέων έως 22 ετών θα έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον το ανώτατο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή το ελληνικό λύκειο* (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: 2005).

Όλες οι παραπάνω στρατηγικές αποδεικνύουν περίτρανα, πως η προώθηση της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα, αλλά και η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι το βασικό μέλημα των εκπαιδευτικών πολιτικών στις Ευρωπαϊκές χώρες, επειδή μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούν να ενισχυθούν ο εθνικός οικονομικός ανταγωνισμός και η κοινωνική συνοχή. Η ιδέα επομένως ότι η βελτίωση της ποιότητας συνεπάγεται την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων θεωρείται δεδομένη. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο «Ευρυδίκη» αναλύει τα προβλήματα της Παιδείας και προτείνει θέματα για περαιτέρω προβληματισμό με σκοπό να γίνουν τα προβλήματα αυτά, καλύτερα αντιληπτά. Δραστηριοποιείται σε 30 συνολικά χώρες και ερευνά την εκπαιδευτική κατάσταση από διαφορετικές πλευρές και με τρόπο σφαιρικό, δηλαδή όλους όσους εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία (Wastiau-Schluter : 2004).

Το Δίκτυο "ΕΥΡΥΔΙΚΗ" συνεργάζεται με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ανάπτυξης της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP) και την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (EUROSTAT) για τις εκδόσεις των μελετών και των πορισμάτων του.

Οι εργασίες της Ελληνικής Υπηρεσίας του Δικτύου "ΕΥΡΥΔΙΚΗ, περιλαμβάνουν:

- τη συλλογή και επαλήθευση στοιχείων για τη σύνταξη συγκριτικών μελετών.
- τη σύνταξη, κάθε χρόνο, του Εθνικού Φακέλου που περιλαμβάνει αναλυτική καταγραφή στοιχείων αναφορικά με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- την αποστολή των μελετών τους στους χρήστες της Ελληνικής Υπηρεσίας "ΕΥΡΥΔΙΚΗ" που καλύπτουν όλες τις εκπαιδευτικές αρχές κάθε βαθμίδας, τις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους λήπτες των πολιτικών αποφάσεων ¹⁹.

¹⁸ <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-155-doc3.htm>

¹⁹ http://dide.ser.sch.gr/files/eurydice_website1.doc

Καθώς όμως μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου έχουν εφαρμοστεί σε πολλές χώρες χωρίς να έχουν επιτύχει σε σημαντικό βαθμό την παραμονή των μαθητών στο σχολείο, οι επιστήμονες υποστηρίζουν πως πριν από κάθε προσπάθεια αντιμετώπισης είναι πολύ σημαντικό να έχει αποσαφηνιστεί ακριβώς η φύση και το εύρος του προβλήματος, ώστε να υιοθετηθούν ουσιαστικές στρατηγικές. Μπορεί βέβαια να μην υπάρχει μια ενιαία αλήθεια κι ένας απόλυτος τρόπος για να μετρηθούν τα ποσοστά της σχολικής διαρροής, όμως είναι αποδεκτό ότι:

^^ το δίπλωμα του γυμνασίου αποτελεί σε κάθε περίπτωση μια κρίσιμη λεωφόρο για την κοινωνική, οικονομική και προσωπική εξέλιξη του ατόμου.

^^ στενότερη σύνδεση του σχολείου με την αγορά εργασίας και περισσότερη βιωματική μάθηση μπορεί να οδηγήσει τελικά στη διασφάλιση μιας καλής θέσης εργασίας. (Barton : 2005. Bridgeland, DiIulio, Morison : 2006 . Dynarski et al : 2008 . Νικολάου : 2009).

Η μακροχρόνια παραμονή σε κατάσταση ανεργίας δεν ενθαρρύνεται ούτε από τις εθνικές ούτε από τις ευρωπαϊκές και παγκόσμιες πολιτικές. Αντίθετα, οι ενιαίες στρατηγικές για την απασχόληση αναφέρονται στη βελτίωση των δεξιοτήτων των ανέργων (Κεδράκα : 2007).

Σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο οι στρατηγικές αυτές συνοψίζονται :

□ Σε εκπαιδευτική μεταρρύθμιση ώστε να αναπτύξουν όλοι οι μαθητές τις απαραίτητες γνώσεις γύρω από τη χρήση των νέων τεχνολογιών , αλλά και τη συμμετοχή σε ομαδικές δράσεις της σχολικής και ευρύτερης τοπικής κοινωνίας (Κεδράκα : 2007. Νικολάου : 2009).

□ Σε προσπάθεια εμπλοκής των γονέων στο σχολείο και συμμετοχής τους σε εκπαιδευτικές δράσεις (Κεδράκα : 2007. Νικολάου : 2009).

□ Σε παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών (π.χ. συμβουλευτικές υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης, σε σταθερή ή περιστασιακή βάση, και καθοδήγηση μελέτης ή διαχείρισης προβλημάτων κοινωνικής συμπεριφοράς) στους υποψήφιους προς διαρροή μαθητές (Βρετάκου και Ρουσέας : 2006).

□ Στη λειτουργία προγραμμάτων αναδόμησης (restructuring) μέσω ενισχυτικής ή εξατομικευμένης διδασκαλίας. Τα προγράμματα αυτά εφαρμόζονται συνήθως σε σχολεία με μεγάλα ποσοστά διαρροής και στόχο έχουν να την περιορίσουν μέσα από μεταρρυθμίσεις όπως διαίρεση του σχολείου σε μικρότερα και πιο ευέλικτα σχολεία ή

αλλιώς αυτόρκεις σχολικές κοινότητες (Dworkin , Le Compte : 1991 . Βρετάκου και Ρουσέας : 2006).

□ Στη δημιουργία τύπων εναλλακτικής εκπαίδευσης²⁰.

Διαφορετικά σχολεία για διαφορετικούς μαθητές» υποδεικνύουν οι έρευνες , αντί για « ένα σχολείο που ταιριάζει με τον ίδιο τρόπο σε όλους ». Αυτόματα αυτή η παραδοχή σημαίνει κοινότητες μάθησης μέσα από μια πιο εξατομικευμένη προσέγγιση του κάθε παιδιού και του περιβάλλοντος από το οποίο προέρχεται. Το μοντέλο αυτό μπορεί να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για την αντιμετώπιση των ποικίλων αναγκών που διαρκώς ανακύπτουν μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα .

Αξίζει να αναφερθεί η προσπάθεια που καταβάλλεται προς αυτή την κατεύθυνση από το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας. Η οργάνωση τάσσεται υπέρ των καινοτόμων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων που θα επιτρέψουν την ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία των αποκαλούμενων «*αρνητών του εκπαιδευτικού κατεστημένου*» , προσφέροντας ευκαιρίες για τόνωση της αυτοπεποίθησης, προσωπική έκφραση, ανάπτυξη του συνεργατικού πνεύματος και της δημιουργικής έκφρασης. Το Φόρουμ υποστηρίζει τη δημιουργία σχολείων με περισσότερο διαπολιτισμικό χαρακτήρα , σχολεία που υιοθετούν αρκετές από τις πρακτικές της άτυπης εκπαίδευσης και της δημιουργικής απασχόλησης εκτός από τα μαθήματα γενικής παιδείας . Η εισαγωγή διαφόρων μορφών δημιουργικής δραστηριότητας βοηθάει στην ανανέωση του σχολικού πνεύματος και δίνει την ευκαιρία στο σχολείο να συμφιλωθεί περισσότερο με τη ζωή (Dewey : 1982.Βρετάκου και Ρουσέας: 2006).

Το πλέον αποτελεσματικό μέτρο που έχει υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στον τομέα της εναλλακτικής εκπαίδευσης, είναι ο θεσμός του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας. Η ιδέα της ίδρυσης των σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας δεν είναι καινούργια. Γεννήθηκε ήδη από τη δεκαετία του 1960, αλλά γιγαντώθηκε στη δεκαετία '80 καθώς αποτέλεσε μια καλή αρχή για τη δημιουργία μιας διαφορετικής ευκαιρίας εκπαίδευσης σε αντίθεση με τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας του σχολείου . Το πρώτο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας στην Ελλάδα λειτούργησε το έτος 2000 – 2001, υπό την εποπτεία του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Στόχος είναι η καταπολέμηση του κοινωνικού

---

²⁰ <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-155-doc3.htm>

αποκλεισμού των ατόμων που δεν διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα, ώστε να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Συγκεκριμένα, παρέχεται η δυνατότητα, σε άτομα 18 ετών και άνω που δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, να αποκτήσουν απολυτήριο Γυμνασίου και να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνική, οικονομική και επαγγελματική ζωή. Η ανάπτυξη των εναλλακτικών σχολείων, φαίνεται να έχει διαχρονικά, μια σταθερή αξία στο χώρο της εκπαίδευσης (Barton: 2005. Bridgeland, DiIulio, Morison: 2006. Κεδράκα : 2007).

Άλλα παραδείγματα επιτυχημένων προσπαθειών, όπως το πρόγραμμα CIS (Communities in Schools) που εφαρμόστηκε στην Τζόρτζια των Η.Π.Α., αποδεικνύουν πως οι μαθητές μπορούν να βοηθηθούν στο να θέτουν στόχους στη ζωή ,να αναπτύσσουν δεξιότητες, να βελτιώσουν την επικοινωνία ,να μάθουν να εργάζονται και να επιτυγχάνουν σε ένα ομαδικό περιβάλλον , όπως αυτό του σχολείου. Επίσης, η συνεργασία σχολείου – οικογένειας φαίνεται να είναι καθοριστικής σημασίας . Η από κοινού υποστήριξη προς τους νέους μπορεί να μειώσει το άγχος που γονείς και παιδιά βιώνουν από τις εμπειρίες της καθημερινής ζωής και τελικά να απομακρύνει τον κίνδυνο της σχολικής εγκατάλειψης (Cantelon and Le Boeuf :1997) .

Αντίστοιχα προγράμματα με πολύ θετικά αποτελέσματα για τη δημιουργία καινοτόμων σχολείων , είναι ήδη ορατά στη Β. Καρολίνα των Η.Π.Α., όπου το πρόβλημα της σχολικής διαρροής υπήρξε για χρόνια πολύ έντονο. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι εφικτές λύσεις μπορούν να υιοθετηθούν, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των μαθητών που αποφοιτούν κανονικά από το σχολείο και επιτυγχάνουν στη μετέπειτα ζωή τους (Hunt:xx).

Για την Ελλάδα ένα σημαντικό κριτήριο καθορισμού των εναλλακτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, πέρα από τα κοινωνικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής, θα μπορούσε να είναι η γεωγραφική θέση και οι επιπτώσεις της στον μαθητικό πληθυσμό. Η εκπαιδευτική πολιτική δεν μπορεί δηλαδή να είναι ομοιόμορφη και ενιαία αλλά θα πρέπει να διαφοροποιείται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής. Δεδομένου ότι η εκπαίδευση αποτελεί μια από τις πλέον συμφέρουσες επενδύσεις της πολιτείας και της κοινωνίας , θα πρέπει τα σχολεία να γίνουν πιο ανοιχτά και αποτελεσματικά για όλους τους νέους , αφού εκείνοι αποτελούν την περιουσία κάθε έθνους. Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο και η επίτευξη της

κοινωνικής συνοχής, πρέπει να έχουν κεντρική θέση στην προσπάθεια αναβάθμισης των γνώσεων και των δεξιοτήτων του σύγχρονου εργατικού δυναμικού. Γενικότερα εκφράζεται η πίστη ότι η εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο, σε έναν κόσμο που διαρκώς μεταβάλλεται (Καταρτίζειν: 2006 . Σαλαμούρας : 2008).

Οι Dynarski & Gleason (1998) καταλήγουν: «Ένα σχολείο έχει περιορισμένη δυνατότητα να κάνει τους περισσότερους μαθητές του ευτυχισμένους ή τουλάχιστον πρόθυμους να παρακολουθήσουν και ίσως προσδοκούμε πολλά από αυτό. Αλλά αξίζει η προσέγγιση και η προσπάθεια . Εστιάζοντας στους μαθητές που έχουν δυσκολίες και δουλεύοντας ενεργά προς την κατεύθυνση κατανόησης των πηγών της δυσκολίας ίσως είναι πιο αποτελεσματικό από την εφαρμογή ενός προγράμματος που θα πιάσει τους μαθητές μετά την πτώση τους» (Βρετάκου και Ρουσέας: 2006).

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στο Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 16, παρ.3) με το νόμο 309/1976, θεσμοθετήθηκε η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Για τη δεκαετία του '70 , η αποφοίτηση από το Γυμνάσιο αποτελούσε τη βάση για να θεωρείται ότι ένας νέος αποσπάστηκε από το επίπεδο του αναλφαβητισμού. Τριάντα τρία χρόνια μετά, το φαινόμενο της σχολικής διαρροής των μαθητών μπορεί να υποχώρησε, παραμένει όμως μεγάλο. Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας από την απογραφή του 2001 , προκύπτει ότι :

- Ένας στους τρεις Έλληνες και Ελληνίδες δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση.
- 12.000 παιδιά κάθε χρόνο εγκαταλείπουν στη μέση το Γυμνάσιο, ενώ δεν γνωρίζουμε πόσα παιδιά εγκαταλείπουν στη μέση το Δημοτικό.
- Ανάμεσα στις δύο Απογραφές 1991-2001, 120.000 παιδιά που βρίσκονταν στη σχολική ηλικία, όταν θεσμοθετήθηκε η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, δεν την ολοκλήρωσαν ποτέ ²¹.

Από τη συγκριτική επισκόπηση των στοιχείων της μαθητικής διαρροής της γενιάς μαθητών 2003-2004 με τα στοιχεία των παλαιότερων ερευνών μαθητικής διαρροής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, προκύπτει ότι παρουσιάστηκε τελευταία, **μικρή αύξηση** του ποσοστού μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο, παρά την τάση μείωσης κατά τα προηγούμενα χρόνια (Βρετάκου, Ρουσέας: 2006).

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (2006), η συνολική σχολική διαρροή εκτιμάται στο 16,33% του μαθητικού πληθυσμού. Ωστόσο, χρειάζεται να σημειώσουμε ότι ο πληθυσμός αυτός δεν αναφέρεται παρά μόνο σε όσους και όσες εγκαταλείπουν την υποχρεωτική εκπαίδευση και επίσης, δεν καταγράφεται οργανωμένα και συστηματικά από κάποιον φορέα ή οργανισμό (πχ, του ΥΠΕΠΘ), παρά υπολογίζεται με βάση τις διαφορές που υπάρχουν στις εγγραφές των μαθητών/τριών μεταξύ των τάξεων του σχολείου. Έτσι, είναι πιθανόν να υπάρχουν κάποιες αποκλίσεις ανάμεσα στην πραγματικότητα και τα δεδομένα που δίνονται από τις σχετικές μελέτες.

---

²¹ <http://www1.rizospastis.gr/story.do?id=4831857&publDate=26/11/2008>

Οι αγροτικές περιοχές, οι ορεινοί νομοί, τα νησιά και οι νομοί της Κεντρικής Μακεδονίας και Θράκης καθώς και οι λιγότερο ευνοημένες περιοχές της Αθήνας παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά μαθητικής διαρροής (Κεδράκα :2007).

Επιπλέον, πολλοί επιστήμονες (Πανοπούλου-Μαράτου και συν:1988. Σώκου-Μπάδα και συν :1988. Παντελιάδου: 1995) καταγράφουν ότι τείνει να αυξάνεται διαρκώς ο αριθμός των μαθητών, που παραπέμπονται σε Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα με αιτιολογία τη χαμηλή σχολική επίδοση, όπως πιστοποιούν η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, καθώς και οι αντίστοιχες έρευνες στον ελλαδικό χώρο²².

Στην Ευρώπη, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat (European Report: 2002) στα παιδιά των 15 ετών ο Γλωσσικός Αναλφαβητισμός κυμαίνεται από 7%-35% και ο επιστημονικός αναλφαβητισμός από 7% - 32%. Για τους ενήλικες, ο αναλφαβητισμός για την αντιμετώπιση των καθημερινών αναγκών της σύγχρονης ζωής κυμαίνεται από 7% - 30%.²³

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης : 2003) έχει ορίσει το έτος 2010 ως ορόσημο, για τη μείωση τουλάχιστον κατά 20 % σε σύγκριση με το 2000, του ποσοστού των μαθητών που έχουν χαμηλές επιδόσεις στην αναγνωστική ικανότητα (reading literacy) (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο : 2005).

Η έννοια του *αλφαβητισμού* δεν αποβλέπει μόνο στην απόκτηση των τεχνικών γραφής, ανάγνωσης, αριθμητικής. Διευρύνεται σύμφωνα με τη (Γενική Γραμματεία εκπαίδευσης Ενηλίκων (2007) ώστε να καλύπτει τις ικανότητες που εμφανίζονται στα νέα περιβάλλοντα μάθησης, (π.χ. ψηφιακός αναλφαβητισμός και επιστημονικός αναλφαβητισμός), δηλαδή στο συνδυασμό γνώσεων με την απόκτηση των ικανοτήτων της επικοινωνίας, της επίλυσης προβλημάτων, της αξιοποίησης της πληροφορίας στο σχεδιασμό της προσωπικής και κοινωνικής ζωής (Αδριανουπολίτης: χχ. Θεοδοσοπούλου, Καραγεώργου, Κυριαζής, Σιασιάκος, Τρανταλίδη, Τσαμαδιάς : 2008) .

Με τον όρο **Αναλφάβητος ενήλικος** εννοούμε *αυτόν που δεν πήγε ποτέ στο σχολείο (οργανικός αναλφάβητος) καθώς επίσης και όσους δεν ολοκλήρωσαν την εξάχρονη πρωτοβάθμια εκπαίδευση (λειτουργικός αναλφάβητος)*. Επομένως η ιδιότητα *οργανικός ή*

---

²² <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

²³ <http://www.moec.gov.cy/conferences/lifelong/pres/Koutselini.ppt>

λειτουργικός αναλφαβητισμός, καθορίζεται από το επίπεδο της εκπαίδευσης την οποία ολοκλήρωσε κάποιος. Στον πίνακα που ακολουθεί παραθέτονται στοιχεία της ΕΣΥΕ, για το συνολικό αριθμό των αναλφάβητων στη χώρα μας κατά το 2004 (Θεοδοσοπούλου και συν : 2008) .

Αναλφάβητοι κατά φύλο και ηλικία για το 2004

Ηλικία	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
15-19	3.348	1.242	2.106
20-24	4.203	1.856	2.347
25-29	3.497	2.046	1.451
30-44	15.752	8.272	7.480
45-64	91.171	29.556	61.615

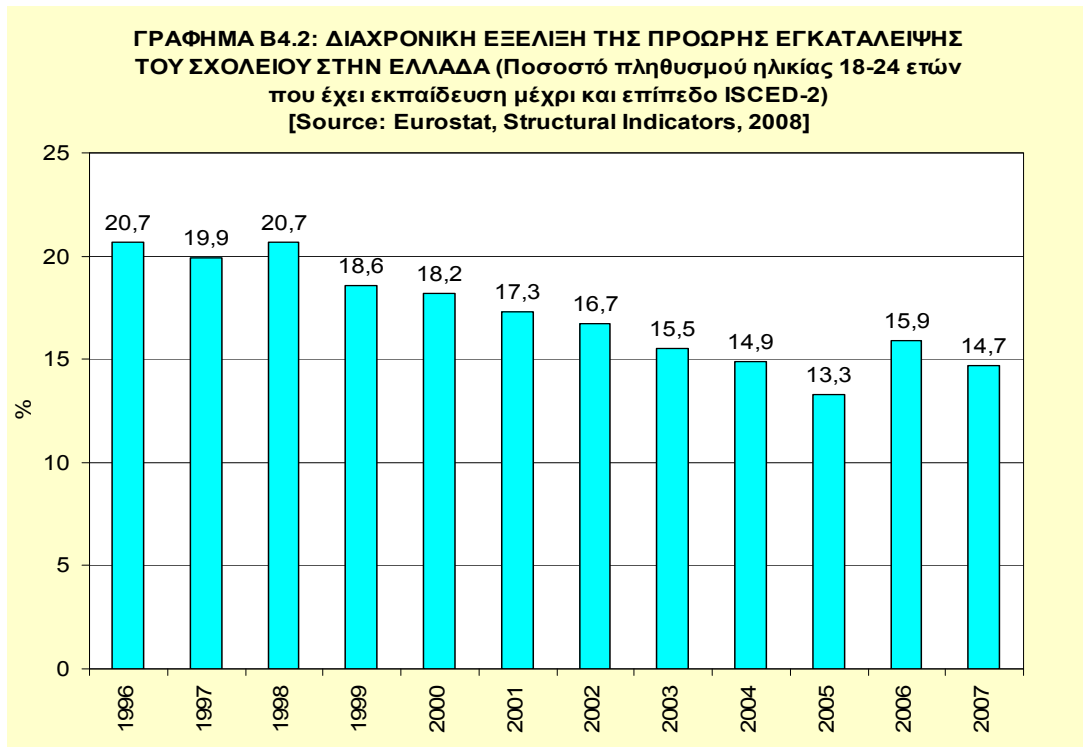
Η πρώτη έρευνα καταγραφής της μαθητικής διαρροής από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο της χώρας μας, πραγματοποιήθηκε το 1994. Η έρευνα αυτή αφορούσε τον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή το Γυμνάσιο και περιελάμβανε δύο φάσεις:

Στην πρώτη φάση έγινε καταγραφή της διαρροής των μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου τις σχολικές χρονιές 1987-88, 1989-90 και 1991-92 (γενιές μαθητών 1987-88, 1989-90 και 1991-92). **Στη δεύτερη φάση**, η έρευνα διερεύνησε σε δείγμα των νέων που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου τη σχολική χρονιά 1991-92 και στη συνέχεια διέκοψαν τη φοίτηση, τους λόγους που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν το σχολείο, τις συνθήκες στις οποίες ζουν, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθώς και τις ανάγκες τους για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση(ΥΠΕΠΘ : 1996).

Από τη συνεκτίμηση των στοιχείων όλων των ερευνών μαθητικής διαρροής που διενέργησε το Παρατηρητήριο Μετάβασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, διαπιστώνεται ότι τις δυο τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα, η μαθητική διαρροή στο γυμνάσιο σε εθνικό επίπεδο παρουσίασε σημαντική πτώση, όμως, κατά την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα αυτή η πτωτική τάση ανακόπηκε. Σύμφωνα με τους ερευνητές, η μαθητική διαρροή εκδηλώνεται κυρίως την πρώτη χρονιά της φοίτησης και στους τρεις τύπου σχολείου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο, λύκειο ΤΕΕ). Ιδιαίτερα έντονο παρουσιάζεται το φαινόμενο αυτό στο **γυμνάσιο**, όπου περίπου το 80% του

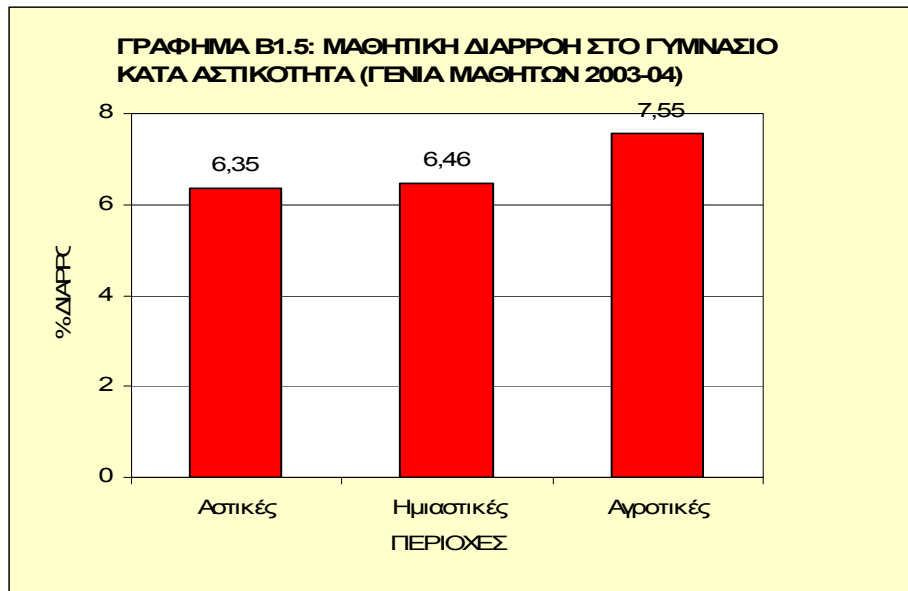
συνόλου της μαθητικής διαρροής οφείλεται σε εκείνους που δεν παρουσιάστηκαν καθόλου και σε εκείνους που διέρρευσαν από την πρώτη τάξη (Εφημερίδα *Ριζοσπάστης*: 26/11/08.Εφημερίδα *Μακεδονία*: 28/12/08. Νικολάου:2009) .

Διαχρονικά η εξέλιξη της μαθητικής διαρροής στη χώρα μας καταγράφεται στο διάγραμμα που ακολουθεί .

Κοινωνιολογικές έρευνες έχουν αποδείξει ότι η περιοχή στην οποία μεγαλώνει και σπουδάζει ένα παιδί επηρεάζουν καθοριστικά τη μετέπειτα εκπαιδευτική του πορεία. Συνολικά, οι γραμματικές γνώσεις μειώνονται όσο κατευθυνόμαστε από τις αστικές προς τις ημιαστικές και τις αγροτικές περιοχές. Ο Μυλωνάς (2002) προσπάθησε να μελετήσει τις εκπαιδευτικές ανισότητες ομάδων από διαφορετικούς γεωγραφικούς χώρους. Απέδειξε ότι οι μεταβλητές οικονομία – κουλτούρα – σχολείο συσχετίζονται απόλυτα είτε θετικά είτε αρνητικά και συνδέονται με τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία. Επίσης η εκπαιδευτική διαδρομή των μαθητών εξαρτάται από την απόσταση που χωρίζει τα σπίτια των μαθητών από το σχολείο και όσο η απόσταση αυτή μεγαλώνει , τόσο

αποθαρρύνονται οι μαθητές από τη συνέχιση των σπουδών τους (Μυλωνάς: 2002 .Παιδαγωγικό Ινστιτούτο:2005. Λαζαρίδου : 2009).

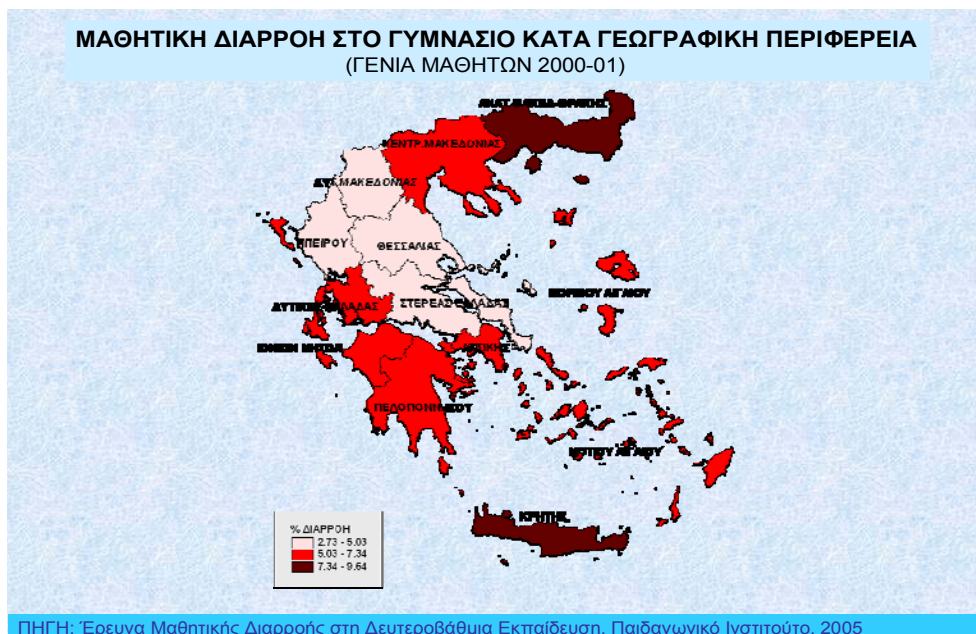

Οι Βρετάκου και Ρουσέας (2006) διαπίστωσαν ότι η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο στις υποβαθμισμένες περιοχές του Νομού Αττικής είναι υψηλότερη από το μέσο όρο της χώρας και τείνει να παρουσιάζει αυξητική τάση. Στις περιοχές αυτές «εδρεύουν» και τα 100 γυμνάσια με τη μεγαλύτερη μαθητική διαρροή στη χώρα ²⁴.

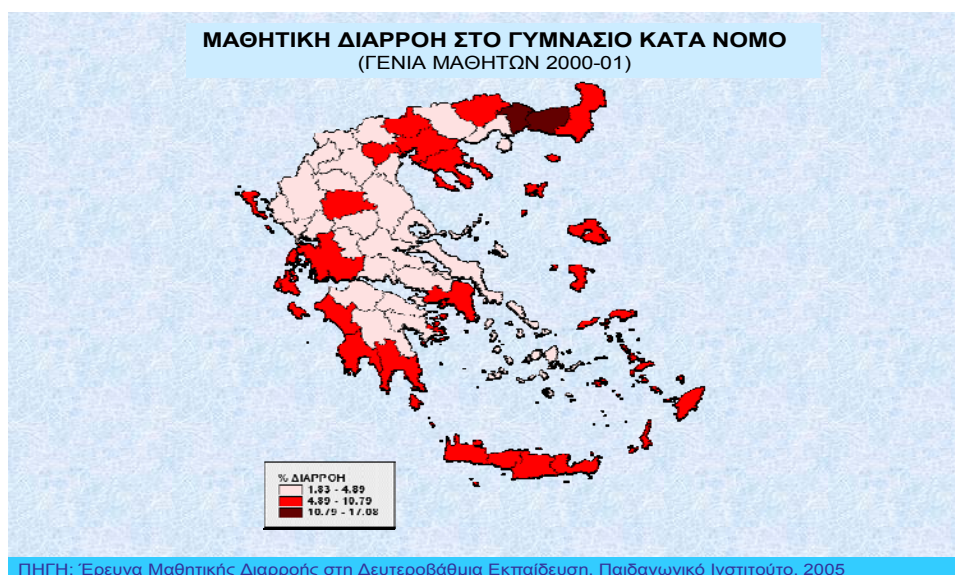
Ως προς τη γεωγραφική διάσταση του φαινομένου, παρατηρείται μεγάλη απόκλιση ανάμεσα στα διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας. Γενικά, μεγάλη διαρροή διαπιστώνεται σε περιοχές που βρίσκονται στην κεντρική και δυτική ηπειρωτική χώρα (κυρίως ορεινές περιοχές), σε νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας και της Θράκης (Ξάνθη, Ροδόπη)και στα νησιά (κυρίως Δωδεκάνησα, Ζάκυνθος και Κρήτη). ²⁵

²⁴ <http://www.pipini.gr/pedia/02.html>

²⁵ <http://www.e-paideia.net/eWeek/default.asp?lngId=57309>

Ιδιαίτερα ιδιόμορφη είναι η κατάσταση στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, όπου παρουσιάζεται η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο γυμνάσιο (9,36%), ενώ καταγράφεται ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά (1,8%) διαρροής στο ενιαίο λύκειο. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο :2005. Κεδράκα: 2007. Βρετάκου, Ρουσέας: 2008. Εφημερίδα *Μακεδονία*:28/12/08).

Εντούτοις τελευταίες έρευνες στη Θράκη για τη σχολική διαρροή των τοπικών **μειονοτικών πληθυσμών**, έδειξαν ότι σε διάστημα μόνο πέντε χρόνων, από το 1997 μέχρι το 2002, σημειώθηκε θεαματική αύξηση της πρόσβασης στο γυμνάσιο των ομάδων αυτών, στους νομούς Ξάνθης και Κομοτηνής. Η διαρροή των κοριτσιών μειώθηκε κατά 50% αλλά και μια μικρή, αλλά σημαντική βελτίωση των σχολικών επιδόσεων παρατηρήθηκε γενικότερα. Η ταχύτητα αυτών των αλλαγών αποτελεί από μόνη της σημαντικό κοινωνιολογικό εύρημα²⁶.

Στοιχεία της Eurostat για τα έτη 2000-2007 αποδεικνύουν ωστόσο, ότι η χώρα μας εξακολουθεί να ανήκει στην ομάδα των χωρών με τα μικρότερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου **μετά την ολοκλήρωση της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (15,8%)**. Το ποσοστό αυτό είναι μάλιστα μικρότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρώπης των 15 που ανέρχεται στο 17,9% και της Ευρώπης των 27 που φτάνει στο 16,25% και τοποθετεί τη χώρα μας σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μεσαία θέση.

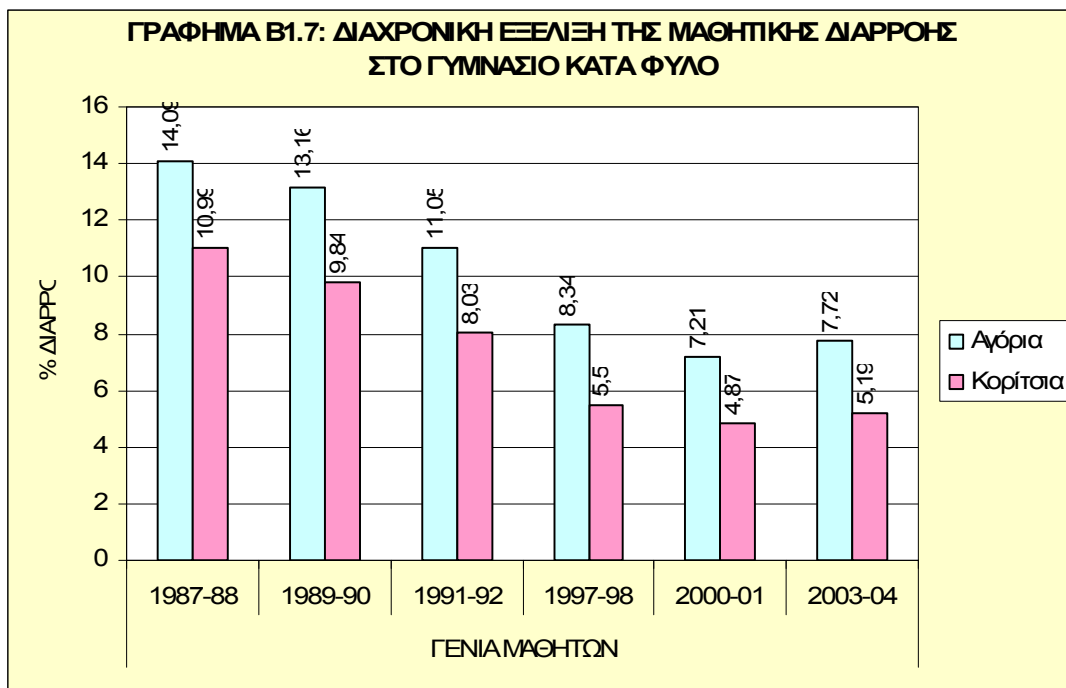
Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι για να συνεισφέρει η χώρα μας στην υλοποίηση του στόχου που τέθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης (Βρυξέλλες 2003) χρειάζεται στο άμεσο μέλλον, η μαθητική διαρροή να μειωθεί τουλάχιστον κατά 4%, πράγμα που φαίνεται αρκετά δύσκολο λόγω της επιβράδυνσης του πρωτικού της ρυθμού. Το ίδιο πρόβλημα υπάρχει και στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο την υλοποίηση του στόχου σε ευρωπαϊκό επίπεδο (ΥΠΕΠΘ : 1996).

Διαγενεακά, η σχολική διαρροή στη χώρα μας, όπως και αλλού είναι συνυφασμένη με το ανδρικό φύλο. Για την περίοδο 1987 – 2001, έρευνες του ΥΠΕΠΘ, στο σύνολο των μαθητών κατέδειξαν ότι τα αγόρια εμφάνιζαν τη μεγαλύτερη σχολική διαρροή. Πιο συγκεκριμένα, κατά γενιά μαθητών που διέρρευσαν από την υποχρεωτική εκπαίδευση, προκύπτει σύμφωνα με τους ερευνητές Βρετάκου και Ρουσέα (2006) ότι :

---

²⁶http://6dim-diap-elefth.thess.sch.gr/Greek/Diapolitismiki_Ekpaidefsi/StatistikaStoixeia/Mousoulmanoimathhtes/diaroi_meionotikon_mathiton_erevna.pdf

- ❖ Το 58 % είναι αγόρια και το 42 % κορίτσια (γενιά μαθητών 1987- 1988)
- ❖ Το 59 % είναι αγόρια και το 41 % κορίτσια (γενιά μαθητών 1989- 1990)
- ❖ Το 60 % είναι αγόρια και το 40 % κορίτσια (γενιά μαθητών 1991- 1992)
- ❖ Το 62 % είναι αγόρια και το 38 % κορίτσια (γενιά μαθητών 1997- 1998)
- ❖ Το 62 % είναι αγόρια και το 38 % κορίτσια (γενιά μαθητών 2000- 2001)

Στις μέρες μας, τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης των ανδρών κυμαίνονται στο 17,5%, ενώ των γυναικών λίγο πάνω από το 9%. Από την άλλη, το εργατικό δυναμικό άνω των 25 ετών που κατείχε απολυτήριο μόνο στοιχειώδους εκπαίδευσης, την περίοδο 1993-2004, σημείωσε μείωση, με πιο σημαντική αυτή των γυναικών. Αυτό επιβεβαιώνει το αισιόδοξο μήνυμα ότι το μορφωτικό επίπεδο του γυναικείου φύλου στη χώρα μας, συνεχώς βελτιώνεται αφού οι γυναίκες παραμένουν περισσότερα χρόνια στην τυπική εκπαίδευση (Κεδράκα: 2007.Βρετάκου και Ρουσέας :2008.Θεοδοσοπούλου και συν : 2008 .Καρωτάκη: 2008) .

Γενικότερα πάντως, αν παρακολουθήσει κανείς την πορεία του μαθητικού πληθυσμού από την εγγραφή του από δημοτικό ως το Γυμνάσιο μέχρι την πρόωρη έξοδό του, θα διαπιστώσει ότι χιλιάδες μαθητές «χάνονται» σ' αυτή την πορεία, για κάποιους

από τους παραπάνω λόγους , και «εξασφαλίζουν» για τον εαυτό τους ένα αβέβαιο μέλλον. Έτσι ,ενώ π.χ. το 1998- 1999 γράφτηκαν στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου 131 χιλιάδες μαθητές τρία χρόνια αργότερα, τον Ιούνιο του 2001 στην Γ΄ τάξη, βρέθηκαν λιγότεροι κατά 19 χιλιάδες . Αν αφαιρέσουμε από αυτόν τον αριθμό ένα ποσοστό μαθητών που παρουσιάζονται μόνιμα στα μαθητολόγια ως εγγραφέντες και μη φοιτήσαντες, και ένα τμήμα που καταφεύγει στα εσπερινά Γυμνάσια, τότε, με τους πιο μετριοπαθείς υπολογισμούς, μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι 10.000 παιδιά σε ετήσια βάση δεν ολοκληρώνουν το σχολείο στη χώρα μας. Τα παιδιά αυτά «εξοστρακίζονται» από την υποχρεωτική εκπαίδευση χωρίς ελπίδα κατά κανόνα αναπλήρωσης του εκπαιδευτικού τους κενού.

Την τελευταία δεκαετία υπάρχουν στην Ελλάδα ορισμένες «ειδικές κατηγορίες» παιδιών που είτε δεν «καταγράφονται» σε καμιά επίσημη στατιστική, ωστόσο άρχισαν να εμφανίζονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό, σύστημα μαζικά την τελευταία δεκαετία. Είναι τα χιλιάδες παιδιά των μεταναστών και παλιννοστούντων που δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν ένα σχολικό πρόγραμμα το οποίο δεν έχει δημιουργηθεί γι' αυτά και εγκαταλείπουν μαζικά το σχολείο ²⁷.

Η Ελλάδα υπήρξε χώρα εξαγωγής μεταναστών σε όλες σχεδόν τις ηπείρους του πλανήτη. Η γνωστή εικόνα της Ελλάδας ως χώρας αποστολής μεταναστών τις προηγούμενες δεκαετίες ,έχει μεταβληθεί τα τελευταία χρόνια, σε χώρα υποδοχής, ιδίως μετά τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που συνέβησαν στις χώρες της Βαλκανικής Χερσονήσου και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Ως άμεσο επακόλουθο αυτών των αλλαγών ,υπήρξε η μαζική μετακίνηση ανθρώπων προς την Ελλάδα με σκοπό κυρίως την αναζήτηση εργασίας, μια και η Ελλάδα ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αναδειχθεί ως περιφερειακή οικονομική δύναμη στο χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Με τους εργάτες-μετανάστες αφίχθηκαν και τα μέλη των οικογενειών τους και έτσι, έκτοτε, ο ελληνικός πληθυσμός, ακόμη και σε απομακρυσμένα χωριά, ήρθε και διαρκώς έρχεται σε άμεση επαφή με άλλους λαούς.

Με την αντιστροφή των όρων, διατείνονται οι Grosch et al.(2000) , ο Έλληνας δεν είναι πλέον ο μετανάστης που αναζητά εργασία αλλά ο «οικοδεσπότης» που προσφέρει

---

²⁷ <http://www.alfavita.gr/artra/artro65.html>

την εργασία και από τις δημογραφικές αλλαγές τροποποιείται η σχετική οπτική γωνία αντιμετώπισης του ξένου, στην αντιπαράθεση με το οικείο, το γνωστό.

Το εκπαιδευτικό τοπίο της χώρας μας αλλάζει μορφή κάτω από την επίδραση δύο βασικών παραγόντων:

- ✘ την υπογεννητικότητα του ελληνικού πληθυσμού και
- ✘ την διαρκώς αυξανόμενη παρουσία αλλοδαπών μαθητών στα σχολεία, οι οποίοι σύμφωνα με τις τελευταίες στατιστικές μετρήσεις προσεγγίζουν το 10% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού.

Στηριζόμενοι σε στοιχεία του Ινστιτούτου Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Ι.Π.Ο.Δ.Ε.), το 2005 φοιτούσαν στα ελληνικά σχολεία 113.463 αλλοδαποί μαθητές σε σύνολο 1.310.839 Ελλήνων μαθητών. Η συνύπαρξη στο σχολείο, παιδιών που προέρχονται από ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα, που μιλούν διαφορετικές γλώσσες και διαθέτουν διαφορετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά, διαμορφώνει μια εντελώς νέα πραγματικότητα, την οποία το σύγχρονο ελληνικό σχολείο οφείλει να αντιμετωπίσει επιστημονικά και με μεθοδικό τρόπο. Ωστόσο, η φυσιολογική υπαγωγή νεαρών ατόμων που προέρχονται από διάφορες κοινωνικές, γλωσσικές ή εθνοτικές ομάδες στον ελληνικό κοινωνικό ιστό δεν πρέπει να θεωρηθεί ως αυτονόητη διαδικασία ή απλά ζήτημα χρόνου. Αντίθετα ο Adler (1976), θεωρεί αυτή τη διαδικασία ως το αποτέλεσμα αμφίδρομων συναισθηματικών, πολιτισμικών και γλωσσικών διεργασιών, που κινούνται στο ευρύτερο πλαίσιο της αποδοχής της ετερότητας και της αλληλοκατανόησης, πράγματα που δεν είναι εύκολο να επιτευχθούν.²⁸

Πλήθος κοινωνιολογικών ερευνών για τις ανισότητες στο σχολείο, αποδεικνύουν ότι μια σειρά από εκπαιδευτικές διαδικασίες, που έχουν να κάνουν με τη μονοπολιτισμικότητα και την ομοιομορφία του εκπαιδευτικού συστήματος, διαμορφώνουν μηχανισμούς ισχυρούς, που οδηγούν πολλά παιδιά στην σχολική αποτυχία. Κυρίως παιδιά που δεν έχουν μητρική γλώσσα την κυρίαρχη γλώσσα, που χρησιμοποιεί το σχολείο (Φραγκουδάκη: 1997.Cummins :1999. Μητακίδου, Τρέσσου: 2002) όπως π.χ. τα παιδιά Ρομά, αποκλείονται από τη γνώση ως **“κατώτεροι μαθητές”** χωρίς κοινωνική συμμετοχή στην πρόοδο της ανθρωπότητας (Χατζηνικολάου: 2007).

---

²⁸ <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos12/mpenekos.pdf>

Οι Ρομά, μια ομάδα που διαθέτει διαφορετικά γλωσσικά, κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά και της οποίας τα μέλη δεν έχουν ενταχθεί πλήρως στον κοινωνικό ιστό της χώρας, μολονότι η παρουσία τους στον ελληνικό χώρο φτάνει στα μεσαιωνικά χρόνια και πιο πίσω (Ντούσας: 1997), έχει οδηγήσει αναμφίβολα στη μορφωτική τους ανεπάρκεια και την περιθωριοποίηση (Ζάχος: 2007) με ό,τι αυτό συνεπάγεται ²⁹.

Η συμμετοχή αυτών των παιδιών στην εργασία προκειμένου να συμβάλλουν στον οικογενειακό προϋπολογισμό αποτελεί καθημερινή διαδικασία. Αυτό το φαινόμενο, ιδιαίτερα για τα παιδιά πληθυσμιακών ομάδων, όπως Ρομά, μετανάστες κ.λ.π. συνεπάγεται αποκλεισμό από την παιδική, εφηβική και νεανική ηλικία (Κογκίδου, Τσιάκαλος: 2005. Μαρβάκης:2005) και τα αγαθά που παρέχονται από το κράτος σε αυτές τις περιόδους της ζωής (Χατζηνικολάου: 2007).

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, η ανοδική σχολική πορεία και η ομαλή ένταξη των μαθητών αυτών, προκύπτει περισσότερο ως εξαίρεση και ως ατομική εμπειρία που εκτυλίσσεται μέσα σε ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο είναι προσκολλημένο σε παραδοσιακά αξιακά στερεότυπα. Ταυτόχρονα ταλαντεύεται ανάμεσα στην τυπική ιδεολογία των ίσων ευκαιριών, την αδιαφοροποίητη παιδαγωγική δράση, και τη 'δειλή' αναζήτηση μιας διαπολιτισμικότητας που παραμένει περισσότερο επίσημη ρητορεία και λιγότερο εμπειρική διάσταση της καθημερινής παιδαγωγικής πράξης (Κασίμη : 2006).

Στις φτωχογειτονιές των μεγάλων αστικών κέντρων, των απομακρυσμένων χωριών, τα παιδιά οικογενειών με χαμηλό ή μη τακτικό εισόδημα, τα παιδιά με αγράμματους γονείς, τα παιδιά ειδικών κοινωνικών ομάδων, έχουν περισσότερες πιθανότητες να μην τελειώσουν ποτέ ούτε καν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Σε σχολεία της Αθήνας «μετά τον Κηφισό» και στον Πειραιά για παράδειγμα, η πρόωρη εγκατάλειψη του υποχρεωτικού σχολείου καταγράφει διπλάσια ποσοστά σε σχέση με τα σχολεία της Βόρειας και Ανατολικής Αττικής, σχηματίζοντας στην ουσία μια κάθετη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στις περιοχές της πρωτεύουσας. Ανάλογα συμπεράσματα προκύπτουν από την παρακολούθηση της εξέλιξης της πορείας των μαθητών Γυμνασίου στο Λαγκαδά και το Δυτικό τμήμα της Θεσσαλονίκης, δηλαδή το πιο φτωχικό τμήμα του νομού. Σύμφωνα με τους Κουρτίδου, Μπρίκα, Πασχαλίδου και Ρουμπίδη που ερευνήσαν

---

²⁹ <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos12/mpenekos.pdf>

τη μαθητική διαρροή στα Γυμνάσια αυτών των περιοχών ,η διαρροή από την υποχρεωτική εκπαίδευση την περίοδο 1998-1999 έως 2000-2001 έφτασε το 19%. Με άλλα λόγια, ένα στα πέντε παιδιά που εγγράφονται στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου το εγκαταλείπουν πριν την ολοκλήρωσή του. Στην Κρήτη, σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου Κρήτης, από το 1985 ως το 1994 το ένα τέταρτο των μαθητών που γράφτηκαν στα γυμνάσια του νομού Ρεθύμνου δεν κατάφεραν να ολοκληρώσουν τις βασικές υποχρεωτικές σπουδές. Στην περιοχή του ορεινού Μυλοπόταμου μάλιστα, η εγκατάλειψη του σχολείου από τα αγόρια φτάνει στο 50% ³⁰.

Η αλληλένδετη εξέλιξη των φαινομένων της φτώχειας, της απομόνωσης και της περιθωριοποίησης, τις τελευταίες δύο δεκαετίες, σύμφωνα με τη γνώμη της ΟΚΕ , επιβάλλει να ληφθεί υπόψη και ο κοινωνικός αποκλεισμός. Επομένως όποια μέτρα και αν ληφθούν πρέπει να αντιμετωπίσουν τη φτώχεια και τον αποκλεισμό ως δίπτυχο αδιαίρετο (Καραθανάση & Μαμούχα : 2008).

Ο παράγοντας της φτώχειας οδηγεί εκτός των άλλων στην εκπαιδευτική αποστέρηση. Για τον ορισμό της φτώχειας υπάρχουν ποικίλες προσεγγίσεις. Η υστέρηση νοικοκυριών και ατόμων σε χρηματικούς και μη πόρους σημαίνει σύμφωνα με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (2000) ότι η έννοια της φτώχειας συντίθεται από στοιχεία ποσοτικά αλλά και ποιοτικά.

Η ποσοτική διάσταση της φτώχειας, σημαίνει την έλλειψη πόρων για τη διασφάλιση των όρων και προϋποθέσεων ενός ελάχιστα ανεκτού επιπέδου ζωής. Η διάσταση αυτή της φτώχειας επιδέχεται επιπλέον δύο ορισμούς :

- την απόλυτη φτώχεια που ορίζεται ως το ποσοστό του πληθυσμού που ζει με λιγότερο από ένα καθορισμένο ποσό την ημέρα , και
- τη σχετική φτώχεια που ορίζεται ως το ποσοστό των ατόμων σε μια χώρα που ζουν με εισόδημα κατώτερο ενός συγκεκριμένου ποσοστού του μέσου εισοδήματος (συνήθως 50% ή 60%). Ο ορισμός του ποσοστού του μέσου εισοδήματος διαφέρει από χώρα σε χώρα.

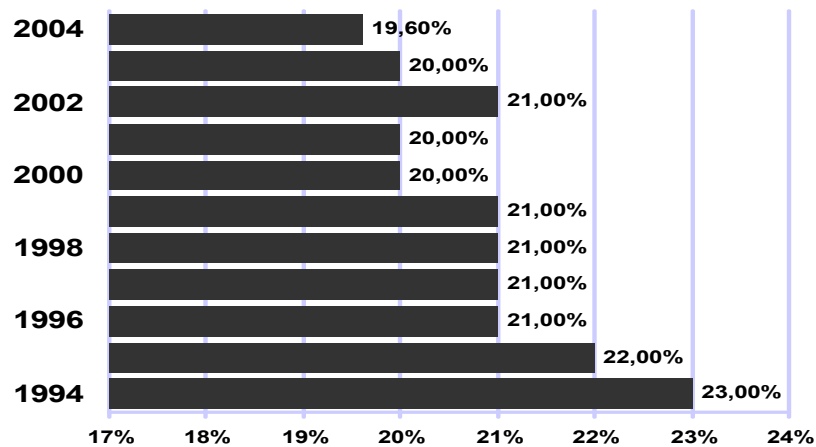
³⁰ <http://www.pipini.gr/pedia/02.html>

Η ποιοτική διάσταση της φτώχειας αναφέρεται στην αδυναμία πρόσβασης του ατόμου στις βασικές κοινωνικές πολιτικές, πολιτιστικές και επαγγελματικές ευκαιρίες και δυνατότητες μιας συγκεκριμένης κοινωνίας σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Σύμφωνα με στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στη χώρα μας παρά τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης κατά τη δεκαετία 1995 – 2005, δεν υπήρξε κανένα αντίκρουσμα τόσο στα επίπεδα και τον κίνδυνο φτώχειας όσο και στην ανισοκατανομή του εισοδήματος. Η Ελλάδα κατέχει μία από τις υψηλότερες αρνητικές θέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση αφού η ομάδα του πληθυσμού που βρίσκεται κάτω από τα όρια της φτώχειας φτάνει το 21%, δηλαδή σχεδόν δύο εκατομμύρια Έλληνες. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του ΕΚΚΕ(2005) προκύπτει ότι :

- ✚ Με βάση τα εισοδήματα του 2004, το 19,6% των πολιτών της χώρας ήταν μέλη νοικοκυριού με εισόδημα κάτω του ορίου της φτώχειας.

Το αντίστοιχο ποσοστό για τα προηγούμενα χρόνια εμφανίζεται στον ακόλουθο πίνακα.

- ✚ Το ποσοστό κινδύνου οικονομικής επισφάλειας είναι υψηλότερο στις γυναίκες (20,9%) σε σχέση με τους άντρες (18,3%).
- ✚ Το ποσοστό για άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών υπολογίζεται στο 27,9% του συνολικού πληθυσμού, ενώ για άτομα ηλικίας 16-24 ετών είναι 22,7%.
- ✚ Το ποσοστό οικονομικής επισφάλειας των εργαζομένων είναι 12,9% ενώ των μη εργαζομένων είναι 25,9% και των ανέργων 32,8%.

- ✚ Το 50% των φτωχών νοικοκυριών έχει εισόδημα πάνω από το 75,9% του ορίου της φτώχειας.
- ✚ Το ποσοστό των ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο ανέρχεται στο 6,3%, ενώ των ατόμων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι στο 27% (ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ: 2008).

Συνδέοντας το φαινόμενο της φτώχειας με το επίπεδο εκπαίδευσης των ελλήνων προκύπτουν τα εξής στοιχεία :

--- Ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τη μείωση της φτώχειας. Το 83,7% των φτωχών στη χώρα μας είναι αναλφάβητοι ή έχουν τελειώσει μερικές τάξεις του δημοτικού ή δημοτικό και γυμνάσιο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους μη φτωχούς εκτιμάται στο 47,3% .

Πίνακας : Επίπεδο εκπαίδευσης και κατανομή του πληθυσμού, ανά κατηγορία (συνολικός, φτωχός και μη φτωχός, ανά επίπεδο εκπαίδευσης)

Επίπεδο εκπαίδευσης	Κατανομή του συνολικού πληθυσμού	Κατανομή του φτωχού πληθυσμού	Κατανομή του μη φτωχού πληθυσμού
Σύνολο	100,0	100,0	100,0
Δεν πήγε σχολείο	3,4	8,6	1,9
Δεν τελείωσε το δημοτικό	9,8	23,0	6,2
Δημοτικό	29,2	41,1	26,0
Γυμνάσιο	12,7	11,0	13,2
Λύκειο / Εξατάξιο Γυμνάσιο	20,5	9,7	23,5
ΤΕΛ, ΤΕΣ, Πολυκλαδικό Λύκειο	5,1	2,1	5,9
ΙΕΚ ή Ανώτερη Σχολή	4,4	1,4	5,1
ΤΕΙ, ΚΑΤΕΕ	4,4	1,1	5,3
ΑΕΙ	9,9	2,0	12,0
Μεταπτυχιακό	0,5	0,0	0,7
Διδακτορικό	0,2	0,0	0,2

--- Οι μη φτωχοί που έχουν τελειώσει, κατά ανώτερο επίπεδο, υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι 7 φορές περισσότεροι από τους αντίστοιχους φτωχούς, ενώ οι μη φτωχοί, που έχουν τελειώσει μεταπτυχιακό, 24 φορές περισσότεροι από τους αντίστοιχους φτωχούς.

--- Οι μη φτωχοί που έχουν τελειώσει το Λύκειο είναι 3 φορές περισσότεροι από τους αντίστοιχους φτωχούς, ενώ οι μη φτωχοί που έχουν τελειώσει ΑΕΙ 7,7 φορές περισσότεροι από τους αντίστοιχους φτωχούς.

--- Το 54,2% εκείνων που δεν έχουν πάει καθόλου στο σχολείο, απειλείται από φτώχεια. Το αντίστοιχο ποσοστό για άτομα που έχουν τελειώσει ΑΕΙ μειώνεται δραστικά στο 4,2%. Τα αντίστοιχα ποσοστά για επίπεδο εκπαίδευσης υψηλότερο της υποχρεωτικής (λύκειο έως και διδακτορικό) εκτιμώνται για μεν τους φτωχούς στο 16,3%, ενώ για τους μη φτωχούς στο 52,7%.

Πίνακας : Ποσοστό φτωχού και μη φτωχού πληθυσμού σε σχέση με το συνολικό, ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Επίπεδο εκπαίδευσης	Ποσοστό φτωχού πληθυσμού σε σχέση με το συνολικό	Ποσοστό μη φτωχού πληθυσμού σε σχέση με το συνολικό
Σύνολο	21,0	79,0
Δεν πήγε σχολείο	54,2	45,8
Δεν τελείωσε το δημοτικό	50,1	49,9
Δημοτικό	30,0	70,0
Γυμνάσιο	18,3	81,7
Λύκειο / Εξατάξιο Γυμνάσιο	10,0	90,0
ΤΕΛ, ΤΕΣ, Πολυκλαδικό Λύκειο	8,8	91,2
ΙΕΚ ή Ανώτερη Σχολή	7,0	93,0
ΤΕΙ, ΚΑΤΕΕ	5,4	94,6
ΑΕΙ	4,2	95,8
Μεταπτυχιακό	1,4	98,6
Διδακτορικό	0,0	100,0

--- Στο φτωχό πληθυσμό παρατηρείται μεγαλύτερη διαγενεακή εκπαιδευτική στασιμότητα σε ποσοστό 31,5% ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και 26,0% ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας, ενώ στο μη φτωχό πληθυσμό, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 22,4% και 16,6% .

Πίνακας : Μέτρα εκπαιδευτικής κινητικότητας από τη γενιά του πατέρα στη γενιά των παιδιών

Μέτρα εκπαιδευτικής κινητικότητας	Φτωχός πληθυσμός	Μη φτωχός πληθυσμός
Εκπαιδευτική στασιμότητα	31,5	22,4
Εκπαιδευτική ολική κινητικότητα	68,5	77,6
Εκπαιδευτική ανοδική κινητικότητα	62,6	72,3
Εκπαιδευτική καθοδική κινητικότητα	6,2	5,0

Πίνακας: Μέτρα εκπαιδευτικής κινητικότητας από τη γενιά της μητέρας στη γενιά των παιδιών

Μέτρα εκπαιδευτικής κινητικότητας	Φτωχός πληθυσμός	Μη φτωχός πληθυσμός
Εκπαιδευτική στασιμότητα	26,0	16,6
Εκπαιδευτική ολική κινητικότητα	74,0	83,4
Εκπαιδευτική ανοδική κινητικότητα	71,2	80,6
Εκπαιδευτική καθοδική κινητικότητα	2,8	2,7

Αναμφίβολα το ζήτημα της σχολικής διαρροής σε συνάρτηση με την αγορά εργασίας , αποτελεί θεμελιακό κεφάλαιο για τον τόπο και συνδέεται άμεσα με την κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξη των εργαζόμενων. Σύμφωνα με στοιχεία πρόσφατης έρευνας για τη χώρα μας, το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο βρίσκεται στην ηλικιακή ομάδα των 15 – 19 ετών και αντιπροσωπεύει το 13,2% του συνολικού πληθυσμού. Σε εθνικό επίπεδο, ο γενικός πληθυσμός ηλικίας 15 - 29 ετών αποτελεί περίπου το 20% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Το 53% αυτής της ηλικιακής ομάδας απασχολείται ή επιθυμεί να απασχοληθεί, είναι δηλαδή ενεργό δυναμικό. Παρ' όλα αυτά όμως, ένα σημαντικό ποσοστό των νέων αυτών, που φτάνει το 20%, παραμένουν άνεργοι, με τα κορίτσια να παρουσιάζουν διπλάσιο ποσοστό (28%) και τα αγόρια 14% (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο : 2005 . Κεδράκα : 2007).

Θα πρέπει επιπλέον να επισημανθεί ότι οι ανειδίκευτες θέσεις εργασίας των νέων διαρκώς μειώνονται. Αισιόδοξο είναι ασφαλώς το γεγονός ότι αναφορικά με το ποσοστό των νέων με πολύ χαμηλά προσόντα , δηλαδή με μόνο εφόδιο την πρώτη βαθμίδα της εκπαίδευσης, η χώρα μας βρίσκεται σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Μετάβασης (2006) στο 16% , δηλαδή κάτω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που φτάνει στο 19% (Βρετάκου και Ρουσέας: 2006. Κεδράκα: 2007. Νικολάου:2009).

Αντίθετα, από έρευνα του CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training) το 2003, διαπιστώθηκε ότι η Ελλάδα βρίσκεται στη δεύτερη χειρότερη θέση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με την απάντηση ενήλικων στην ερώτηση «Η δια βίου εκπαίδευση είναι σημαντική;» Η κατάσταση αυτή παραμένει σταθερά αρνητική για τη χώρα μας (EUROSTAT: 2008) αφού για την περίοδο 2000- 2007 διαπιστώθηκε ότι μεταξύ όλων των Ευρωπαίων πολιτών ηλικίας 25-64 ετών, οι Ισπανοί και οι Ιρλανδοί που είχαν παρακολουθήσει κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ήταν περίπου 6,7% και οι Κύπριοι 6,1%. Το αντίστοιχο ποσοστό για την Ελλάδα ήταν μόλις 1,7% .Οι Σλοβένοι βρέθηκαν στην πρώτη θέση με ποσοστό 12,9% ³¹

Η Ε.Ε. αποδίδοντας ωστόσο, τεράστια σημασία στη διαρκή εκπαίδευση (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης: 2003) ,όρισε ότι έως το 2010 το μέσο επίπεδο δια βίου μάθησης στα κράτη - μέλη θα πρέπει να είναι τουλάχιστον στο 12,5% για τον ενήλικο πληθυσμό ηλικίας 25-64 ετών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο : 2005 . Ανθοπούλου & Παλαιοδήμος : 2006).

Η Επίτροπος για την Εκπαίδευση, Viviane Reding σχολιάζει: *«Αν πρόκειται η Ευρώπη να επιτύχει τους σκοπούς που έθεσαν τα Συμβούλια της Ευρώπης στη Λισσαβόνα και την Μπαρτσελόνα, να κάνουμε την ήπειρο μας μια ανταγωνίσιμη οικονομική δύναμη βασισμένη στη γνώση και ένα παγκόσμιο σημείο αναφοράς μέχρι το 2010, πρέπει να εισαχθούν στις περισσότερες χώρες τέτοιες μεταρρυθμίσεις που θα καταστήσουν τη δια βίου εκπαίδευση πραγματικότητα»* (Ιωαννίδου-Κουτσελίνη : χχ) .

Συγκρίνοντας την Ελληνική οικονομία με όμοιες οικονομίες (σε όρους δημόσιων δαπανών ως ποσοστού του ΑΕΠ) εντός της Ε.Ε., προκύπτει ότι η Ελλάδα αφιερώνει στην εκπαίδευση ένα σημαντικό μικρότερο ποσοστό από χώρες όπως η Πορτογαλία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Αυστρία, και η Ολλανδία. Πρόσφατα στοιχεία του ΟΟΣΑ, αποδεικνύουν ότι η ανά μαθητή-φοιτητή δαπάνη κατά το 2002 στην Ελλάδα έφθασε τα 4.136\$, αισθητά χαμηλότερα από τον μέσο όρο των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ (7.343\$) . Άλλες χώρες όπως η Σουηδία, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Δανία, η Νορβηγία, οι ΗΠΑ και η

---

³¹ <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-155-doc3.htm>

Ελβετία κατά το 2002 δαπάνησαν περισσότερα ανά μαθητή-φοιτητή από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ, υποδεικνύοντας κατ' αυτό τον τρόπο τη σημασία που αποδίδουν στην εκπαίδευση ως αναπτυξιακό πόρο (Ανθοπούλου & Παλαιοδήμος : 2006).

Από το 2001 και μετά, τα ποσοστά αυτά παρουσιάζουν μια ανοδική πορεία για τη χώρα μας, μια πορεία σύγκλισης προς το μέσο όρο της Ευρώπης, αλλά οι αυξήσεις είναι τόσο μικρές που κατατάσσουν την Ελλάδα προτελευταία μεταξύ των εξεταζόμενων χωρών (Ανθοπούλου, Παλαιοδήμος :2006).

Ο κοινοτικός μέσος όρος των 27 κρατών για την εξεταζόμενη περίοδο, είναι 4,98%. Η Κύπρος, η Σλοβενία και η Πορτογαλία ξεπερνούν κατά πολύ το μέσο όρο με 6,35%, 6% και 5,47% αντίστοιχα. Αρκετά μακριά από τον κοινοτικό μέσο όρο βρίσκονται η Ελλάδα με 3,68% και η Ρουμανία 3,31%.³²

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

ΧΩΡΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2005
Κύπρος	6,352
Σλοβενία	6,004
Πορτογαλία	5,472
ΕΕ-27	4,987
Ιταλία	4,617
Κροατία	4,4725
Ιρλανδία	4,455
Ισπανία	4,253
Βουλγαρία	4,208
Τουρκία	3,696
Ελλάδα	3,688
Ρουμανία	3,315

ΠΗΓΗ: EUROS TAT ,2008 (ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ).

³² <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-155-doc3.htm>

Αισιόδοξα μηνύματα προέρχονται ωστόσο από στοιχεία της ΕΣΥΕ (Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004/2005) για το καταναλωτικό πρότυπο των Ελλήνων αναφορικά με τη εκπαίδευση. Κατά μέσο όρο, σε μηνιαία βάση, κάθε ελληνικό νοικοκυριό για το 2004 δαπάνησε 51,34 € έναντι 38,68 € που δαπάνησε το 1998. Η τάση επομένως που παρατηρείται για τα ελληνικά νοικοκυριά, είναι ότι διαθέτουν ολοένα μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους για την εκπαίδευση. Την τελευταία εικοσαετία μάλιστα, έχει διπλασιαστεί το ποσοστό του εισοδήματος που δαπανάται σε εκπαιδευτικούς σκοπούς, σε πνευματικά ερεθίσματα και γνώση (Ανθοπούλου & Παλαιοδήμος : 2006).

Για να μειωθεί δραστικά το ποσοστό της σχολικής διαρροής θα πρέπει να προϋπάρξουν οι κατάλληλες συνθήκες κοινωνικές, οικονομικές κ.α. ώστε η φοίτηση να γίνεται όχι με την επιβολή του νόμου, αλλά με τη θέληση αυτών που θα φοιτήσουν. Εάν δεν προϋπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες τότε τα αποτελέσματα καταπολέμησης της σχολικής διαρροής δεν θα είναι τα επιθυμητά. Τέτοιο παράδειγμα έχουμε στην Ελλάδα όπου η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση έχει καθιερωθεί από το 1975, αλλά μέχρι σήμερα ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών που τελειώνει το δημοτικό δεν τελειώνει και το γυμνάσιο παρά τη νομοθετημένη υποχρεωτικότητα (Αδριανουπολίτης : χχ).

Σήμερα, ως γνωστόν, δεν υπάρχει καμία μέριμνα ώστε να ειδωθεί ο εκπαιδευτικός χάρτης στη συστημική του ολότητα. Οι συνέπειες από την επικράτηση μιας τέτοιας πολιτικής είναι τεράστιες, γιατί όχι μόνο αναπαράγονται οι ήδη υφιστάμενες κοινωνικές διακρίσεις και ανισότητες, αλλά γιατί υπονομεύεται το μέλλον χιλιάδων νέων μέσα σ' αυτήν την άναρχη σχέση ανάμεσα στην εκπαίδευση και την κοινωνική κινητικότητα, δηλαδή την επαγγελματική εξέλιξη και αποκατάσταση . Ουσιαστική ισότητα ευκαιριών θα υπάρξει μόνο όταν οι πόροι για την εκπαίδευση κατανέμονται κατά διαφοροποιημένα «άνισο» τρόπο: δηλαδή κατά τέτοιο τρόπο που οι περιοχές με χαμηλό δείκτη ανάπτυξης και οι μαθητές με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο θα ενισχύονται πολύ περισσότερο από τους ήδη προνομιούχους. Η αποστέρηση των εκπαιδευτικών προνομίων από ολόκληρο τον ελληνικό πληθυσμό υποθηκεύει αρνητικά το μέλλον της νεολαίας και εγκυμονεί κινδύνους για τη συνοχή της ελληνικής κοινωνίας (Καραθανάση & Μαμούχα : 2008).

ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν περίπου 440 νησιά που καλύπτουν το 5% του εδάφους της και διαμορφώνουν 20 νησιωτικές περιφέρειες. Τα ελληνικά νησιά αντίστοιχα αντιπροσωπεύουν το 19% της ελληνικής επικράτειας ενώ ο πληθυσμός τους αγγίζει το 15%³³.

Οι νησιωτικές περιοχές θεωρούνται προβληματικές ζώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση τους κοινωνικούς και οικονομικούς δείκτες ανάπτυξης, οι οποίοι εμφανίζουν σημαντικές αποκλίσεις από τις ηπειρωτικές περιφέρειες. Οι Ανθοπούλου(1997) και Σπιλάνης (2001) αναφέρουν ότι, σύμφωνα με την ταξινόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι νησιωτικοί χώροι κατατάσσονται μαζί με τις παράκτιες, τις ορεινές και τις αραιοκατοικημένες περιοχές μεταξύ των πλέον απομονωμένων και οικονομικά στερημένων γιατί συνοδεύονται από σημαντικές φυσικές και γεωγραφικές μειονεξίες. Παρά τις διαφορές που παρουσιάζουν μεταξύ τους τα νησιά, υπάρχουν ορισμένες ιδιαιτερότητες που συνθέτουν την ταυτότητα τους (Σπιλάνης:1996) και τα διαφοροποιούν από άλλες περιοχές. Αυτές είναι :

- Μικρό μέγεθος
- Περιφερειακότητα και απομόνωση
- Ιδιομορφία και ευπάθεια και του νησιωτικού περιβάλλοντος
- Ιδιαίτερη πολιτιστική και βιωματική ταυτότητα του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (Μουσούρα :χχ . Σπιλάνης: χχ).

Ένας στατιστικός κυρίως ορισμός για το νησιωτικό χώρο, που περιλαμβάνει και κοινωνικοοικονομικές διαστάσεις, θεωρείται αυτός που έχει δώσει η EUROSTAT, σύμφωνα με τον οποίο, νησί είναι κάθε τμήμα γης με έκταση τουλάχιστον 1 km², που διαθέτει επιπλέον τα εξής χαρακτηριστικά (Eurisles: 2002)

- Απέχει τουλάχιστον 1 χλμ από την ξηρά και δεν έχει σταθερή σύνδεση μ' αυτήν.
- Έχει δημιουργηθεί με φυσικό τρόπο και είναι μικρότερο από ήπειρο.

---

³³ [HTTP://FTP.YPAL.GR/ISITE/PAGE/1714,1,0.ASP?MU=13&CMU=89&THID=0](http://ftp.yपाल.gr/ISITE/PAGE/1714,1,0.ASP?MU=13&CMU=89&THID=0)

- Έχει ένα μόνιμο πληθυσμό στατιστικά σημαντικό που στηρίζει κατοικία τις τοπικές οικονομικές δραστηριότητες.
- Δεν περιλαμβάνει πρωτεύουσα κράτους³⁴.

Η δημογραφική και κοινωνική αποσταθεροποίηση των νησιωτικών περιοχών, εκδηλώνεται είτε με την μορφή δημογραφικής αποψίλωσης ή πληθυσμιακής έκρηξης σε ορισμένες περιόδους, είτε με την ύπαρξη υψηλών ποσοστών ανεργίας. Τα σημαντικότερα προβλήματα της νησιωτικότητας, που προκύπτουν ως συνδυασμός των φυσικών και κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών της, είναι :³⁵

- 1) η ευκαιριακή οικονομία, η οποία στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στον τουρισμό και συγκεκριμένα το μαζικό τουρισμό
- 2) η υπερεκμετάλλευση των περιορισμένων φυσικών πόρων
- 3) η τεχνολογική και οικονομική εξάρτηση από άλλες ηπειρωτικές περιοχές.
- 4) οι μεγάλες αδυναμίες στην παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας, κοινωνικών παροχών και εκπαίδευσης
- 5) το υψηλό κόστος δημιουργίας και συντήρησης των υποδομών
- 6) η έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού
- 7) οι δυσχερείς συνθήκες μεταφορών και επικοινωνίας και επιπλέον
- 8) ο πολιτιστικός μαρασμός
- 9) η αλλοίωση ή ρύπανση ενός ιδιαίτερα ευαίσθητου περιβάλλοντος και η υπερανάπτυξη των ακτών
- 10) η απουσία αναπτυξιακών δομών για την προσέλκυση νέων και σύγχρονων δραστηριοτήτων (Μουσούρα :χχ).

Ο Hache (1998) αναφέρει ότι η νησιωτικότητα είναι ένα διαρκές φαινόμενο της γεωγραφικής ασυνέχειας και εντείνεται αντιστρόφως ανάλογα με το μέγεθος του νησιού και ανάλογα με την απόστασή του από τις ακτές³⁶.

³⁴ http://www.ipa.panteion.gr/6_OEICOEEIO_OIPIO_EPIOIEA.doc

³⁵ [HTTP://FTP.YPAI.GR/ISITE/PAGE/1714,1,0.ASP?MU=13&CMU=89&THID=0](http://FTP.YPAI.GR/ISITE/PAGE/1714,1,0.ASP?MU=13&CMU=89&THID=0)

³⁶ http://www.ipa.panteion.gr/6_OEICOEEIO_OIPIO_EPIOIEA.doc

Η μελέτη των νησιωτικών προβλημάτων και η λύση τους δεν μπορεί ωστόσο να έχει πληρότητα, αν δεν τοποθετηθεί μέσα στο σύνολο των γενικότερων κοινωνικο οικονομικών εξελίξεων του 20 ου αιώνα που επηρέασαν και θα επηρεάσουν και στο μέλλον την πορεία των νησιών . Πρόκειται για :

 # Τη συρρίκνωση σε παγκόσμιο επίπεδο του πρωτογενούς τομέα και την ανάπτυξη της βιομηχανίας και των υπηρεσιών .

Η κοινωνία των υπηρεσιών στηρίζεται σήμερα στην παγκοσμιοποίηση της αγοράς . Αυτή η εξέλιξη μπορεί κάτω από προϋποθέσεις να αποτελέσει μια ευκαιρία ανάπτυξης για τα νησιά που στερούνται φυσικών πόρων. Για κάποια νησιά όμως, το γεγονός αυτό σηματοδοτεί αρνητικές εξελίξεις , αφού η μείωση των θέσεων στη γεωργία δεν συνοδεύεται από αύξηση σε άλλο τομέα αλλά από μείωση των θέσεων εργασίας γενικά. Παράλληλα αυτό σημαίνει και ταχύτατη απαξίωση των *συγκριτικών πλεονεκτημάτων* μιας περιοχής. Το ίδιο ισχύει και για τον τουρισμό. Το γεγονός για παράδειγμα ότι η Β. Μεσόγειος υφίσταται κρίση με την εμφάνιση νέων μορφών τουρισμού που έχουν άλλες προδιαγραφές και απαιτήσεις από το μαζικό τουρισμό, αποδεικνύει ότι τίποτα δεν μένει αμετάβλητο και σταθερό.

 # Τη μαζικοποίηση και τεχνολογική εξέλιξη της παραγωγής

Είναι πια κοινή διαπίστωση ότι πολλά προϊόντα , αν και εισαγόμενα στα νησιά , τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό είναι φθηνότερα από τα τοπικά είδη , όχι πάντα όμως ανάλογης ποιότητας. Συνέπεια του γεγονότος είναι η αδυναμία προστασίας των τοπικών αγορών. Περιοχές όπως τα νησιά ή άλλες απομονωμένες περιοχές, βλέπουν τον παραγωγικό τους ιστό ολοένα και περισσότερο να διαλύεται.

 # Την Παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και τις μη εξειδικευμένες δραστηριότητες που ωθούνται στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες

Η απελευθέρωση της αγοράς έχει οδηγήσει στην κατάργηση των οικονομικών συνόρων και έχει οδηγήσει σε υψηλό ανταγωνισμό των επιχειρήσεων, των οποίων η επιβίωση εξαρτάται πλέον από το βαθμό προσαρμογής στις νέες τεχνολογίες και στην υιοθέτηση καινοτομιών στην παραγωγή(Σπιλάνης : χχ).

Η περιθωριοποίηση των νησιών δεν συνδέεται εκ των προτέρων με τη γεωγραφική τους θέση, αλλά είναι αποτέλεσμα κυρίως του μεταπολεμικού μοντέλου ανάπτυξης της αγοράς, που βασίζεται στην ομοιόμορφη παραγωγή μεγάλης κλίμακας με χαμηλό κόστος και στις οικονομίες συγκέντρωσης (αστικοποίηση), προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί το κόστος παραγωγής. Με δεδομένα τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό ότι τα νησιά μέσα σε αυτό το πλαίσιο δεν είναι σε θέση να ανταγωνιστούν τα προϊόντα της ηπειρωτικής χώρας, γιατί ο μικρός χώρος και οι περιορισμένοι φυσικοί πόροι δε μπορούν να δημιουργήσουν ανάλογες συνθήκες με αυτές της ηπειρωτικής χώρας (Μουσούρα :χχ) .

Με βάση όλα τα παραπάνω ,δημιουργήθηκε ένας φαύλος κύκλος υπανάπτυξης των νησιών, που στηρίζεται τόσο στα δομικά προβλήματα όσο και στις ιδιαιτερότητες του νησιωτικού χώρου. Οι ιδιαιτερότητες αυτές αναχαιτίζουν μόνιμα και συσσωρευτικά τη νησιωτική ανάπτυξη.³⁷

Αναμφίβολα το ζήτημα της παιδείας αποτελεί θεμελιακό κεφάλαιο για τις τοπικές κοινωνίες και συνδέεται άμεσα με την κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξη αλλά και κινητικότητα των εργαζομένων. Οι χαμηλοί δείκτες εκπαιδευτικής πρόσβασης στις νησιωτικές περιοχές, πιθανότατα «υπονομεύουν ήδη» την τουριστική ή άλλη προοπτική των περιοχών αυτών, την επαγγελματική αναβάθμιση των κατοίκων και την κοινωνική συνοχή. Η εκπαίδευση δεν έχει στην πράξη αναγνωριστεί ως ο βασικότερος μοχλός ανάπτυξης της περιφερειακής και εθνικής πολιτικής. Η χώρα υπολείπεται στον τομέα δράσεων καταπολέμησης των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, καθώς και σε πολιτικές διασύνδεσης της εκπαίδευσης με την απασχόληση. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων επικρατεί η απαξίωση της γνώσης και η ιδεολογία του εύκολου πλουτισμού με κεφάλαια που επενδύονται από ιδιώτες που συχνά δεν διαμένουν μόνιμα στην περιοχή. Αυτό έχει σαν συνέπεια το μαρασμό της τοπικής κοινωνίας σε κοινωνικό , πολιτιστικό και οικονομικό επίπεδο (Φωτόπουλος : 2008).

Η ενασχόληση της επιστημονικής κοινότητας και των διεθνών οργανισμών με το νησιωτικό χώρο είναι σχετικά πρόσφατη. Στη δεκαετία του 1970 ξεκίνησε η εκπόνηση μιας σειράς επιστημονικών προγραμμάτων, με σημαντικότερο το Man and the

---

³⁷ [HTTP://FTP.YPAI.GR/ISITE/PAGE/1714,1,0.ASP?MU=13&CMU=89&THID=0](http://ftp.ypai.gr/ISITE/PAGE/1714,1,0.ASP?MU=13&CMU=89&THID=0)

Biosphere (MAB) της UNESCO , προκειμένου να μελετηθούν τα προβλήματα των μικρών νησιωτικών κρατών και των νησιών – περιφερειών της Ευρώπης (Σπιλάνης : χχ).

Η εξειδίκευση της πολιτικής για την ανάπτυξη του νησιωτικού χώρου αποτελεί πλέον βασική επιδίωξη των φορέων άσκησης της περιφερειακής πολιτικής τόσο στον ελληνικό, όσο και στον Κοινοτικό χώρο. Το βασικό πρόβλημα σ' αυτή την προσπάθεια είναι ότι δεν έχει διαμορφωθεί μια περιφερειακή στρατηγική που να λαμβάνει ουσιαστικά υπόψη τις ιδιαιτερότητες του νησιωτικού χώρου. Οι Briguglio (1995) και Cook & Kirkpatrick (1998) υποστηρίζουν ότι οι κυριότερες αναπτυξιακές προσεγγίσεις αφορούν τα μικρά νησιωτικά κράτη, αλλά όχι τις διάσπαρτες νησιωτικές περιφέρειες.

Ο Παπαδασκαλόπουλος (1995) αναφέρει ότι στη διεθνή πρακτική συναντώνται δύο κύρια πρότυπα νησιωτικής ανάπτυξης με διαφορετικές προσαρμογές :

-Το πρότυπο της πολιτικής ανάπτυξης, που εκφράζεται στην πράξη με την προώθηση επιλεγμένων τομέων της οικονομίας, που μπορούν να λειτουργήσουν ως «προωθητικοί» στην ανάπτυξη των νησιωτικών οικονομιών. Στο χώρο της Μεσογείου δύο κύριοι τομείς λειτούργησαν παραδοσιακά ως «προωθητικές» δραστηριότητες: *ο πρωτογενής τομέας και ο τουρισμός.*

-Το πρότυπο της ολοκληρωμένης ανάπτυξης, που προωθεί μια διαδικασία ανάπτυξης με την οποία επιδιώκεται η ενίσχυση όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων, στις οποίες μια χωρική ενότητα παρουσιάζει τοπικά πλεονεκτήματα. Παράλληλα επιδιώκεται η ισόρροπη ανάπτυξη χωρίς την υπερσυγκέντρωση του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένα σημεία του χώρου. Προς την κατεύθυνση αυτή επιδιώκεται ακόμη η παράλληλη ανάπτυξη περισσότερων τομέων (ανάλογα βέβαια με τα φυσικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά κάθε τόπου), όπως π.χ. ο ήπιος, εναλλακτικός τουρισμός (αγροτουρισμός, ναυταθλητικός τουρισμός, θεραπευτικός τουρισμός κ.ά.), οι βιολογικές καλλιέργειες, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η παραγωγή και προβολή των τοπικών προϊόντων κ.τ.λ. Έτσι, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ανάπτυξης του τοπικού παραγωγικού ιστού³⁸.

---

³⁸ http://www.ipa.panteion.gr/6_OEICOEEIO_OIPIO_EIPIOEA.doc

Για να μπορέσουν τα νησιά να συνεχίσουν να διαδραματίζουν το ρόλο τους με όλο και μεγαλύτερη επιτυχία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι απαραίτητο να βρίσκονται σε μια συνεχή αναπτυξιακή διαδικασία. Ωστόσο η πλειοψηφία των ερευνητών υποστηρίζει ότι τα νησιά, όπως και οι υπόλοιπες καθυστερημένες περιφέρειες αναμένεται να βρεθούν σε ακόμη δυσμενέστερη θέση από τα προηγούμενα χρόνια (Χατζημιχάλης:1996), στα πλαίσια της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ³⁹.

Πρόκληση για τον 21^ο αιώνα είναι η εφαρμογή στα νησιά της πολιτικής της αειφορίας, δηλαδή σταθερής αναπτυξιακής πορείας που θα επιτρέψει τη διατήρησης της φυσιογνωμίας των νησιών σε βάθος χρόνου και θα μετατρέψει τα μειονεκτήματα της νησιωτικότητας σε πλεονεκτήματα (Σπιλάνης : χχ).

Σε αυτό το πλαίσιο, η βελτίωση των δεικτών της εκπαίδευσης είναι καθοριστικής σημασίας. Η Παιδεία δεν αποβλέπει απλώς στην είσοδο περισσότερων παιδιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά στη στέρεη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας που δεν μπορεί να γίνει τυχαία και γρήγορα, αλλά βήμα- βήμα, επενδύοντας στην κατάκτηση της γνώσης και όχι απαξιωνοντάς την, λόγω του ευκαιριακού οφέλους. Η ανάδειξη του σχολείου ως αξιόπιστου και θετικού εργαλείου κοινωνικοποίησης και κοινωνικής καταξίωσης είναι πλέον θέμα μείζονος σημασίας (Σαλαμούρας: 2008).

---

³⁹ <http://old.eyploia.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=1301>

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ

Ο κατακερματισμένος ελληνικός νησιωτικός χώρος παρουσιάζει χαρακτηριστικά υποβάθμισης, όπως για παράδειγμα, υψηλά επίπεδα φτώχειας, προβλήματα απασχόλησης, κοινωνικές συγκρούσεις, σχολική διαρροή, έλλειψη βασικών υποδομών. Οι ιδιαίτερες αυτές περιοχές, απαιτούν επιπλέον πολλαπλάσιες δαπάνες για την κάλυψη βασικών αναγκών, όπως οι μεταφορές, η υγεία και η παιδεία. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το φαινόμενο της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου στις Περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου. Στο σύνολο των δεκατριών Περιφερειών της Ελλάδας, οι εξεταζόμενες περιοχές βρίσκονται σε υψηλές θέσεις αναφορικά με τη σχολική εγκατάλειψη (γενιές μαθητών 2000-2001 και 2003-2004) με ποσοστά διαρροής 6,91% και 6,65% αντίστοιχα (Βρετάκου, Ρουσέας :2008 . Παραδείση : 2008 . Σπιλάνης : χχ)

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01 και 2003-04)		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΕΝΙΑ 2000-01	ΓΕΝΙΑ 2003-04
	%	%
1. Αττική	6,57	7,77
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	4,13	5,69
3. Πελοπόννησος	5,13	4,96
4. Δυτική Ελλάδα	6,40	7,17
5. Ιόνια Νησιά	7,15	6,59
6. Ήπειρος	3,79	4,30
7. Θεσσαλία	3,46	4,28
8. Δυτική Μακεδονία	2,73	1,98
9. Κεντρική Μακεδονία	5,71	5,54
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	9,64	9,36
11. Νότιο Αιγαίο	6,65	5,89
12. Βόρειο Αιγαίο	6,91	4,77
13. Κρήτη	8,34	7,77
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	6,09	6,51

Οι μεγαλύτερες διαφορές σε επίπεδο φύλου για τη σχολική περίοδο 2003-2004, παρουσιάζονται στην Κεντρική Μακεδονία , τα Ιόνια Νησιά και τα Νησιά του Βορείου Αιγαίου (Βρετάκου, Ρουσέας : 2006 , 2008) .

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2003-04)		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	% Μ Α Θ Η Τ Ι Κ Η Δ Ι Α Ρ Ρ Ο Η	
	<i>Αγόρια</i>	<i>Κορίτσια</i>
1. Αττική	8,97	6,47
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	6,66	4,65
3. Πελοπόννησος	6,29	3,53
4. Δυτική Ελλάδα	8,92	5,21
5. Ιόνια Νησιά	8,47	4,45
6. Ήπειρος	4,97	3,60
7. Θεσσαλία	5,06	3,45
8. Δυτική Μακεδονία	2,37	1,55
9. Κεντρική Μακεδονία	6,98	3,96
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	9,50	9,20
11. Νότιο Αιγαίο	6,82	4,88
12. Βόρειο Αιγαίο	5,89	3,44
13. Κρήτη	10,07	5,37
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7,72	5,19

Περιοχές με διαχρονικά υψηλή μαθητική διαρροή μπορούν να χαρακτηριστούν εκείνες που σε έξι εξεταζόμενες γενιές μαθητών(1987- 1988 , 1989 -1990, 1991 -1992 , 1997- 1998 , 2000- 2001, 2003-2004) έρευνας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας . Ανάμεσα στους νομούς Ηλείας , Λακωνίας, Χαλκιδικής και Ξάνθης **συγκαταλέγονται και οι νομοί Λωδεκανήσου, Λέσβου και Σάμου**. Ωστόσο στο Νομό Σάμου, όπως και σε άλλους νομούς (π.χ. Γρεβενών, Δράμας, Έβρου, Ημαθίας) εμφανίζεται με τη παρέλευση του χρόνου και η μεγαλύτερη πτωτική τάση ανάμεσα στα έτη 1997 – 2004. Η διαχρονική πορεία της μαθητικής διαρροής στο γυμνάσιο για τους νομούς του Βόρειου και Νότιου Αιγαίου καταγράφεται αναλυτικά στον πίνακα που ακολουθεί :

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ Β. ΚΑΙ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ

ΝΟΜΟΣ	ΓΕΝΙΑ 1987-88	ΓΕΝΙΑ 1989- 90	ΓΕΝΙΑ 1991 - 92	ΓΕΝΙΑ 1997 -98	ΓΕΝΙΑ 2000 -01	ΓΕΝΙΑ 2003 -04
ΛΕΣΒΟΥ	20,41	16,25	12,56	7,61	6,34	4,44
ΧΙΟΥ	15,01	13,35	9,63	5,37	5,9	4,35
ΣΑΜΟΥ	17,96	17,12	10,88	9,21	9,3	6,17
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	18,38	17,61	14,89	10,38	7,79	6,58
ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	12,6	11,55	9,6	6, 98	6,09	6,51

Από τους τρεις Νομούς του Βορείου Αιγαίου διαχρονικά **τα μικρότερα ποσοστά μαθητικής διαρροής εμφανίζονται στον Νομό Χίου**. Μάλιστα από την γενιά μαθητών 1997-1998 και μετά, τα ποσοστά αυτά είναι μικρότερα από τον εθνικό μέσο όρο σε αντίθεση με αυτά του Νομού Λέσβου και Σάμου που διαχρονικά κυμαίνονται αρκετά πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. **Ο νομός Δωδεκανήσου πάλι παρουσιάζει τη μικρότερη πρωτική τάση** από τις περιοχές που εξετάζουμε (Παραδείση :2008) .

Οι επιστήμονες επισημαίνουν τη συμβολή κάποιων παραγόντων στη σταδιακή μείωση της σχολικής διαρροής στις περιοχές της έρευνας:

\\ Η αλλαγή στάσης απέναντι στην εκπαίδευση: η εκπαίδευση δεν θεωρείται πλέον «πολυτέλεια» αλλά επιτακτική ανάγκη καθώς είναι άμεσα συνδεδεμένη τόσο με την κοινωνική όσο και με την οικονομική ανάπτυξη.

\\ Οι αλλαγές των κοινωνικών προτύπων: στις μέρες μας προβάλλεται ολοένα και περισσότερο ως αναγκαίο το πρότυπο του μορφωμένου ατόμου

\\ Οι αλλαγές στην αγορά εργασίας: η εισροή ξένου εργατικού δυναμικού, η συρρίκνωση του αγροτικού τομέα, το κλείσιμο εργοστασίων και βιοτεχνιών που απασχολούσαν ανειδίκευτους εργάτες, η μείωση των οικογενειακών επιχειρήσεων, είχαν ως φυσική συνέπεια τη μείωση των αναγκών σε ανειδίκευτο προσωπικό. Ταυτόχρονα, τομείς όπως ο τουρισμός και οι επικοινωνίες παρουσιάζουν άνθιση, ενώ η χρήση των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της παραγωγικής διαδικασίας απαιτούν εργατικό δυναμικό με υψηλά προσόντα ικανό να προσαρμόζεται εύκολα στις αλλαγές ή τις ανάγκες που προκύπτουν.

\\ Η γενικότερη άνοδος του εκπαιδευτικού επιπέδου ανδρών και γυναικών.

\\ Η καθιέρωση της υποχρεωτικής εννιάχρονης εκπαίδευσης εδώ και χρόνια.

\\ Οι αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα και η αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων .

\\ Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης: σύμφωνα με τις συνθήκες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η εκπαιδευτική πολιτική και η ενίσχυση της παιδείας και της δια βίου μάθησης αποτελεί εσωτερική υπόθεση αλλά και υποχρέωση όλων των κρατών-μελών, ώστε να γίνει η Ευρώπη μια ισχυρή οικονομική δύναμη (Παραδείση : 2008) .

Η αναπτυξιακή κατάσταση των νησιωτικών περιφερειών προσδιορίζεται από την έντονη εξειδίκευση στον τριτογενή τομέα της οικονομίας, κυρίως στον τουρισμό και τις

σχετικές με αυτόν δραστηριότητες. Ταυτόχρονα παρατηρείται ολοένα και μεγαλύτερη πτωτική τάση της απασχόλησης στον παραδοσιακά ισχυρό τομέα της γεωργίας, της μεταποίησης και των κατασκευών, στους τομείς δηλαδή που συγκεντρώνουν κυρίως εργατικό δυναμικό με χαμηλή μόρφωση σε περιοχές που βρίσκονται μακριά από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Ο πρωτογενής τομέας εμφανίζει πολύ χαμηλά ποσοστά στη Χίο και τα Δωδεκάνησα, ενώ στη Λέσβο, αν και έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια, κατέχει ακόμη ένα υψηλό ποσοστό που φτάνει στο 28%. Αντίστροφα αυξάνονται οι προοπτικές απασχόλησης στις υπηρεσίες που συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά πτυχιούχων, ενώ παράλληλα πολλές θέσεις χαμηλών προσόντων καλύπτονται πλέον από το ξένο εργατικό δυναμικό. Ο δευτερογενής τομέας και κυρίως οι κατασκευές έχουν πάρει μεγάλες διαστάσεις στο Νότιο Αιγαίο, στα πλαίσια της αυξημένης ζήτησης για παραθεριστική κατοικία (Βρετάκου και Ρουσέας: 2006 . Σπιλάνης : χχ).

Το Νότιο Αιγαίο γενικότερα, παρουσίασε μια δυναμική εξέλιξη κατά τη δεκαετία του 1970, αντιστρέφοντας τη φθίνουσα τάση που υπήρχε αναφορικά με τα οικονομικά και τα δημογραφικά μεγέθη. Ο απασχολούμενος πληθυσμός αυξήθηκε έντονα, όπως και ο συνολικός πληθυσμός, ενώ η ανεργία κυμαίνονταν μέχρι το 1997 στο 4,9% έναντι του εθνικού μέσου όρου που έφτανε στο 10,3%. Αργότερα, οι δείκτες της απασχόλησης άρχισαν να εμφανίζουν πτωτική τάση. **Το Βόρειο Αιγαίο** παρουσιάζει αρνητική πορεία, αν και ορισμένοι δείκτες σημείωσαν πρόσφατα μικρή βελτίωση. Μια θετική εξαίρεση αφορά στο γενικό πληθυσμό που αυξήθηκε στη δεκαετία του '90 λόγω μετανάστευσης. Αλλά η τάση αυτή κινδυνεύει και πάλι να ανατραπεί λόγω της συνεχιζόμενης αρνητικής φυσικής κίνησης του πληθυσμού. Με βάση πρόσφατα στοιχεία του ΑΕΠ, ο Νομός Χίου συγκαταλέγεται μεταξύ των φτωχότερων νομών της χώρας. Σε περιπτώσεις όπως η Χίος, κάποια πολύ υψηλά εισοδήματα σε σχέση με το πολύ χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, οφείλονται στο γεγονός ότι μεγάλο μέρος των εισροών προέρχονται από οικονομικές δραστηριότητες εκτός νομού και κυρίως εκτός της χώρας (ναυτιλία) επομένως δεν αφορούν το μόνιμο πληθυσμό (Σπιλάνης : χχ).

Η κατάσταση που επικρατεί γενικά στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την κατατάσσει στις πλέον προβληματικές περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο και οι υπόλοιπες νησιωτικές περιφέρειες της χώρας, παρά το υψηλότερο επίπεδο ανάπτυξης και τη φαινομενικά βελτιωμένη εικόνα που παρουσιάζουν, χαρακτηρίζονται από έντονες

ανισότητες στο εσωτερικό τους, των οποίων η ένταση και το μέγεθος πολλές φορές είναι αδύνατον να εκτιμηθούν. Το φαινόμενο αυτό εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονο στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Ειδικά τα πολύ μικρά νησιά, που αποτελούν την πλειονότητα του ελληνικού νησιωτικού χώρου, αντιμετωπίζουν σημαντικούς περιορισμούς που έχουν σχέση με τη γεωμορφολογία, τον περιμετρικό χαρακτήρα και το περιβάλλον τους, φυσικό και ανθρωπογενές⁴⁰.

Οι επιστήμονες υποστηρίζουν ακόμη, ότι σε νομούς που εμφανίζουν υψηλή τουριστική κινητικότητα, όπως τα νησιά του Νότιου Αιγαίου, παρά τους φαινομενικά υψηλούς δείκτες ευημερίας, οι εκπαιδευτικοί δείκτες είναι προβληματικοί. Στην περίπτωση αυτή το σχολείο είναι απαξιωμένο ως εργαλείο κοινωνικής ανέλιξης για το λόγο ότι δεν μπορεί να ανταγωνιστεί το ρυθμό πλουτισμού που υπόσχεται η τοπική κοινωνία μέσω του τουρισμού. Η ροπή προς την τουριστική επιχειρηματικότητα δεν αναπτύσσεται μέσω του σχολείου και των σπουδών, αλλά μέσα από μια κοντόφθαλμη και οικονομικά αντιπαραγωγική αντίληψη εύκολου κέρδους και απαξίωσης της γνώσης. Πολλές φορές μάλιστα οι ίδιοι οι γονείς προτρέπουν τα παιδιά τους να στραφούν αντί για το "αβέβαιο" μέλλον της εκπαίδευσης, σε "αποδοτικότερους" προσανατολισμούς με γρήγορα οικονομικά οφέλη, λένε οι επιστήμονες (Παλαιοκρασάς, Ρουσέας, Βρετάκου, Παναγιωτοπούλου, 1996. Πετρόπουλος, 1996. Τεπέρογλου, Μαράτου-Αλιπράντη, Τσιγκάνου, 1996. Κάτσικας, Καββαδίας, 2000).

Ωστόσο η απαξιωτική στάση προς την εκπαίδευση και τα οφέλη της μπορεί να οδηγήσει και σε μαρασμό της τοπικής κοινωνίας και την πλασματική ανάπτυξη. Στην αγορά εργασίας μπορεί κάποιος να παρατηρήσει σήμερα, ότι συχνά οι περισσότερο προνομιούχοι είναι οι εντελώς ανειδίκευτοι και οι πολύ εξειδικευμένοι που διαθέτουν ειδικές γνώσεις (Σαΐτη, 2000. Δημουλάς, 2002). Με αυτή τη λογική φαίνεται πως δεν προκύπτει κάποια άμεση συσχέτιση της ανεργίας με το εκπαιδευτικό επίπεδο του ανέργου στις περιοχές που ερευνούμε. Η σχολική διαρροή μπορεί να μην οδηγεί λοιπόν πάντα στην ανεργία, ωστόσο το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού ή κάποιες πτυχές του, προσβάλλει την κοινωνική ισότητα. Αντίθετα, είναι αποδεδειγμένο ότι όσο ψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο έχει ολόκληρος ο πληθυσμός μιας κοινωνίας, τόσο τείνουν προς τα πάνω οι οικονομικοί δείκτες. Όπου βελτιώνονται οι εκπαιδευτικοί

---

⁴⁰ http://www.ipa.panteion.gr/6_OEICOEEIO_OPIIO_EPIOIEA.doc

δείκτες, επηρεάζεται η κοινωνική σύνθεση των περιοχών και το αντίστροφο. Το ψηλό (και συνεχώς ψηλότερο) γενικό μορφωτικό επίπεδο ευνοεί την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και αυξάνει στις νέες γενιές τις τάσεις συμμετοχής στα κοινά για τη βελτίωση των κοινωνικών δεδομένων (Κωνσταντίνου και Πλειός: 1999.Καραθανάση & Μαμούχα: 2008. Καρυωτάκη: 2008. Φραγκουδάκη : 2008).

Η βελτίωση των εκπαιδευτικών δεικτών μιας περιοχής δεν αποβλέπει μόνο στην είσοδο περισσότερων παιδιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αλλά στην άμβλυνση των γεωγραφικών ανισοτήτων και τη στέρεη τοπική ανάπτυξη, μέσα από την κατάκτηση της γνώσης (Μουζέλης : 2006).

Τα τελευταία χρόνια, η έντονη στροφή προς πιο ανθρώπινους και ποιοτικούς στόχους, καθιστά τα νησιά ως περιοχές, που υπερτερούν σημαντικά και τα θέτει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Τα παραπάνω, γίνονται ακόμη πιο κατανοητά αν λάβουμε υπόψη μας και την αυξανόμενη ζήτηση για εργαζόμενους με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης και εγκατάστασή τους σε χώρους με υψηλή ποιότητα φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Επιπλέον, η εφαρμογή της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλαδή της σταθερής αναπτυξιακής πορείας που επιτρέπει τη διατήρηση της φυσιογνωμίας και των χαρακτηριστικών των νησιών σε βάθος χρόνου, προσελκύνοντας ένα σταθερό πληθυσμό, καθιστά τα νησιά πόλο έλξης και ουσιαστικής αναβάθμισης (Μουσούρα :χχ).

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η συγκεκριμένη συγκριτική έρευνα για τη μαθητική διαρροή και την απασχόληση στο Βόρειο Αιγαίο και τα Δωδεκάνησα. Με την παρουσίαση των αποτελεσμάτων μπορούν να γίνουν παρατηρήσεις σχετικά με την ύπαρξη ή μη κοινών σημείων στον τρόπο ζωής των κατοίκων των νησιών του Βορείου και του Νοτίου Αιγαίου. Μπορούν ακόμη να εξαχθούν πολύτιμα συμπεράσματα για το ρόλο που διαδραματίζει η εκπαίδευση στις περιοχές αυτές, στην παραγωγική διαδικασία, στην ποιότητα της εργασίας των ατόμων και τελικά στη συμβολή της γνώσης στον κοινωνικό και επαγγελματικό σχεδιασμό της ζωής των ατόμων .

ΜΕΡΟΣ Β - ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

1.1 Στόχος της έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι να μελετήσει με βάση τον παράγοντα της νησιωτικότητας, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο σε συνδυασμό με τη μετέπειτα επαγγελματική τους εξέλιξη.

Συγκεκριμένα ερευνώνται:

- Τα ατομικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά.
- Τα χαρακτηριστικά του οικογενειακού τους περιβάλλοντος.
- Οι λόγοι διακοπής της σχολικής τους φοίτησης.
- Η γνώμη τους για τον τρόπο λειτουργίας του σχολείου
- Η σημερινή τους απασχόληση και το οικονομικό τους υπόβαθρο
- Τα πιθανά επαγγελματικά τους σχέδια
- Η επιθυμία των ατόμων για εκ νέου φοίτηση μέσα από εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Η αξία που αποδίδουν οι ερωτώμενοι στην εκπαίδευση γενικότερα

Όλα τα παραπάνω ερευνώνται σε συνάρτηση με **το φύλο, την ηλικιακή ομάδα και την περιοχή μόνιμης κατοικίας** (Βόρειο και Νότιο Αιγαίο).

1.1. 2 Επιλογή δείγματος

Συνολικά σε όλα τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου υπάρχουν σήμερα 160 Δημοτικά σχολεία με 11.500 περίπου μαθητές, ενώ στα Δωδεκάνησα βρίσκονται 113 Δημοτικά σχολεία με 13.400 μαθητές αντίστοιχα. Τα γυμνάσια στο Βόρειο Αιγαίο ανέρχονται σε 51 με 6.200 μαθητές και στα Δωδεκάνησα σε 48 με 7.400 παιδιά περίπου.

Η επιλογή των συμμετεχόντων έγινε μετά από τυχαία επιλογή των παραπάνω Δημοτικών και Γυμνασίων από όλους τους νομούς του Βόρειου Αιγαίου, ώστε να είναι όσο το δυνατό πιο αντιπροσωπευτικό το δείγμα., Τα Δωδεκάνησα λόγω της μεγάλης

διασποράς που παρουσιάζουν, αντιπροσωπεύονται από τα μεγαλύτερα νησιά (Ρόδος , Κως, Κάλυμνος), αλλά και το Καστελόριζο, επειδή αποτελεί ενδεικτικά, χαρακτηριστικό παράδειγμα μικρής απομονωμένης νησιωτικής περιοχής στον Ελλαδικό χώρο.

Αναλυτικότερα: Το δείγμα απαρτίζεται συνολικά από **202** ερωτώμενους και ερωτώμενες από το Βόρειο και το Νότιο Αιγαίο. Πιο συγκεκριμένα, οι 80 ερωτώμενοι /ες ζουν στη Λέσβο, οι 10 στη Χίο , οι 6 στη Λήμνο και οι 5 στη Σάμο . Από τη Λέσβο προέρχεται το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος, καθώς εκεί υπήρχε η μεγαλύτερη δυνατή προσβασιμότητα ως προς την ομάδα στόχου. Από τη Ρόδο προέρχονται 49 ερωτώμενοι/νες, από το Καστελόριζο 34, από την Κάλυμνο 13 άτομα και από την Κω, 5. Για τη συλλογή του απαραίτητου δείγματος, χρειάστηκε να ανατρέξουμε σε πρόσφατα στοιχεία αλλά και σε στοιχεία παλιότερων σχολικών περιόδων, καθώς η ηλικιακή ομάδα του δείγματος κυμαίνεται από 18 έως 45 ετών . Σκόπιμα δεν συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα , άτομα μεγαλύτερων ηλικιών , αφού είναι γνωστό ότι στις παλιότερες γενιές η σχολική διαρροή κυμαίνονταν σε πολύ υψηλά επίπεδα, επομένως δεν θα είχε ουσιαστικό ενδιαφέρον να μελετηθεί η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, **ως σύγχρονο κοινωνικό φαινόμενο.**

Η πλειοψηφία του δείγματος είναι ελληνικής καταγωγής, (92,1 %) με τους άνδρες να ανέρχονται στους 93 (46%) και τις γυναίκες στις 109 (54%) .

Η προσέγγιση των αλλοδαπών που έχουν επίσης εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολη, καθώς μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις οι ίδιοι ήταν απρόθυμοι για διάφορους λόγους, να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Έτσι το σύνολο των αλλοδαπών του δείγματος ανέρχεται συνολικά στα 16 άτομα (7,9 %).

Ο μέσος όρος ηλικίας των συμμετεχόντων είναι τα 36,06 χρόνια με μικρότερη ηλικία τα 18 έτη και μεγαλύτερη τα 45 έτη. Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα αποτελούν 25 άτομα (12,4%) ηλικίας 18-25 ετών, 22 συμμετέχοντες (10,9%) ηλικίας 25-30 ετών, 35 άτομα (17,3%) ηλικίας 31-35 ετών , 53 συμμετέχοντες (26,2%) ηλικίας 36-40 ετών και 67 άτομα (33,2%) ηλικίας 40-45 ετών .

Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση, η πλειοψηφία του δείγματος , δηλαδή το 61,9% (125 άτομα) είναι έγγαμοι με ή χωρίς παιδιά. Οι 56 ερωτώμενοι (27,7%) δεν είναι παντρεμένοι, ενώ άλλοι 18 είναι διαζευγμένοι ή σε διάσταση και αποτελούν το

8,9% του δείγματος. Επιπλέον 3 άτομα (1,5%) , βρίσκονται σε κατάσταση χηρείας. Από το σύνολο των ερωτηθέντων εξάλλου, το 29,7% (60 άτομα) κατοικούν σε πόλη ή σε προάστιο πόλης , ενώ μόλις 16 άτομα , δηλαδή το 7,9 % , κατοικούν σε κωμοπόλεις. Ωστόσο, η πλειοψηφία του δείγματος , δηλαδή το 62,4% (126 άτομα) , κατοικεί σε κάποιο χωριό των παραπάνω νησιών .

1.1.3 Μεθοδολογία της έρευνας

Για τη συλλογή των δεδομένων επιλέχθηκε η μέθοδος του ανώνυμου ερωτηματολογίου. Η έρευνα βασίστηκε στη διανομή ερωτηματολογίων, που μοιράστηκαν και συμπληρώθηκαν από όλους όσους δέχτηκαν να απαντήσουν και πληρούσαν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά. Τα ερωτηματολόγια διακρίνονται σε **οκτώ βασικές ενότητες**.

Στην **πρώτη ενότητα** ζητούνται διάφορα ατομικά στοιχεία του / της ερωτώμενου / ης. Στη **δεύτερη** ερευνώνται στοιχεία που σχετίζονται με το κοινωνικο-οικονομικό και εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων του (ερωτήσεις 1-7). Οι ερωτήσεις της **τρίτης ενότητας** αποσκοπούν στη λεπτομερή καταγραφή των λόγων που ώθησαν το νέο σε αυτήν την απόφαση, αλλά και τις αντιδράσεις του περιβάλλοντος (ερωτήσεις 8-13). Στην **τέταρτη ενότητα** αποτυπώνονται οι αντιλήψεις των ερωτώμενων γύρω από τη λειτουργία του σχολείου, έτσι όπως οι ίδιοι τη βίωσαν στην παιδική και την εφηβική τους ηλικία (ερωτήσεις 15 -17). Στην **πέμπτη**, διερευνάται η επαγγελματική πορεία των νέων από τη στιγμή που εγκατέλειψαν το σχολείο έως σήμερα (ερωτήσεις 20-30). Η **έκτη ενότητα** αφορά στα πιθανά μελλοντικά, επαγγελματικά σχέδια των ατόμων (ερωτήσεις 32 -35). Στην **έβδομη ενότητα** διερευνάται η πρόθεσή τους να φοιτήσουν εκ νέου σε ένα σχολείο ή να συμμετάσχουν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, προκειμένου να βελτιώσουν τις γνώσεις τους (38 - 41). Στην **τελευταία ενότητα** καταγράφεται η αξία που αποδίδουν οι ερωτώμενοι /ες στον εκπαιδευτικό θεσμό γενικά (31,36, 37 ,43, 45).

1.1.4 Χρόνος διεξαγωγής της έρευνας

Ο σχεδιασμός και η προπαρασκευή της έρευνας έγιναν κατά το χρονικό διάστημα από το Σεπτέμβριο του 2009 έως τα μέσα Οκτωβρίου του ίδιου έτους, ενώ η συλλογή των ερωτηματολογίων άρχισε στα τέλη Οκτωβρίου του 2009 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2010. Η ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν, έγινε κατά τη διάρκεια του Μαΐου του 2010.

1.1.5 Ανάλυση ερωτηματολογίων

Τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν, ελέγχθηκαν και αριθμήθηκαν. Οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών του ερωτηματολογίου έγιναν με την βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS (Statistical Package for Social Sciences). Τα δεδομένα αναλύθηκαν καταρχήν περιγραφικά (κατανομές συχνοτήτων, πίνακες διπλής εισόδου) και κατόπιν επαγωγικά (με ελέγχους χ^2 και ελέγχους συσχετίσεων σύμφωνα με το δείκτη Pearson), προκειμένου να ελεγχθεί εάν υπάρχει σημαντική στατιστική συσχέτιση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών.

Έλεγχος Υποθέσεων και Πινάκων Διπλής Εισόδου

Προκειμένου να μετρηθεί ο βαθμός εξάρτησης μεταξύ δύο ή τριών μεταβλητών ,δηλαδή να εξακριβωθεί η ένταση της συνάφειάς τους, χρησιμοποιείται ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 (έλεγχος υποθέσεων). Η διατύπωση κάθε ελέγχου υποθέσεων περιλαμβάνει την πειραματική υπόθεση (H1) και τη μηδενική υπόθεση (H0) και έχει την ακόλουθη μορφή:

(H1): Τα χαρακτηριστικά του δείγματος δεν κατανέμονται ανεξάρτητα στον πληθυσμό.

(H0): Τα χαρακτηριστικά του δείγματος κατανέμονται ανεξάρτητα στον πληθυσμό.

Η τιμή της στατιστικής χ^2 συγκρίνεται με την πιθανότητα παρατήρησης της τιμής αυτής (P - value) και οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- **P – value < 0,05** αποδεχόμαστε την πειραματική υπόθεση (H1)
- **P – value > 0,05** αποδεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση (H0),

Στη συνέχεια παρατίθενται όλες οι υποθέσεις που έχουν γίνει με βάση το ερωτηματολόγιο της έρευνας .

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- 1- Το εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα επηρεάζει το χρονικό σημείο εγκατάλειψης του σχολείου από το παιδί
- 2- Το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας επηρεάζει το χρονικό σημείο εγκατάλειψης του σχολείου από το παιδί
- 3- Υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στο ότι τα νέα αγόρια θέλοντας να μάθουν μια τέχνη, εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο.
- 4- Υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στο ότι τα νέα κορίτσια θέλοντας να δημιουργήσουν γρήγορα οικογένεια , απομακρύνονται από το σχολικό περιβάλλον
- 5- Οι εκπαιδευτικοί του Νότιου Αιγαίου διαφωνούν περισσότερο από τους εκπαιδευτικούς του Βόρειου Αιγαίου στην απόφαση των μαθητών τους να διακόψουν τη σχολική φοίτηση.
- 6- Οι κάτοικοι του Βόρειου Αιγαίου αποδίδουν μεγαλύτερη θετική συσχέτιση ανάμεσα στη συμπεριφορά των δασκάλων και την κοινωνικο - οικονομική προέλευση της οικογένειας των μαθητών
- 7- Η στάση των εκπαιδευτικών επηρεάζεται τόσο από το μορφωτικό όσο και από το επαγγελματικό υπόβαθρο της οικογένειας του μαθητή
- 8- Το φύλο καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την επαγγελματική πορεία ανδρών και γυναικών , αμέσως μετά από την εγκατάλειψη του σχολείου
- 9- Το καθεστώς της απασχόλησης (πλήρης, μερική περιστασιακή κ.λ.π.) που εξασφαλίζουν τα άτομα καθορίζεται από το φύλο στο οποίο ανήκουν.
- 10- Ο χρόνος που απαιτείται για την εύρεση εργασίας είναι πολύ μεγαλύτερος για τις γυναίκες παρά για τους άνδρες .
- 11- Πολλοί περισσότεροι άνδρες από ό,τι γυναίκες εργάζονται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης
- 12- Το είδος της απασχόλησης καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από το Νομό της μόνιμης κατοικίας των ατόμων

- 13- Ο τομέας απασχόλησης ανδρών και γυναικών καθορίζεται με βάση τον παράγοντα φύλο
- 14- Ο βαθμός εργασιακής ικανοποίησης των ατόμων ,καθορίζεται με βάση το φύλο
- 15- Το μηνιαίο εισόδημα των κατοίκων του Β. και Ν. Αιγαίου επηρεάζεται από τον παράγοντα φύλο
- 16- Ο κύριος παράγοντας της ανεργίας των γυναικών είναι οι οικογενειακοί λόγοι
- 17- Πολλοί περισσότεροι άνδρες από ό,τι γυναίκες έχουν επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον
- 18- Η ηλικιακή ομάδα των ερωτώμενων παίζει καθοριστικό ρόλο στην ύπαρξη επαγγελματικών σχεδίων
- 19- Πολλές περισσότερες γυναίκες από ό,τι άνδρες αποδίδουν θετική συσχέτιση ανάμεσα στη μόρφωση και την πιθανότητα πραγματοποίησης των επαγγελματικών σχεδίων
- 20- Πολλές περισσότερες γυναίκες από ό,τι άνδρες αποδίδουν θετική συσχέτιση ανάμεσα στη γνώση και στις επαγγελματικές ευκαιρίες
- 21- Το φύλο καθορίζει καταλυτικά τη μεταμέλεια των ατόμων για την απόφασή τους να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο
- 22- Ο Νομός κατοικίας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη μεταμέλεια των ερωτώμενων να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο.

ΜΗΔΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- 1- Η ηλικιακή ομάδα και ο Νομός κατοικίας (Β. ή Ν. Αιγαίο) δεν διαφοροποιούν τους λόγους για τους οποίους τα άτομα διαρρέουν από το σχολείο .
- 2- Η ηλικιακή ομάδα και ο Νομός κατοικίας (Β. ή Ν. Αιγαίο) δεν διαφοροποιούν σημαντικά την αντίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος του μαθητή, ο οποίος αποφασίζει να εγκαταλείψει το σχολείο .
- 3- Ο Νομός κατοικίας δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο χρόνο που απαιτείται από τα άτομα για να βρουν κάποια απασχόληση .
- 4- Ο Νομός κατοικίας δεν επηρεάζει σημαντικά το καθεστώς της απασχόλησης των ατόμων (πλήρης , μερική , περιστασιακή κ.λ.π.)

- 5- Ο τομέας της απασχόλησης δεν διαφοροποιείται σημαντικά από το νομό κατοικίας των ατόμων
- 6- Η ηλικιακή ομάδα και ο Νομός κατοικίας (Β. ή Ν. Αιγαίο) δεν επηρεάζουν το βαθμό ικανοποίησης που νιώθουν τα άτομα από τη σημερινή τους απασχόληση
- 7- Ο Νομός κατοικίας δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο προσωπικό εισόδημα των εργαζόμενων ατόμων .
- 8- Η ηλικιακή ομάδα και ο Νομός κατοικίας δεν επηρεάζουν σημαντικά τη γνώμη των ατόμων σχετικά με τη σύνδεση σχολείου και πραγματοποίησης επαγγελματικών σχεδίων.
- 9- Η ηλικιακή ομάδα και ο Νομός κατοικίας δεν επηρεάζουν σημαντικά τη γνώμη των ατόμων σχετικά με τη σύνδεση γνώσης και επαγγελματικών ευκαιριών.
- 10- Άνδρες και γυναίκες , ανεξαρτήτου ηλικίας, τόσο από τα νησιά του Β. Αιγαίου όσο και από τα Δωδεκάνησα δεν επιθυμούν τη βελτίωση των γνώσεων τους
- 11- Τόσο το φύλο , όσο ο τόπος κατοικίας και η ηλικία δεν διαφοροποιούν σημαντικά τη γνώμη των ατόμων για τη σύνδεση σχολείου και οικονομικής ανέλιξης
- 12- Τόσο το φύλο , όσο ο τόπος κατοικίας και η ηλικιακή ομάδα των ατόμων δεν διαφοροποιούν σημαντικά τη γνώμη τους αναφορικά με τη σύνδεση μόρφωσης και κοινωνικής αποδοχής.
- 13- Οι παράγοντες φύλο, τόπος κατοικίας και ηλικία δεν διαφοροποιούν σημαντικά τη γνώμη των ατόμων για τη σύνδεση της μόρφωσης με το αίσθημα χαμηλής αυτοεκτίμησης που ενδεχομένως νιώθουν.

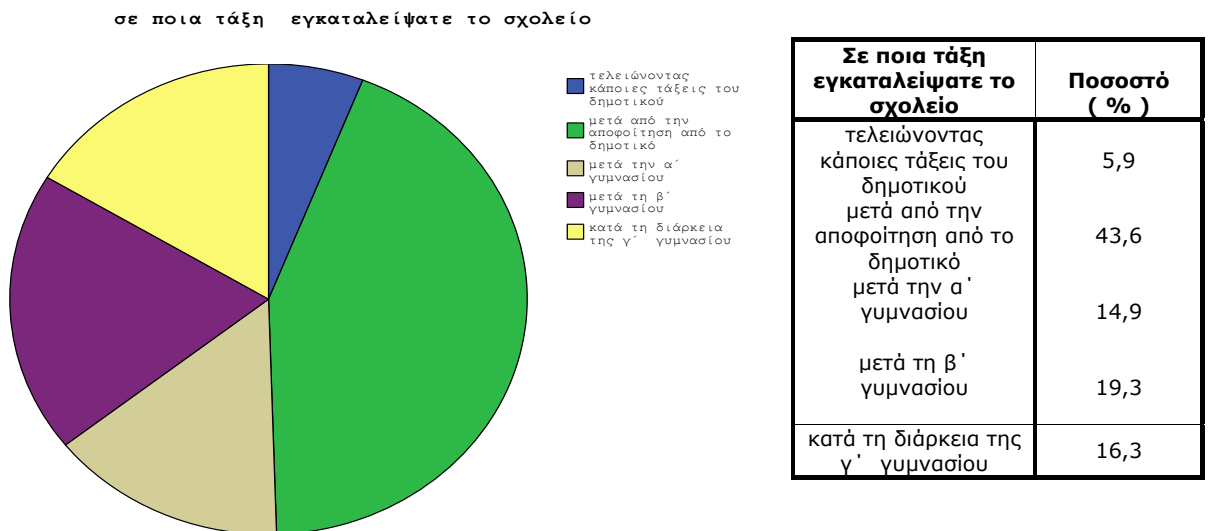

2. Αποτελέσματα

Στις παραγράφους που ακολουθούν, γίνεται λεπτομερής ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας γύρω από τη σχολική διαρροή στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο .

Σύμφωνα με το διάγραμμα που ακολουθεί το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος που φτάνει στο 43,6% (88 άτομα) σταμάτησε το σχολείο μετά την ολοκλήρωση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Δημοτικό). Το 19,3 % (39 νέοι) σταμάτησε το σχολείο μετά την ολοκλήρωση της δεύτερης τάξης του Γυμνασίου και το 16,3% (33 άτομα) κατά τη διάρκεια της τρίτης τάξης του Γυμνασίου. Το 14,9% του δείγματος εγκατέλειψε την εκπαίδευση μετά την ολοκλήρωση της πρώτης τάξης του Γυμνασίου. Τέλος, 12 ερωτώμενοι , δηλαδή το 5, 9% , παρακολούθησαν μόνο μερικές τάξεις του Δημοτικού (γράφημα 1).

Γράφημα 1

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι μισοί περίπου ερωτώμενοι του δείγματος, δηλαδή το 49,5% έχουν γνώσεις που περιορίζονται μόνο σε επίπεδο Δημοτικού.

Διερευνώντας το **οικογενειακό μορφωτικό υπόβαθρο** των ερωτώμενων, προκύπτει ότι αναφορικά με την **εκπαίδευση του πατέρα**, το 48,5% έχει ολοκληρώσει μόνο κάποιες τάξεις του δημοτικού σχολείου , ενώ το 36,1 % είναι απόφοιτοι δημοτικού. Αντίθετα οι απόφοιτοι γυμνασίου είναι μόλις το 4,5 % , ενώ οι απόφοιτοι λυκείου ή τεχνικής σχολής είναι 7 άτομα (3,5 %). Τέλος, πτυχίο Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή μεταπτυχιακό τίτλο κατέχει μόλις το 1% των γονέων .

Σε ό,τι αφορά την **εκπαίδευση της μητέρας**, το 51% έχει παρακολουθήσει μόνο μερικές τάξεις του Δημοτικού, ενώ το 38,1 % είναι απόφοιτοι της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το γυμνάσιο έχει τελειώσει μόλις το 3% και το λύκειο μόνο το 2%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι καμία μητέρα δεν κατέχει κάποιο πτυχίο τεχνικής ή άλλης ανώτερης ή ανώτατης σχολής.

Σημαντικό είναι επίσης να αναφερθεί ότι το ποσοστό των γονέων που είναι εντελώς αναλφάβητοι ανέρχεται στο 5% του δείγματος.

(Πίνακες 1.α και 1.β, κάπου εδώ)

Σύμφωνα με τους πίνακες που ακολουθούν (πίνακες 2 και 3), παρατηρούμε ότι **το μορφωτικό επίπεδο των γονέων συνδέεται άμεσα με την απόφαση των παιδιών να εγκαταλείψουν και τα ίδια πρόωρα το σχολικό περιβάλλον**. Όσο νωρίτερα έχει απομακρυνθεί ο πατέρας και η μητέρα από τη σχολική κοινότητα, τόσες περισσότερες πιθανότητες φαίνεται ότι έχει και το παιδί να πράξει ανάλογα. Έτσι στατιστικά σημαντικές είναι οι διαφορές που προκύπτουν από τη συσχέτιση του εκπαιδευτικού επιπέδου των παιδιών και του μορφωτικού επιπέδου του πατέρα και της μητέρας , αφού { $\chi^2 = 0,002$, $p < 0,05$, $\chi^2 = 0,004$, $p < 0,05$ αντίστοιχα}. Επαληθεύονται οι πειραματικές υποθέσεις 1 και 2.

(πίνακες 2, 3 , κάπου εδώ)

Αναφορικά με την **εργασιακή κατάσταση των γονέων** σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό που φτάνει στο 17,8 % για τον **πατέρα** και στο 7,4 % για τη **μητέρα**, προέκυψε ότι απεβίωσαν όταν οι ερωτώμενοι ήταν ακόμη παιδιά

ή έφηβοι. Το συνολικό ποσοστό των γονέων που είχαν πρόωρα πεθάνει και δεν μπορούσαν να υποστηρίξουν τα παιδιά τους ανέρχεται στο 25,2% του δείγματος. Επιπλέον, το 40% περίπου των μητέρων, ασχολούνται αποκλειστικά με τη φροντίδα του σπιτιού, γεγονός που σημαίνει ότι δεν μπορούν να συνεισφέρουν οικονομικά στις βιοποριστικές ανάγκες του νοικοκυριού.

Σχεδόν το 50% των ερωτώμενων άλλωστε (41,6%) από όλες τις περιοχές προέρχεται από πολύτεκνες οικογένειες (84 νοικοκυριά), ενώ το 1,5 % από μονογονεϊκές (3 νοικοκυριά). Η κανονική μορφή της οικογένειας καταγωγής συναντάται σε ποσοστό 56,9 % (115 νοικοκυριά).

(Πίνακες 4,5,6, κάπου εδώ)

Αναφορικά με τους λόγους που οδήγησαν πρόωρα τους μαθητές εκτός σχολείου, προκύπτει ότι οι περισσότεροι αντιμετώπιζαν δυσκολίες στα μαθήματα. Το ποσοστό αυτών των ερωτώμενων αγγίζει το 32,2% του δείγματος. Το 31,7% ωστόσο δηλώνει ότι δεν του άρεσε γενικότερα το σχολείο, ενώ το 22,3% δεν έβρισκε στο σχολείο τις επαγγελματικές δεξιότητες που χρειαζόταν για την εκμάθηση μιας τέχνης. Ένα σημαντικό ποσοστό του δείγματος που φτάνει στο 15,3% εγκατέλειψε το σχολείο επειδή εργαζόταν παράλληλα με αυτό και δεν μπορούσε να ανταποκριθεί επαρκώς στις σχολικές απαιτήσεις. Η επιλογή της δημιουργίας οικογένειας σε νεαρή ηλικία (ή πρόωρη εγκυμοσύνη) σταμάτησαν αναγκαστικά τη φοίτηση για το 8,4 % των ατόμων. Τα προσωπικά προβλήματα υγείας και η συναναστροφή με άτομα που εγκατέλειψαν επίσης το σχολείο ακολουθούν με ποσοστό 4%, συνολικά. Με μικρά ποσοστά έπονται οι προβληματικές σχέσεις με τους συμμαθητές (2%), οι πολλές απουσίες (1,5%) και οι κακές σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου (1,0%).

Το σύνολο των απαντήσεων στη συγκεκριμένη ερώτηση ξεπερνά το 100%, αφού οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις.

(πίνακας 7, κάπου εδώ)

Μελετώντας τους λόγους που συνετέλεσαν στη σχολική διαρροή , σε συνάρτηση με το οικογενειακό περιβάλλον, βρέθηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, σε ποσοστό 29,7% αναγκάστηκε λόγω οικονομικών προβλημάτων να βγει νωρίς στην αγορά εργασίας. Το 8,4% των ερωτώμενων εγκατέλειψε το σχολείο λόγω της μεγάλης απόστασης της οικογενειακής στέγης από το πλησιέστερο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Αυτό είναι απόλυτα λογικό καθώς μελετάμε νησιωτικές περιοχές , κάποιες από τις οποίες είναι και απομονωμένες. Το 7,4% των ατόμων πάλι , έπρεπε να μείνει στο σπίτι για να φροντίσει άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος . Θέματα ενδοοικογενειακής βίας και διαζυγίων που διαταράσσουν την αρμονική ζωή των παιδιών και συχνά τις επιδόσεις τους στο σχολείο ακολουθούν με ποσοστό 5,5%, ενώ η έλλειψη οικογενειακών περιορισμών /κανόνων από τους γονείς φαίνεται να ευθύνεται σε ποσοστό 5,4%. Το σύνολο των απαντήσεων ξεπερνά κι εδώ το 100%, λόγω της δυνατότητας των πολλαπλών επιλογών .

(πίνακας 8 , κάπου εδώ)

Στατιστικά σημαντικές διαφορές προκύπτουν ως προς το φύλο και τους πρωταρχικούς λόγους που προέτρεψαν αγόρια και κορίτσια να εγκαταλείψουν τη σχολική φοίτηση. Ένα ποσοστό περίπου 20 % (19,2%) των ανδρών ήθελε να βγει στην αγορά εργασίας έχοντας μάθει μια τέχνη , τη στιγμή που το σχολείο δεν του έδινε μια τέτοια προοπτική. Το αντίστοιχο ποσοστό για τις γυναίκες δεν ξεπερνά το 8% (7,8%) . Έτσι η στατιστική διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στα δύο φύλα είναι σημαντική { $\chi^2 = 0,001, p < 0,05$ } (Πειραματική υπόθεση 3) .

Αντίθετα ένα 10% των γυναικών έβαλαν σαν προτεραιότητα τη δημιουργία οικογένειας σε πολύ μικρή ηλικία , όπως φαίνεται από τον πίνακα που ακολουθεί . Κι εδώ η στατιστική διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα είναι σημαντική, όπως φανερώνει η ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square, αφού { $\chi^2 = 0,000, p < 0,05$ } .

(Πειραματική υπόθεση 4)

(πίνακες 9, 10, κάπου εδώ)

Στατιστικά σημαντικές διαφορές αναφορικά με τους λόγους της σχολικής διαρροής σε συνάρτηση με την ηλικιακή ομάδα ή το Νομό κατοικίας δεν προέκυψαν (μηδενική υπόθεση 1).

Στη συνέχεια ερευνήθηκε **η αντίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος στην απόφαση του παιδιού να διακόψει το σχολείο**. Από την ανάλυση των στοιχείων προκύπτει ότι περισσότεροι από τους μισούς γονείς , ή αλλιώς το 51,4%, συμφώνησαν με την απόφαση του παιδιού τους , αδιαφόρησαν ή και το προέτρεψαν οι ίδιοι να ενεργήσει έτσι. Εκείνοι που διαφώνησαν περισσότερο ή λιγότερο έντονα αποτελούν το υπόλοιπο 48,6%. Στον πίνακα 11 αποτυπώνεται η συχνότητα των απαντήσεων που δόθηκαν.

(πίνακας 11 , κάπου εδώ)

Στην ίδια ερώτηση, ο συνδυασμός των μεταβλητών Νομός κατοικίας και ηλικιακή ομάδα, δεν αποδεικνύεται στατιστικά σημαντική μετά από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square , επαληθεύεται επομένως η μηδενική υπόθεση 2.

(πίνακας 12, κάπου εδώ)

Αναφορικά με την αντίδραση των εκπαιδευτικών, διαπιστώνεται ότι πάνω από το 50 % των δασκάλων και πιο συγκεκριμένα το 53,5 % συμφωνεί ή αδιαφορεί ,χωρίς να προτίθεται να αλλάξει τη γνώμη του μαθητή. Διαφωνούν, χωρίς ωστόσο να επιμένουν, οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 38,6% , ενώ έντονα διαφωνεί μόνο το 7,9% των δασκάλων . Συνολικά ,οι εκπαιδευτικοί που δεν στηρίζουν την απόφαση του μαθητή να εγκαταλείψει το σχολείο,ανέρχονται στο 46,5% του συνόλου.

(πίνακας 13 , κάπου εδώ)

Σε συνάρτηση με τον τόπο κατοικίας προκύπτει ότι περισσότερο οι εκπαιδευτικοί στα νησιά του Βόρειου Αιγαίου συμφωνούν ή αδιαφορούν εντελώς με την απόφαση του παιδιού να εγκαταλείψει το σχολείο σε συνολικό ποσοστό

29,3% . Το αντίστοιχο ποσοστό για τους εκπαιδευτικούς στο Νότιο Αιγαίο φτάνει στο 24,3%. Γενικότερα, οι εκπαιδευτικοί των Δωδεκανήσων φαίνεται να προσπαθούν περισσότερο από τους συναδέλφους τους να κρατήσουν τους μαθητές στο σχολείο σε ποσοστό 25,8% , ενώ στους τρεις νομούς του Β. Αιγαίου η προσπάθεια των δασκάλων μεταφράζεται σε ποσοστά με το 20,9% των απαντήσεων. Η ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square αποδεικνύεται στατιστικά σημαντική , καθώς $\{\chi^2 = 0,002 , p < 0,05\}$. Οφείλουμε ωστόσο να τονίσουμε ότι από τις απαντήσεις που δόθηκαν συνολικά παρατηρείται **μια γενικότερη αρνητική διάθεση των δασκάλων στο να προτρέψουν τους μαθητές τους να συνεχίσουν τη σχολική φοίτηση**. Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 5.

(πίνακας 14, κάπου εδώ)

Στην ερώτηση *«πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας, ενδιαφέρονταν αρκετά για τη δική σας επιτυχία στα μαθήματα»* παρατηρείται ότι **η πλειοψηφία του δείγματος έδωσε αρνητική απάντηση σε ποσοστό 54 %** έναντι του 45,5 % του δείγματος, που απάντησε ότι πραγματικά οι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρονταν για την πορεία τους στα μαθήματα του σχολείου. Αυτές οι απαντήσεις **συνδυάζονται άλλωστε με την ουδέτερη ή αδιάφορη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην απόφαση του παιδιού να εγκαταλείψει το σχολείο , όπως ήδη επισημάνθηκε**.

Τυχαίο δεν είναι επίσης το γεγονός ότι στην ερώτηση *«πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαζαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικό- οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους;»* **το 55,4 % των ατόμων δηλώνουν ότι πραγματικά οι δάσκαλοι επηρεάζονταν από την κοινωνικο- οικονομική προέλευση των μαθητών τους** . Όσοι διαφωνούν με την άποψη αυτή, αγγίζουν το 44,6% .

(πίνακες, 15 και 16, κάπου εδώ)

Ο Νομός κατοικίας φαίνεται να διαδραματίζει εντούτοις σημαντικό ρόλο στην παραπάνω ερώτηση. Για το Βόρειο Αιγαίο, συνολικά οι 70 από τους 101 ερωτώμενους (34, 7%) αποδίδουν θετική συσχέτιση ανάμεσα στη συμπεριφορά του δασκάλου και

την κοινωνικό – οικονομική κατάσταση της οικογένειας, ενώ αντίθετα από το Νότιο Αιγαίο, θετική συσχέτιση αποδίδουν 42 ερωτώμενοι (20,8%). Αντίθετα, το 29,2% των ατόμων από τα Δωδεκάνησα δεν πιστεύει ότι η προέλευση του μαθητή συνδέεται με τη συμπεριφορά του δασκάλου. Στους 3 νομούς του Β. Αιγαίου, αρνητική συσχέτιση στην ίδια ερώτηση απέδωσε το 15,4% .

Με άλλα λόγια, **οι κάτοικοι των νησιών του Β. Αιγαίου επιβεβαιώνουν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τους κατοίκους του Ν. Αιγαίου, την αμφίδρομη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο κοινωνικό – οικονομικό status της οικογένειας του μαθητή και της στάσης του εκπαιδευτικού.** Η διαφορά αυτή η οποία είναι στατιστικά σημαντική, αποτυπώνεται από το δείκτη Pearson Chi-Square, καθώς { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ } (πειραματική υπόθεση 6).

(πίνακας 17 , κάπου εδώ)

Διερευνώντας λίγο περισσότερο τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών σε σχέση με το οικογενειακό προφίλ των μαθητών τους, προκύπτουν στατιστικά σημαντικές διαφορές αν συνδυάσουμε το μορφωτικό επίπεδο των γονέων με το είδος της εργασίας των γονέων. Σύμφωνα με την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square διαπιστώνουμε ότι η στάση των δασκάλων επηρεάζεται αρνητικά από το χαμηλό μορφωτικό υπόβαθρο της οικογένειας καταγωγής, αφού { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ } αλλά και από την επαγγελματική – οικονομική κατάσταση των γονέων { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$, $\chi^2 = 0,002$, $p < 0,05$ } . Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 7.

(πίνακες 18 και 19 , κάπου εδώ)

Η επόμενη ομάδα ερωτήσεων εξετάζει **την επαγγελματική πορεία των ατόμων από τη στιγμή που εγκατέλειψαν το σχολείο έως και σήμερα.** Διαπιστώνουμε ότι το 30,2 % του δείγματος βρήκε αμέσως κάποιου είδους εργασία , ενώ ένα ακόμη 30,2% εργάστηκε στην εργασία των γονιών του. Ακολούθως, το 19,3% του δείγματος εργαζόταν περιστασιακά για πολύ καιρό, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό που αγγίζει το

16,8% δεν θέλησε να εργαστεί για προσωπικούς ή οικογενειακούς λόγους. Τέλος το 3,5% των ατόμων δήλωσαν ότι παρά τις προσπάθειές τους να βρουν κάποια εργασία, δεν τα κατάφεραν.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης, **το είδος της εργασίας** με το οποίο απασχολήθηκαν οι νέοι στην πρώτη φάση της επαγγελματικής τους ζωής. Προκύπτει ότι μεγαλύτερο ποσοστό (32,2%) εργάστηκε με ημερομίσθια αμοιβή, ενώ το 20,8% κατάφερε να εξασφαλίσει μόνο περιστασιακό μεροκάματο. Το 10,9% των ερωτώμενων μπόρεσαν να βρουν μισθωτή εργασία , ενώ το 10,4 % εργάστηκαν εξαρχής ως ελεύθεροι επαγγελματίες. Το 8,4 % πάλι εργάστηκε με καθεστώς μερικής απασχόλησης, ενώ το 2,5 % εργάστηκε ως βοηθητικό προσωπικό σε οικογενειακές επιχειρήσεις.

Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό πάντως που ξεπερνά το 14% δεν απάντησε , καθώς όπως προκύπτει από τους επόμενους πίνακες, δεν ενδιαφέρονταν να εργαστούν.

(πίνακες 20 , 21 κάπου εδώ)

Αξίζει να σταθούμε στη **διαφορετική επαγγελματική διαδρομή ανδρών και γυναικών αμέσως μετά την εγκατάλειψη του σχολείου**. Στην ερώτηση «*τι κάνατε από τον καιρό που διακόψατε το σχολείο*» το 20,3% των ανδρών και το 9,9% των γυναικών βρήκε αμέσως κάποια εργασία. Η πλειοψηφία των γυναικών (15,3%) απάντησε δε, ότι προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι τις κράτησαν μακριά από την αγορά εργασίας. Επιπλέον προκύπτει ότι πολλές περισσότερες γυναίκες (11,9 %) από ό,τι άνδρες (7,4%), αναγκάστηκαν να εργαστούν περιστασιακά. Εκεί μόνο που συγκλίνουν αρκετά οι απαντήσεις των δύο φύλων είναι ότι περίπου σε ίδιες αναλογίες νέοι και νέες εργάστηκαν σαν βοηθοί στην εργασία των γονιών τους (16,3 % για τους άνδρες και 13,9 % για τις γυναίκες). Το 3% των γυναικών εξάλλου δεν κατάφεραν να βρουν καμία απασχόληση . Η στατιστική διαφορά που καταγράφεται ανάμεσα στα δύο φύλα είναι σημαντική, αφού από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square, $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ (πειραματική υπόθεση 8).

(πίνακας 22 , κάπου εδώ)

Στατιστικά σημαντική αποδεικνύεται και η **συσχέτιση του φύλου με το είδος της απασχόλησης** που εξασφάλισαν οι νεαρές γυναίκες στην πρώτη φάση της επαγγελματικής τους ζωής, αφού από την ανάλυση προκύπτει ότι $\chi^2 = 0,001, p < 0,05$. Από τον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 23) προκύπτει ότι οι περισσότερες γυναίκες μόνο περιστασιακά ή με καθεστώς μερικής απασχόλησης μπόρεσαν να εργαστούν. Οι άνδρες κατάφεραν περίπου σε διπλάσια ποσοστά να βρουν σταθερή μισθωτή ή ημερομίσθια απασχόληση. Συγκριτικά επίσης, αρκετά λιγότερες γυναίκες μπόρεσαν να σταθούν στην αγορά εργασίας ως ελεύθεροι επαγγελματίες- επιχειρηματίες σε σχέση με τους άνδρες (πειραματική υπόθεση 9).

(πίνακας 23, κάπου εδώ)

Στην ερώτηση **«σε πόσο διάστημα μετά από την εγκατάλειψη του σχολείου βρήκατε κάποια απασχόληση»** προκύπτει ότι περισσότεροι από τους μισούς ερωτώμενους, δηλαδή το **53% βρήκε αμέσως δουλειά**. Για το 19,8% χρειάστηκε ένας χρόνος, ενώ για το 11,4%, μόλις έξι μήνες. Ένα σημαντικό ποσοστό που φτάνει στο 12,9%, δηλώνει και πάλι ότι δεν ενδιαφέρεται να εργαστεί κι ένα 2% του δείγματος δεν κατάφερε έως και την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας να βρει κάποια απασχόληση.

(πίνακας 24, κάπου εδώ)

Αναφορικά με το χρόνο που χρειάστηκαν οι νέοι για να βρουν εργασία σε σχέση με τον παράγοντα **φύλο**, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: Οι γυναίκες σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τους άνδρες, χρειάστηκε να ψάξουν περισσότερο χρόνο ώσπου να αρχίσουν να εργάζονται. Έτσι, αμέσως μετά από τη διακοπή του σχολείου, άρχισε να εργάζεται το 31,5% των ανδρών και το 22% των γυναικών. Ένα χρόνο, χρειάστηκε το 6,5% των ανδρών και το 13,5% των γυναικών, ενώ το ίδιο περίπου διάστημα των έξι μηνών, χρειάστηκε το 6,5% των ανδρών και το 5% των γυναικών. Επαληθεύεται και πάλι ότι ένας πολύ μεγάλος αριθμός γυναικών του δείγματος, δεν ενδιαφέρεται καθόλου να εργαστεί.

Όλα τα παραπάνω οδηγούν σε σημαντική στατιστικά διαφορά, ανάμεσα στη μεταβλητή φύλο και το διάστημα που απαιτείται για την εύρεση εργασίας ($\chi^2 = 0,00, p < 0,05$).

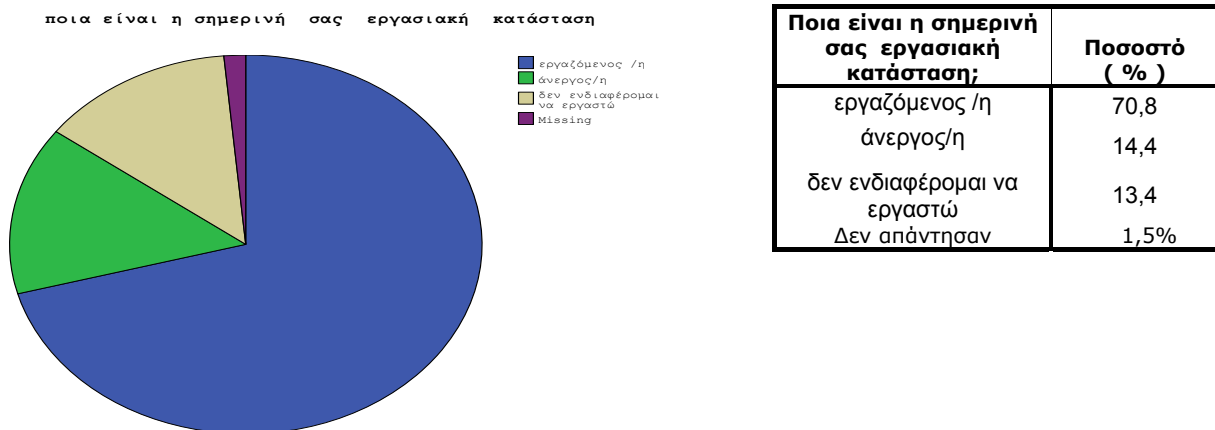
Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 10.

Η ίδια ερώτηση σε συνάρτηση με τη μεταβλητή Νομός κατοικίας δεν οδηγεί σε στατιστικά σημαντική διαφορά, όπως προκύπτει από τον πίνακα 26 (μηδενική υπόθεση 3)

(πίνακες 25, 26, κάπου εδώ)

Αναφορικά με τη **σημερινή εργασιακή κατάσταση των ερωτώμενων**, προκύπτει ότι η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος, ή αλλιώς το 70,8% εργάζεται. Ένα μεγάλο ποσοστό πάντως που αντιπροσωπεύει το 14,4% του συνόλου των συμμετεχόντων, αντιστοιχεί σε άνεργους και άνεργες, ενώ το 13,4% σε άτομα που δεν ενδιαφέρονται να εργαστούν στην παρούσα φάση της ζωής τους (γράφημα 2).

Γράφημα 2

Όσον αφορά το **εργασιακό καθεστώς**, πλήρη απασχόληση έχει εξασφαλίσει το 36,1% και μερική το 14,9 %. Ακολουθεί ο τομέας της εποχιακής εργασίας με 13,4 % , ενώ ένα άλλο 13,4 % απασχολείται κάπου , περιστασιακά . Ένα μικρό ποσοστό που αναλογεί στο 1,5 % του δείγματος, εργάζεται με σύμβαση έργου .

Οι κύριες επαγγελματικές κατηγορίες στις οποίες ανήκουν σήμερα οι εργαζόμενοι του δείγματος, είναι οι εξής: Οι περισσότεροι σε ποσοστό 23,3% έχουν επιλέξει την

αυτοαπασχόληση και ακολουθούν με 22,3% όσοι δουλεύουν με ημερομίσθια αμοιβή. Μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα είναι το 9,4% του δείγματος και μισθωτοί κάποιου δημόσιου ή δημοτικού φορέα, το 7,9%. Τέλος το 7,4% του συνόλου των ερωτώμενων διατηρεί κάποιο είδος επιχείρησης.

(πίνακες 27,28 , κάπου εδώ)

Η μελέτη της **σημερινής εργασιακής κατάστασης ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες** παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά ($\chi^2 = 0,000, p < 0,05$). **Οι περισσότεροι άνδρες του δείγματος έχουν σήμερα πλήρη απασχόληση** σε ποσοστό 36,6% σε αντίθεση με τις γυναίκες που το ποσοστό τους φτάνει στο 13,8%. Αντίθετα πολλές **περισσότερες γυναίκες εργάζονται με μερική απασχόληση (12,4%) ή εποχιακή απασχόληση (13,1%)**. Όπως φαίνεται από τον πίνακα 30, τα αντίστοιχα ποσοστά για τους άνδρες είναι :μερική απασχόληση ,8,3% και εποχιακή εργασία , 5,5%. Περιστασιακά εργάζεται το 5,5% του ανδρικού πληθυσμού και το 2,8% του γυναικείου πληθυσμού. Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 11.

Η μελέτη της μεταβλητής Νομός κατοικίας δεν οδηγεί σε στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα αναφορικά με την παραπάνω ερώτηση (μηδενική υπόθεση 4).

(πίνακες 29 , 30, κάπου εδώ)

Αντίθετα στατιστικά σημαντικά ευρήματα προκύπτουν από το συνδυασμό των μεταβλητών **Νομός κατοικίας σε συνάρτηση με την επαγγελματική κατηγορία των εργαζόμενων του δείγματος**. Εκείνο που παρατηρείται είναι πως στα Δωδεκάνησα υπάρχει διπλάσιος αριθμός ημερομίσθιων εργαζόμενων (21,1%) αλλά και επιχειρηματιών (7,7 %) σε σχέση με τα νησιά του Β. Αιγαίου (10,6%) και (2,8%) αντίστοιχα. Αντίθετα στα νησιά του Βόρειου Αιγαίου υπάρχει διπλάσιος περίπου αριθμός αυτοαπασχολούμενων (21,1%) αναλογικά με το Νότιο Αιγαίο (12%) . Οι μισθωτοί υπάλληλοι του δημόσιου και ιδιωτικού φορέα είναι περίπου ίσοι και στις δύο Περιφέρειες (Β .Αιγαίο 11,9% και Ν. Αιγαίο 12,6%).

Η στατιστική διαφορά που προκύπτει τελικά είναι σημαντική, έστω και οριακά αφού από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square, προκύπτει ότι : $\chi^2 = 0,005$, $p = 0,05$ (πειραματική υπόθεση 12).

(πίνακας 31 , κάπου εδώ)

Στους επόμενους πίνακες περιγράφεται ο **κύριος τομέας των εργαζόμενων ατόμων** της έρευνας , που αποτελούν συνολικά το 84,6% του δείγματος. Στην πρώτη θέση με 17,3% βρίσκεται ο πρωτογενής τομέας της γεωργίας / κτηνοτροφίας και αλιείας αλλά και ο ευρύτερος κατασκευαστικός κλάδος με 17,3% επίσης. Το εμπόριο (χονδρικό και λιανικό) ακολουθεί με 10,9% και έπονται οι υπηρεσίες του τουρισμού με 8,9%. Το 5,9% των εργαζόμενων ασχολείται με τον καθαρισμό επαγγελματικών ή άλλων χώρων ενώ το 3,5 % των ατόμων εργάζονται σε δημοτικές επιχειρήσεις. Με τις μεταφορές και τα επαγγέλματα γύρω από τη ναυτιλία ασχολείται το 2,5% , ενώ με τις υπηρεσίες διασκέδασης (μπαρ, καφετέριες κ.λ.π.) το 2%. **Με πολύ μικρότερα ποσοστά ακολουθούν κάποιοι άλλοι κλάδοι**, όπως φαίνεται από τον πίνακα 32.β.

(πίνακες 32.α και 32.β, κάπου εδώ)

Διαπιστώνουμε ότι αναφορικά με τον παράγοντα **φύλο**, οι γυναίκες αποκλείονται από επαγγέλματα που «*ταιριάζουν ως επί το πλείστον σ το ανδρικό φύλο*» όπως κατασκευές , μεταφορές , ναυτιλιακά κ.λ.π. Σε άλλους πάλι τομείς, όπως π.χ γεωργία / κτηνοτροφία , εμπόριο κ.λ.π. το ποσοστό ανδρών και γυναικών κατανέμεται ισόποσα. Η στατιστική διαφορά που καταγράφεται ανάμεσα στα δύο φύλα είναι σημαντική, αν συνυπολογίσουμε και το υψηλό ποσοστό των γυναικών που δεν εργάζονται , αφού από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square, προκύπτει ότι : $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$. (πειραματική υπόθεση 13).

Σημαντικές διαφορές πάντως ως προς τον τομέα απασχόλησης και το νομό κατοικίας δεν διαπιστώθηκαν , αφού από τη σχετική ανάλυση προέκυψε ότι $\chi^2 = 0,51$, $p > 0,05$ (μηδενική υπόθεση 5).

(πίνακες 33 , 34 , κάπου εδώ)

Από την ανάλυση συχνοτήτων στην ερώτηση «*πόσο ικανοποιημένος/η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία*» διαπιστώνουμε ότι όσοι και όσες είναι μέτρια ικανοποιημένοι /ες ανέρχονται στο 33,7% των ερωτώμενων. Ωστόσο, πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι αισθάνονται οι συμμετέχοντες σε ποσοστό 30,2%. Ελάχιστα ικανοποιημένο δηλώνει το 10,4% και καθόλου το 7,9 % του δείγματος. Το σύνολο των απαντήσεων εδώ είναι μικρότερο του 100%, αφού στο ποσοστό όσων δεν απάντησαν συμπεριλαμβάνονται όλοι εκείνοι που δεν εργάζονται.

(πίνακας 35, κάπου εδώ)

Στην ίδια ερώτηση σε συνάρτηση με τον παράγοντα **φύλο**, εύκολα διακρίνεται πως **το 16,8% των γυναικών δηλώνουν ελάχιστα ή καθόλου ικανοποιημένες από τη σημερινή τους εργασία , ενώ το 17,5 % είναι μέτρια ικανοποιημένες.** Μόνο το 12,6 % τω γυναικών , δηλώνουν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένες. Από το σύνολο των ανδρών αντίθετα, το 24,1% νιώθει μεγάλη ικανοποίηση από τη σημερινή του απασχόληση και το 23,5 % μέτρια ικανοποίηση. Ελάχιστα , ή καθόλου ικανοποιημένοι εμφανίζονται μόλις 9 άνδρες δηλαδή το 5,4 % του ανδρικού πληθυσμού .Με βάση όλα τα παραπάνω η στατιστική διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στα δύο φύλα είναι στατιστικά σημαντική ,αφού : $\chi^2 = 0,001$, $p < 0,05$. Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 14.

Ο συνδυασμός ωστόσο, των μεταβλητών Νομός κατοικίας και ηλικιακή ομάδα σε συνάρτηση με την επαγγελματική ικανοποίηση δεν οδηγούν σε στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα , επομένως επαληθεύεται η μηδενική υπόθεση 6.

(πίνακες 36, 37 , κάπου εδώ)

Σχετικά με τη **σημερινή οικονομική κατάσταση των ατόμων**, βρέθηκε ότι η πλειοψηφία , που ανέρχεται σε ποσοστό 38,6%, κερδίζει μηνιαία από 600€ - 1.200€ , ενώ το 10,4% των συμμετεχόντων κερδίζει κάθε μήνα από 1.201€ έως 1.800€. Το

3,5% των ατόμων που ρωτήθηκαν έχουν μηνιαίο εισόδημα ανάμεσα σε 1.800€ και 2.500€. Όμως ένα μεγάλο ποσοστό που αγγίζει το 27,7% έχει μηνιαίο εισόδημα κάτω από 600€, ενώ το 19,3% των ερωτώμενων δεν έχει καθόλου προσωπικό εισόδημα.

(πίνακας 38 , κάπου εδώ)

Σε συνάρτηση με τον παράγοντα «φύλο» προκύπτει ότι το 16,9% των γυναικών δεν έχει καθόλου προσωπικό εισόδημα. Αντίστοιχα, εισόδημα δεν έχει μόνο το 2,5 % των ανδρών . Επιπλέον το 18,4% των γυναικών του δείγματος έχει μηνιαίο εισόδημα μικρότερο των 600 ευρώ , τη στιγμή που για τους άνδρες το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνά το 10% (9,5 %). Μια μερίδα γυναικών που ανέρχεται στο 16,9 % κερδίζει από 601€-1.200€ μηνιαίως. Μόλις 3 ερωτώμενες (1,5%) πάλι, έχουν καταφέρει να κερδίζουν από 1.200€ - 1.800€ κάθε μήνα, ενώ καμία δεν υπερβαίνει τα 1.800 € . Αντίθετα, στον ανδρικό πληθυσμό το 21,9% κερδίζει από 600 € - 1.200 € , ενώ το 9% έχει καταφέρει να κερδίζει από 1.200€ έως 1.800€ μηνιαίως. Επιπλέον το 3,5 % των ανδρών έχει εξασφαλίσει μηνιαίο εισόδημα από 1.801€ έως και 2.500€ .

Διαπιστώνουμε σύμφωνα με το δείκτη Pearson Chi-Square ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών αναφορικά με τα χρήματα που κερδίζουν αφού { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ }. Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 15.

(πίνακας 39, κάπου εδώ)

Από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square προκύπτει εξάλλου ότι **οριακά δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο εξεταζόμενων Νομών σε σχέση με το προσωπικό μηνιαίο εισόδημα των κατοίκων τους, αφού { $\chi^2 = 0,007$, $p > 0,05$ }**. Σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί ωστόσο, προκύπτει ότι **οι κάτοικοι των Δωδεκανήσων έχουν εμφανώς αρκετά μεγαλύτερες αποδοχές σε σχέση με τους κατοίκους του Β. Αιγαίου** , ωστόσο επαληθεύεται η μηδενική υπόθεση 7.

(πίνακας 40 , κάπου εδώ)

Στην επόμενη ενότητα, αναλύονται συνολικά οι λόγοι της ανεργίας για τα άτομα που δεν εργάζονται. Εύκολα διαπιστώνουμε ότι **σοβαρότερη αιτία με 16,3 % είναι οι προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι**. Η έλλειψη αρκετών και αναγκαίων προσόντων, όπως έλλειψη εξειδίκευσης, γνώση Η/Υ κ.λ.π., βρίσκεται στη δεύτερη θέση με 7,4%. Ακολουθούν με 5,9% τα θέματα υγείας και με 4% η έλλειψη ικανοποιητικού αριθμού θέσεων εργασίας. Με συνολικό ποσοστό 3,5% φαίνεται να ευθύνονται λόγοι όπως η λήξη της προηγούμενης σύμβασης εργασίας και η μη ανανέωσή της, ο κορεσμός κάποιων επαγγελματικών κλάδων, αλλά και η εποχικότητα άλλων ειδικοτήτων. Τέλος με 1% συνολικά οι άνεργοι κατονομάζουν ως αιτίες ανεργίας το γεγονός ότι ήθελαν μια καλύτερη εργασία από την προηγούμενη και το κλείσιμο της επιχείρησης στην οποία δούλευαν.

(πίνακας 41, κάπου εδώ)

Συνδυάζοντας πάντως κάθε αιτία ανεργίας με το φύλο, προκύπτει ότι **ένας από όλους τους λόγους που καταγράφηκαν, συνδέεται ιδιαίτερα με το γυναικείο φύλο**. Η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών που ρωτήθηκαν (57,1%), συνδέουν τους **οικογενειακούς και προσωπικούς λόγους με το γεγονός ότι βρίσκονται μακριά από την αγορά εργασίας**. Το ποσοστό των ανδρών δεν ξεπερνά το 2% (1,8 %). Ως εκ τούτου η στατιστική διαφορά που προκύπτει στην προκειμένη περίπτωση ανάμεσα στα δύο φύλα είναι σημαντική, αφού από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square, διαπιστώνουμε ότι: $\chi^2 = 0,001$, $p < 0,05$. Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 16.

(πίνακας 42, κάπου εδώ)

Επαγγελματικά σχέδια φαίνεται πως έχει μόνο το 38,6% του δείγματος σε αντίθεση με το υπόλοιπο 61,4% που δεν δείχνει να επιθυμεί μεγαλύτερη επαγγελματική εξέλιξη.

Αν συνδυάσουμε την παραπάνω μεταβλητή με τον παράγοντα φύλο, διαπιστώνουμε ότι **η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών (40,1%) δεν έχει καθόλου επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον σε αντίθεση με το 21,3% των ανδρών**. Επαγγελματικά σχεδιάζει το μέλλον του, περίπου το 25% του ανδρικού πληθυσμού και

το 14 % περίπου του γυναικείου. Από την ανάγνωση του δείκτη Pearson Chi-Square πάντως, προκύπτει ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα και στα επαγγελματικά τους σχέδια , καθώς { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ } (πειραματική υπόθεση 17).

(πίνακες 43 , 44, κάπου εδώ)

Σε Βόρειο και Νότιο Αιγαίο, **η ηλικία των ερωτώμενων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ύπαρξη μελλοντικών επαγγελματικών σχεδίων ή μη**. Σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 46), φαίνεται πως τα νεότερα άτομα από 18 – 30 ετών έχουν τη διάθεση να σχεδιάσουν το μέλλον τους σε ποσοστό 15,8%, ενώ για τις ηλικιακές ομάδες από 31- 40 ετών, επαγγελματικά σχέδια έχει το 14,3% του δείγματος. Για τις ηλικίες 40 -45 ετών το αντίστοιχο ποσοστό φτάνει στο 8,4%. Τελικά, όσο η ηλικία περνάει, τόσο εγκαταλείπονται και τα επαγγελματικά σχέδια. Η ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square, μας δίνει στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ } (πειραματική υπόθεση 18).

(πίνακας 45 , κάπου εδώ)

Σε συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης , **88 συμμετέχοντες (43,6%) πιστεύουν ότι εάν είχαν συνεχίσει το σχολείο θα είχαν ενδεχομένως περισσότερες πιθανότητες να πραγματοποιήσουν τα σχέδιά τους, χωρίς όμως να είναι πολύ βέβαιοι**. Το 42,1% πιστεύει ότι η συνέχιση των σπουδών θα βοηθούσε προς αυτή την κατεύθυνση , ενώ το 13,9 % εμφανίζεται αρνητικό . Ένα άτομο δεν θέλησε να απαντήσει.

(πίνακας 46, κάπου εδώ)

Προκύπτει ακόμη ότι **περισσότερες από τις μισές ερωτώμενες (50,7%) πιστεύουν σίγουρα ή έστω με κάποια αμφιβολία ότι αν είχαν συνεχίσει το σχολείο θα είχαν περισσότερες πιθανότητες να πραγματοποιήσουν τα επαγγελματικά τους σχέδια**. Θετική συσχέτιση ανάμεσα στο σχολείο και την εκπλήρωση των σχεδίων αποδίδει

εξάλλου και το 35,3% των ανδρών . Στον αντίποδα , το 10,4% του ανδρικού δείγματος και το 3,5% του γυναικείου δεν συνδέει τη σχολική φοίτηση με τη ύπαρξη επαγγελματικών σχεδίων. Συμπερασματικά, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις απαντήσεις ανδρικού και γυναικείου πληθυσμού , αφού { $\chi^2 = 0,001$, $p < 0,05$ }. Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 19.

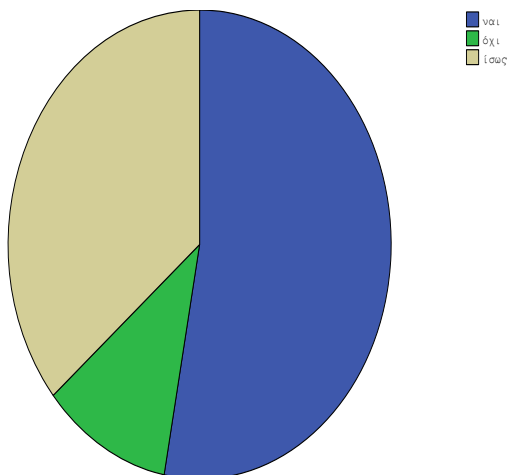
Οι μεταβλητές **νομός κατοικίας και ηλικιακή ομάδα** δεν τροποποιούν τα ευρήματα της ανάλυσης (μηδενική υπόθεση 8).

(πίνακας 47 , κάπου εδώ)

Η επόμενη ερώτηση αφορά **τη σύνδεση σχολείου και επαγγελματικών ευκαιριών**. **Περισσότεροι από τους μισούς ερωτώμενους του δείγματος (53%) αποδίδει θετική συσχέτιση ανάμεσα σε αυτούς τους δύο παράγοντες**. Το 36,1 % δεν μπορεί να δώσει μια ξεκάθαρη απάντηση και δηλώνει «ίσως» , ενώ το 10,9% δεν πιστεύει ότι η συνέχιση των σπουδών θα έπαιξε κάποιο ρόλο, αναφορικά με την ύπαρξη περισσότερων επαγγελματικών ευκαιριών (γράφημα 3).

Γράφημα 3

πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες

Πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες;	Ποσοστό (%)
ναι	53,0
όχι	10,9
ίσως	36,1

Συγκρίνοντας τις απαντήσεις των δύο φύλων στην παραπάνω ερώτηση, παρατηρούμε ότι και πάλι περισσότερο από το μισό του γυναικείου δείγματος (53 %) παραδέχεται, έστω και με κάποια αμφιβολία ότι αν είχε συνεχίσει το σχολείο θα είχε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες στην ενήλικη ζωή. Το σύνολο των ανδρών που συνδέει θετικά ή κάπως θετικά το σχολείο με τις επαγγελματικές ευκαιρίες, ανέρχεται στο 36,1%. **Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι ενώ μόλις το 1% του γυναικείου πληθυσμού δεν συνδέει τη μόρφωση με τις επαγγελματικές ευκαιρίες , το ποσοστό για τους άνδρες φτάνει στο 10 % περίπου (9,9%) .** Από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi- Square , δηλώνεται η ύπαρξη στατιστικά σημαντικής διαφοράς ανάμεσα στα δύο φύλα , αφού { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ } (πειραματική υπόθεση 20). Ο συνδυασμός των μεταβλητών ηλικιακή ομάδα και ο Νομός κατοικίας στην ίδια ερώτηση δεν οδηγούν σε στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα (μηδενική υπόθεση 9).

(πίνακες 48, 49 , κάπου εδώ)

Η επόμενη ομάδα ερωτήσεων, αναλύει τις απαντήσεις του δείγματος γύρω από την ενδεχόμενη επανεκπαίδευση ή κατάρτισή τους, προκειμένου να βελτιώσουν τις γνώσεις τους. Από την κατανομή συχνοτήτων που ακολουθεί (πίνακας 50) προκύπτει ότι από το σύνολο του δείγματος το 57,9 % είναι εντελώς αρνητικό ως προς το ενδεχόμενο αυτό. Μόνο το 23,3% θα ήθελε να συνεχίσει στην παρούσα φάση της ζωής του το σχολείο, ενώ το 18,8 % δηλώνει ότι ίσως να συνέχιζε με κάποιο τρόπο ξανά τη σχολική φοίτηση.

Η παραπάνω ερώτηση σε συνδυασμό με το φύλο, την ηλικιακή ομάδα και το Νομό κατοικίας δεν εμφανίζει στατιστικά σημαντικές διαφορές (μηδενική υπόθεση 10).

(πίνακας 50 , κάπου εδώ)

Παράλληλα, το 44,1% των ερωτώμενων εμφανίζεται αρνητικό ως προς τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Θετική στάση εμφανίζει το 36,6%, ενώ το 19,3% δεν μπορεί να δώσει ξεκάθαρη απάντηση για το αν θα επιθυμούσε τέτοιου είδους μόρφωση.

Όλες οι παραπάνω απαντήσεις συνδυάζονται και με το γεγονός ότι **οι ίδιοι οι ερωτώμενοι στην συντριπτική τους πλειοψηφία (85,1%) δεν έχουν ποτέ παρακολουθήσει προγράμματα επανεκπαίδευσης / επανακατάρτισης.**

Ωστόσο, η πεποίθηση των περισσότερων ερωτώμενων σε ποσοστό (29,2%) είναι ότι αυτά τα προγράμματα βοηθούν στην επαγγελματική αποκατάσταση τόσο τα παρακολουθούν. Τελείως αρνητική άποψη διατυπώνει το 15,3% του δείγματος, ενώ περίπου το 55% του δείγματος δεν απάντησε, αφού όπως προείπαμε οι περισσότεροι συμμετέχοντες δεν έχουν συμμετάσχει σε τέτοιου είδους εκπαιδευτικές δράσεις.

(πίνακες 51, 52 και 53, κάπου εδώ)

Η τελευταία ομάδα ερωτήσεων αφορά τη **γενικότερη στάση που έχουν οι κάτοικοι των δύο Περιφερειών απέναντι στην εκπαίδευση.** Από την κατανομή συχνοτήτων στην ερώτηση: *«πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε μεγαλύτερη οικονομική ανέλιξη;»* διαπιστώνουμε ότι θετικά απαντά το 45% του δείγματος και εντελώς αρνητικά το 14,4%. Μια μεγάλη μερίδα ωστόσο, που κυμαίνεται γύρω στο 40% δηλώνει αβέβαιο για το εάν το σχολείο θα μπορούσε να βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Η ίδια ερώτηση σε συνάρτηση με τις μεταβλητές: φύλο, νομός κατοικίας και ηλικιακή ομάδα δεν οδηγεί σε στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα. Επαληθεύεται η μηδενική υπόθεση 11.

(πίνακας 54, κάπου εδώ)

Στην ερώτηση *«πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε μεγαλύτερη κοινωνική αποδοχή από την κοινωνία του τόπου σας»* παρατηρούμε ότι **το 38,6 % δεν μπορεί να απαντήσει με βεβαιότητα αν γνώση και κοινωνική αποδοχή συσχετίζονται, για αυτό και η απάντηση που δίνουν είναι ίσως. Το 35,6% του δείγματος πάντως είναι αρνητικό, ενώ θετικό εμφανίζεται το 25,7% του συνόλου.**

Στην παραπάνω ερώτηση ο συνδυασμός των μεταβλητών ηλικιακή ομάδα και Νομός κατοικίας και φύλο και Νομός κατοικίας, στατιστικά σημαντικές διαφορές δεν προέκυψαν, οπότε επαληθεύεται η μηδενική υπόθεση 12.

(πίνακας 55, κάπου εδώ)

Ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου εξάλλου, δεν δημιούργησε στους περισσότερους συμμετέχοντες της έρευνας (63,9%), αισθήματα κατωτερότητας και χαμηλής αυτοεκτίμησης ώστε να νιώθουν ότι δεν μπορούν να επιτύχουν στην ζωή τους. Για ένα ποσοστό ωστόσο, που φτάνει στο 36,1% η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου συνδέεται με ένα αίσθημα αδυναμίας να ανταποκριθούν επαρκώς στις ανάγκες της ζωής.

(πίνακας 56 , κάπου εδώ)

Στην ίδια ερώτηση, η συσχέτιση των μεταβλητών ηλικιακή ομάδα , φύλο και Νομός κατοικίας δεν οδηγεί σε στατιστικά σημαντικές διαφορές, όπως φαίνεται από τους πίνακες που ακολουθούν , αφού { $\chi^2 = 0,164$, $p > 0,05$ }, { $\chi^2 = 0,023$, $p > 0,05$ }, { $\chi^2 = 0,026$, $p > 0,05$ } αντίστοιχα (μηδενική υπόθεση 13).

(πίνακες 57, 58, 59 , κάπου εδώ)

Αναφορικά με την ανάπτυξη της απασχόλησης και της τοπικής οικονομίας, την πρώτη θέση καταλαμβάνει, σύμφωνα με τη γνώμη των ερωτώμενων, με 60,4%, ο πολλαπλασιασμός των γραφείων ενημέρωσης των ανέργων. Στη δεύτερη θέση με 49,5% βρίσκονται τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και ακολουθούν με 49% τα διάφορα προγράμματα του ΟΑΕΔ (STAGE ,νεανική επιχειρηματικότητα κ.λ.π.) Η εκπαίδευση, η δια βίου μάθηση ,αλλά και τις νέες τεχνολογίες βρίσκονται στην τελευταία θέση με 35,1% . Με μικρότερα ποσοστά, έπονται άλλες απόψεις των ερωτώμενων , όπως φαίνεται από τον πίνακα 60.β.

Στην ερώτηση αυτή το σύνολο των απαντήσεων υπερβαίνει το 100%, αφού δόθηκε η δυνατότητα πολλαπλών επιλογών στους συμμετέχοντες .

(πίνακες 60.α και 60.β , κάπου εδώ)

Η τελευταία ερώτηση στην οποία απάντησαν τα άτομα, ήταν «εάν έχουν μετανιώσει για την απόφασή τους να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο». Η πλειοψηφία, δηλαδή το 51,5% απάντησε αρνητικά, ενώ οι θετικές απαντήσεις αποτέλεσαν το υπόλοιπο 48,5%.

(πίνακας 61 , κάπου εδώ)

Ωστόσο η ίδια ερώτηση σε συνδυασμό με τη μεταβλητή φύλο, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι γυναίκες σε διπλάσιο ποσοστό (32,7%) από τους άνδρες (15,8%) έχουν μετανιώσει για την απόφασή τους να εγκαταλείψουν νωρίς το σχολείο. Σύμφωνα με την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square προκύπτει ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφυλική διαφορά, καθώς { $\chi^2 = 0,000$, $p < 0,05$ }. (πειραματική υπόθεση 21).

(πίνακας 62 , κάπου εδώ)

Στατιστικά σημαντική αποδεικνύεται επιπλέον η απόφαση της εγκατάλειψης του σχολείου σε συνάρτηση με το Νομό κατοικίας. Πολλοί περισσότεροι ερωτώμενοι από τα νησιά του Β. Αιγαίου (30,7%) φάνηκε ότι έχουν μετανιώσει για την απόφασή τους σε αντίθεση με το αντίστοιχο ποσοστό από το Νότιο Αιγαίο που φτάνει στο 17,8%. Η διαφορετική στάση των κατοίκων αποτυπώνεται από την ανάλυση του δείκτη Pearson Chi-Square, καθώς προκύπτει ότι: { $\chi^2 = 0,004$, $p < 0,05$ }. Επαληθεύεται η πειραματική υπόθεση 22.

(πίνακας 63 , κάπου εδώ)

3. Συμπεράσματα

Με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από τη συγκεκριμένη έρευνα, μπορούμε να σκιαγραφήσουμε το προφίλ των ατόμων ηλικίας 18-45 ετών που κατοικούν στα νησιά του Βόρειου και Νότιου Αιγαίου και έχουν διαρρεύσει από την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Περίπου το 6% των κατοίκων στο Βόρειο Αιγαίο και τα Δωδεκάνησα είναι λειτουργικά αναλφάβητοι, δηλαδή δεν έχουν ολοκληρώσει την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ενώ ένα ποσοστό που πλησιάζει το 44% έχει μόνο γνώσεις Δημοτικού Σχολείου. Αναφορικά με τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, το 15% περίπου είναι απόφοιτοι της πρώτης τάξης ενώ το 19% έχει ολοκληρώσει την πρώτη και τη δεύτερη τάξη του Γυμνασίου. Οι δεκαέξι στους εκατό άλλωστε, διέκοψαν τη φοίτηση πριν ολοκληρώσουν την τελευταία τάξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Κύριοι λόγοι Σχολικής Διαρροής

Οι νέοι εγκαταλείπουν το σχολείο διότι κατά κύριο λόγο αντιμετωπίζουν δυσκολίες στα μαθήματα.

Το σχολικό περιβάλλον δεν είναι το ίδιο υποστηρικτικό προς όλους τους μαθητές, επομένως οι «πιο αδύναμοι» δεν μπορούν να ακολουθήσουν το ρυθμό μάθησης της υπόλοιπης τάξης. Το μοντέλο οργάνωσης των σχολείων δεν ευνοεί τους μαθητές με δυσκολίες στη μάθηση, δεν έχει δηλαδή την αναγκαία ευελιξία και προσαρμοστικότητα, για να μπορεί να εξατομικεύεται το αναλυτικό πρόγραμμα, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή ή να εντάσσεται ο μαθητής σε ομάδα με ομοιογενείς ικανότητες.⁴¹

Η σχολική αποτυχία μέσω μιας στεγνής, τυπικής, ποσοτικής αξιολόγησης οδηγεί τους νέους είτε σε εξαναγκασμό διαδοχικής επανάληψης των σχολικών τάξεων είτε σε εγκατάλειψη της προσπάθειας και τελικά σε εξοστρακισμό από το σχολικό περιβάλλον. Σε έρευνα που διενέργησε η Φραγκουδάκη κατά την περίοδο 1980- 1983 στο Ν. Ιωαννίνων σχετικά με τη σχολική διαρροή στην υποχρεωτική εκπαίδευση, διαπίστωσε

⁴¹ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

ότι το 50% των μαθητών που έχασαν μια σχολική τάξη και το 60% όσων έχασαν δύο τάξεις δεν ολοκλήρωσαν ποτέ την υποχρεωτική εκπαίδευση (Βοσνιάδου, Παπαθεοφίλου : 1998. Λαζαρίδου : 2009).

□ Ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου, δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα σε κάποιους μαθητές, οι οποίοι στη συνέχεια εμφανίζουν απουσία εσωτερικών κινήτρων για μάθηση και συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Έχει βρεθεί ότι η υψηλή αυτοεκτίμηση συνδέεται με την υψηλή σχολική επίδοση και ότι η χαμηλή σχολική επίδοση έχει ως αποτέλεσμα τη χαμηλή αυτοεκτίμηση. Οι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι για τους νέους χωρίς κίνητρο, η επανακινητοποίηση, η δημιουργία ισχυρής αυτοεκτίμησης και εμπιστοσύνης στις δυνάμεις τους είναι ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία ενδυνάμωσης, προόδου και επιτυχίας (Κεδράκα : 2007. Σαρανταύγα : 2009) .

□ Πολλοί μαθητές εγκαταλείπουν την εκπαίδευση για να βγουν στην αγορά εργασίας λόγω έντονων οικονομικών προβλημάτων της οικογένειας καταγωγής (ειδικά σε περιπτώσεις που οι γονείς έφυγαν πρόωρα από τη ζωή ή αναφερόμαστε σε πολυμελείς οικογένειες).

Με αυτό τον τρόπο ενισχύσουν το οικογενειακό εισόδημα, ενώ παράλληλα οι ίδιοι καταφέρνουν να αυτοσυντηρούνται. Όμως η εμπλοκή του μαθητή με την εργασία κατά τη διάρκεια της σχολικής του φοίτησης τον σπρώχνει ολοένα και γρηγορότερα εκτός σχολείου, καθώς αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις σχολικές του απαιτήσεις (Ακριτίδης και συν : χχ).

Επιπλέον, στοιχεία της ΕΣΥΕ δείχνουν ότι οι νέοι, ως φτηνή και ανειδίκευτη εργατική δύναμη πραγματοποιούν τις πιο σκληρές εργασίες με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στη σωματική τους διάπλαση και στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους, όσο και την ψυχική τους υγεία⁴².

---

⁴² <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-35-doc4.htm>

□ **Μεγάλη μερίδα των νέων διαρρέουν, λόγω επιθυμίας εκμάθησης μιας χειρωνακτικής εργασίας, που θα τους προσφέρει άμεσα επαγγελματική αποκατάσταση για την κάλυψη των βιοποριστικών τους αναγκών.**

Τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης μάλιστα, κατέδειξαν ότι γνωστά χειρωνακτικά επαγγέλματα των εμπειρικών τεχνιτών έχουν μέλλον. Μερικές φορές ίσως και μεγαλύτερες οικονομικές απολαβές από όσες προσφέρει το πτυχίο. Η μεγάλη ζήτηση είναι και ο λόγος που αυτά τα επαγγέλματα κατατάσσονται στην κατηγορία των επαγγελμάτων που δεν έχουν κορεστεί⁴³.

□ **Η νησιωτικότητα σε συνδυασμό με την απουσία επαρκών οικονομικών πόρων είναι επιβαρυντικός παράγοντας για την εμφάνιση σχολικής διαρροής .**

Η απομόνωση, η μικρή κλίμακα χώρου και η μεγάλη απόσταση από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, εντείνουν τον παράγοντα της νησιωτικότητας και προσδίδουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα στην ανάπτυξη και εξέλιξη των τοπικών κοινωνιών⁴⁴.

□ **Η επιλογή ή η επιβολή δημιουργίας οικογένειας από την εφηβική κιόλας ηλικία, κυρίως για τα κορίτσια, τα ωθεί πολύ νωρίς εκτός σχολικού περιβάλλοντος .**

Η δύναμη των κοινωνικών στερεοτύπων *προστάζει* διαφορετικούς ρόλους για άντρες και γυναίκες . Ο ρόλος του άντρα είναι να κερδίζει το ψωμί της οικογένειας, ο ρόλος της γυναίκας είναι να φροντίζει το σπίτι και τα παιδιά της, γιατί αυτή είναι και η φυσική της κλίση. Ο Goffman υποστηρίζει πως « *πίσω από τα γεγονότα του καθημερινού βίου υπάρχουν τα νοηματικά πλαίσια ως σταθερές δομές που εφοδιάζουν τα άτομα με παραδοχές , αρχές, κανόνες και δεοντολογίες που κατευθύνουν τα άτομα να κατανοήσουν με συγκεκριμένους τρόπους το νόημα των βιωμένων καταστάσεων* » (Ψημίτης: 2006).

---

⁴³ <http://kesyp.ser.sch.gr/?p=493>

⁴⁴ http://www.ipa.panteion.gr/6_OEICOEEIO_OIPIO_EIPIOEA.doc

Η Ιγγλέση στο βιβλίο της « Πρόσωπα γυναικών, προσωπεία της συνείδησης » γράφει : *Γυναίκα ίσον επάγγελμα οικιακά .Η ιδιότητα αυτή την καθορίζει σαν κέλφος και δίνει σχήμα στη ζωή της....* Η οικογένεια συνεπώς, μετατρέπεται στο μεγάλο «οχυρό» των διακρίσεων και στο πρώτο πλαίσιο κοινωνικής ανισότητας, για να ακολουθήσουν , η εργασία , η οικονομία , η πολιτική, η εξουσία (Ιγγλέση: 1990).

Αρνητικές επιρροές για την παραμονή στην εκπαίδευση αποτελούν τα πρόσθετα προβλήματα που πιθανόν αντιμετωπίζουν οι οικογένειες, όπως για παράδειγμα ασθενείς ή χωρισμένοι γονείς, ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας ή προβλήματα υγείας του ίδιου του παιδιού.

Αρνητική ή αδιάφορη στάση των γονέων, οδηγεί σε αυτές τις περιπτώσεις σε έλλειψη κανόνων προς τα παιδιά , τα οποία με τη σειρά τους αδιαφορούν για το σχολικό τους μέλλον και διακόπτουν την ακαδημαϊκή τους πορεία (Βρετάκου, Ρουσέας : 2006).

Η συναναστροφή με άτομα που επίσης διέκοψαν νωρίς τη σχολική φοίτηση και παράλληλα η ανάγκη αποδοχής από τους συνομηλίκους, σπρώχνουν πολλά παιδιά σε παρόμοιες αποφάσεις.

Για τους μαθητές μέχρι και την ηλικία των 17 περίπου ετών, ο περίγυρος, ή *αλλιώς «οι σημαντικοί άλλοι »* είναι οι γονείς και οι δάσκαλοι αλλά και οι κοντινοί φίλοι και οι συνομήλικοι, οι οποίοι έχουν τη δύναμη να επηρεάζουν και να προσδιορίζουν τις αποφάσεις μας (Γουβιάς : 2003).

Το φαινόμενο της σχολικής διαρροής δεν είναι μονοπαραγοντικό. Η Κωνσταντιάδου (2000) διατείνεται ότι «κάθε συμπεριφορά μέσα σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον, αλλά περισσότερο η απόδοση του μαθητή στο σχολείο και προπάντων η αποτυχία του, θα πρέπει να θεωρηθεί αποτέλεσμα συνθετικής αλληλεπίδρασης όλων ανεξαιρέτως των αιτιών που μπορεί να επηρεάζουν τη συμπεριφορά του ατόμου σε μόνιμη βάση ή να επηρεάζουν περιστασιακά τις καταστάσεις αξιολόγησής του» (Καρυωτάκη:2008).

Η σχολική διαρροή, όπως μελετήθηκε στην προκειμένη περίπτωση, φαίνεται να είναι αποτέλεσμα τριών κυρίως παραμέτρων:

* *οικογενειακών παραγόντων*

* *λόγων που σχετίζονται με τον τρόπο λειτουργίας του σχολείου και*

* *της νησιωτικότητας*

Ο οικογενειακός παράγοντας είναι πρωταρχικής σημασίας για την εμφάνιση χαμηλής σχολικής επίδοσης. Σε μελέτη της η Σιδέρη (1998) ασχολήθηκε με την συσχέτιση ανάμεσα στα κοινωνικά και μορφωτικά γνωρίσματα των γονέων και την σύσταση του φοιτητικού πληθυσμού. Τα πορίσματα της έρευνας έδειξαν το αναμενόμενο: *τα γράμματα πάνε στα γράμματα*. Σύμφωνα με την έρευνα, μεγαλύτερη πιθανότητα εισαγωγής σε καλές σχολές έχει ένας μαθητής που οι γονείς του προέρχονται από ένα καλλιεργημένο πνευματικά περιβάλλον, από έναν άλλο του οποίου οι γονείς είναι π.χ. αγρότες. Γενικότερα, επιβεβαιώνεται ότι η σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού ακολουθεί την κοινωνικο-οικονομική διαστρωμάτωση της οικογένειας (Πλαδή : 2005).

Από πληθώρα άλλων ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί κατά καιρούς στον ελληνικό χώρο, διαπιστώθηκε ότι **υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στη σχολική διαρροή και την κοινωνική προέλευση των μαθητών, καθώς εγκαταλείπουν το σχολείο κυρίως παιδιά που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικο-οικονομικά στρώματα ή από υποβαθμισμένες αστικές, αγροτικές ή απομονωμένες περιοχές** (Λάριου-Δρεττάκη, 1993. Παλαιοκρασάς, Ρουσσέα & Βρεττάκου, 2001).

Οι διαφορετικές συνθήκες διαβίωσης διαμορφώνουν με ιδιαίτερο τρόπο την προσωπικότητα και τις δεξιότητες των παιδιών, έτσι ώστε και η σχολική τους απόδοση να είναι διαφορετική και κοινωνικά προσδιορισμένη (Τσιάντης, 1991. Βρύζας, 1992. Γκόρος, 1992. Hinshaw, 1992. Motti-Stefanidi, Tsiantis, & Richardson, 1993. Hickman, Greenwood & Miller, 1995).

Άλλοι ερευνητές, όπως ο Samuels (1986), θεωρούν πως η χαμηλή κοινωνική προέλευση και η φτώχεια δεν οδηγούν οπωσδήποτε όλα τα παιδιά σε σχολική αποτυχία, τονίζουν, όμως, πως αυτό που φαίνεται να παίζει βασικό ρόλο στη σχολική επίδοση

είναι οι πολιτιστικές αξίες των γονέων και κυρίως, το αν γενικότερα αποδίδουν αξία στη γνώση και στη μαθησιακή δραστηριότητα των παιδιών τους⁴⁵.

Τα παιδιά των οποίων οι γονείς δεν έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, έρχονται στη σχολική κοινότητα με εκπαιδευτικές ανισότητες, επειδή η ίδια η οικογένεια, ασυνείδητα, έχει καλλιεργήσει τις ανισότητες αυτές πριν ακόμη φοιτήσει το παιδί στο σχολείο (Τσακιράκης & Παπαρούνας, 2001). Με αυτό δεν εννοούμε μόνο τη σχολική μόρφωση των γονέων, αλλά και την κοινωνική τους υπόσταση στην οποία εντάσσονται οι ηθικές αξίες, οι κοινωνικές αντιλήψεις, η επαφή με το βιβλίο και τις τέχνες, η γλωσσική καλλιέργεια κ. λ.π. Μέσα από όλη αυτή την πολυμορφία των συνθηκών, το μικρό παιδί ή ο έφηβος δέχεται έντονες επιδράσεις, υποσυνείδητες πολλές φορές, που είναι καθοριστικές για την παραπέρα εξέλιξη και προοπτική του (Πλατή: 1994).

Ουσιαστικά, η σχολική επιτυχία ή αποτυχία των παιδιών και οι προσδοκίες των γονέων εξαρτώνται από ένα παράγοντα, που δεν είναι τόσο οικονομικός, όσο ψυχολογικός και κυρίως διαγενεακός. Οι γονείς μεταδίδουν στα παιδιά τους, θελημένα ή ασυνείδητα, μια μορφωτική κληρονομιά που είναι τόσο πιο σημαντική όσο οι ίδιοι έχουν υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και συγχρόνως κατέχουν υψηλή κοινωνική θέση (Πλαδή: 2005) .

Το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων συνδέεται επιπλέον με την αδιαφορία που επιδεικνύουν οι τελευταίοι, όσον αφορά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης των παιδιών τους. Η σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια οριοθετεί σε κάποιο βαθμό και τη συμμετοχή του γονιού στην εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη. Η συμμετοχή αυτή είναι γνωστή στη διεθνή βιβλιογραφία ως **γονεϊκή εμπλοκή** (Graham, 1991. Tuss, Zimmer & Ho, 1995) και τα τελευταία χρόνια αποτελεί ένα ιδιαίτερα δημοφιλές αντικείμενο έρευνας. Η εμπλοκή των γονιών στη σχολική ζωή του παιδιού εξαρτάται κυρίως από την προσωπικότητα, τις στάσεις και τα άλλα χαρακτηριστικά της ιδιοσυγκρασίας του γονιού (Πλαδή : 2005 . Σαρανταύγα :2009).

Στην Ελλάδα παρατηρείται ύπαρξη καχυποψίας και δυσπιστίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών και η μεταξύ τους επικοινωνία είναι πολλές φορές από επιφανειακή έως ανύπαρκτη. Οι γονείς έχουν συχνά αρνητική αντίληψη για το σχολείο και τους

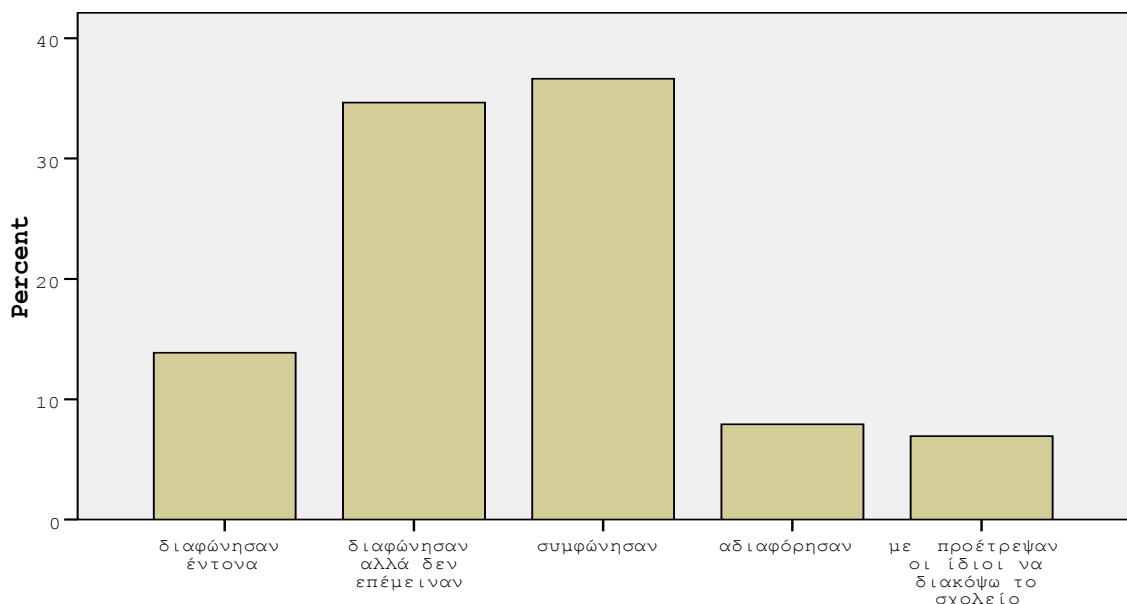
---

⁴⁵ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

εκπαιδευτικούς που απορρέει εν μέρει από τις προσωπικές αρνητικές αναμνήσεις τους από τη σχολική ζωή, οπότε και ως γονείς συνεχίζουν να απέχουν από τα σχολικά δρώμενα (Σταμούλης :2009).

Άλλωστε και τα πορίσματα της παρούσας έρευνας, μαρτυρούν ότι πάρα πολλοί γονείς, απαξιώνοντας με τη στάση τους τη σημασία της γνώσης, μεταδίδουν στις επόμενες γενιές την ίδια περίπου νοοτροπία αδιαφορώντας ή και ενθαρρύνοντας τα παιδιά τους να απομακρυνθούν από τη σχολική τάξη πολύ νωρίς.

ποια ήταν η αντίδραση της οικογένειάς σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο

Σήμερα ωστόσο, υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη από ποτέ να αναμιχθούν οι γονείς σε θέματα που αφορούν στη μόρφωση των παιδιών τους, καθώς οι μελέτες που αφορούν στην αποτελεσματικότητα του σχολείου, έχουν δείξει ότι πρόκειται για την κατάληξη μιας σύνθετης αλληλεπίδρασης πολλών παραγόντων (Stevenson & Lee, 1990) ανάμεσα στους οποίους και το οικογενειακό περιβάλλον του εφήβου (Σαρανταύγα: 2009).

Εξίσου καθοριστικός στην εκπαιδευτική πορεία των μαθητών είναι και ο **ρόλος του σχολείου** ως θεσμός, αφού δύναται να μετατρέπει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, σε ανισότητες ικανοτήτων, δυνατοτήτων και επιδόσεων. Το άτομο

διδάσκεται γνώσεις και δεξιότητες, που θα του είναι χρήσιμες στην μετέπειτα ένταξη του στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ζωή. Λόγω όμως της ισχυρής επιρροής της κυρίαρχης μεσαίας τάξης στη διάρθρωση της εκπαιδευτικής πολιτικής (αναλυτικά προγράμματα, διδακτικές μέθοδοι κ.ά.), ευνοούνται από τη διαδικασία οι μαθητές που το μορφωτικό τους κεφάλαιο είναι πλησιέστερα σε αυτό του σχολείου. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που «δεν ταιριάζουν» με την παραγωγική διαδικασία (συνήθως των κατώτερων τάξεων) «απορρίπτονται» από το εκπαιδευτικό σύστημα (Αλεξίου, 1999) ⁴⁶.

Με άλλα λόγια, **το ίδιο το σχολείο ως ιδεολογικός μηχανισμός** της κυρίαρχης κουλτούρας, συντηρεί και αναπαράγει ως ένα βαθμό με τον τρόπο του, την κοινωνική ανισότητα, αφού εφαρμόζει και νομιμοποιεί το διαχωρισμό των μαθητών. Έτσι συντελεί στη διατήρηση της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και στη συντήρηση των κοινωνικών σχέσεων και των σχέσεων παραγωγής (Φραγκουδάκη: 1985. Χατζηνικολάου: 2007).

Από την άλλη οι εκπαιδευτικοί, συνειδητά ή μη, όντας και οι ίδιοι μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, νομιμοποιούν την ανισότητα των μαθητών. Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή γίνεται σε σύγκριση με τους συμμαθητές του και όχι με βάση την ιδιαιτερότητα του κάθε παιδιού. Πολλοί μαθητές παραπονιούνται ότι οι δάσκαλοι δεν ενδιαφέρονται για τα προσωπικά τους προβλήματα στην τάξη. Οι Erickson (1984) και Deyhle (1989, 1992) υποστηρίζουν ότι αυτό συμβαίνει διότι συχνά οι εκπαιδευτικοί διακατέχονται από έλλειψη γνώσης και κατανόησης των ατομικών ιδιαιτεροτήτων, γεγονός που ερμηνεύεται από τα παιδιά σαν «έλλειψη ενδιαφέροντος» (Dworkin, Le Compte : 1991).

Η αρνητική όμως στάση προς το μαθητή, όταν εκείνος προέρχεται από υποβαθμισμένα περιβάλλοντα, δημιουργεί προβλήματα στην ψυχοσύνθεση του παιδιού (Παπαγεωργίου, 2008), όπως καταδεικνύει και η παρούσα έρευνα. Τελικά η απαξιοτική στάση των δασκάλων με βάση την κοινωνική διαστρωμάτωση των παιδιών είναι τόσο ισχυρή, που στιγματίζει την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη και προκαλεί χαμηλό αίσθημα αυτοεκτίμησης και επιθυμία απομάκρυνσης από το σχολικό πλαίσιο (Σαραντάγα :2009).

Η αρνητική στάση των εκπαιδευτικών (προς συγκεκριμένους μαθητές) διαφαίνεται και από τις απαντήσεις των ερωτώμενων, οι οποίοι υποστηρίζουν στην

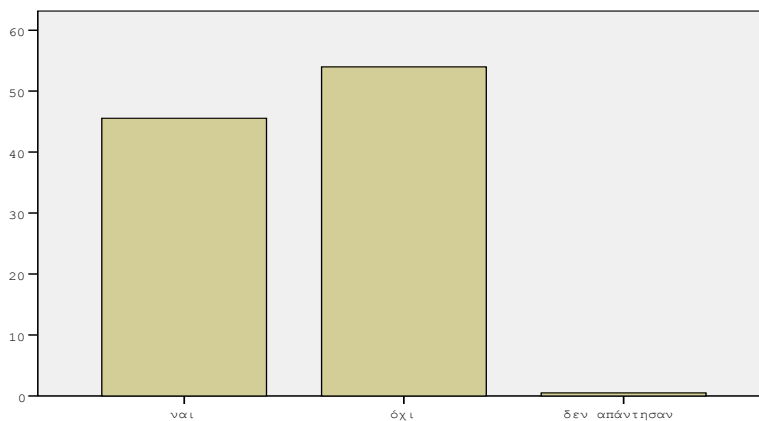
⁴⁶ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

πλειοψηφία τους, ότι οι δάσκαλοί τους δεν ενδιαφέρονταν αρκετά για την επιτυχία τους στα μαθήματα, λόγω της ταπεινής τους καταγωγής, και ότι αδιαφόρησαν όταν εκείνοι αποφάσισαν να σταματήσουν το σχολείο.

Το κοινωνικό οικονομικό υπόβαθρο της οικογένειας επηρέασε τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών;

Οι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρονταν αρκετά για την επιτυχία σας στα μαθήματα;

Η επιστημονική κοινότητα υποστηρίζει πως η αξιολόγηση της πορείας του μαθητή στο σχολείο θα έπρεπε να ήταν η απόληξη μιας ισότιμης και ισοδύναμης για όλα τα παιδιά διαδικασίας, για την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους, με τη γνώση σαν όργανο μόρφωσης και συλλογικής κοινωνικής έκφρασης. Η μαρξιστική θεωρία ωστόσο, διατυπώνει το αξίωμα ότι *το οικονομικό είναι ισχυρότερο του πολιτικού*. Τα πολιτικά φαινόμενα είναι εξαρτώμενα από τα οικονομικά. Στον καπιταλισμό, το κράτος

λειτουργεί ως «η εκτελεστική επιτροπή της αστικής τάξης». Στις καπιταλιστικά οργανωμένες κοινωνίες, λέει ο Κωνσταντίνου (2004), κυριαρχεί **η αρχή της επίδοσης**, η οποία προσανατολίζεται στην παραγωγή έργου, τον ανταγωνισμό και **την επιλογή των ατόμων**, αδιαφορώντας για την ανάπτυξη συλλογικής αντίληψης και αλληλεγγύης στις διαπροσωπικές σχέσεις. Ο ίδιος υποστηρίζει ότι θεωρητικά υπάρχει το υπόβαθρο ώστε το σχολείο να συντελέσει στην επίτευξη των διδακτικών, παιδαγωγικών και κοινωνικών σκοπών του, αλλά στη σχολική πραγματικότητα λείπουν οι παιδαγωγικές δράσεις που θα υλοποιούσαν τους παραπάνω σκοπούς και κυριαρχεί η ιεραρχική οργάνωση όπως αυτή διαμορφώνεται υπό την επήρεια συγκεκριμένων κοινωνικοοικονομικών και πολιτικών παραγόντων (Μάντζαρης : 2009).

Η ανάγκη για σχολική επιτυχία και κοινωνική αναγνώριση ικανοποιείται όμως πρώτιστα μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της σχολικής κοινότητας, με την αναγνώριση της προσπάθειας κάθε μεμονωμένου μέλους. Αυτή η αναγνώριση ανατροφοδοτεί το άτομο με την ικανοποίηση που προέρχεται από την πρόοδο που έχει επιτύχει στην επιτέλεση κάποιου έργου. Η ανάγκη της ασφάλειας καλύπτεται μέσα από σταθερές διαπροσωπικές σχέσεις και καλές συνθήκες εργασίας (Σαΐτης, 1994; Αντωνάκης, 1998; Κωνσταντιάδου, 2000; Γεωργίου, Σταυρινίδης, Παναούρα, 2002). Η καλή συνεργασία εκπαιδευτικού και μαθητή καθιστά τελικά την εκπαιδευτική διαδικασία περισσότερο ενδιαφέρουσα, εύληπτη και αποτελεσματική. Ο Ρέλλος (2005) θεωρεί επιτυχή την ανταπόκριση του εκπαιδευτικού στην εκπλήρωση της αποστολής του, όταν εκφέρει αξιολογική κρίση η οποία υπηρετεί την ατομική ενίσχυση του παιδιού, προσφέροντας σ' αυτό ενθάρρυνση και σημεία στήριξης για την παραπέρα μαθησιακή του πορεία (Καρυωτάκη: 2008 .Μάντζαρης : 2009).

Άλλωστε, η νέα κοινωνική σύνθεση της σχολικής τάξης και η ανάγκη για μεγαλύτερο εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης σηματοδοτούν αλλαγές που προϋποθέτουν μεταξύ άλλων και τη μεγαλύτερη παραμονή των νέων στο σχολείο, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η υποεκπαίδευση και η διαρροή. Κομβικό σημείο στην αποτελεσματική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος είναι ο εκπαιδευτικός, του οποίου η στάση αποτελεί μοχλό για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης όλων των παιδιών.⁴⁷

---

⁴⁷ <http://www.emekozanis.gr/reports/r060406/andon060415.pdf>

Την ανάγκη αυτή, ιδιαίτερα για τις νησιωτικές, μικρές και απομακρυσμένες περιοχές φαίνεται να έχουν κατανοήσει καλύτερα οι εκπαιδευτικοί των Δωδεκανήσων, καθώς διαπιστώνεται ότι προσπαθούν περισσότερο από τους συναδέλφους τους στο Β. Αιγαίο να πείσουν τους μαθητές τους να παραμείνουν στο σχολικό περιβάλλον .

Η νησιωτικότητα, σε συνδυασμό με την επαγγελματική πορεία όσων διαρρέουν, είναι η τρίτη παράμετρος του φαινομένου που εξετάζουμε.

Η βιοποριστική απασχόληση αν και καταλαμβάνει μόνο το 10% της διάρκειας ζωής ενός μέσου πολίτη, εντούτοις είναι σημαντική για την κοινωνική του θέση και τη δυνατότητα συμμετοχής του σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του. Όταν οι νέοι αποκτήσουν δουλειά και μάλιστα σταθερή, εξυπηρετούν και το ατομικό τους συμφέρον και προσφέρουν ως ενεργά μέλη μιας κοινωνίας . Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει κυρίως το μέγεθος της ανάγκης τους για κοινωνική ένταξη μέσα από την εργασία, αφού η τελευταία λειτουργεί ως ισχυρός κοινωνικοποιητικός μηχανισμός, σε περιπτώσεις μάλιστα που το σχολείο δεν έχει δράσει το ίδιο ενισχυτικά (Tippelt: 1997. Καρυωτάκη : 2008).

Όσον αφορά το επαγγελματικό προφίλ των ατόμων που εγκατέλειψαν νωρίς το σχολείο διαπιστώνουμε την άμεση εμπλοκή μεγάλης μερίδας νέων με την αγορά εργασίας. Σήμερα, ένας σημαντικός αριθμός ατόμων, κυρίως ανδρών, που εγκατέλειψαν νωρίς το σχολείο στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο έχουν μόνιμη και πλήρη απασχόληση και παρουσιάζουν επαγγελματική σταθερότητα έχοντας επιλέξει ως μέσο βιοπορισμού την αυτοαπασχόληση ή την ημερομίσθια εργασία.

Τα περισσότερα άτομα ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, αλλά και τον ευρύτερο κλάδο των κατασκευών (σιδηροκατασκευές, ξυλουργικές εργασίες , υδραυλικές ή ηλεκτρικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.). Με μικρότερη συχνότητα εμφανίζεται μια σειρά άλλων χειρωνακτικών επαγγελμάτων (π.χ. καθαρίστρια, ηλεκτρολόγος, οικιακή βοηθός, κομμώτρια, φύλακας, μοδίστρα κ.λ.π.). Πολλοί επίσης ασχολούνται με τον τουρισμό και τις

συναφείς με αυτόν δραστηριότητες (υπηρεσίες διασκέδασης και εστίασης, ναυτιλιακά, μεταφορές κ.λ.π.) και το εμπόριο.

Αυτές οι μορφές απασχόλησης είναι απόλυτα ταυτισμένες με τα νησιά του Βόρειου και Νότιου Αιγαίου, αν αναλογιστούμε ότι μιλάμε για περιοχές με αναπτυγμένη γεωργία / κτηνοτροφία (Βόρειο Αιγαίο) αλλά και έντονη τουριστική κίνηση (Δωδεκάνησα).

Η σχέση τουριστικής περιοχής και σχολικής διαρροής αποτυπώνεται καθαρά στον χάρτη που ακολουθεί (Κεδράκα : 2007)

Πηγή: Έρευνα Μαθητικής Διαρροής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2006

Ο Τουρισμός αποτελεί διεθνώς, μια οικονομική δραστηριότητα με σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Οι υποδομές που δημιουργούνται για την τουριστική δραστηριότητα συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας, συχνά δε, σε περιοχές που βρίσκονται σε βιομηχανική ή αγροτική παρακμή. Η τουριστική ανάπτυξη επίσης εμμέσως, συμπαρασύρει ανοδικά και πολλούς άλλους παραγωγικούς τομείς όπως: η οικοδομική δραστηριότητα και τα τεχνικά έργα, το λιανικό εμπόριο, οι

δραστηριότητες αναψυχής καθώς και πολυάριθμους τομείς παραγωγής προϊόντων που έχουν σχέση με τις διακοπές και τα ταξίδια .⁴⁸

Η ταχύτατη ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού, ιδιαίτερα στα Δωδεκάνησα, όπου και καταγράφεται η μεγαλύτερη επιχειρηματική δραστηριότητα, οδήγησε αυτόματα στη διάχυση μεγάλων οικονομικών ωφελειών σε ευρύτερα στρώματα της τοπικής κοινωνίας. Σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα, η συμμετοχή στην τουριστική αγορά δεν απαιτούσε μεγάλα κεφάλαια, έτσι ο τουρισμός λειτούργησε σε μεγάλο βαθμό ως μηχανισμός εισοδηματικής εξισορρόπησης και συνοχής των τοπικών κοινωνιών .⁴⁹

Εύλογο είναι επομένως, ένα ποσοστό ατόμων που φτάνει στο 30%, να δηλώνει **ικανοποιημένο από την επαγγελματική του ζωή**. Αυτό οφείλεται προφανώς όχι μόνο στις οικονομικές απολαβές που εξασφαλίζει αλλά και στο αίσθημα αυτοπεποίθησης που του προσφέρει η εργασία σε αντίθεση με την αρνητική σχολική εμπειρία. Άλλωστε ακόμη περισσότερα άτομα (περισσότεροι από το 60% του συνόλου), δηλώνουν ότι **η διακοπή της φοίτησης δεν επηρέασε αρνητικά την «εικόνα του εαυτού» , ώστε να νιώθουν ότι δεν μπορούν να επιτύχουν στην ενήλικη ζωή τους**.

Ο Bandura υποστηρίζει ότι η πεποίθηση της προσωπικής αποτελεσματικότητας είναι προϊόν μιας διαδικασίας αυτοαξιολόγησης των προσωπικών ικανοτήτων σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Ο ίδιος προσδιορίζει ότι το αίσθημα προσωπικής αποτελεσματικότητας σχετίζεται με το αίσθημα που έχει το άτομο μέσα από τις καθημερινές του εμπειρίες ότι είναι ικανό να επιτύχει σε κάποιο συγκεκριμένο τομέα (Κεδράκα : 2007) .

Οι δημογραφικές αλλαγές και οι διεθνείς κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις όμως, είναι παράγοντες καθοριστικής σημασίας για την προώθηση κάθε τοπικής κοινωνίας, η οποία δεν μένει αμετάβλητη στο πλαίσιο των σύγχρονων μεταβολών .

Ο τουριστικός τομέας παρουσιάζει μεγάλη ευαισθησία στις οικονομικές αλλαγές. Το χαρακτηριστικό αυτό οφείλεται στο ότι το τουριστικό προϊόν δεν αποτελεί προϊόν πρώτης ανάγκης αλλά εντάσσεται στα αγαθά των οποίων η εισοδηματική ελαστικότητα

---

⁴⁸ www.larissa-chamber.gr/Uploads/Files/TANEO/OKE8.pdf

⁴⁹ www.larissa-chamber.gr/Uploads/Files/TANEO/OKE8.pdf

είναι υψηλή, δηλαδή αποτελεί αγαθό το οποίο συνοδεύει συνθήκες οικονομικής ευμάρειας⁵⁰.

Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι πάντα υπήρξαν και υπάρχουν παραδείγματα ανθρώπων με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα που διακρίθηκαν επαγγελματικά, το ποσοστό αυτών, είναι αισθητά μικρότερο από τα άτομα με ακαδημαϊκά και άλλα εφόδια. Ιδιαίτερα στις μέρες μας, η αναδιάρθρωση των μορφών απασχόλησης και οι ταχύτερες κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις καθιστούν ολοένα και πιο αμφίβολη τη μελλοντική ένταξη και παραμονή των ανειδίκευτων ατόμων στην αγορά εργασίας (Βρετάκου και Ρουσέας: 2006).

Γι αυτό άλλωστε από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι **μεγάλος αριθμός ερωτώμενων του δείγματος εργάζεται σε οικογενειακές επιχειρήσεις ή υποαπασχολείται με τη μορφή του ανειδίκευτου εργάτη σε εποχιακές δουλειές, στη γεωργία και την κτηνοτροφία, τις κατασκευές, το εμπόριο κ.λπ. Τα άτομα αυτά πλησιάζουν περίπου το 50% του δείγματος και είναι εκείνα με τις μικρότερες μηνιαίες οικονομικές απολαβές.**

Οι ομάδες που παραδοσιακά είναι περισσότερο ευάλωτες στην αγορά εργασίας είναι τα άτομα με αναπηρίες, οι μετανάστες, οι αποφυλακισμένοι, ειδικές πολιτισμικές ομάδες, καθώς και **οι απασχολούμενοι με ελλιπή εκπαίδευση**. Τα άτομα αυτών των κατηγοριών χαρακτηρίζονται από υψηλά ποσοστά ανεργίας και υποαπασχόλησης και βιώνουν πολύ έντονα τον κίνδυνο των διακρίσεων και της περιθωριοποίησης, καθώς τείνει να ενισχύεται ένας ιδιότυπος διαχωρισμός στην ελληνική αγορά εργασίας: ανάμεσα στους εργαζόμενους που απολαμβάνουν σταθερότητα και ασφάλεια κινείται ένα πλήθος που αδυνατεί να βρει μια μόνιμη θέση εργασίας, οπότε απασχολείται σε άλλες θέσεις περιστασιακές, με ελάχιστες δυνατότητες εξέλιξης και μικρή αμοιβή. Από πληθώρα ερευνών καταγράφεται ότι όσο περισσότερο μορφωμένοι είμαστε, τόσο πιο πολύ αυξάνονται οι αμοιβές στην εργασία μας. Η αύξηση των αμοιβών μάλιστα, είναι πιο έντονη στα πρώτα χρόνια και συνεχίζει μέχρι την ηλικία των 50 -60 ετών περίπου, ενώ στη συνέχεια κατέρχεται (ΥΠΕΣΔΑ:2005. *Εφημερίδα «Καθημερινή»*:13 Σεπτεμβρίου 2009).

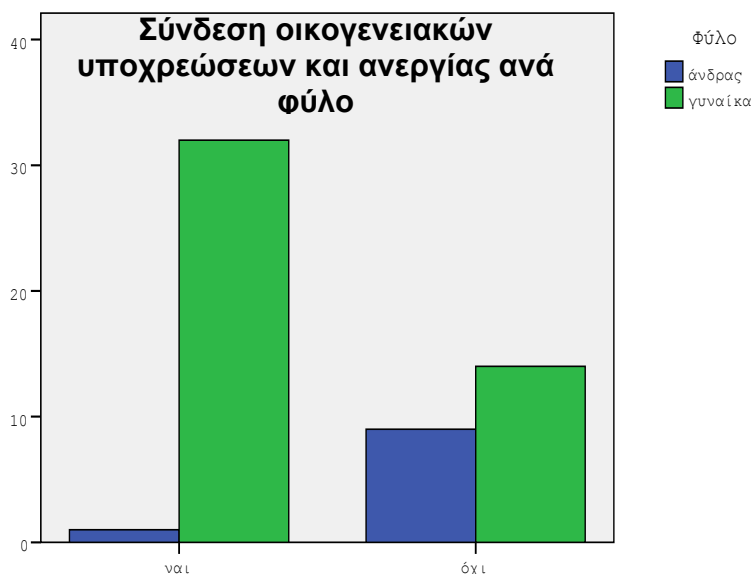
⁵⁰ www.larissa-chamber.gr/Uploads/Files/TANEO/OKE8.pdf

Στην παρούσα έρευνα, η αξία της γνώσης, ως παράγοντας υποβοηθητικός για την εξασφάλιση ποιοτικότερων συνθηκών διαβίωσης, αναγνωρίζεται από τη συντριπτική πλειοψηφία των ίδιων των ατόμων που έχουν διαρρεύσει. Ωστόσο σήμερα, οι περισσότεροι ερωτώμενοι δεν θα επιθυμούσαν να συνεχίσουν με κάποιο τρόπο την εκπαίδευσή τους, ενδεχομένως λόγω άλλων προτεραιοτήτων ή αδυναμίας να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά στις υποχρεώσεις του σχολικού περιβάλλοντος.

Ο σχολικός χώρος έχει τους κανόνες και τους περιορισμούς του και τα άτομα πρέπει να είναι ικανά να υιοθετήσουν ανάλογες συμπεριφορές. Αυτές οι συμπεριφορές προϋποθέτουν μια σειρά δεξιοτήτων, τις οποίες όσοι έχουν εγκαταλείψει πρόωρα την εκπαίδευση δύσκολα κατέχουν. Πρόκειται για έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων όπως π.χ. η δυνατότητα να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν, να λειτουργήσουν ομαδικά, αξιόπιστα και αποτελεσματικά μέσα σε ένα τυπικό πλαίσιο εργασίας (Κεδράκα: 2007).

Σημαντικά ευρήματα προέκυψαν αναφορικά με το φύλο και την αγορά εργασίας στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο. Ο παράγοντας φύλο αλληλεπιδρά με την κοινωνική πραγματικότητα, διαμορφώνοντας τις ανδρικές και τις γυναικείες ταυτότητες, τις αντιλήψεις και τις στάσεις γύρω από τον ανδρισμό και τη θηλυκότητα. Όλα αυτά αντανακλούν στη θέση των γυναικών στον εργασιακό χώρο και διαμορφώνουν τελικά διαφορετικές επαγγελματικές συνθήκες και περιγράμματα για το γυναικείο φύλο. Σήμερα αν και η ανεργία πλήττει στη χώρα μας όλο τον οικονομικά ενεργά πληθυσμό ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας, οι γυναίκες αποδεικνύονται περισσότερο ευάλωτες ως προς την ομαλή ένταξή τους και την παραμονή τους στην αγορά εργασίας (ΥΠΕΣΔΑ : 2005. Κεδράκα : 2007).

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον στοιχείο της παρούσας έρευνας αναφορικά με το γυναικείο φύλο, είναι ότι ένας μεγάλος αριθμός γυναικών με χαμηλά ακαδημαϊκά προσόντα στο Βόρειο και το Νότιο Αιγαίο, δεν εργάζεται. Βασική αιτία οι οικογενειακοί λόγοι, η φροντίδα των παιδιών και άλλων εξαρτώμενων προσώπων, που τις κρατούν καθηλωμένες στο χώρο του σπιτιού. Αυτό δικαιολογεί και το γεγονός ότι οι περισσότερες από αυτές εμφανίζονται, χωρίς καθόλου προσωπικό εισόδημα, αλλά και ανυπαρξία επαγγελματικών σχεδίων για το μέλλον.

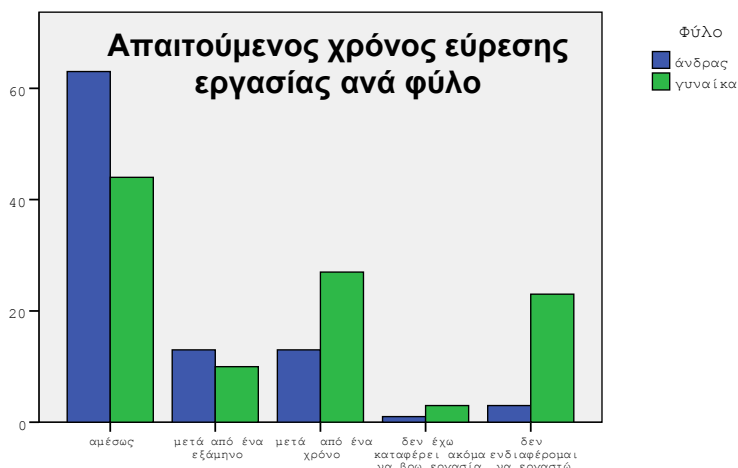
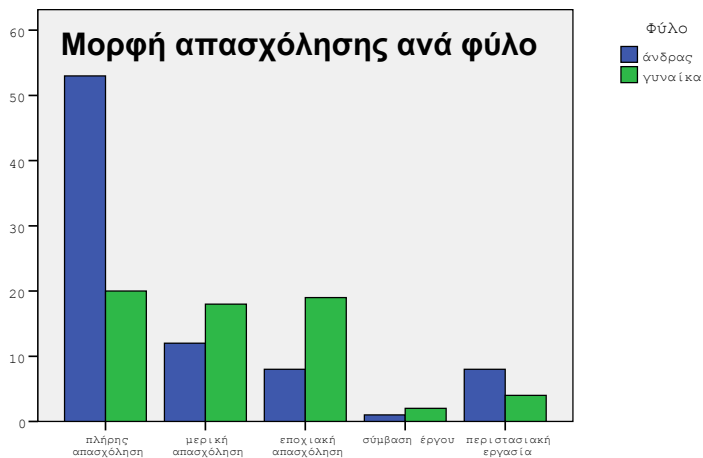

Για όσες πάλι γυναίκες εργάζονται, οι στερεοτυπικές απόψεις για τις ικανότητες και τις «ιδιαιτέρες κλίσεις» των δύο φύλων, οδηγούν σε μια αντίληψη για «αντρικά» και «γυναικεία» επαγγέλματα και επομένως ετοιμάζουν τα δύο φύλα για την ανάληψη συγκεκριμένων ρόλων.⁵¹

Τα παραδοσιακά γυναικεία επαγγέλματα της κομμώτριας, της οικιακής βοηθού, της καμαριέρας κ.λπ. που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων, αποδεικνύουν ότι η κοινωνική και επαγγελματική επιλογή με βάση το φύλο είναι καθοριστική και αδιαμφισβήτητη.

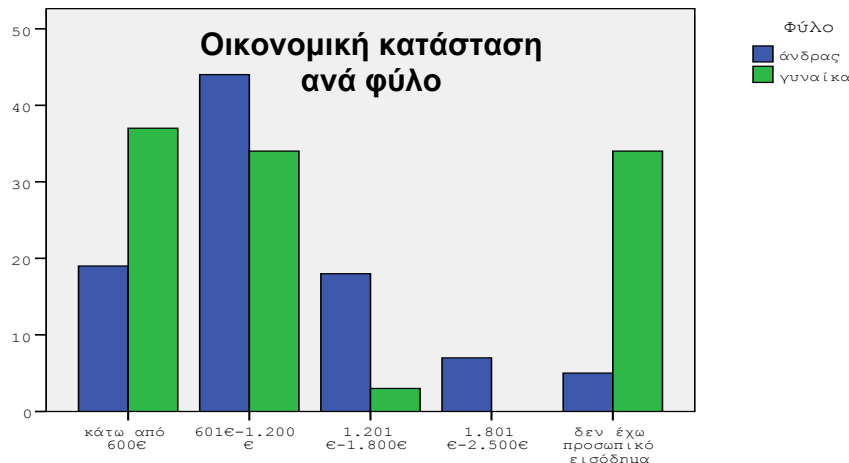
Άλλωστε, η εμφανής δυσκολία επαγγελματικής αποκατάστασης του γυναικείου πληθυσμού αντικατοπτρίζεται και από το γεγονός ότι περίπου το 30% των οικονομικά ενεργών γυναικών έχει καταφέρει να εξασφαλίσει μόνο μερική, εποχιακή ή περιστασιακή εργασία, και μάλιστα πολύ δυσκολότερα από τους άνδρες, τη στιγμή που το αντίστοιχο ποσοστό για τον ανδρικό πληθυσμό με τα ίδια εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά, δεν ξεπερνά το 20%.

⁵¹ <http://www.isotita.uoa.gr/odigos.pdf>, 25/1/2009

Οι επιστήμονες τονίζουν χαρακτηριστικά ότι **η μερική απασχόληση είναι γένους θηλυκού**. Το 2005 στη χώρα μας, η αύξηση κατά 10.500 άτομα των μερικώς απασχολουμένων, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, οφείλονταν σχεδόν εξ ολοκλήρου στη μεγάλη γυναικεία συμμετοχή. Μερική απασχόληση όμως, σημαίνει μισή αμοιβή για μισό χρόνο εργασίας, που τοποθετημένος όμως σε ώρες αιχμής της παραγωγής, εντατικοποιεί το ρυθμό εργασίας της γυναίκας και αποδίδει περισσότερα στον εργοδότη αφού έχει σχεδόν την ίδια απόδοση και παραγωγή, αλλά με μισή αμοιβή. Συμβιβάζει επίσης τη γυναίκα στον πολλαπλό δοσμένο της ρόλο. Ανακόπτει τις διεκδικήσεις της για κοινωνική υποδομή και με τον τρόπο αυτό της αφαιρεί κάθε δυνατότητα συμμετοχής στην κοινωνική και πολιτική ζωή. Έδαφος κερδίζει εξάλλου στις μέρες μας και η προσωρινή απασχόληση, με την πλειοψηφία αυτής της μορφής εργαζόμενων να είναι και πάλι γυναίκες (Κακλαμανάκη : 1984 .Κεδράκα: 2007).

Μειωμένες επαγγελματικές ευκαιρίες και λιγότερες θέσεις εργασίας για τις γυναίκες στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο, σημαίνουν για εκείνες και μικρότερες ή καθόλου οικονομικές απολαβές, όπως καταδεικνύει ο πίνακας που ακολουθεί :

Σε παγκόσμιο επίπεδο, πρόσφατη έρευνα της UNICEF (2007) , εντόπισε σημαντικές διαφορές και στους μισθούς ανδρών και γυναικών σε διάφορες περιοχές της υφελίου. Το εισόδημα των γυναικών στις χώρες της Λατινικής Αμερικής και νότιας Ασίας αντιστοιχεί στο 40% του ανδρικού εισοδήματος. Στη βόρεια Αφρική αντιστοιχεί μόλις στο 30% του αντίστοιχου ανδρικού.⁵²

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, κράτη όπως η Δανία και η Σουηδία έχουν κάνει πολύ μεγαλύτερη πρόοδο στην επίλυση αυτού του προβλήματος, ενώ άλλα κράτη, όπως η Πορτογαλία , η Ολλανδία και η Ελλάδα υστερούν ακόμη σημαντικά.⁵³

Στη χώρα μας, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Τράπεζας της Ελλάδας , το μισθολογικό χάσμα ανάμεσα στα δύο φύλα ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 25% και υπερβαίνει κατά πολύ τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. που κυμαίνεται στο 16%.⁵⁴

Η ανισότητα σήμερα, μεταξύ ανδρών και γυναικών στην οικονομία, καταγράφεται συνοπτικά ως εξής: οι γυναίκες δεν είναι ενσωματωμένες στην αγορά εργασίας όσο οι άνδρες και οι θέσεις εργασίας τους είναι λιγότερο τακτικές και ασφαλείς. Βρίσκουν με άλλα λόγια δυσκολότερα δουλειά και είναι οι πρώτες που τη χάνουν σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Αμείβονται χειρότερα από τους άνδρες για ίσης αξίας εργασία και

⁵² www.unicef.gr/reports/sowcr2007.php

⁵³ <http://www.phs.uoa.gr/~ahatzis/SGH08.pdf>

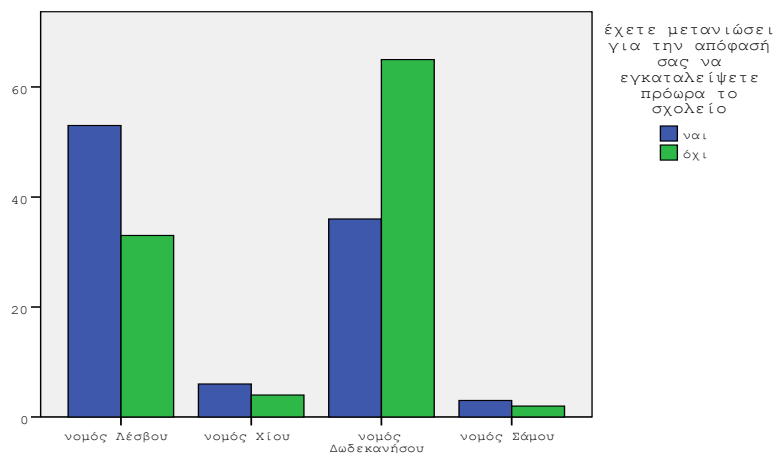
⁵⁴ www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2008/54/en/1/ef0854en

επιπλέον επιβαρύνονται περισσότερο από τα οικογενειακά βάρη , αφού έχουν καθιερωθεί να είναι κυρίως δικά της βάρη (Κωνσταντοπούλου : 1994 . Ευρωπαϊκός χάρτης : 2006).

Πορίσματα Ευρωπαϊκού Συνεδρίου που έλαβε χώρα το 2003, σημειώνουν ότι η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, αυξάνει το ακαθάριστο εισόδημα καθώς περισσότεροι ανθρώπινοι πόροι συμμετέχουν στο παραγωγικό σύστημα. Τα οφέλη της εξάλειψης των διακρίσεων για την τοπική οικονομία προέρχονται επομένως από τη σωστότερη εκμετάλλευση των πόρων που μπορούν να εκτείνουν την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας και να εξασφαλίσουν μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική ευημερία (Ευρωπαϊκό Συνέδριο:2003. Ευρωπαϊκός χάρτης: 2006).

Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι και οι ίδιες οι γυναίκες της έρευνας δηλώνουν στην πλειοψηφία τους μετανιωμένες που δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση και δεν απέκτησαν τα τυπικά και ουσιαστικά εφόδια που προσφέρει το σχολείο. Στην ενήλικη ζωή τους αναγνωρίζουν πλέον την αξία της γνώσης και δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη σύνδεση σχολείου-αγοράς εργασίας και στο ρόλο που αυτό διαδραματίζει στην επαγγελματική πορεία και την κοινωνική ζωή του ατόμου.

Γενικά πάντως, την αναγκαιότητα της μόρφωσης μέσα στο σύγχρονο κοινωνικό γίγνεσθαι, φαίνεται να αντιλαμβάνονται καλύτερα οι κάτοικοι των νησιών του Β. Αιγαίου, δεδομένου ότι εκεί οι ευκαιρίες για απασχόληση είναι μειωμένες, λόγω του ότι δεν υπάρχει η μεγάλη τουριστική- οικονομική ανάπτυξη που συναντούμε στα Δωδεκάνησα.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από σημαντικό ποσοστό ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων. Παρά τις θετικές προοπτικές του **τουρισμού σε γενικό πλαίσιο**, αυτός δεν μπορεί να αποτελέσει μονοδραστηριότητα, τόσο γιατί όλα τα νησιά δεν έχουν την απαραίτητη "φέρουσα ικανότητα" και τις προϋποθέσεις τουριστικής ανάπτυξης, αλλά και διότι οι κάτοικοι είναι συχνά ανέτοιμοι ή απρόθυμοι να εγκαταλείψουν τις παραδοσιακές μορφές ασχολίας (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία κ.λ.π.). Ο Πρωτογενής τομέας όμως σε διεθνές επίπεδο ολοένα και συρρικνώνεται, επομένως περιορίζονται ραγδαία οι δραστηριότητες που συνέβαλαν στο παρελθόν στην ευημερία ατόμων και κοινωνιών.⁵⁵

Οι νέοι νησιώτες, σε όλες τις περιοχές που μελετήθηκαν, όπως κάθε νέος άνθρωπος, έχουν όνειρα και επαγγελματικά σχέδια, ανεξάρτητα με το εάν το σχολείο δεν τους βοήθησε να εξελίξουν τη ζωή τους μέσα από αυτό. Στο πλαίσιο της Παγκοσμιοποίησης όμως, η επίτευξη των επαγγελματικών στόχων και η ευημερία των ατόμων και των οικογενειών, δεν είναι πλέον προβλέψιμες για σημαντικό αριθμό ειδικευμένων εργαζόμενων, πόσο μάλλον των ανειδίκευτων. Η όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων οδηγεί σε **κοινωνικό αποκλεισμό ατόμων ή ομάδων (Γκίντενς :2002. INE –ΓΣΕΕ : 2008).**

Το πρόβλημα της σχολικής αποτυχίας αποκτά ιδιαίζουσα σημασία για τις τοπικές κοινωνίες, επειδή παρεμποδίζεται ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού να επωφεληθεί από τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά αγαθά. Επομένως, παραμένει στάσιμο. Συνέπεια αυτού είναι η ελλιπής αξιοποίηση ολόκληρου του ανθρώπινου κεφαλαίου, γεγονός που συσχετίζεται με την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική δυσπραγία των κοινωνιών⁵⁶.

Η αντιμετώπιση των ανισοτήτων και προβλημάτων όπως η ανεργία, η υποαπασχόληση, το τεχνολογικό έλλειμμα, η υποεκπαίδευση και η γήρανση του

---

⁵⁵ <http://ecoanemos.wordpress.com/>

⁵⁶ <http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

πληθυσμού σε λιγότερο αναπτυγμένα νησιά και ορεινές περιοχές, στο πλαίσιο της τοπικής αειφορίας, μπορεί να επιτευχθεί.⁵⁷

► Μέσα από την ικανότητα μετασχηματισμού του κοινωνικοοικονομικού συστήματος, ώστε οι νησιωτικές περιοχές να μπορούν γρήγορα και σε ικανοποιητικό βαθμό να ανταποκρίνονται στις διαρκείς προκλήσεις, μετατρέποντας τις νησιωτικές ιδιαιτερότητες από μειονεκτήματα σε πλεονεκτήματα (ΕΣΠΑ 2007-2013).

► Μέσω της ενίσχυσης των επιχειρηματικών, τεχνικών και κοινωνικών υποδομών, την καινοτομία, την υγεία, την εκπαίδευση και τη δημιουργία κλίματος ασφάλειας και προοπτικής για τους κατοίκους⁵⁸.

Ο ρόλος της εκπαίδευσης, εκτός από τη συμβολή της στην προσωπική ανάπτυξη και ολοκλήρωση, αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο στα μεταρρυθμιστικά προγράμματα των εθνών. Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο και την παιδεία, παραμένουν κομβικά σημεία για την αντιμετώπιση των κρίσιμων ζητημάτων που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες. Καθώς ο πλανήτης βρίσκεται μπροστά σε σοβαρές προκλήσεις (δημογραφικές, κοινωνικές και οικονομικές), η πίστη στο ανθρώπινο κεφάλαιο και η επίτευξη της κοινωνικής συνοχής, έχουν κεντρική θέση στην όλη προσπάθεια. Γενικά εκφράζεται η πίστη ότι η εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο, σε έναν κόσμο που διαρκώς μεταβάλλεται (Καταρτίζειν: 2006).

Η UNESCO μιλώντας για τη γνώση στον 21ο αιώνα διακηρύσσει πως: «Η εκπαίδευση είναι μια επένδυση στο μέλλον των πολιτών και των κοινωνιών. Στην αυγή του 21ου αι., το δικαίωμα στην εκπαίδευση δεν είναι τίποτε άλλο παρά το δικαίωμα της συμμετοχής στη ζωή του σύγχρονου κόσμου»⁵⁹.

---

⁵⁷ www.larissa-chamber.gr/Uploads/Files/TANEO/OKE8.pdf

⁵⁸ http://www.ipa.panteion.gr/6_OEICOEEIO_OIPIO_EPIOIEA.doc

⁵⁹ <http://www.moec.gov.cy/conferences/lifelong/pres/Koutselini.ppt>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Ακριτίδης, Ν., Παπαδόπουλος, Σ., Τοκατζόγλου, Μ.** (χχ) «Μελέτη της Σχολικής διαρροής των Τσιγγάνων μαθητών στα Διαπολιτισμικά Δημοτικά Σχολεία Ευόσμου & Ελευθέριου-Κορδελιού του Νομού Θεσσαλονίκης »

- **Ανδρεαδάκης , Ν. , Καϊλα , Μ. , Ξανθάκου , Γ. , Τσαμπαρλή – Κιτσαρά , Α. , Φιλίππου , Γ. , Χρίστου , Κ.** (1995) « Η σχολική αποτυχία . Από την οικογένεια του σχολείου στο σχολείο της οικογένειας » . Αθήνα , εκδόσεις : Ελληνικά Γράμματα

-**Αδριανουπολίτης, Κ.** (χχ) « Είναι απαραίτητη η 12ετης υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα του σήμερα; »

-**Ανθοπούλου, Σ. , Παλαιοδήμος ,Γ.** (2006) «Η οικονομική διάσταση της Παιδείας στην Ελλάδα - Κείμενο τεκμηρίωσης » (1^η φάση της μελέτης του ΙΣΤΑΜΕ για τα Οικονομικά της Παιδείας) Αθήνα, Μάιος 2006

- **Βοσνιάδου , Σ. Παπαθεοφίλου, Ρ.** (1998) « Εγκατάλειψη του σχολείου .Αίτια , επιπτώσεις , προτάσεις ». Αθήνα, εκδόσεις : Gutenberg

-**Βρετάκου, Β., Ρουσέας , Π.**(2006) «Εμπειρική έρευνα: Η μαθητική διαρροή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γυμνάσιο, ενιαίο λύκειο, ΤΕΕ)». Παρατηρητήριο μετάβασης στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ΥΠΕΠΘ , Παιδαγωγικό Ινστιτούτο . Αθήνα , 2006

-**Βρετάκου, Β., Ρουσέας , Π.** (2008) «Έρευνα καταγραφής μαθητικής διαρροής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσω διαδικτύου». ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Αθήνα , 2008

- **Βρύζας, Κ.** (1992) «Κοινωνικές ανισότητες και εκπαιδευτικό σύστημα », Τα Εκπαιδευτικά . Αθήνα, τεύχος 25–26

- **Γιαβρίμης Π., Παπάνης Ε., Ρουμελιώτου, Μ.** (2007)«Εκπαίδευση και απασχόληση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης » 3 Σεπτεμβρίου 2007

-**Γκίντενς, Α.** (2002) «Ο κόσμος των ραγδαίων αλλαγών .Πώς επιδρά η παγκοσμιοποίηση στη ζωή μας » Αθήνα, εκδόσεις :Μεταίχμιο

-**Γουβιάς, Δ.** (2003) «Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης σε μαθητές και ενήλικες. Αποσαφηνίσεις, εκπαιδευτικές πρακτικές και χρήσιμη βιβλιογραφία». Επιστημονικό Βήμα. Τεύχος 2, Μάιος 2003

- **Dewey, J.** (1982) « Το σχολείο και η κοινωνία . Ο δρόμος και ο αγώνας για τη μεταμόρφωση των παιδαγωγικών ιδεών . Αθήνα , εκδόσεις: Γλάρος

- **Δημολαΐδου , Φ.** (2008) . Εφημερίδα « Μακεδονία », 28/12/2008

- **Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013** «Βασικές Πληροφορίες και Οδηγίες» Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος 2008

- **Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία»:** Τα παιδιά μακριά από το σχολείο ενισχύουν τον κύκλο της περιθωριοποίησης και της φτώχειας, 24/11/2007

- **Εφημερίδα « Καθημερινή»** Κυριακή, 13 /9/2009

-**Εφημερίδα « Ριζοσπάστης ».** Ερωτήσεις Βουλευτών , 26/11/2008

- **Ευρωπαϊκό Συνέδριο** (2003)« Τοπική ανάπτυξη και απασχόληση στην ΕΕ. Κοινή δράση σε τοπικό επίπεδο : περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας , καλύτερη διακυβέρνηση »

- **Ευρωπαϊκός χάρτης για την ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινωνίες** (2006)
Innsbruck ,CEMR

-**Θεοδοσοπούλου, Μ., Καραγεώργου, Ε., Κυριαζής, Δ., Σιασιάκος, Κ., Τρανταλίδη , Μ., Τσαμαδιάς , Κ.** (2008) «Η ανάπτυξη και η τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης ενηλίκων » Εθνική έκθεση Ελλάδας . ΥΠΕΠΘ , Γενική γραμματεία εκπαίδευσης ενηλίκων. Μάιος, 2008

- **Ιγγλέση, Χ.** (1990) «Πρόσωπα γυναικών, προσωπεία της συνείδησης». Αθήνα: εκδόσεις : Οδυσσέας

- **Ινστιτούτο Εργασίας –ΓΣΕΕ** (2008) « Πρόγραμμα δια βίου εκπαίδευσης – συστήματα πιστοποίησης των επαγγελματικών προσόντων – επαγγέλματα και δια βίου μάθηση» (επιμέλεια Δημουλάς Κ.) Αθήνα ,ΙΝΕ ΓΣΕΕ

- **Κακλαμανάκη, Ρ.** (1984) « Η θέση της Ελληνίδας στην οικογένεια , στην κοινωνία , στην πολιτεία ». Αθήνα, εκδόσεις : Καστανιώτης

- **Καραθανάση , Γ., Μαμούχα , Ι.** (2008) « Φτώχεια , Εκπαίδευση και Κοινωνικές Ανισότητες » ΚΑΝΕΠ / ΓΣΕΕ . Αθήνα , Ιανουάριος 2008

- **Καρωτάκη, Μ.** (2008) « Μεταπτυχιακή εργασία: Μαθητική Διαρροή και Αγοράς Εργασίας. Η περίπτωση του Δ. Κορυδαλλού / Σύγκριση με την Ευρώπη », Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο / Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας

- **Κασίμη , Χ.** (2006) «Ανακοίνωση στην Ημερίδα: Δεύτερη Γενιά, προβληματισμοί για την ένταξη των μεταναστών στη χώρα μας .Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και παιδιά των μεταναστών: νέες πραγματικότητες και νέες προκλήσεις». Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης. Αθήνα, 24 Φεβρουαρίου 2006

- **Καταρτίζεϊν** (2006) « Περιοδική έκδοση του ΕΚΕΠΙΣ για την επαγγελματική κατάρτιση ». Τεύχος 12, Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2006

- **Κατσανέβας, Θ.** (1998) «Επαγγέλματα του μέλλοντος . Ποιο επάγγελμα να διαλέξετε για να βρείτε δουλειά » Αθήνα , εκδόσεις : Παπαζήση

- **Κεδράκα , Αικ.** (2007) « Κοινωνική Πρωτοβουλία EQUAL- Έργο επί τροχών επόμενη στάση: Αγορά εργασίας , η στήριξη ατόμων που έχουν εγκαταλείψει την εκπαίδευση » Αθήνα , Δεκέμβριος 2007

- **Κοινωνική Πρωτοβουλία EQUAL** - Περίληψη ελληνικού επιχειρησιακού προγράμματος . Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

- **Κουλουγλιώτη, Δ.** (1995) « Κοινωνιολογία » Αθήνα , εκδόσεις : Σύγχρονη Εκδοτική

-**Κωνσταντινίδης, Θ. (1989)** « Κουλτούρα-Καθημερινή Πραγματικότητα και Εκπαίδευση» Αθήνα , εκδόσεις: Σάκκουλας

- **Κωνσταντίνου, Χ. (2004)** «Η Αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή ως παιδαγωγική λογική και σχολική πρακτική » Αθήνα, εκδόσεις: Gutenberg.

-**Κωνσταντίνου , Χ., Πλειός, Γ. (1999)** « Σχολική αποτυχία και κοινωνικός αποκλεισμός Αιτίες , συνέπειες και αντιμετώπιση ». Πρακτικά Η΄ Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα

- **Κωνσταντοπούλου, Χ. (1994)** «Για μια κοινωνιολογία της εργασίας». Θεσσαλονίκη , εκδόσεις : Παρατηρητής

- **Λαζαρίδου, Ε. (2009)** « Μεταπτυχιακή εργασία: Δύο Σχολεία, δύο κόσμοι. Συγκριτική μελέτη του 1^{ου} και 9^{ου} Δημοτικού Σχολείου κατά την εξαετία 2002 -2008. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης , Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

- **Λιάμπας, Τ. ,Τουρτούρας, Χρ. (2007)** « Μελέτη της διαρροής και του εκπαιδευτικού αποκλεισμού στα Δημοτικά σχολεία της Θεσσαλονίκης 1974-1986. Γηγενείς, 1989-2000 παλινοστούντες/μετανάστες». Πρακτικά συνεδρίου: Η Πρωτοβάθμια εκπ/ση και οι προκλήσεις της εποχής μας, Ιωάννινα

- **Liddle, R .& Lerais , F. (χχ)** « Συμβουλευτικό έγγραφο του σώματος των συμβούλων της Ευρωπαϊκής πολιτικής : Κοινωνική πραγματικότητα της Ευρώπης »

-**Μανάφη , Μ. , Μπάρος , Β. (2008)** « Στοχευμένες δράσεις κοινωνικής πρόνοιας και αλληλεγγύης. Περιλήψεις εισηγήσεων» Επιστημονικό συνέδριο . Μυτιλήνη, 5- 7 Δεκεμβρίου 2008

- **Μάντζαρης, Σ. ,Σταμούλης , Β. (2009)** Περιοδικό «Ρόπτρο» Διμηνιαία περιοδική έκδοση για την εκπαιδευτική θεωρία και πράξη . Τεύχος 25 ,Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2009

- **Μουζέλης, Ν. (2006)** «Εκπαιδευτικές ανισότητες ». Εφημερίδα "Το Βήμα", 29/1/2006

- **Μουσούρα , Δ. (χχ)** « Τα Προβλήματα του Νησιωτικού Χώρου. Η περίπτωση του Νομού Ζακύνθου » ΚΕΤΑ Ιονίων Νήσων

- **Μυλωνάς , Θ.** (2002) « Κοινωνιολογία της Ελληνικής Εκπαίδευσης ». Αθήνα , εκδόσεις: Gutenberg

- **Νικολάου, Σ.** (2009) « Η εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης . Στοιχεία και προβληματισμοί » Περιοδικό Σκέψυ . Τεύχος 2 , Σεπτέμβριος 2009

- **Παραδείση, Μ.** (2008) «Η εξέλιξη της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο» Ημερήσια Χιακή Εφημερίδα "Η ΑΛΗΘΕΙΑ" ,8/2/2008

- **Πλαδή , Χ.** (2005) « Πτυχιακή εργασία με θέμα : «το κοινωνικο-οικονομικό και μορφωτικό προφίλ των γονέων σε σχέση με την σχολική επίδοση των παιδιών τους » Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο , Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας. Αθήνα , 2005

- **Πυργιωτάκης, Ε.** (1998) « Κοινωνικοποίηση και Εκπαιδευτικές Ανισότητες » Αθήνα, εκδόσεις :Γρηγόρης

- **Σαλαμούρας, Γ., Φραγκουδάκη, Α., Φωτόπουλος , Ν.** (2008) «Μελέτη συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση- Γενικές εξετάσεις 2004-2005- 2006. Σενάρια εκπαιδευτικής πολιτικής . Ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας » ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ , Τόμος 12

- **Σαμπάνη , Μ.** (2003) « Πτυχιακή μελέτη : *Οικογένεια και Εκπαίδευση*. Η επίδραση του γονεϊκού παράγοντα στις σχολικές επιδόσεις των μαθητών » Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο , Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας . Αθήνα , 2003

- **Σαρανταύγα, Ε.** (2009) «Πτυχιακή μελέτη : Ο ρόλος και η επίδραση των γονέων στις επιδόσεις των εφήβων » Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο , Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας . Αθήνα , 2009

- **Σπιλάνης, Ι.(χχ)** « Αναπτυξιακές προοπτικές και απασχόληση στον ελληνικό νησιωτικό χώρο». Εργαστήριο Τοπικής και νησιωτικής ανάπτυξης. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

- **Σταμέλος, Γ.** (2002) « παγκοσμιοποίηση και εκπαίδευση: ο εκπαιδευτικός αποκλεισμός σήμερα. Ανακοίνωση εργασίας στο 2^ο διεθνές συνέδριο του εργαστηρίου ιστορικού αρχείου νεοελληνικής και διεθνούς εκπαίδευσης με θέμα «η παιδεία στην αυγή του 21^{ου} αιώνα - ιστορικο-συγκριτικές προσεγγίσεις» (Πάτρα , 4-6/10/2002)

- **Tippelt , R.**(1997) « Δια βίου μάθηση – κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαιδευτική πολιτική και το μέλλον της εκπαίδευσης ενηλίκων » Παιδαγωγική Επιθεώρηση 26/97

- **Τσακλόγλου , Π. , Χολέζας Ι.** (χχ) « Εκπαίδευση και Ανάπτυξη - Σύνδεση Εκπαίδευσης και Απασχόλησης» Τόμος IVγ: Η Απασχολησιμότητα των Αποφοίτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης:Εννοιολογικές προσεγγίσεις και επισκόπηση της Διεθνούς και Ελληνικής Βιβλιογραφίας

- **ΥΠΕΠΘ** (1996) «Εμπειρική έρευνα : Οι μαθητές που εγκαταλείπουν τις σπουδές στο γυμνάσιο και οι ανάγκες τους για κατάρτιση » Αθήνα , 1996

- **ΥΠΕΠΘ** (2007) « Ενημερωτικό σημείωμα » Αθήνα, 4 Ιανουαρίου 2007

- **ΥΠΕΣΔΑ** (2005) « 6^η Εθνική έκθεση της Ελλάδας. Περίοδος 2001- 2004. Προς την επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικω » Γενική Γραμματεία Ισότητας . Ιούνιος 2005, Αθήνα

- **Φραγκουδάκη , Α.** (1985) « Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης - Θεωρίες για την σχολική ανισότητα στο σχολείο» Αθήνα , εκδόσεις : Παπαζήση

- **Χατζηνικολάου, Α.** (2007) Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης .4ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «Σχολείο ίσο για Παιδιά άνισα. Μια ιδεολογική πρόκληση στην εκπαίδευση για παιδιά κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων . Ένα παράδειγμα από την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά (Παιδιά Τσιγγάνων)» Αθήνα,4-6/5/ 2007.

- Wastiau-Schluter,P.** (2004) «Επισκόπηση για την αξιολόγηση των σχολείων. Το δίκτυο Ευρυδίκη συνοπτικά». Βρυξέλλες, Οκτώβριος 2004

- **Ψημίτης, Μ.** (2006) «Εισαγωγή στα σύγχρονα κοινωνικά ρεύματα» Αθήνα, εκδόσεις : Ατραπός

- **Annual report** (2006) «Dropout events and rates. Public Schools of North Carolina Report to the Joint Legislative Education » .Oversight Committee 2006 . G.S. 115C -27

- **Barton, P.** (2005) « Policy Information Report : One-Third of a Nation: Rising Dropout Rates and Declining Opportunities ». Policy Information Center, Educational Testing Service, 2005

- **Bergeson , T.** (2003) «Helping Students Finish School Why Students Drop Out and How to Help Them Graduate »State Superintendent of Public Instruction .December, 2003

- **Bridgeland , J. , DiIulio , J. Morison, K.** (2006) « The Silent Epidemic Perspectives of High School Dropouts » A report by Civic Enterprises in association with Peter D. Hart Research Associates for the Bill & Melinda Gates Foundation. March, 2006

- **Cantelon , S. , Le Boeuf, D.** (1997) « Keeping young people in school : Community programs that work » Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention / U.S . Department of Justice. June , 1997

- **Dagenais, M. , Montmarquette, C. , Viennot-Briot , N.** (2001) « Dropout, School Performance and Working while in school: An Econometric Model with Heterogeneous Groups » Montreal , CIRANO

- **Dekkers H., Claassen A.** (2001) « Dropout-Disadvantaged by definition? A study of the perceptive of very early school leavers », Studies in Educational Evaluation

- **Dworkin , A. , Le Compte , M.** (1991) « Giving up on school. Students Dropouts and Teacher Burnouts ». California , Corwin Press.

- **Dynarski, M., Clarke, L., Cobb, B., Finn, J., Rumberger, R., Smink, J.** (2008) «Dropout Prevention » Institute of Education Sciences , National Center for Education Evaluation and Regional Assistance , U.S. Ddepartment of Education . September 2008

- **Eckstein, Z. , Wolpin, K.I.** (1999) «Why Youths Drop Out of High School: The Impact of Preferences, Opportunities, and Abilities » . *Econometrica* N.67,

- **Gordon, D., Townsend , P.** (2000) « Breadline Europe:The measurement of poverty » Bristol, The Policy Press.

- **Hunt , J.** (2007) « The future at risk : a focus on North Carolina's Dropout Crisis . A report from the 5th annual North Carolina Legislators Retreat »

- **Reimer , M. , Smink , J.** (2005) « Information about the school Dropout Issue . Selected facts and statistics » National Dropout Prevention Center , 2005

- **Rute - Cardoso , A. , Verner, D.** (2006) «School Drop-Out and Push-Out Factors in Brazil: The Role of Early Parenthood, Child Labor, and Poverty » Institute for the Study of Labor . Discussion Paper No. 2515, December 2006

- **Ryan, P.** (2001) «The School-to-Work Transition: a Cross-National Perspective » . Journal of Economic Literature, vol.39

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ - ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- **Αλβανιτόπουλος , Λ. , Ασκούνη, Ν. , Δεληκάρη, Π , Διονυσοπούλου, Κ. , Οσμάνογλου , Σ. , Παπαναστασίου, Ε. , Σταμέλος, Γ., Φαρμάκη, Χ.** «Έρευνα με αντικείμενο τη διαρροή των μειονοτικών μαθητών από την υποχρεωτική εκπαίδευση»
[http://6dim-diap-
elefth.thess.sch.gr/Greek/Diapolitismiki_Ekpaidefsi/StatistikaStoixeia/MousoulmanoMat
htes/diaroi_meionotikon_mathiton_erevna.pdf](http://6dim-diap-
elefth.thess.sch.gr/Greek/Diapolitismiki_Ekpaidefsi/StatistikaStoixeia/MousoulmanoMat
htes/diaroi_meionotikon_mathiton_erevna.pdf)

-**Ανακοίνωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων** (2006) «Εκπαίδευση ενηλίκων, ποτέ δεν είναι αργά για μάθηση ». Βρυξέλλες
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0614:FIN:EL>

- **Αναπτυξιακή Στρατηγική για το Νησιωτικό Χώρο »**
http://www.ipa.panteion.gr/6_OEICOEEIO_OIPIO_EIIOIEA.doc

- **Βαιου Λ. , Βοσνιάδου Σ.** (2004) «Οργανισμοί , δράσεις και προγράμματα για την προώθηση της ισότητας των φύλων στο επίπεδο προσωπικού των πανεπιστημίων » Πανεπιστήμιο Αθηνών
<http://www.isotita.uoa.gr/odigos.pdf>

- **Βρετάκου, Β. , Παλαιοκρασάς , Σ. , Ρουσέας , Π.** (1994) «Η γυμνασιακή σχολική διαρροή στην Ελλάδα: ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία »
http://www.pi-schools.gr/programs/par/pdf/erevnes_B5_dropout_1994.pdf

- **Γνώμη Προτοβουλίας της Ο.Κ.Ε.** «Τουρισμός και Περιβάλλον»
www.larissa-chamber.gr/Uploads/Files/TANEO/OKE8.pdf

- **Γιαβρίμης, Π., Παπάνης, Ε.** (2008) « Η άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με τα κοινωνικά αίτια της σχολικής αποτυχίας. Κοινωνιολογικές διαστάσεις της σχολικής αποτυχίας »
<http://daskalakos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes/>

- **Έκθεση Unicef** , (2007) : «Η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο, 2007 / Γυναίκες και παιδιά: το διπλό όφελος της ισότητας των δύο φύλων»
www.unicef.gr/reports/sowcr2007.php

- **Ευρωπαϊκό ίδρυμα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας**
(2005) «Συνθήκες εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση»
www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/

- **Η αναγκαιότητα της Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών και η συμβολή των Συνεδρίων σε αυτή** . Μέρος 1
<http://www.emekozanis.gr/reports/r060406/andon060415.pdf>

- **Ιωαννίδου-Κουτσελίνη , Μ.** «Αναλυτικά προγράμματα σε μικροεπίπεδο για δια βίου μάθηση »
<http://www.moec.gov.cy/conferences/lifelong/pres/Koutselini.ppt>

- **Κάτσικας , Χ.** (χχ) «Η αύξηση της ανεργίας και της φτώχειας πίσω από τα 10.000 παιδιά που εγκαταλείπουν ετησίως το γυμνάσιο »
<http://www.alfavita.gr/artra/artro65.html>

- **Λογιάδου – Διδίκα , Δ.** (2008) «Παιδική εργασία και σχολική διαρροή »
http://diktuo.files.wordpress.com/2008/10/sxolikh-diarroh_ddp1.pdf

-**Μεγάλη η διαρροή μαθητών από την υποχρεωτική εκπαίδευση**
<http://www1.rizospastis.gr/story.do?id=4831857&publDate=26/11/2008>

- **Μπενέκος , Δ.** (γγ) «Η εκπαίδευση ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στην Ελλάδα: Η περίπτωση των Τσιγγάνων» Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
<http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teykos12/mpenekos.pdf>

-**Μπήτρα, Α., Σηλιωτοπούλου, Α.** «Η παιδική εργασία»
<http://www.inegsee.gr/enimerwsi-35-doc4.htm>

- **Ο Ελληνικός νησιωτικός χώρος**
<HTTP://FTP.YPAI.GR/ISITE/PAGE/1714,1,0.ASP?MU=13&CMU=89&THID=0>

- **Οικονομία**
<http://ecoanemos.wordpress.com/>

-**Παιδαγωγικό Ινστιτούτο /Παρατηρητήριο Μετάβασης στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (2005)** «Εμπειρική έρευνα : Η μαθητική διαρροή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γυμνάσιο, ενιαίο λύκειο, ΤΕΕ)
<http://www.pi-schools.gr/programs/par/index1.htm> 2005

- **Παιδιά ενός κατώτερου θεού**
<http://www.pipini.gr/pedia/02.html>

- **Σπιλάνης, Ι.** «Βιώσιμη Ανάπτυξη: Για μια Ευρωπαϊκή πολιτική νησιών»
<http://old.eyploia.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=1301>

- **Τα κοινωνικά προβλήματα των γυναικών στις αναπτυγμένες χώρες.** Μάρτιος 2006 Πανεπιστήμιο Αθηνών
www.phs.uoa.gr/~ahatzis/sgh08.pdf

- **Τα χειρωνακτικά επαγγέλματα πρώτα σε ζήτηση**
<http://kesyp.ser.sch.gr/?p=493>

-**Τζανετάκη , θ.** (γγ) «Η Εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση »
<http://www.inegsee.gr/enimerwsi-155-doc3.htm>

- **Το Δίκτυο «ΕΥΡΥΔΙΚΗ»**
http://dide.ser.sch.gr/files/eurydice_website1.doc

- **Χαραμής, Π.** (2007) « Σχολική διαρροή και εκπαιδευτική έρευνα »
<http://www.e-paideia.net/eWeek/default.asp?lngId=57309>

-**Dropout Report 2007-2008** . Public Schools of North Carolina. State Board of Education , Department of Public Instruction .Program Monitoring and Support
<http://www.dpi.state.nc.us/docs/research/dropout/reports/2008/0708report.pdf>

- «**Every Nine Seconds in America a Student Becomes a Dropout.** The Dropout Problem in Numbers» American Youth Policy Forum, Washington
<http://www.aypf.org/publications/EveryNineSeconds.pdf>

- **Mensch, B. , Clark, W. , Lloyd, C. , Erulkar, A.** (1999) « Premarital Sex and School Dropout in Kenya: Can Schools Make a Difference? »
<http://www.popcouncil.org/pdfs/wp/124.pdf>

- **Schweinhart, L. J.** (2003) « Benefits, costs, and explanation of High/Scope Perry Preschool Program ». Retrieved September 2004
<http://www.highscope.org/Research/PerryProject/Perry-SRCD-2003.pdf>

- **Texas Association of school boards** « The Dropout/ Completion/Graduation Rates»
http://www.tasb.org/legislative/documents/completion_1008.pdf

- <http://www.ypepth.gr/efarmoges/schoolsAmias.php>

- <http://www.ypepth.gr/efarmoges/schoolsBmias.php>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1α: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα σας;»

	Μορφωτικό επίπεδο πατέρα	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	αναλφάβητος	4	2,0
	μερικές τάξεις δημοτικού	98	48,5
	απόφοιτος δημοτικού σχολείου	73	36,1
	μερικές τάξεις γυμνασίου	8	4,0
	απόφοιτος γυμνασίου	9	4,5
	μερικές τάξεις λυκείου	1	,5
	απόφοιτος λυκείου	2	1,0
	απόφοιτος τεχνικής σχολής	5	2,5
	απόφοιτος ΤΕΙ / ΑΕΙ	1	,5
	κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	1	,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 1β: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας σας;»

	Μορφωτικό επίπεδο μητέρας	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	αναλφάβητη	6	3,0
	μερικές τάξεις δημοτικού	103	51,0
	απόφοιτος δημοτικού σχολείου	77	38,1
	μερικές τάξεις γυμνασίου	4	2,0
	απόφοιτος γυμνασίου	6	3,0
	μερικές τάξεις λυκείου	1	,5
	απόφοιτος λυκείου	4	2,0
	κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	1	,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 2: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «σε ποια τάξη εγκαταλείψατε το σχολείο» σε συνάρτηση με τον παράγοντα μορφωτικό επίπεδο πατέρα

Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα σας;			Σε ποια τάξη εγκαταλείψατε το σχολείο;					
			τελειώνοντα ς κάποιες τάξεις του δημοτικού	μετά από την αποφοίτηση από το δημοτικό	μετά την α΄ γυμνασίου	μετά τη β΄ γυμνασίου	κατά τη διάρκεια της γ΄ γυμνασίου	Σύνολο
Μεταβλητές	αναλφάβητος	Απόλυτη συχνότητα	0	2	0	0	2	4
		Σχετική συχνότητα	,0%	1,0%	,0%	,0%	1,0%	2,0%
	μερικές τάξεις δημοτικού	Απόλυτη συχνότητα	10	42	13	15	18	98
		Σχετική συχνότητα	5,0%	20,8%	6,4%	7,4%	8,9%	48,5%
	απόφοιτος δημοτικού σχολείου	Απόλυτη συχνότητα	1	41	12	16	3	73
		Σχετική συχνότητα	,5%	20,3%	5,9%	7,9%	1,5%	36,1%
	μερικές τάξεις γυμνασίου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	1	5	2	8
		Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,5%	2,5%	1,0%	4,0%
	απόφοιτος γυμνασίου	Απόλυτη συχνότητα	0	2	3	2	2	9
		Σχετική συχνότητα	,0%	1,0%	1,5%	1,0%	1,0%	4,5%
	μερικές τάξεις λυκείου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	1	0	0	1
		Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,5%	,0%	,0%	,5%
	απόφοιτος λυκείου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	1	1	2
		Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,5%	,5%	1,0%
απόφοιτος τεχνικής σχολής	Απόλυτη συχνότητα	1	1	0	0	3	5	
	Σχετική συχνότητα	,5%	,5%	,0%	,0%	1,5%	2,5%	
απόφοιτος ΤΕΙ / ΑΕΙ	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	0	1	1	
	Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,5%	
κάτοχος μεταπτυχιακού ύ τίτλου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	0	1	1	
	Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,5%	
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	12	88	30	39	33	202
		Σχετική συχνότητα	5,9%	43,6%	14,9%	19,3%	16,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	66,276(a)	36	,002
Likelihood Ratio	65,831	36	,002
Linear-by-Linear Association	9,344	1	,002
N of Valid Cases	202		

a. 41 cells (82,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,06.

Πίνακας 3 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «σε ποια τάξη εγκαταλείψατε το σχολείο » σε συνάρτηση με τον παράγοντα μορφωτικό επίπεδο μητέρας

Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας σας;		Σε ποια τάξη εγκαταλείψατε το σχολείο;						
		τελειώνοντας κάποιες τάξεις του δημοτικού	μετά από την αποφοίτηση από το δημοτικό	μετά την α΄ γυμνασίου	μετά τη β΄ γυμνασίου	κατά τη διάρκεια της γ΄ γυμνασίου	Σύνολο	
Μεταβλητές	αναλφάβητη	Απόλυτη συχνότητα	1	5	0	0	0	6
		Σχετική συχνότητα	,5%	2,5%	,0%	,0%	,0%	3,0%
	μερικές τάξεις δημοτικού	Απόλυτη συχνότητα	8	49	12	19	15	103
		Σχετική συχνότητα	4,0%	24,3%	5,9%	9,4%	7,4%	51,0%
	απόφοιτος δημοτικού σχολείου	Απόλυτη συχνότητα	2	33	16	17	9	77
		Σχετική συχνότητα	1,0%	16,3%	7,9%	8,4%	4,5%	38,1%
	μερικές τάξεις γυμνασίου	Απόλυτη συχνότητα	1	0	1	1	1	4
		Σχετική συχνότητα	,5%	,0%	,5%	,5%	,5%	2,0%
	απόφοιτος γυμνασίου	Απόλυτη συχνότητα	0	1	0	0	5	6
		Σχετική συχνότητα	,0%	,5%	,0%	,0%	2,5%	3,0%
	μερικές τάξεις λυκείου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	1	0	1
		Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,5%	,0%	,5%
	απόφοιτος λυκείου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	1	1	2	4
		Απόλυτη συχνότητα	,0%	,0%	,5%	,5%	1,0%	2,0%
	κάτοχος μεταπτυχιακού	Απόλυτη	0	0	0	0	1	1

	τίτλου	συχνότητα						
		Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	12	88	30	39	33	202
		Σχετική συχνότητα	5,9%	43,6%	14,9%	19,3%	16,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	51,885(a)	28	,004
Likelihood Ratio	47,952	28	,011
Linear-by-Linear Association	18,216	1	,000
N of Valid Cases	202		

a. 31 cells (77,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,06.

Πίνακας 4 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση εργασιακή κατάσταση πατέρα

	Εργασιακή κατάσταση πατέρα	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	εργάζεται κανονικά	54	26,7
	εργάζεται περιστασιακά	14	6,9
	είναι άνεργος	1	,5
	είναι συνταξιούχος	88	43,6
	απεβίωσε από τότε που ήμουν παιδί / έφηβος	36	17,8
	έχει πεθάνει εδώ και κάποια χρόνια	9	4,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 5: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « εργασιακή κατάσταση μητέρας»

	Εργασιακή κατάσταση μητέρας	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	εργάζεται κανονικά	33	16,3
	εργάζεται περιστασιακά	6	3,0
	είναι άνεργη	5	2,5
	ασχολείται αποκλειστικά με τα οικιακά	75	37,1
	είναι συνταξιούχος	68	33,7
	απεβίωσε από τότε που ήμουν παιδί / έφηβος	15	7,4
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας6: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « μορφή οικογένειας καταγωγής»

	Μορφή οικογένειας καταγωγής	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	κανονική	115	56,9
	πολύτεκνη	84	41,6
	μονογονεϊκή	3	1,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 7: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « την απόφασή σας να εγκαταλείψετε το σχολείο επηρέασαν συγκεκριμένα προσωπικά προβλήματα ;»

Την απόφασή σας να εγκαταλείψετε το σχολείο επηρέασαν συγκεκριμένα προσωπικά προβλήματα ;		Ποσοστό (%)
Μεταβλητές	αντιμετωπίζατε δυσκολίες στα μαθήματα	32,2%
	δεν σας άρεσε το σχολείο	31,7%
	θέλατε να μάθετε μια τέχνη και το σχολείο δεν σας έδινε τις δεξιότητες που χρειαζόσαστε	22,3%
	εργαζόσαστε παράλληλα με το σχολείο και δεν μπορούσατε να ανταποκριθείτε επαρκώς στις σχολικές υποχρεώσεις	15,3%
	προέκυψε πρόωρη εγκυμοσύνη ή γάμος	8,4%
	είχατε προβλήματα υγείας	4,0%
	συναναστρεφόσαστε με άτομα που εγκατέλειψαν επίσης το σχολείο	4,0%
	είχατε προβλήματα με τους συμμαθητές	2,0%
	είχατε πολλές απουσίες	1,5%
	είχατε προβλήματα με τους καθηγητές	1,0%

Πίνακας8 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « την απόφασή σας να εγκαταλείψετε το σχολείο επηρέασαν συγκεκριμένα οικογενειακά προβλήματα ;»

Την απόφασή σας να εγκαταλείψετε το σχολείο επηρέασαν συγκεκριμένα προσωπικά προβλήματα ;		Ποσοστό (%)
Μεταβλητές	οικονομικά προβλήματα σας ανάγκασαν να βγείτε νωρίς στην αγορά εργασίας	29,7%
	ήταν η μεγάλη απόσταση της οικογενειακής στέγης από το σχολείο	8,4%
	είχατε γονείς με προβλήματα υγείας	7,4%
	έλλειψη κανόνων περιορισμών	5,4%

ήταν η ενδοοικογενειακή βία	3,0%
εξαναγκασμός από την οικογένεια για εγκατάλειψη του σχολείου	3,0%
είχατε χωρισμένους γονείς	2,5%
μετανάστευση	1,5%
επιθυμία οικονομικής ανεξαρτητοποίησης από την οικογένεια	,5%

Πίνακας 9: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «εγκαταλείψατε το σχολείο γιατί θέλατε να μάθετε μια τέχνη και αυτό δεν σας έδινε τις δεξιότητες που χρειαζόσαστε» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Εγκαταλείψατε το σχολείο γιατί θέλατε να μάθετε μια τέχνη και το σχολείο δεν σας έδινε τις δεξιότητες που χρειαζόσαστε;		
			ναι	όχι	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	32	51	83
		Σχετική συχνότητα	19,2%	30,5%	49,7%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	13	71	84
		Σχετική συχνότητα	7,8%	42,5%	50,3%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	45	122	167
		Σχετική συχνότητα	26,9%	73,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	11,295(b)	1	,001		
Continuity Correction(a)	10,153	1	,001		
Likelihood Ratio	11,567	1	,001		
Fisher's Exact Test				,001	,001
Linear-by-Linear Association	11,228	1	,001		
N of Valid Cases	167				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 22,37.

Πίνακας 10: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «εγκαταλείψατε το σχολείο γιατί προέκυψε πρόωρη εγκυμοσύνη / γάμος» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Εγκαταλείψατε το σχολείο γιατί προέκυψε πρόωρη εγκυμοσύνη / γάμος;		
			ναι	όχι	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	1	82	83
		Σχετική συχνότητα	,6%	49,1%	49,7%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	16	68	84
		Σχετική συχνότητα	9,6%	40,7%	50,3%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	17	150	167
		Σχετική συχνότητα	10,2%	89,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	14,536(b)	1	,000		
Continuity Correction(a)	12,651	1	,000		
Likelihood Ratio	17,263	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	14,449	1	,000		
N of Valid Cases	167				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,45.

Πίνακας 11: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση ποια ήταν η αντίδραση της οικογένειάς σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο;

Μεταβλητές	Ποια ήταν η αντίδραση της οικογένειάς σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο;	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
	Μεταβλητές	διαφώνησαν έντονα	28
διαφώνησαν αλλά δεν επέμειναν		70	34,7
συμφώνησαν		74	36,6
αδιαφόρησαν		16	7,9
με προέτρεψαν οι ίδιοι να διακόψω το σχολείο		14	6,9
Σύνολο		202	100,0

Πίνακας 12: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «ποια ήταν η αντίδραση της οικογένειάς σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο» με συνδυασμό μεταβλητών νομός κατοικίας και ηλικιακή ομάδα

Ποια ήταν η αντίδραση της οικογένειάς σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο;				Ηλικιακή ομάδα					
				18-25	26-30	31-35	36-40	41-45	18-25
διαφώνησαν έντονα	Νομός κατοικίας	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	2 7,1%	4 14,3%	4 14,3%	2 7,1%	4 14,3%	16 57,1%
		νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 3,6%	1 3,6%
		νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	4 14,3%	0 ,0%	2 7,1%	1 3,6%	3 10,7%	10 35,7%
		νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	0 ,0%	1 3,6%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 3,6%
	Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	6 21,4%	5 17,9%	6 21,4%	3 10,7%	8 28,6%	28 100,0%
διαφώνησαν αλλά δεν επέμειναν	Νομός κατοικίας	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	2 2,9%	1 1,4%	7 10,0%	8 11,4%	10 14,3%	28 40,0%
		νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	1 1,4%	0 ,0%	1 1,4%	0 ,0%	1 1,4%	3 4,3%
		νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	4 5,7%	13 18,6%	2 2,9%	11 15,7%	8 11,4%	38 54,3%
		νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 1,4%	0 ,0%	1 1,4%
	Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	7 10,0%	14 20,0%	10 14,3%	20 28,6%	19 27,1%	70 100,0%
συμφώνησαν	Νομός κατοικίας	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	1 1,4%	0 ,0%	3 4,1%	6 8,1%	14 18,9%	24 32,4%
		νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	1 1,4%	0 ,0%	1 1,4%	0 ,0%	2 2,7%	4 5,4%
		νομός	Απόλυτη	5	2	8	16	13	44

		Δωδεκανήσου	συχνότητα							
		νομός Σάμου	Σχετική συχνότητα	6,8%	2,7%	10,8%	21,6%	17,6%	59,5%	
			Απόλυτη συχνότητα	2	0	0	0	0	2	
			Σχετική συχνότητα	2,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	2,7%	
		Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	9	2	12	22	29	74	
			Σχετική συχνότητα	12,2%	2,7%	16,2%	29,7%	39,2%	100,0%	
αδιαφορήσαν	Νομός κατοικίας	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	0		2	2	6	10	
			Σχετική συχνότητα	,0%		12,5%	12,5%	37,5%	62,5%	
		νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	0		0	0	1	1	
			Σχετική συχνότητα	,0%		,0%	,0%	6,3%	6,3%	
		νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα	1		3	1	0	5	
			Σχετική συχνότητα	6,3%		18,8%	6,3%	,0%	31,3%	
		Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	1		5	3	7	16	
			Σχετική συχνότητα	6,3%		31,3%	18,8%	43,8%	100,0%	
με προέτρεψαν οι ίδιοι να διακόψω το σχολείο	Νομός κατοικίας	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	1	0	1	3	3	8	
			Σχετική συχνότητα	7,1%	,0%	7,1%	21,4%	21,4%	57,1%	
		νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	1	0	1	
			Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	7,1%	,0%	7,1%	
		νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα	0	1	1	1	1	4	
			Σχετική συχνότητα	,0%	7,1%	7,1%	7,1%	7,1%	28,6%	
		νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	1	0	0	0	0	1	
			Σχετική συχνότητα	7,1%	,0%	,0%	,0%	,0%	7,1%	
		Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	2	1	2	5	4	14	
			Σχετική συχνότητα	14,3%	7,1%	14,3%	35,7%	28,6%	100,0%	

Chi-Square Tests

ποια ήταν η αντίδραση της οικογένειάς σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
διαφώνησαν έντονα	Pearson Chi-Square	11,783(a)	12	,463
	Likelihood Ratio	12,140	12	,434
	Linear-by-Linear Association	,319	1	,572
	N of Valid Cases	28		
διαφώνησαν αλλά δεν επέμειναν	Pearson Chi-Square	19,944(b)	12	,068
	Likelihood Ratio	22,146	12	,036
	Linear-by-Linear Association	3,293	1	,070
	N of Valid Cases	70		
συμφώνησαν	Pearson Chi-Square	23,509(c)	12	,024
	Likelihood Ratio	19,395	12	,079
	Linear-by-Linear Association	7,293	1	,007
	N of Valid Cases	74		
αδιαφόρησαν	Pearson Chi-Square	7,954(d)	6	,241
	Likelihood Ratio	10,286	6	,113
	Linear-by-Linear Association	5,670	1	,017
	N of Valid Cases	16		
με προέτρεψαν οι ίδιοι να διακόψω το σχολείο	Pearson Chi-Square	11,463(e)	12	,490
	Likelihood Ratio	9,986	12	,617
	Linear-by-Linear Association	2,008	1	,156
	N of Valid Cases	14		

a 20 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,11.

b 13 cells (65,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

c 14 cells (70,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

d 12 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,06.

e 20 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,07.

Πίνακας 13: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση ποια ήταν η αντίδραση των δασκάλων / καθηγητών σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο;

Μεταβλητές	Ποια ήταν η αντίδραση σας των δασκάλων / καθηγητών σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο;	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
	διαφώνησαν έντονα	16	7,9
	διαφώνησαν αλλά δεν επέμειναν	78	38,6

	συμφώνησαν	30	14,9
	αδιαφόρησαν	78	38,6
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 14 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «ποια ήταν η αντίδραση αντίδραση των δασκάλων / καθηγητών σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο»σε συνάρτηση με τον παράγοντα Νομός κατοικίας

Νομός κατοικίας		Ποια ήταν η αντίδραση των δασκάλων / καθηγητών σας όταν αποφασίσατε να σταματήσετε το σχολείο;					
			διαφώνησαν έντονα	διαφώνησαν αλλά δεν επέμειναν	συμφώνησαν	αδιαφόρησαν	Σύνολο
Μεταβλητές	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	9	28	8	41	86
		Σχετική συχνότητα	4,5%	13,9%	4,0%	20,3%	42,6%
	νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	2	0	0	8	10
		Σχετική συχνότητα	1,0%	,0%	,0%	4,0%	5,0%
	νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα	5	47	21	28	101
		Σχετική συχνότητα	2,5%	23,3%	10,4%	13,9%	50,0%
	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	0	3	1	1	5
		Σχετική συχνότητα	,0%	1,5%	,5%	,5%	2,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	16	78	30	78	202
		Σχετική συχνότητα	7,9%	38,6%	14,9%	38,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,550(a)	9	,002
Likelihood Ratio	30,959	9	,000
Linear-by-Linear Association	2,650	1	,104
N of Valid Cases	202		

a. 8 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,40.

Πίνακας 15 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας , ενδιαφέρονταν αρκετά για τη δική σας επιτυχία στα μαθήματα;»

Μεταβλητές	Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας ενδιαφέρονταν αρκετά για τη δική σας επιτυχία στα μαθήματα;	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
	Ναι	92	45,5
	όχι	109	54,0
	Δεν απάντησαν Σύνολο	1 202	,5 100,0

Πίνακας 16 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους;»

Μεταβλητές	Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους;	Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
	Ναι	112	55,4
	όχι	90	44,6
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 17 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους» σε συνάρτηση με τον παράγοντα Νομός κατοικίας

Νομός κατοικίας			Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους;			
			ναι	όχι	Σύνολο	
Μεταβλητές	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	58 28,7%	28 13,9%	86 42,6%	
	νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	9 4,5%	1 ,5%	10 5,0%	
	νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	42 20,8%	59 29,2%	101 50,0%	
	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	3 1,5%	2 1,0%	5 2,5%	
			Απόλυτη συχνότητα Σχετική	112 55,4%	90 44,6%	202 100,0%

Σύνολο	συχνότητα		
--------	-----------	--	--

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	17,741(a)	3	,000
Likelihood Ratio	18,725	3	,000
Linear-by-Linear Association	11,247	1	,001
N of Valid Cases	202		

a. 3 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,23.

Πίνακας18 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση « πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους» και σε συνάρτηση με το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα και της μητέρας

Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους;			Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων σας ;									
			αναλφάβητη	μερικές τάξεις δημοτικού	απόφοιτος δημοτικού σχολείου	μερικές τάξεις γυμνασίου	απόφοιτος γυμνασίου	μερικές τάξεις λυκείου	απόφοιτος λυκείου	κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	Σύνολο	
ναι	ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα σας	αναλφάβητος	Απόλυτη συχνότητα	2	0	0	0	0	0	0	0	2
			Σχετική συχνότητα	1,8%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,8%
		μερικές τάξεις δημοτικού	Απόλυτη συχνότητα	1	38	11	1	1	0	0	0	52
			Σχετική συχνότητα	,9%	33,9%	9,8%	,9%	,9%	,0%	,0%	,0%	46,4%
		απόφοιτος δημοτικού σχολείου	Απόλυτη συχνότητα	1	10	31	0	0	0	0	0	42
	Σχετική συχνότητα	,9%	8,9%	27,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	37,5%		
	μερικές τάξεις γυμνασίου	Απόλυτη συχνότητα	0	4	0	0	0	0	0	0	4	

		ου	Σχετική συχνότη τα	,0%	3,6%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	3,6%
		απόφοι ος γυμνασί ου	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική συχνότη τα	0	1	2	1	2	1	0	0	0	7
				,0%	,9%	1,8%	,9%	1,8%	,9%	,0%	,0%	,0%	6,3%
		απόφοι ος λυκείου	Απόλυτη Συχνότη τα Σχετική Συχνότη τα	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
				,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,9%	,0%	,0%	,9%
		απόφοι ος τεχνικής σχολής	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική συχνότη τα	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
				,0%	,0%	,9%	,0%	,9%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,8%
		απόφοι ος TEI / ΑΕΙ	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική Συχνότη τα	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
				,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,9%	,0%	,0%	,9%
		κάτοχος μεταπτυ χιακού τίτλου	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική συχνότη τα	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
				,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,9%	,0%	,9%
		Σύνολο	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική συχνότη τα	4	53	45	2	4	1	2	1	1	112
				3,6%	47,3%	40,2%	1,8%	3,6%	,9%	1,8%	,9%	,9%	100,0%
όχι	ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα σας	αναλφάβ ητος	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική συχνότη τα	0	1	1	0	0		0			2
				,0%	1,1%	1,1%	,0%	,0%		,0%			2,2%
		μερικές τάξεις δημοτικό ύ	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική συχνότη τα	2	38	5	0	1		0			46
				2,2%	42,2%	5,6%	,0%	1,1%		,0%			51,1%
		απόφοι ος δημοτικό ύ	Απόλυτη συχνότη τα Σχετική	0	10	21	0	0		0		31	
				,0%	11,1%	23,3%	,0%	,0%		,0%		34,4%	

σχολείο	συχνότητα								
μερικές τάξεις γυμνασίου	Απόλυτη συχνότητα	0	1	1	1	1	0	4	
	Σχετική συχνότητα	,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	,0%	4,4%	
απόφοιτος γυμνασίου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	2	0	0	0	2	
	Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	2,2%	,0%	,0%	,0%	2,2%	
μερικές τάξεις λυκείου	Απόλυτη Συχνότητα	0	0	0	0	0	1	1	
	Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,1%	1,1%	
απόφοιτος λυκείου	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	0	0	1	1	
	Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,1%	1,1%	
απόφοιτος τεχνικής σχολής	Απόλυτη συχνότητα	0	0	2	1	0	0	3	
	Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	2,2%	1,1%	,0%	,0%	3,3%	
Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	2	50	32	2	2	2	90	
	Σχετική συχνότητα	2,2%	55,6%	35,6%	2,2%	2,2%	2,2%	100,0%	

Chi-Square Tests

πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
ναι	Pearson Chi-Square	362,695(a)	56	,000
	Likelihood Ratio	104,573	56	,000
	Linear-by-Linear Association	62,342	1	,000

	N of Valid Cases	112		
όχι	Pearson Chi-Square	159,075(b)	35	,000
	Likelihood Ratio	72,287	35	,000
	Linear-by-Linear Association	31,082	1	,000
	N of Valid Cases	90		

a 68 cells (94,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

b 44 cells (91,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

Πίνακας 19 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση « πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους» σε συνάρτηση με τους παράγοντες εργασιακή κατάσταση πατέρα και μητέρας

Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους;				Εργασιακή κατάσταση γονέων						
				εργάζεται κανονικά	εργάζεται περιστασιακά	είναι άνεργη	ασχολείται αποκλειστικά με τα οικιακά	είναι συνταξιούχος	απεβίωσε από τότε που ήμουν παιδί / έφηβος	Σύνολο
ναι	εργασιακή κατάσταση μητέρας	εργάζεται κανονικά	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	9 8,0%	1 ,9%	1 ,9%	16 14,3%	1 ,9%	1 ,9%	29 25,9%
		εργάζεται περιστασιακά	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	1 ,9%	0 ,0%	0 ,0%	7 6,3%	0 ,0%	0 ,0%	8 7,1%
	είναι άνεργος	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	1 ,9%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 ,9%	
	είναι συνταξιούχος	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	2 1,8%	2 1,8%	1 ,9%	14 12,5%	24 21,4%	3 2,7%	46 41,1%	
	απεβίωσε από τότε που ήμουν παιδί / έφηβος	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	7 6,3%	0 ,0%	1 ,9%	3 2,7%	10 8,9%	4 3,6%	25 22,3%	
	έχει πεθάνει εδώ και κάποια χρόνια	Απόλυτη συχνότητα Σχετική συχνότητα	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 ,9%	2 1,8%	0 ,0%	3 2,7%	
		Απόλυτη συχνότητα	20	3	3	41	37	8	112	

		Σύνολο	Σχετική συχνότητα							
				17,9%	2,7%	2,7%	36,6%	33,0%	7,1%	100,0%
όχι	εργασιακή κατάσταση πατέρα	εργάζεται κανονικά	Απόλυτη συχνότητα	13	1	0	10	0	1	25
			Σχετική συχνότητα	14,4%	1,1%	,0%	11,1%	,0%	1,1%	27,8%
		εργάζεται περιστασιακά	Απόλυτη συχνότητα	0	1	2	2	0	1	6
			Σχετική συχνότητα	,0%	1,1%	2,2%	2,2%	,0%	1,1%	6,7%
		είναι συνταξιούχος	Απόλυτη συχνότητα	0	1	0	19	20	2	42
			Σχετική συχνότητα	,0%	1,1%	,0%	21,1%	22,2%	2,2%	46,7%
		απεβίωσε από τότε που ήμουν παιδί /έφηβος	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	3	5	3	11
			Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	3,3%	5,6%	3,3%	12,2%
		έχει πεθάνει εδώ και κάποια χρόνια	Απόλυτη συχνότητα	0	0	0	0	6	0	6
		Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	,0%	,0%	6,7%	,0%	6,7%	
Σύνολο			Απόλυτη συχνότητα	13	3	2	34	31	7	90
			Σχετική συχνότητα	14,4%	3,3%	2,2%	37,8%	34,4%	7,8%	100,0%

Chi-Square Tests

πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας άλλαξαν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών τους			Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
ναι	Pearson Chi-Square		50,244(a)	25	,002
	Likelihood Ratio		58,436	25	,000
	Linear-by-Linear Association		9,475	1	,002
	N of Valid Cases		112		
όχι	Pearson Chi-Square		97,054(b)	20	,000
	Likelihood Ratio		86,861	20	,000
	Linear-by-Linear Association		39,937	1	,000
	N of Valid Cases		90		

a 28 cells (77,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.

b 25 cells (83,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,13.

Πίνακας 20 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «τι κάνατε από τον καιρό που διακόψατε το σχολείο »;

Τι κάνατε από τον καιρό που διακόψατε το σχολείο ;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	βρήκα αμέσως εργασία	61	30,2
	εργάστηκα στην εργασία των γονιών μου	61	30,2
	εργαζόμουν περιστασιακά για καιρό	39	19,3
	έψαξα για δουλειά αλλά δεν βρήκα	7	3,5
	δεν ήθελα να εργαστώ για προσωπικούς / οικογενειακούς λόγους	34	16,8
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 21 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «αν βρήκατε κάποια εργασία για τι είδους απασχόληση επρόκειτο »;

Αν βρήκατε κάποια εργασία για τι είδους απασχόληση επρόκειτο ;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	μισθωτή εργασία	22	10,9
	ημερομίσθια	65	32,2
	αυτοαπασχόληση	21	10,4
	μερική απασχόληση	17	8,4
	περιστασιακή εργασία	42	20,8
	βοηθός στην οικογενειακή εργασία / επιχείρηση	5	2,5
	Δεν απάντησαν	30	14,9
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 22: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση « τι κάνατε από τον καιρό που διακόψατε το σχολείο» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Τι κάνατε από τον καιρό που διακόψατε το σχολείο;					Σύνολο
			βρήκα αμέσως εργασία	εργάστηκα στην εργασία των γονιών μου	εργαζόμουν περιστασιακά για καιρό	έψαξα για δουλειά αλλά δεν βρήκα	δεν ήθελα να εργαστώ για προσωπικούς / οικογενειακούς λόγους	
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	41	33	15	1	3	93
		Σχετική συχνότητα	20,3%	16,3%	7,4%	,5%	1,5%	46,0%

	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	20	28	24	6	31	109
		Σχετική συχνότητα	9,9%	13,9%	11,9%	3,0%	15,3%	54,0%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	61	61	39	7	34	202
		Σχετική συχνότητα	30,2%	30,2%	19,3%	3,5%	16,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,301(a)	4	,000
Likelihood Ratio	39,420	4	,000
Linear-by-Linear Association	34,857	1	,000
N of Valid Cases	202		

a. 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,22.

Πίνακας 23 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «αν βρήκατε κάποια εργασία για τι είδους απασχόληση επρόκειτο» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Αν βρήκατε κάποια εργασία για τι είδους απασχόληση επρόκειτο;						Σύνολο
			μισθωτή εργασία	ημερομίσθια	αυτοαπασχόληση	μερική απασχόληση	περιστασιακή εργασία	βοηθός στην οικογενειακή εργασία / επιχείρηση	
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	14	43	13	3	15	1	89
		Σχετική συχνότητα	8,1%	25,0%	7,6%	1,7%	8,7%	,6%	51,7%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	8	22	8	14	27	4	83
		Σχετική συχνότητα	4,7%	12,8%	4,7%	8,1%	15,7%	2,3%	48,3%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	22	65	21	17	42	5	172
		Σχετική συχνότητα	12,8%	37,8%	12,2%	9,9%	24,4%	2,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,775(a)	5	,001
Likelihood Ratio	22,685	5	,000
Linear-by-Linear Association	15,519	1	,000
N of Valid Cases	172		

a. 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,41.

Πίνακας 24: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «σε πόσο διάστημα μετά την εγκατάλειψη του σχολείου βρήκατε κάποια απασχόληση »;

Σε πόσο διάστημα μετά την εγκατάλειψη του σχολείου βρήκατε κάποια απασχόληση »;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	αμέσως	107	53,0
	μετά από ένα εξάμηνο	23	11,4
	μετά από ένα χρόνο	40	19,8
	δεν έχω καταφέρει ακόμα να βρω εργασία	4	2,0
	δεν ενδιαφέρομαι να εργαστώ	26	12,9
	Δεν απάντησαν	2	1,0
Σύνολο		202	100,0

Πίνακας 25: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση « πόσο διάστημα μετά την εγκατάλειψη του σχολείου βρήκατε κάποια απασχόληση»σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο		Σε πόσο διάστημα μετά την εγκατάλειψη του σχολείου βρήκατε κάποια απασχόληση;						
		αμέσως	μετά από ένα εξάμηνο	μετά από ένα χρόνο	δεν έχω καταφέρει ακόμα να βρω εργασία	δεν ενδιαφέρομαι να εργαστώ	Σύνολο	
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	63	13	13	1	3	93
		Σχετική συχνότητα	31,5%	6,5%	6,5%	,5%	1,5%	46,5%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	44	10	27	3	23	107
		Σχετική συχνότητα	22,0%	5,0%	13,5%	1,5%	11,5%	53,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	107	23	40	4	26	200
		Σχετική συχνότητα	53,5%	11,5%	20,0%	2,0%	13,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,188(a)	4	,000
Likelihood Ratio	26,302	4	,000
Linear-by-Linear Association	23,158	1	,000
N of Valid Cases	200		

a 2 cells (20,0%) have expected

count less than 5. The minimum expected count is 1,86.

Πίνακας 26 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση « σε πόσο διάστημα μετά την εγκατάλειψη του σχολείου βρήκατε κάποια απασχόληση σε συνάρτηση με τον παράγοντα Νομός κατοικίας »

Νομός κατοικίας			Σε πόσο διάστημα μετά την εγκατάλειψη του σχολείου βρήκατε κάποια απασχόληση;					
			αμέσως	μετά από ένα εξάμηνο	μετά από ένα χρόνο	δεν έχω καταφέρει ακόμα να βρω εργασία	δεν ενδιαφέρομαι να εργαστώ	Σύνολο
Μεταβλητές	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	47	5	19	2	12	85
		Σχετική συχνότητα	23,5%	2,5%	9,5%	1,0%	6,0%	42,5%
	νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	2	3	4	0	1	10
		Σχετική συχνότητα	1,0%	1,5%	2,0%	,0%	,5%	5,0%
	νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα	54	15	16	2	13	100
		Σχετική συχνότητα	27,0%	7,5%	8,0%	1,0%	6,5%	50,0%
	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	4	0	1	0	0	5
		Σχετική συχνότητα	2,0%	,0%	,5%	,0%	,0%	2,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	107	23	40	4	26	200
		Σχετική συχνότητα	53,5%	11,5%	20,0%	2,0%	13,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,948(a)	12	,304
Likelihood Ratio	15,144	12	,234
Linear-by-Linear Association	,590	1	,443
N of Valid Cases	200		

a 11 cells (55,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

Πίνακας 27 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «αν είστε εργαζόμενος / η ποιο είναι το εργασιακό σας καθεστώς»;

Αν είστε εργαζόμενος / η ποια είναι η εργασιακή σας κατάσταση (Καθεστώς);		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	πλήρης απασχόληση	73	36,1
	μερική απασχόληση	30	14,9
	εποχιακή απασχόληση	27	13,4
	σύμβαση έργου	3	1,5
	περιστασιακή εργασία	12	5,9
	Δεν απάντησαν	57	28,2
Σύνολο		202	100,0

Πίνακας 28 : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « αν είστε εργαζόμενος / η σε ποια επαγγελματική κατηγορία ανήκετε »;

Αν είστε εργαζόμενος / η σε ποια επαγγελματική κατηγορία ανήκετε ;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	μισθωτός σε δημόσιο / δημοτικό φορέα	16	7,9
	μισθωτός σε ιδιωτικό φορέα	19	9,4
	ημερομισθιος	45	22,3
	αυτοαπασχολούμενος	47	23,3
	επιχειρηματίας	15	7,4
	Δεν απάντησαν	60	29,7
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 29 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «αν είστε εργαζόμενος / η ποιο είναι το εργασιακό σας καθεστώς» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Αν είστε εργαζόμενος ποιο είναι το εργασιακό σας καθεστώς ;					Σύνολο
			πλήρης απασχόληση	μερική απασχόληση	εποχιακή απασχόληση	σύμβαση έργου	περιστασιακή εργασία	
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	53	12	8	1	8	82
		Σχετική συχνότητα	36,6%	8,3%	5,5%	,7%	5,5%	56,6%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	20	18	19	2	4	63
		Σχετική συχνότητα	13,8%	12,4%	13,1%	1,4%	2,8%	43,4%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	73	30	27	3	12	145
		Σχετική συχνότητα	50,3%	20,7%	18,6%	2,1%	8,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,122(a)	4	,000
Likelihood Ratio	20,497	4	,000
Linear-by-Linear Association	5,150	1	,023
N of Valid Cases	145		

a. 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,30.

Πίνακας 30 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «αν είστε εργαζόμενος / η ποιο είναι το εργασιακό σας καθεστώς σε συνάρτηση με τον παράγοντα νομός κατοικίας

Νομός κατοικίας			Αν είστε εργαζόμενος / η η ποιο είναι το εργασιακό σας καθεστώς ;					
			πλήρης απασχόληση	μερική απασχόληση	εποχιακή απασχόληση	σύμβαση έργου	Περιστασιακή εργασία	Σύνολο
Μεταβλητές	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	32	11	10	2	3	58
		Σχετική συχνότητα	22,1%	7,6%	6,9%	1,4%	2,1%	40,0%
	νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	5	0	1	0	0	6
		Σχετική συχνότητα	3,4%	,0%	,7%	,0%	,0%	4,1%
	νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα	32	18	16	1	9	76
		Σχετική συχνότητα	22,1%	12,4%	11,0%	,7%	6,2%	52,4%
	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	4	1	0	0	0	5
		Σχετική συχνότητα	2,8%	,7%	,0%	,0%	,0%	3,4%
Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	73	30	27	3	12	145	
	Σχετική συχνότητα	50,3%	20,7%	18,6%	2,1%	8,3%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,086(a)	12	,608
Likelihood Ratio	12,986	12	,370
Linear-by-Linear Association	,962	1	,327
N of Valid Cases	145		

a. 13 cells (65,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

Πίνακας 31 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «αν είστε εργαζόμενος / η σε ποια επαγγελματική κατηγορία ανήκετε» σε συνάρτηση με τον παράγοντα νομός κατοικίας

Νομός κατοικίας			Αν είστε εργαζόμενος / η σε ποια επαγγελματική κατηγορία ανήκετε;					
			μισθωτός σε δημόσιο / δημοτικό φορέα	μισθωτός σε ιδιωτικό φορέα	ημερομίσθιος	αυτοαπασχολούμενος	επιχειρηματίας	Σύνολο
Μεταβλητές	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	5	6	14	26	4	55
		Σχετική συχνότητα	3,5%	4,2%	9,9%	18,3%	2,8%	38,7%
	νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	2	3	1	0	0	6
		Σχετική συχνότητα	1,4%	2,1%	,7%	,0%	,0%	4,2%
	νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα	8	10	30	17	11	76
		Σχετική συχνότητα	5,6%	7,0%	21,1%	12,0%	7,7%	53,5%
	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	1	0	0	4	0	5
		Σχετική συχνότητα	,7%	,0%	,0%	2,8%	,0%	3,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	16	19	45	47	15	142
		Σχετική συχνότητα	11,3%	13,4%	31,7%	33,1%	10,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	28,392(a)	12	,005
Likelihood Ratio	29,347	12	,003
Linear-by-Linear Association	,235	1	,628
N of Valid Cases	142		

a. 10 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,53.

Πίνακας 32.α: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « αναφέρετε τον κύριο τομέα της σημερινής σας απασχόλησης»

Αναφέρετε τον κύριο τομέα της σημερινής σας απασχόλησης		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	γεωργία / κτηνοτροφία /αλιεία	35	17,3
	κατασκευές (οικοδομικά , σιδηρουργία κ.λ.π.)	35	17,3
	χονδρικό εμπόριο / λιανική πώληση	22	10,9
	μεταφορές / ναυτιλιακά	5	2,5
	υπηρεσίες τουρισμού (ξενοδοχεία , πρακτορεία , εστιατόρια κ.λ.π.)	18	8,9
	υπηρεσίες διασκέδασης (μπαρ, καφετέριες κ.λ.π.)	4	2,0
	Δεν έχω εργαστεί ποτέ	20	9,9
	Δεν απάντησαν	63	31,2
Σύνολο	202	100,0	

Πίνακας 32. β : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση« άλλος τομέας απασχόλησης»

Άλλος τομέας σημερινής απασχόλησης		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	οικιακή βοηθός	3	1,5
	καθαρισμοί επαγγελματικών ή άλλων χώρων	12	5,9
	ραπτική - κέντημα	1	,5
	βοηθός θαλάμου νοσοκομείου	1	,5
	φύλακας	2	1,0
	κομμώτρια	2	1,0
	δημοτικός υπάλληλος	4	2,0
	ηλεκτρολόγος αυτοκινήτων	7	3,5
	Δεν απάντησαν	170	84,2
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 33 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση αναφέρετε τον κύριο τομέα της σημερινής σας απασχόλησης σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο	Αναφέρετε τον κύριο τομέα της σημερινής σας απασχόλησης							
	γεωργία / κτηνοτροφία	Κατασκευές (οικοδομικά ,	χονδρικό εμπόριο / λιανική πώληση	μεταφορές / ναυτιλιακά	υπηρεσίες τουρισμού (ξενοδοχεία , πρακτορεία ,	υπηρεσίες διασκέδασης	δεν έχω εργαστεί ποτέ	Σύνολο

			/αλιεία	σιδηρου ργία κ.λ.π.)			εστιατόρια κ.λ.π.)	(μπαρ, καφετ έριες κ.λ.π.)		
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότη τα	17	33	11	5	7	2	3	78
		Σχετική συχνότη τα	12,2%	23,7%	7,9%	3,6%	5,0%	1,4%	2,2%	56,1%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότη τα	18	2	11	0	11	2	17	61
		Σχετική συχνότη τα	12,9%	1,4%	7,9%	,0%	7,9%	1,4%	12,2%	43,9%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότη τα	35	35	22	5	18	4	20	139
		Σχετική συχνότη τα	25,2%	25,2%	15,8%	3,6%	12,9%	2,9%	25,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	41,719(a)	6	,000
Likelihood Ratio	49,778	6	,000
Linear-by-Linear Association	15,203	1	,000
N of Valid Cases	139		

a. 4 cells (28,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,76.

Πίνακας 34 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση αναφέρετε τον κύριο τομέα της σημερινής σας απασχόλησης σε συνάρτηση με τον παράγοντα Νομός κατοικίας

			Αναφέρετε τον κύριο τομέα της σημερινής σας απασχόλησης						
			γεωργία / κτηνοτρο φία /αλιεία	Κατασκ ευές (οικοδομ ικά , σιδηρου ργία κ.λ.π.)	χονδρικό εμπόριο / λιανική πώληση	μεταφορές / ναυτιλιακά	υπηρεσίες τουρισμού (ξενοδοχεία , πρακτορεία , εστιατόρια κ.λ.π.)	υπηρε σίες διασκέ δασης (μπαρ, καφετ έριες κ.λ.π.)	δεν έχω εργαστεί ποτέ
νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότη τα	24	12	10	3	3	2	9	63
	Σχετική συχνότη τα	17,3%	8,6%	7,2%	2,2%	2,2%	1,4%	6,5%	45,3%
νομός Χίου	Απόλυτη συχνότη	1	1	1	1	0	0	1	5

Μεταβλητές	τα	Σχετική								
		συχνότητα	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	,0%	,0%	0,7%	3,6%
νομός Δωδεκα νήσου	Απόλυτη	10	20	9	1	15	2	10	67	
	Σχετική	7,2%	14,4%	6,5%	0,7%	10,8%	1,4%	7,2%	48,2%	
νομός Σάμου	Απόλυτη	0	2	2	0	0	0	0	4	
	Σχετική	,0%	1,4%	1,4%	,0%	,0%	,0%	,0%	2,9%	
Σύνολο	Απόλυτη	35	35	22	5	18	4	20	139	
	Σχετική	25,2%	25,2%	15,8%	3,6%	12,9%	2,9%	14,4%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	28,797(a)	18	,051
Likelihood Ratio	29,097	18	,047
Linear-by-Linear Association	2,476	1	,116
N of Valid Cases	139		

a. 18 cells (64,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,12.

Πίνακας 35: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « πόσο ικανοποιημένος/η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία»;

Πόσο ικανοποιημένος/η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία»;		Απόλυτη	Σχετική
		συχνότητα	συχνότητα
Μεταβλητές	καθόλου	16	7,9
	ελάχιστα	21	10,4
	μέτρια	68	33,7
	πολύ	37	18,3
	πάρα πολύ	24	11,9
	Δεν απάντησαν	36	17,8
Σύνολο		202	100,0

Πίνακας 36: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «πόσο ικανοποιημένος/η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Πόσο ικανοποιημένος/η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία;					
			καθόλου	ελάχιστα	μέτρια	πολύ	πάρα πολύ	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	2	7	39	23	17	88
		Σχετική συχνότητα	1,2%	4,2%	23,5%	13,9%	10,2%	53,0%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	14	14	29	14	7	78
		Σχετική συχνότητα	8,4%	8,4%	17,5%	8,4%	4,2%	47,0%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	16	21	68	37	24	166
		Σχετική συχνότητα	9,6%	12,7%	41,0%	22,3%	14,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,625(a)	4	,001
Likelihood Ratio	19,884	4	,001
Linear-by-Linear Association	15,882	1	,000
N of Valid Cases	166		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,52.

Πίνακας 37: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «πόσο ικανοποιημένος/η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία» με συνδυασμό των μεταβλητών Νομός κατοικίας και ηλικιακή ομάδα

Πόσο ικανοποιημένος /η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία;				Νομός κατοικίας				
				νομός Λέσβου	νομός Χίου	νομός Δωδεκανήσου	νομός Σάμου	Σύνολο
καθόλου	ηλικιακή ομάδα	18-25	Απόλυτη συχνότητα	2		0		2
			Σχετική συχνότητα	12,5%		,0%		12,5%
		26-30	Απόλυτη συχνότητα	1		0		1
			Σχετική συχνότητα	6,3%		,0%		6,3%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	1		4		5
			Σχετική συχνότητα	6,3%		25,0%		31,3%

		36-40	Απόλυτη συχνότητα	1		0		1
			Σχετική συχνότητα	6,3%		,0%		6,3%
		41-45	Απόλυτη συχνότητα	6		1		7
			Σχετική συχνότητα	37,5%		6,3%		43,8%
	Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	11		5		16
			Σχετική συχνότητα	68,8%		31,3%		100,0 %
ελάχιστα	ηλικιακή ομάδα	18-25	Απόλυτη συχνότητα	0		1	1	2
			Σχετική συχνότητα	,0%		4,8%	4,8%	9,5%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	3		1	0	4
			Σχετική συχνότητα	14,3%		4,8%	,0%	19,0%
		36-40	Απόλυτη συχνότητα	6		2	0	8
			Σχετική συχνότητα	28,6%		9,5%	,0%	38,1%
		41-45	Απόλυτη συχνότητα	5		2	0	7
	Σχετική συχνότητα	23,8%		9,5%	,0%	33,3%		
	Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	14		6	1	21
			Σχετική συχνότητα	66,7%		28,6%	4,8%	100,0 %
μέτρια	ηλικιακή ομάδα	18-25	Απόλυτη συχνότητα	3	0	8	1	12
			Σχετική συχνότητα	4,4%	,0%	11,8%	1,5%	17,6%
		26-30	Απόλυτη συχνότητα	0	0	6	1	7
			Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	8,8%	1,5%	10,3%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	5	0	5	0	10
			Σχετική συχνότητα	7,4%	,0%	7,4%	,0%	14,7%
		36-40	Απόλυτη συχνότητα	8	0	11	0	19
	Σχετική συχνότητα	11,8%	,0%	16,2%	,0%	27,9%		
	41-45	Απόλυτη συχνότητα	13	1	6	0	20	
		Σχετική συχνότητα	19,1%	1,5%	8,8%	,0%	29,4%	
	Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	29	1	36	2	68
			Σχετική συχνότητα	42,6%	1,5%	52,9%	2,9%	100,0 %
		18-25	Απόλυτη Συχνότητα	0	1	2	1	4
			Σχετική Συχνότητα	,0%	2,7%	5,4%	2,7%	10,8%
		26-30	Απόλυτη συχνότητα	3	0	3	0	6
			Σχετική συχνότητα	8,1%	,0%	8,1%	,0%	16,2%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	0	0	3	0	3

			Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	8,1%	,0%	8,1%
		36-40	Απόλυτη συχνότητα	4	0	7	1	12
			Σχετική συχνότητα	10,8%	,0%	18,9%	2,7%	32,4%
		41-45	Απόλυτη συχνότητα	5	2	5	0	12
			Σχετική συχνότητα	13,5%	5,4%	13,5%	,0%	32,4%
		Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	12	3	20	2	37
			Σχετική συχνότητα	32,4%	8,1%	54,1%	5,4%	100,0 %
πάρα πολύ	ηλικιακή ομάδα	18-25	Απόλυτη συχνότητα	0	1	0		1
			Σχετική συχνότητα	,0%	4,2%	,0%		4,2%
		26-30	Απόλυτη συχνότητα	0	0	4		4
			Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	16,7%		16,7%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	5	0	1		6
			Σχετική συχνότητα	20,8%	,0%	4,2%		25,0%
		36-40	Απόλυτη συχνότητα	1	0	4		5
			Σχετική συχνότητα	4,2%	,0%	16,7%		20,8%
		41-45	Απόλυτη συχνότητα	3	1	4		8
			Σχετική συχνότητα	12,5%	4,2%	16,7%		33,3%
	Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	9	2	13		24	
			Σχετική συχνότητα	37,5%	8,3%	54,2%		100,0 %

Chi-Square Tests

πόσο ικανοποιημένος/η νιώθετε από τη σημερινή σας εργασία		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
καθόλου	Pearson Chi-Square	8,287(a)	4	,082
	Likelihood Ratio	9,129	4	,058
	Linear-by-Linear Association	,174	1	,677
	N of Valid Cases	16		
ελάχιστα	Pearson Chi-Square	11,357(b)	6	,078
	Likelihood Ratio	7,831	6	,251
	Linear-by-Linear Association	3,703	1	,054
	N of Valid Cases	21		
μέτρια	Pearson Chi-Square	18,363(c)	12	,105
	Likelihood Ratio	20,881	12	,052
	Linear-by-Linear	9,300	1	,002

	Association			
πολύ	N of Valid Cases	68		
	Pearson Chi-Square	13,104(d)	12	,362
	Likelihood Ratio	15,760	12	,202
	Linear-by-Linear Association	1,486	1	,223
πάρα πολύ	N of Valid Cases	37		
	Pearson Chi-Square	21,437(e)	8	,006
	Likelihood Ratio	17,535	8	,025
	Linear-by-Linear Association	,068	1	,794
	N of Valid Cases	24		

a 10 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,31.

b 11 cells (91,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

c 13 cells (65,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

d 18 cells (90,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,16.

e 15 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,08.

Πίνακας 38: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « ποια είναι η σημερινή σας οικονομική κατάσταση (μηνιαίο προσωπικό εισόδημα) »;

Ποια είναι η σημερινή σας οικονομική κατάσταση (μηνιαίο προσωπικό εισόδημα);		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	κάτω από 600€	56	27,7
	601€-1.200€	78	38,6
	1.201€-1.800€	21	10,4
	1.801€-2.500€	7	3,5
	δεν έχω προσωπικό εισόδημα	39	19,3
	Δεν απάντησε	1	,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας39 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «ποια είναι η σημερινή σας οικονομική κατάσταση (μηνιαίο προσωπικό εισόδημα)» σε συνάρτηση με τον παράγοντα Φύλο

Φύλο			Ποια είναι η σημερινή σας οικονομική κατάσταση (μηνιαίο προσωπικό εισόδημα)					
			κάτω από 600€	601€-1.200€	1.201€-1.800€	1.801€-2.500€	δεν έχω προσωπικό εισόδημα	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	19	44	18	7	5	93
		Σχετική συχνότητα	9,5%	21,9%	9,0%	3,5%	2,5%	46,3%

	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	37	34	3	0	34	108
		Σχετική συχνότητα	18,4%	16,9%	1,5%	,0%	16,9%	53,7%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	56	78	21	7	39	201
		Σχετική συχνότητα	27,9%	38,8%	10,4%	3,5%	19,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	45,480(a)	4	,000
Likelihood Ratio	51,841	4	,000
Linear-by-Linear Association	5,443	1	,020
N of Valid Cases	201		

a. 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,24.

Πίνακας 40 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «ποια είναι η σημερινή σας οικονομική κατάσταση (μηνιαίο προσωπικό εισόδημα)» σε συνάρτηση με τον παράγοντα Νομός κατοικίας

Νομός κατοικίας			Ποια είναι η σημερινή σας οικονομική κατάσταση (μηνιαίο προσωπικό εισόδημα);					
			κάτω από 600€	601€- 1.200€	1.201€- 1.800€	1.801€- 2.500€	δεν έχω προσωπικό εισόδημα	Σύνολο
Μεταβλητές	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	36	21	6	2	21	86
		Σχετική συχνότητα	17,9%	10,4%	3,0%	1,0%	10,4%	42,8%
	νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	1	6	1	0	2	10
		Σχετική συχνότητα	,5%	3,0%	,5%	,0%	1,0%	5,0%
	νομός Δωδεκα νήσου	Απόλυτη συχνότητα	17	48	14	5	16	100
		Σχετική συχνότητα	8,5%	23,9%	7,0%	2,5%	8,0%	49,8%
	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	2	3	0	0	0	5
		Σχετική συχνότητα	1,0%	1,5%	,0%	,0%	,0%	2,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	56	78	21	7	39	201
		Σχετική συχνότητα	27,9%	38,8%	10,4%	3,5%	19,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,117(a)	12	,007
Likelihood Ratio	29,585	12	,003
Linear-by-Linear Association	,078	1	,780
N of Valid Cases	201		

a. 12 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,17.

Πίνακας 41: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «αν αυτή τη στιγμή είστε άνεργος/η τι πιστεύετε ότι φταίει;»

Αν αυτή τη στιγμή είστε άνεργος/η τι πιστεύετε ότι φταίει;»		Ποσοστό (%)
Μεταβλητές	υπάρχουν προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι	16,3%
	δεν έχετε αρκετά προσόντα για να εργαστείτε (έλλειψη εξειδίκευσης κ.λ.π.)	7,4%
	έχετε προβλήματα υγείας	5,9%
	δεν υπάρχουν αρκετές θέσεις εργασίας	4,0%
	έληξε η σύμβαση από την προηγούμενη εργασία	1,5%
	έχει κορεστεί ο επαγγελματικός κλάδος στον οποίο ανήκετε	1,0%
	εποχιακή δουλειά	1,0%
	έκλεισε η επιχείρηση που δουλεύατε	,5%
	θέλατε μια καλύτερη εργασία από την προηγούμενη	,5%

Πίνακας 42: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «αν αυτή τη στιγμή είστε άνεργος/η πιστεύετε ότι φταίει το γεγονός ότι υπάρχουν προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι »σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Αν αυτή τη στιγμή είστε άνεργος /η πιστεύετε ότι φταίει το γεγονός ότι υπάρχουν προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι;		
			ναι	όχι	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	1	9	10
		Σχετική συχνότητα	1,8%	16,1%	17,9%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	32	14	46
		Σχετική συχνότητα	57,1%	25,0%	82,1%

Σύνολο	Απόλυτη συχνότητα	33	23	56
	Σχετική συχνότητα	58,9%	41,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	12,042(b)	1	,001		
Continuity Correction(a)	9,706	1	,002		
Likelihood Ratio	12,801	1	,000		
Fisher's Exact Test				,001	,001
Linear-by-Linear Association	11,827	1	,001		
N of Valid Cases	56				

a Computed only for a 2x2 table

b 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,11.

Πίνακας 43: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «έχετε επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον;»

Έχετε επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	78	38,6
	όχι	124	61,4
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 44: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «έχετε επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον; » σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Έχετε επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον;		
			ναι	όχι	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	50	43	93
		Σχετική συχνότητα	24,8%	21,3%	46,0%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	28	81	109
		Σχετική συχνότητα	13,9%	40,1%	54,0%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	78	124	202
		Σχετική συχνότητα	38,6%	61,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	16,688(b)	1	,000		
Continuity Correction(a)	15,524	1	,000		
Likelihood Ratio	16,856	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	16,605	1	,000		
N of Valid Cases	202				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 35,91.

Πίνακας 45: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «έχετε επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον ;>» σε συνάρτηση με τον παράγοντα ηλικιακή ομάδα

Ηλικιακή ομάδα			Έχετε επαγγελματικά σχέδια για το μέλλον;		
			ναι	όχι	Σύνολο
Μεταβλητές	18-25	Απόλυτη συχνότητα	18	7	25
		Σχετική συχνότητα	8,9%	3,5%	12,4%
	26-30	Απόλυτη συχνότητα	14	8	22
		Σχετική συχνότητα	6,9%	4,0%	10,9%
	31-35	Απόλυτη συχνότητα	12	23	35
		Σχετική συχνότητα	5,9%	11,4%	17,3%
	36-40	Απόλυτη συχνότητα	17	36	53
		Σχετική συχνότητα	8,4%	17,8%	26,2%
	41-45	Απόλυτη συχνότητα	17	50	67
		Σχετική συχνότητα	8,4%	24,8%	33,2%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	78	124	202
		Σχετική συχνότητα	38,6%	61,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,755(a)	4	,000
Likelihood Ratio	23,565	4	,000
Linear-by-Linear Association	20,950	1	,000
N of Valid Cases	202		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,50.

Πίνακας 46: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες πιθανότητες να πραγματοποιήσετε τα σχέδιά σας;»

Πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες πιθανότητες να πραγματοποιήσετε τα σχέδιά σας;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	85	42,1
	όχι	28	13,9
	ίσως	88	43,6
	Δεν απάντησε	1	,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 47: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες πιθανότητες να πραγματοποιήσετε τα σχέδιά σας;» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες πιθανότητες να πραγματοποιήσετε τα σχέδιά σας;			
			ναι	όχι	ίσως	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	30	21	41	92
		Σχετική συχνότητα	14,9%	10,4%	20,4%	45,8%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	55	7	47	109
		Σχετική συχνότητα	27,4%	3,5%	23,4%	54,2%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	85	28	88	201
		Σχετική συχνότητα	42,3%	13,9%	43,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,420(a)	2	,001
Likelihood Ratio	13,758	2	,001
Linear-by-Linear Association	2,148	1	,143
N of Valid Cases	201		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,82.

Πίνακας48 : Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση « πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες » σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες;			
			ναι	όχι	ίσως	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	39	20	34	93
		Σχετική συχνότητα	19,3%	9,9%	16,8%	46,0%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	68	2	39	109
		Σχετική συχνότητα	33,7%	1,0%	19,3%	54,0%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	107	22	73	202
		Σχετική συχνότητα	53,0%	10,9%	36,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,799(a)	2	,000
Likelihood Ratio	24,128	2	,000
Linear-by-Linear Association	2,608	1	,106
N of Valid Cases	202		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,13.

Πίνακας 49: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες» με συνδυασμό των μεταβλητών Νομός κατοικίας και ηλικιακή ομάδα

Πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες;				Νομός κατοικίας				
				νομός Λέσβου	νομός Χίου	νομός Δωδεκανήσου	νομός Σάμου	Σύνολο
ναι	ηλικιακή ομάδα	18-25	Απόλυτη συχνότητα	5	1	8	2	16
			Σχετική συχνότητα	4,7%	,9%	7,5%	1,9%	15,0%
		26-30	Απόλυτη συχνότητα	3	0	6	1	10
			Σχετική συχνότητα	2,8%	,0%	5,6%	,9%	9,3%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	7	1	9	0	17
			Σχετική συχνότητα	6,5%	,9%	8,4%	,0%	15,9%
		36-40	Απόλυτη συχνότητα	14	0	13	0	27
	Σχετική συχνότητα	13,1%	,0%	12,1%	,0%	25,2%		
	41-45	Απόλυτη συχνότητα	19	3	15	0	37	
		Σχετική Συχνότητα	17,8%	2,8%	14,0%	,0%	34,6%	
	Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	48	5	51	3	107
			Σχετική Συχνότητα	44,9%	4,7%	47,7%	2,8%	100,0%
όχι	ηλικιακή ομάδα	18-25	Απόλυτη συχνότητα	0	0	3		3
			Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	13,6%		13,6%
		26-30	Απόλυτη συχνότητα	0	0	3		3
			Σχετική συχνότητα	,0%	,0%	13,6%		13,6%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	2	0	1		3
			Σχετική συχνότητα	9,1%	,0%	4,5%		13,6%
		36-40	Απόλυτη συχνότητα	2	0	4		6
	Σχετική συχνότητα	9,1%	,0%	18,2%		27,3%		
	41-45	Απόλυτη συχνότητα	3	1	3		7	
		Σχετική Συχνότητα	13,6%	4,5%	13,6%		31,8%	
	Σύνολο		Απόλυτη Συχνότητα	7	1	14		22

		Σχετική Συχνότητα						
			31,8%	4,5%	63,6%		100,0%	
ίσως	ηλικιακή ομάδα	18-25	Απόλυτη συχνότητα	1	1	3	1	6
			Σχετική συχνότητα	1,4%	1,4%	4,1%	1,4%	8,2%
		26-30	Απόλυτη συχνότητα	2	0	7	0	9
			Σχετική συχνότητα	2,7%	,0%	9,6%	,0%	12,3%
		31-35	Απόλυτη συχνότητα	8	1	6	0	15
			Σχετική συχνότητα	11,0%	1,4%	8,2%	,0%	20,5%
	36-40	Απόλυτη συχνότητα	5	1	13	1	20	
	Σχετική συχνότητα	6,8%	1,4%	17,8%	1,4%	27,4%		
	41-45	Απόλυτη συχνότητα	15	1	7	0	23	
		Σχετική συχνότητα	20,5%	1,4%	9,6%	,0%	31,5%	
	Σύνολο	Απόλυτη Συχνότητα	31	4	36	2	73	
		Σχετική Συχνότητα	42,5%	5,5%	49,3%	2,7%	100,0%	

Chi-Square Tests

πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
ναι	Pearson Chi-Square	14,963(a)	12	,243
	Likelihood Ratio	15,659	12	,207
	Linear-by-Linear Association	4,826	1	,028
	N of Valid Cases	107		
όχι	Pearson Chi-Square	7,633(b)	8	,470
	Likelihood Ratio	9,353	8	,313
	Linear-by-Linear Association	2,835	1	,092
	N of Valid Cases	22		
ίσως	Pearson Chi-Square	18,742(c)	12	,095
	Likelihood Ratio	17,915	12	,118
	Linear-by-Linear Association	5,008	1	,025
	N of Valid Cases	73		

a 12 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,28.

b 15 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,14.

c 14 cells (70,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,16.

Πίνακας 50: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « θα επιθυμούσατε να συνεχίσετε το σχολείο είτε σε νυχτερινό σχολείο είτε σε σχολείο δεύτερης ευκαιρίας; »

Θα επιθυμούσατε να συνεχίσετε το σχολείο είτε σε νυχτερινό σχολείο είτε σε σχολείο δεύτερης ευκαιρίας;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	47	23,3
	όχι	117	57,9
	ίσως	38	18,8
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 51 :Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « θα επιθυμούσατε να λάβετε μέρος σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισηςπροκειμένου να βελτιώσετε τις γνώσεις σας; »

Θα επιθυμούσατε να λάβετε μέρος σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισηςπροκειμένου να βελτιώσετε τις γνώσεις σας;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	74	36,6
	όχι	89	44,1
	ίσως	39	19,3
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 52: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «έχετε λάβει μέρος στο παρελθόν σε παρόμοια προγράμματα;»

Έχετε λάβει μέρος στο παρελθόν σε παρόμοια προγράμματα;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	30	14,9
	όχι	172	85,1
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 53: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « αν ναι , θεωρείτε ότι βοηθούν στην επαγγελματική αποκατάσταση των συμμετεχόντων;»

Αν ναι , θεωρείτε ότι βοηθούν στην επαγγελματική αποκατάσταση των συμμετεχόντων;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	59	29,2
	όχι	31	15,3
	ίσως	2	1,0
	Δεν απάντησαν	110	54,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 54: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε μεγαλύτερη οικονομική ανέλιξη; »

Πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε μεγαλύτερη οικονομική ανέλιξη;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	91	45,0
	όχι	29	14,4
	ίσως	82	40,6
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 55: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε μεγαλύτερη κοινωνική αποδοχή από την κοινωνία του τόπου σας ;»

Πιστεύετε ότι αν είχατε συνεχίσει το σχολείο θα είχατε μεγαλύτερη κοινωνική αποδοχή από την κοινωνία του τόπου σας;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	52	25,7
	όχι	72	35,6
	ίσως	78	38,6
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 56: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε γενικά ένα χαμηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης στην ενήλικη ζωή σας; »

Ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε γενικά ένα χαμηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης στην ενήλικη ζωή σας;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	73	36,1
	όχι	129	63,9
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 57: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε γενικά ένα χαμηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης στην ενήλικη ζωή σας » σε συνάρτηση με τον παράγοντα ηλικιακή ομάδα

Ηλικιακή ομάδα	Ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε γενικά ένα χαμηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης στην ενήλικη ζωή σας;		
	ναι	όχι	Σύνολο
	7	18	25
	Απόλυτη συχνότητα		

Μεταβλητές	18-25	Σχετική συχνότητα	3,5%	8,9%	12,4%
	26-30	Απόλυτη συχνότητα	5	17	22
		Σχετική συχνότητα	2,5%	8,4%	10,9%
	31-35	Απόλυτη συχνότητα	17	18	35
		Σχετική συχνότητα	8,4%	8,9%	17,3%
	36-40	Απόλυτη συχνότητα	16	37	53
		Σχετική συχνότητα	7,9%	18,3%	26,2%
	41-45	Απόλυτη συχνότητα	28	39	67
Σχετική συχνότητα		13,9%	19,3%	33,2%	
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	73	129	202
		Σχετική συχνότητα	36,1%	63,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,517(a)	4	,164
Likelihood Ratio	6,592	4	,159
Linear-by-Linear Association	1,495	1	,221
N of Valid Cases	202		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,95.

Πίνακας 58: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε γενικά ένα χαμηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης στην ενήλικη ζωή σας» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο		Πιστεύετε ότι ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε ένα αίσθημα ανικανότητας να επιτύχετε στα μαθήματα και κατ επέκταση και στη μετέπειτα επαγγελματική σας ζωή;		
		ναι	όχι	Σύνολο
άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	17	76	93

Μεταβλητές	γυναίκα	Σχετική συχνότητα	8,5%	37,8%	46,3%
		Απόλυτη συχνότητα	35	73	108
Σύνολο		Σχετική συχνότητα	17,4%	36,3%	53,7%
		Απόλυτη συχνότητα	52	149	201
		Σχετική συχνότητα	25,9%	74,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	5,201(b)	1	,023		
Continuity Correction(a)	4,490	1	,034		
Likelihood Ratio	5,302	1	,021		
Fisher's Exact Test				,025	,016
Linear-by-Linear Association	5,175	1	,023		
N of Valid Cases	201				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 24,06.

Πίνακας 59: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε γενικά ένα χαμηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης στην ενήλικη ζωή σας» σε συνάρτηση με τον παράγοντα Νομός κατοικίας

Νομός κατοικίας			Ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου σας δημιούργησε γενικά ένα χαμηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης στην ενήλικη ζωή σας;		
			ναι	όχι	Σύνολο
νομός Λέσβου		Απόλυτη συχνότητα	39	47	86
		Σχετική συχνότητα	19,3%	23,3%	42,6%
νομός Χίου		Απόλυτη συχνότητα	5	5	10
		Σχετική συχνότητα	2,5%	2,5%	5,0%
νομός Δωδεκανήσου		Απόλυτη συχνότητα	29	72	101
		Σχετική συχνότητα	14,4%	35,6%	50,0%

Μεταβλητές	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	0	5	5
		Σχετική συχνότητα Απόλυτη συχνότητα	,0%	2,5%	2,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	73	129	202
		Σχετική συχνότητα	36,9%	63,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,236(a)	3	,026
Likelihood Ratio	10,851	3	,013
Linear-by-Linear Association	7,661	1	,006
N of Valid Cases	202		

a. 3 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,81.

Πίνακας 60.α : Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « αναφορικά με την τοπική οικονομία και την απασχόληση τι θεωρείτε ότι πρέπει να αναπτυχθεί περισσότερο; »

Αναφορικά με την τοπική οικονομία και την απασχόληση τι θεωρείτε ότι πρέπει να αναπτυχθεί περισσότερο;		Ποσοστό (%)
Μεταβλητές	τα γραφεία ενημέρωσης ανέργων	60,4%
	τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης	49,5%
	τα προγράμματα του ΟΑΕΔ (STAGE ,νεανική επιχειρηματικότητα κ.λ.π.)	49,0%
	η δια βίου μάθηση και η εξοικείωση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών	35,1%

Πίνακας 60.β: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση « αναφορικά με την τοπική οικονομία και την απασχόληση τι άλλο θεωρείτε ότι πρέπει να αναπτυχθεί ; »

Αναφορικά με την τοπική οικονομία και την απασχόληση τι άλλο θεωρείτε ότι πρέπει να αναπτυχθεί;		Ποσοστό (%)
Μεταβλητές	εκμάθηση χειρωνακτικών επαγγελμάτων	,5
	εξασφάλιση μονιμότητας στην απασχόληση	,5
	τίποτα	,5

Πίνακας 61: Κατανομή συχνοτήτων για την ερώτηση «έχετε μετανιώσει για την απόφασή σας να εγκαταλείψετε πρόωρα το σχολείο;»

Έχετε μετανιώσει για την απόφασή σας να εγκαταλείψετε πρόωρα το σχολείο;		Απόλυτη συχνότητα	Σχετική συχνότητα
Μεταβλητές	ναι	98	48,5
	όχι	104	51,5
	Σύνολο	202	100,0

Πίνακας 62: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «έχετε μετανιώσει για την απόφασή σας να εγκαταλείψετε πρόωρα το σχολείο» σε συνάρτηση με τον παράγοντα φύλο

Φύλο			Έχετε μετανιώσει για την απόφασή σας να εγκαταλείψετε πρόωρα το σχολείο;		
			ναι	όχι	Σύνολο
Μεταβλητές	άνδρας	Απόλυτη συχνότητα	32	61	93
		Σχετική συχνότητα	15,8%	30,2%	46,0%
	γυναίκα	Απόλυτη συχνότητα	66	43	109
		Σχετική συχνότητα	32,7%	21,3%	54,0%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	98	104	202
		Σχετική συχνότητα	48,5%	51,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	13,730(b)	1	,000		
Continuity Correction(a)	12,703	1	,000		
Likelihood Ratio	13,907	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	13,662	1	,000		
N of Valid Cases	202				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 45,12.

Πίνακας 63: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες στην ερώτηση «έχετε μετανιώσει για την απόφασή σας να εγκαταλείψετε πρόωρα το σχολείο» σε συνάρτηση με τον παράγοντα νομός κατοικίας

Νομός κατοικίας			Έχετε μετανιώσει για την απόφασή σας να εγκαταλείψετε πρόωρα το σχολείο;		
			ναι	όχι	Σύνολο
Μεταβλητές	νομός Λέσβου	Απόλυτη συχνότητα	53	33	86
		Σχετική συχνότητα	26,2%	16,3%	42,6%
	νομός Χίου	Απόλυτη συχνότητα	6	4	10
		Σχετική συχνότητα	3,0%	2,0%	5,0%
	νομός Δωδεκανήσου	Απόλυτη συχνότητα	36	65	101
		Σχετική συχνότητα	17,8%	32,2%	50,0%
	νομός Σάμου	Απόλυτη συχνότητα	3	2	5
		Σχετική συχνότητα	1,5%	1,0%	2,5%
Σύνολο		Απόλυτη συχνότητα	98	104	202
		Σχετική συχνότητα	48,5%	51,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,412(a)	3	,004
Likelihood Ratio	13,565	3	,004
Linear-by-Linear Association	10,451	1	,001
N of Valid Cases	202		

a. 3 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,43.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΟ: ΑΝΔΡΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΗΛΙΚΙΑ: .....

ΝΟΜΟΣ : .....

ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ : ΠΟΛΗ / ΠΡΟΑΣΤΙΟ ΠΟΛΗΣ ΚΩΜΟΠΟΛΗ ΧΩΡΙΟ

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ: .....

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: ΑΓΑΜΟΣ/Η ΕΓΓΑΜΟΣ/Η

ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η – ΣΕ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΧΗΡΟΣ / Α

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ : .....

ΜΕΝΕΤΕ ΣΕ: ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΕΝΟΙΚΙΟ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ
ΓΟΝΙΩΝ ΜΟΥ

.....

1- ΕΠΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ

ΠΑΤΕΡΑΣ

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΟΣ ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΕΙ/ ΑΕΙ ΚΑΤΟΧΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ

ΜΗΤΕΡΑ

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΗ ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΕΙ / ΑΕΙ ΚΑΤΟΧΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ

2 - ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΟΝΕΩΝ

ΠΑΤΕΡΑΣ

ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ ΕΙΝΑΙ ΆΝΕΡΓΟΣ
ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ ΑΠΕΒΙΩΣΕ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΗΜΟΥΝ ΠΑΙΔΙ /
ΕΦΗΒΟΣ -Η ΔΕΝ ΖΕΙ ΕΔΩ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΜΗΤΕΡΑ

ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ ΕΙΝΑΙ ΆΝΕΡΓΗ
ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΟΙΚΙΑΚΑ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ
ΑΠΕΒΙΩΣΕ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΗΜΟΥΝ ΠΑΙΔΙ/ ΕΦΗΒΟΣ -Η ΔΕΝ ΖΕΙ ΕΔΩ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

3- ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΟΝΕΩΝ

ΠΑΤΕΡΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ ΑΛΛΟ , ΕΞΗΓΗΣΤΕ :

.....

ΜΗΤΕΡΑ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
ΟΙΚΙΑΚΑ ΑΛΛΟ , ΕΞΗΓΗΣΤΕ : .....

4- ΜΟΡΦΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΗ

5-ΑΝΗΚΕΤΕ ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
(ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ , ΑΛΛΟΘΡΗΣΚΟΙ , ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ , ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ -
ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΘΕΝΤΕΣ , ΑΜΕΑ) ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

6-ΑΝ ΝΑΙ, ΣΕ ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ / ΤΙΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ / ΕΣ ΑΝΗΚΕΤΕ ;

.....

7 – ΣΕ ΠΟΙΑ ΤΑΞΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΑΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ;

ΤΕΛΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ΚΑΠΟΙΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ
ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΜΕΤΑ ΤΗ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

**8- ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΑΣ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΕΤΕ ΠΡΟΩΡΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ,
ΕΠΗΡΕΑΣΑΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ;**

ΝΑΙ ΟΧΙ

**9 -ΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΙΟ /Α ΗΤΑΝ ΑΥΤΑ; (ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ
ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ)**

ΔΕΝ ΜΟΥ ΑΡΕΣΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΑ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΧΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΜΑΘΩ ΜΙΑ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΕΝ ΜΟΥ ΕΔΙΝΕ ΤΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΗΘΕΛΑ

ΠΡΟΩΡΗ ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ / ΓΑΜΟΣ ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗ ΜΕ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ
ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΕΠΙΣΗΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΟΓΩ ΠΟΛΛΩΝ ΑΠΟΥΣΙΩΝ
ΕΙΧΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΟΥΝ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΣΑ ΝΑ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΘΩ
ΕΠΑΡΚΩΣ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

ΑΛΛΟ, ΕΞΗΓΗΣΤΕ : .....

**10- ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΑΣ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΕΤΕ ΠΡΟΩΡΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ,
ΕΠΗΡΕΑΣΑΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ;**

ΝΑΙ ΟΧΙ

11-ΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΙΟ /Α ΗΤΑΝ ΑΥΤΑ; (ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΑΝΑΓΚΑΣΑΝ ΝΑ ΒΓΩ ΝΩΡΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΓΟΝΕΙΣ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΧΩΡΙΣΜΕΝΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ

ΣΤΕΓΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΛΛΟ, ΕΞΗΓΕΙΣΤΕ: .....

12 - ΠΟΙΑ ΗΤΑΝ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΑΣ ΟΤΑΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΤΕ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ;

ΔΙΑΦΩΝΗΣΑΝ ΕΝΤΟΝΑ ΔΙΑΦΩΝΗΣΑΝ, ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΕΠΙΜΕΙΝΑΝ

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΑΔΙΑΦΟΡΗΣΑΝ ΜΕ ΠΡΟΕΤΡΕΨΑΝ ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΝΑ

ΔΙΑΚΟΨΩ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

13 - ΠΟΙΑ ΗΤΑΝ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ/ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΣΑΣ , ΟΤΑΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΤΕ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ;

ΔΙΑΦΩΝΗΣΑΝ ΕΝΤΟΝΑ ΔΙΑΦΩΝΗΣΑΝ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΕΠΙΜΕΙΝΑΝ

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΑΔΙΑΦΟΡΗΣΑΝ

14- ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑΝ ΕΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

15- ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΑΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑΝ ΑΡΚΕΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

16- ΑΝ ΟΧΙ, ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΑΝ ΕΙΧΑΤΕ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΑΣ , ΘΑ ΕΙΧΑΤΕ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΕΙ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

17 - ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΑΣ , ΑΛΛΑΖΑΝ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥΣ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

18- Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ Σ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ , ΣΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΓΕΝΙΚΑ ΕΝΑ ΧΑΜΗΛΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΑΥΤΟΠΕΠΟΙΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΗ ΣΑΣ ΖΩΗ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

19- ΑΝ ΝΑΙ , ΠΟΣΟ ;

ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΛΙΓΟ ΑΡΚΕΤΑ ΠΟΛΥ ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

20 - ΤΙ ΚΑΝΑΤΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΠΟΥ ΔΙΑΚΟΨΑΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ;

ΒΡΗΚΑ ΑΜΕΣΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΚΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΜΟΥ

ΕΡΓΑΖΟΜΟΥΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ ΓΙΑ ΚΑΙΡΟ ΕΨΑΞΑ ΓΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ, ΑΛΛΑ

ΔΕΝ ΒΡΗΚΑ ΔΕΝ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΕΡΓΑΣΤΩ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥΣ –

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

ΑΛΛΟ , ΕΞΗΓΕΙΣΤΕ : .....

21- ΣΕ ΠΟΣΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΒΡΗΚΑΤΕ ΚΑΠΟΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ;

ΑΜΕΣΩΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ

ΔΕΝ ΕΧΩ ΚΑΤΑΦΕΡΕΙ ΑΚΟΜΗ ΝΑ ΒΡΩ ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ ΝΑ

ΕΡΓΑΣΤΩ

22- ΑΝ ΒΡΗΚΑΤΕ ΚΑΠΟΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ , ΓΙΑ ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΠΡΟΚΕΙΤΟ ;

ΜΙΣΘΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΑ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

23- ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΚΑΘΕΣΤΩΣ) ;

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ / Η ΑΝΕΡΓΟΣ / Η ΔΕΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ ΝΑ

ΕΡΓΑΣΤΩ ΑΛΛΟ , ΕΞΗΓΕΙΣΤΕ: .....

24 - ΑΝ ΑΥΤΗ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ,ΕΙΣΤΕ ΑΝΕΡΓΟΣ / Η ,ΠΟΙΑ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ(ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ)

- ΔΕΝ ΕΧΩ ΑΡΚΕΤΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΕΡΓΑΣΤΩ (ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ Κ.Λ.Π.)
- ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΡΚΕΤΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
- ΈΛΗΞΕ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΟΥ ΣΤΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΜΟΥ
- ΉΘΕΛΑ ΜΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ
- ΈΚΛΕΙΣΕ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΥ ΔΟΥΛΕΥΑ
- ΈΧΕΙ ΚΟΡΕΣΤΕΙ Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΑΝΗΚΩ
- ΛΟΓΟΙ ΥΓΕΙΑΣ
- ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΛΟΓΟΙ
- ΆΛΛΟ , ΕΞΗΓΗΣΤΕ : .....

25 -ΑΝ ΕΙΣΤΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ /Η ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΣΑΣ ΚΑΘΕΣΤΩΣ;

- ΠΛΗΡΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ
- ΕΠΟΧΙΑΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΟΥ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
- ΆΛΛΟ, ΕΞΗΓΗΣΤΕ : .....

26-ΑΝ ΕΙΣΤΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ /Η ΣΕ ΠΟΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΝΗΚΕΤΕ ;

- ΜΙΣΘΩΤΟΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟ / ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΦΟΡΕΑ ΜΙΣΘΩΤΟΣ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΦΟΡΕΑ
- ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟΣ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΣ
- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ ΆΛΛΟ , ΕΞΗΓΗΣΤΕ : .....

27 - ΑΝΑΦΕΡΕΤΕ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΣΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ :

ΓΕΩΡΓΙΑ / ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ / ΑΛΙΕΙΑ	☐
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ (ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ , ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΑ , Κ.Λ.Π.)	☐
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ / ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ	☐
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ / ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ	☐
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ,	☐

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ , ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ Κ.Λ.Π.)	
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ (ΜΠΑΡ, ΚΑΦΕΤΕΡΙΕΣ Κ.Λ.Π.)	☐
ΑΛΛΗ ΕΡΓΑΣΙΑ (ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ) :	☐
ΔΕΝ ΕΧΩ ΕΡΓΑΣΤΕΙ ΠΟΤΕ	☐

28 - ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΣΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ):

ΚΑΤΩ ΑΠΟ 600€   601€-1.200€   1.201€-1.800€   1.801€ - 2.500€
 2.501 € ΚΑΙ ΠΑΝΩ   ΔΕΝ ΕΧΩ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

29-ΠΟΣΕΣ ΦΟΡΕΣ ΕΧΕΤΕ ΑΛΛΑΞΕΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΔΙΑΚΟΨΑΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ;

ΚΑΜΙΑ ΦΟΡΑ   1-3 ΦΟΡΕΣ   3-5 ΦΟΡΕΣ   ΠΑΝΩ ΑΠΟ 5 ΦΟΡΕΣ

30 - ΠΟΣΟ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ /Η ΝΙΩΘΕΤΕ ΑΠΟ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑ;

ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ   ΠΟΛΥ   ΜΕΤΡΙΑ   ΕΛΑΧΙΣΤΑ   ΚΑΘΟΛΟΥ

31- ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, ΣΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΕΝΑ ΑΙΣΘΗΜΑ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΕΠΙΤΥΧΕΤΕ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΑΣ ΖΩΗ ;

ΝΑΙ   ΟΧΙ

32 - ΕΧΕΤΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ;

ΝΑΙ   ΟΧΙ

33 - ΑΝ ΝΑΙ , ΠΟΣΗ ΣΙΓΟΥΡΙΑ ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΥΤΩΝ;

ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ   ΜΕΓΑΛΗ   ΑΡΚΕΤΗ   ΛΙΓΗ   ΚΑΘΟΛΟΥ

34 - ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΑΝ ΕΙΧΑΤΕ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΑ ΕΙΧΑΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΑΣ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΙΣΩΣ

35 - ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΑΝ ΕΙΧΑΤΕ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΑ ΕΙΧΑΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΙΣΩΣ

36 - ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΑΝ ΕΙΧΑΤΕ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΑ ΕΙΧΑΤΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΕΛΙΞΗ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΙΣΩΣ

37- ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΑΝ ΕΙΧΑΤΕ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΑ ΕΙΧΑΤΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΣΑΣ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΙΣΩΣ

38 -ΘΑ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΤΕ ΣΕ ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΤΕ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΙΣΩΣ

39- ΘΑ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΜΕΡΟΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΕΤΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΣΑΣ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΙΣΩΣ

40 - ΕΧΕΤΕ ΛΑΒΕΙ ΜΕΡΟΣ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΕ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

41 -ΑΝ ΝΑΙ , ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΒΟΗΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

42-ΠΟΙΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΟ ΚΑΤΩ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ Ή ΘΑ ΕΠΗΡΕΑΖΑΝ ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ; (ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΤΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΥΠΟΠΕΡΙΗΤΩΣΕΙΣ)

A/α		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	☐	☐	☐	☐	☐
2	Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ / ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΜΟΥ ΑΝΕΛΙΞΗ	☐	☐	☐	☐	☐
3	Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ	☐	☐	☐	☐	☐
4	Η ΠΑΡΟΧΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ (ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ)	☐	☐	☐	☐	☐
5	Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ ΜΕ ΆΛΛΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	☐	☐	☐	☐	☐

43- ΠΟΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΧΘΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ; (ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ)

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΑΕΔ (STAGE, ΝΕΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ Κ.Λ.Π.) ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΆΛΛΟ, ΕΞΗΓΗΣΤΕ: .....

44- ΑΠΟ ΠΟΥ ΑΝΤΛΕΙΤΕ ΣΥΝΗΘΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ; (ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ)

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ/ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΓΥΡΟ/ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ ΦΙΛΟΙ / ΓΝΩΣΤΟΙ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ / ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (ΟΑΕΔ ,ΚΕΠ , Κ.Λ.Π.) ΑΠΟ ΠΟΥΘΕΝΑ

45- ΕΧΕΤΕ ΜΕΤΑΝΙΩΣΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΑΣ , ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΕΤΕ ΠΡΩΡΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΣΑΣ!!

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΝΗΣΙΩΝ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Κωδικός	Τύπος Σχολείου	Όνομασία	Περιοχή	Γραφείο	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ/vo	FAX	E-MAIL	Ωράριο	Οργανικότητα
9330001	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΑΣΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81101	0252022243			ΠΡΩΙ	10
9330003	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΡΕΙΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81100	0251025334	0251025334		ΠΡΩΙ	6
9330004	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81100	0251022726			ΠΡΩΙ	12
9330005	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81100	0251022721	0251022721		ΠΡΩΙ	7
9330006	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	6 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81400	0251028149	0251028149		ΠΡΩΙ	12
9330007	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	7 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81100	0251044238	0251044238		ΠΡΩΙ	12
9330009	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΛΙΚΑΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81100	0251024659			ΠΡΩΙ	3
9330010	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81300	0252041273	0252041273		ΠΡΩΙ	8
9330014	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81300	0252071096			ΠΡΩΙ	1

		ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΛΕΣΒΟΣ									
9330015	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΡΙΣΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81300	0252061203			ΠΡΩΙ	3
9330016	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΙΠΠΕΙΟΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81101	0251093474	0251093474		ΠΡΩΙ	6
9330017	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΩ ΤΡΙΤΟΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81106	0251093473			ΠΡΩΙ	6
9330018	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81101	0251093475			ΠΡΩΙ	2
9330020	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΙΣΒΟΡΙ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81300	0252071114			ΠΡΩΙ	3
9330021	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΟΥΤΡΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81100	0251091351	0251091351		ΠΡΩΙ	6
9330022	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΑΛΑ ΛΟΥΤΡΩΝ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81100	0251091110			ΠΡΩΙ	1
9330023	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΑΓΡΟΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81106	0251082422			ΠΡΩΙ	5
9330025	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΛΑΙΟΚΗΠΟΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81106	0251082358			ΠΡΩΙ	6
9330026	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΠΑΔΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81106	0251082242			ΠΡΩΙ	8
9330027	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΡΑΜΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		81106	0251051200	0251051200	mail@dim- peramles.sch.gr	ΠΡΩΙ	6

9330028	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΚΑΔΟΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81106	0251082183			ΠΡΩΙ	1	Ε'
9330029	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΟΠΕΛΟΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81106	0251082426			ΠΡΩΙ	6	Ε'
9330032	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΩΜΑΡΙ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81200	0252032774	0252032774		ΠΡΩΙ	6	ΣΤ'
9330033	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΩΜΑΡΙ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81200	0252032273	0252032273		ΠΡΩΙ	9	ΣΤ'
9330037	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81200	0252092390			ΠΡΩΙ	2	Θ'
9330038	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΟΧΩΡΙ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81200	0252091235			ΠΡΩΙ	1	Ι'
9330039	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81200	0252093277			ΠΡΩΙ	2	Θ'
9330040	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΓΙΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81200	0252032024			ΠΡΩΙ	4	Ζ'
9330043	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΡΕΣΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81105	0253053225	0253053225	mail@dim-eresou.les.sch.gr	ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330045	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΗΘΥΜΝΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81108	0253071270	0253071270	mail@dim-mithymn.les.sch.gr	ΠΡΩΙ	8	Η'
9330046	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81102	0253031291			ΠΡΩΙ	7	ΣΤ'
9330047	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΡΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81105	0253095225			ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330048	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο	81113	0253098214			ΠΡΩΙ	2	Η'

	ΣΧΟΛΕΙΟ	ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΝΕΜΟΤΙΑΣ ΛΕΣΒΟΥ		ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.								
9330049	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΝΤΙΣΣΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81103	0253056205	0253056205			ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330052	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΤΟΥΣΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81110	0253051230				ΠΡΩΙ	2	Θ'
9330053	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΑΦΙΩΝ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81107	0253022332				ΠΡΩΙ	5	ΣΤ'
9330054	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΛΟΝΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81107	0253022283				ΠΡΩΙ	12	ΣΤ'
9330057	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΟΤΟΠΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81105	0253096225	0253096225			ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330058	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΑΠΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81102	0253031016				ΠΡΩΙ	1	Ζ'
9330059	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΑΚΟΙΛΩΝ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81107	0253094371	0253094371			ΠΡΩΙ	6	Ζ'
9330060	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΛΟΠΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81104	0253093242				ΠΡΩΙ	3	Ζ'
9330061	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΑ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81109	0253041204				ΠΡΩΙ	6	Η'
9330063	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΙΓΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81112	0253054341	0253054341			ΠΡΩΙ	2	Ι'
9330064	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81110	0253098202				ΠΡΩΙ	2	Η'
9330065	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΟΥΤΑΡΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81109	0253092393				ΠΡΩΙ	6	Η'
9330066	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΥΨΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81109	0253091210				ΠΡΩΙ	6	Η'
9330068	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΥΚΑΜΙΝΕΑΣ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81104	0253055221				ΠΡΩΙ	4	Θ'

		ΛΕΣΒΟΥ									
9330069	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΙΛΙΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81113	0253098256			ΠΡΩΙ	3	Η'
9330070	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΔΗΡΩΝ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81110	0253051390			ΠΡΩΙ	2	Ι'
9330073	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	4 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251028381			ΠΡΩΙ	7	Γ'
9330074	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	5 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251022625	0251022625		ΠΡΩΙ	12	Γ'
9330075	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	8 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81400	0251022001			ΠΡΩΙ	11	Γ'
9330076	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΦΑΛΩΝΑΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251031285			ΠΡΩΙ	2	Δ'
9330077	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΠΗΣ ΚΛΕΙΟΥΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81104	0253093206	0253093206		ΠΡΩΙ	5	Ζ'
9330079	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚ.ΚΑΛΛΟΝΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81107	0253022343	0253022343		ΠΡΩΙ	3	ΣΤ'
9330081	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩΜΗ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251040903			ΠΡΩΙ	1	Ε'
9330082	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΡΜΗΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251071055	0251071055	mail@dim-loutr.les.sch.gr	ΠΡΩΙ	6	Δ'
9330083	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81104	0253061202	0253061202		ΠΡΩΙ	6	ΣΤ'
9330084	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΙΣΤΕΓΝΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251094206			ΠΡΩΙ	2	Ε'
9330085	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΡΙΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251031464			ΠΡΩΙ	6	Δ'

9330086	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΕΣ ΚΥΔΩΝΙΕΣ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251094088		ΠΡΩΙ	4	Ε'
9330087	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΜΦΙΛΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251031388	0251031388	ΠΡΩΙ	6	Δ'
9330088	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΑΓΙΟΥΔΑ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251031294		ΠΡΩΙ	3	Δ'
9330089	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΗΓΗ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251047208		ΠΡΩΙ	3	Ε'
9330093	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΡΙΝΑ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254022494		ΠΡΩΙ	7	Ζ'
9330094	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΡΙΝΑ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254022559		ΠΡΩΙ	10	Ζ'
9330096	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254061307		ΠΡΩΙ	3	Θ'
9330097	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81500	0254093208	0254093412	ΠΡΩΙ	2	Γ'
9330099	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΤΣΙΚΗ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254031227	0254031227	ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330101	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΡΟΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81401	0254031345	0254031345	ΠΡΩΙ	1	Θ'
9330102	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΑΦΝΗ ΛΗΜΝΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254061240		ΠΡΩΙ	1	Γ'
9330103	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΑΝΟΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254023034		ΠΡΩΙ	2	Θ'
9330107	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΠΑΣΙ ΛΗΜΝΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81401	0254031290		ΠΡΩΙ	1	Θ'
9330108	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΣΠΑΚΑΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254061509		ΠΡΩΙ	3	Θ'
9330110	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΝΤΙΑΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254051375	0254051375	ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330113	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΙ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81401	0254041204		ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330115	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΡΝΟΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254061220		ΠΡΩΙ	2	Θ'
9330117	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΥΔΡΟΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81401	0254071251		ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330118	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΑ ΚΟΥΤΑΛΗ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254092380		ΠΡΩΙ	6	Θ'
9330119	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΑΓΙΑ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81401	0254094225		ΠΡΩΙ	2	Γ'

9330121	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΚΑ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254094297	0254094297	ΠΡΩΙ	2	Γ'
9330122	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΤΥ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254022976		ΠΡΩΙ	2	Ζ'
9330127	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΡΔΕΣ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254061298		ΠΡΩΙ	1	Γ'
9330132	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	12	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	81100	0251046994	0251046994	ΠΡΩΙ	8	Γ'

	ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ		Π.Ε.									
9330135	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251046994			ΠΡΩΙ	8	Γ'		
9330196	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	9 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251021977	0251021977		ΠΡΩΙ	12	Γ'		
9330214	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΡΙΝΑ	ΛΕΣΒΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	81400	0254022919			ΠΡΩΙ	8	Ζ'		
9330222	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	10 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251024067			ΠΡΩΙ	7	Γ'		
9330230	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	11 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΛΕΣΒΟΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100	0251021977	0251021977		ΠΡΩΙ	7	Γ'		
9330234	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	13 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	81100				ΠΡΩΙ	2	Γ'		

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κωδικός	Τύπος Σχολείου	Όνομασία	Περιοχή	Γραφείο	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ/vo	FAX	E-MAIL	Οργανικότητα
9510030	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82100	0271078392	0271078392		2
9510033	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΒΙΛΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82100	0271078572			1
9510038	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΛΙΣΣΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82100	0274021206			1
9510042	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΟΛΟΠΟΤΑΜΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82102	0271051201	0271051201		4
9510044	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΜΩΤΗΣ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82102	0271071216	0271071216		2
9510047	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΜΠΙΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82300				1
9510013	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΜΠΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82100	0271031541	0271031541		6
9510073	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΜΠΟΧΩΡΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82100	0271078300	0271078300		6
9510009	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82300	0272022267	0272023770		6
9510048	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΥΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82100	0271079215	0271079215		3
9510049	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82102	0271061334		dimkat@chios.aegean.gr	2
9510053	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΓΚΑΔΑΣ-ΣΥΚΙΑΔΑΣ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		82300	0271074374			6

9510102	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	11 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271024491	0271024491	mail@11dim-chiou.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	6	Γ'
9510004	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82200	0271092482	0271092482	mail@2dim-vrontad.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	6	Γ'
9510017	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271022411	0271022411	mail@2dim-chiou.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	12	Γ'
9510005	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82200	0271092380	0271092380		ΠΡΩΙ	6	Γ'
9510019	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271022387	0271022387		ΠΡΩΙ	12	Γ'
9510104	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	4 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271028513	0271028513	mail@4dim-chiu.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	6	Γ'
9510023	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	5 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271022418	0271022418	mail@5dim-chiou.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	12	Γ'
9510025	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	6 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271022409	0271022409	dimotiko6@chios.aegean.gr	ΠΡΩΙ	6	Γ'
9510026	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	7 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271022410	0271022387	mail@7dim-chiou.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	12	Γ'
9510027	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	8 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271022386	0271022386	mail@8dim-chiu.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	6	Γ'
9510028	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	9 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271023103	0271023103	mail@9dim-chiou.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	8	Γ'
9510045	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΛΙΜΑΣΙΑΣ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82102	0271051207	0271051207		ΠΡΩΙ	6	Δ'
9510059	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΝΗΤΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82102	0271061532	0271061532	mail@dim-nenit.chi.sch.gr	ΠΡΩΙ	6	Ε'
9510043	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΥΜΙΑΝΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	82100	0271031226	0271032997	mail@dim-thimian.chi.sch.gr	ΟΛΟΗΜΕΡΟ	6	Δ'

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κωδικός	Τύπος Σχολείου	Όνομασία	Περιοχή	Γραφείο	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ/vo	FAX	E-MAIL	Ωράριο	Οργανικότητα	Μόρια
9430046	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273094273	0273094273		ΠΡΩΙ	2	Ζ'
9430003	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83300	0275023780			ΠΡΩΙ	1	Ζ'
9430001	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83301	0275041482			ΠΡΩΙ	1	Θ'
9430004	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΚΑΜΑΤΡΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83302	0275031350			ΠΡΩΙ	1	Η'
9430048	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΜΠΕΛΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273094414			ΠΡΩΙ	2	Ζ'
9430013	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΕΘΟΥΣΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83302	0275061390			ΠΡΩΙ	1	Η'
9430050	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΥΡΛΙΩΤΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83100	0273093355	0273093355		ΠΡΩΙ	2	Ζ'
9430027	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΡΑΚΑΔΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83301	0275032345			ΠΡΩΙ	1	Ι'
9430051	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΡΑΚΑΙΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83102	0273037700			ΠΡΩΙ	1	Ι'
9430017	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΥΔΗΛΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83302	0275031279	0275031279		ΠΡΩΙ	6	Ζ'
9430031	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΥΜΑΙΝΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83400	0275032236			ΠΡΩΙ	2	Ι'
9430052	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83102	0273037925	0273037925		ΠΡΩΙ	1	Ι'
9430019	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83302	0275061394			ΠΡΩΙ	2	Ζ'
9430021	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΚΙΝΑΓΡΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83301	0275091212	0275091212		ΠΡΩΙ	2	Ι'
9430053	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273033624			ΠΡΩΙ	1	Η'
9430011	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΣΤΑΝΙΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83301	0275041484			ΠΡΩΙ	1	Θ'
9430054	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		83100	0273092252	0273092252		ΠΡΩΙ	6	Ε'

	ΣΧΟΛΕΙΟ	ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΚΚΑΡΙΟΥ		Π.Ε.									
9430056	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΝΤΑΚΕΪΚΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273033568	0273033568		ΠΡΩΙ	6		Ε'
9430055	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΝΤΕΪΚΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273039364	0273039364		ΠΡΩΙ	1		Η'
9430057	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΣΜΑΔΑΙΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273030190	0273030190		ΠΡΩΙ	1		Θ'
9430095	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΣΟΙΚΙΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83302	0273031010			ΠΡΩΙ	1		Ι'
9430058	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΥΜΕΪΚΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83104	0273036246	0273036246		ΠΡΩΙ	2		Ζ'
9430060	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΚΚΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273032015	0273032015		ΠΡΩΙ	2		ΣΤ'
9430010	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΝΔΡΙΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83301	0275071121			ΠΡΩΙ	1		Θ'
9430063	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83102	0273031275	0273031275		ΠΡΩΙ	6		ΣΤ'
9430038	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΑΙΟΥ ΚΑΡΛΟΒΑΣΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273032877	0273032877		ΠΡΩΙ	5		Δ'
9430023	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΝΟΚΑΜΠΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83300	0275031431			ΠΡΩΙ	1		Η'
9430006	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΞΥΛΟΣΥΡΤΗ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83300	0275022773			ΠΡΩΙ	1		Η'
9430041	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΟΡΜΟΥ ΚΑΡΛΟΒΑΣΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273032393	0273032393		ΠΡΩΙ	6		Δ'
9430070	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΓΩΝΔΑ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83103	0273071206	0273071206	dpagonda@gemini.diaulos.gr	ΠΡΩΙ	6		ΣΤ'
9430072	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83100	0273023260			ΠΡΩΙ	2		Ε'
9430008	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΑΓΙΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83300	0275023590			ΠΡΩΙ	2		Ζ'
9430024	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΡΔΙΚΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83300	0275023144			ΠΡΩΙ	1		Η'
9430015	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΓΙΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83300	0275022379			ΠΡΩΙ	1		Θ'
9430071	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273039229	0273039229		ΠΡΩΙ	2		Ζ'
9430074	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83103	0273061231	0273061231		ΠΡΩΙ	6		Ε'
9430075	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83104	0273041039	0273041039		ΠΡΩΙ	6		ΣΤ'
9430016	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΕΛΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83302	0275031055			ΠΡΩΙ	1		Η'
9430078	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΥΔΡΟΥΣΣΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83200	0273033342			ΠΡΩΙ	2		Ζ'
9430032	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΟΥΡΝΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		83400	0275051374	0275051374	ikaria1@dea.gr	ΠΡΩΙ	6		Θ'

9430035	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΡΑΝΤΑΤΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83302	0275031402			ΠΡΩΙ	1	Ι'
9430030	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΡΑΧΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83301	0275041346	0275041346		ΠΡΩΙ	4	Η'
9430012	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΦΑΝΑΡΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83300	0275022590			ΠΡΩΙ	1	Ζ'
9430033	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΡΥΣΟΜΗΛΙΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83400	0275032328			ΠΡΩΙ	1	Ι'
9430036	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83300	0275022263			ΠΡΩΙ	1	Η'
9430079	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83103	0273091775	0273091404		ΠΡΩΙ	6	Ε'
9430039	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΟΥ ΚΑΡΛΟΒΑΣΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83200	0273032572	0273032940		ΠΡΩΙ	10	Δ'
9430043	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83100	0273027378	0273089246	mail@1dim_samou.sch.gr	ΠΡΩΙ	7	Γ'
9430044	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83100	0273027770	0273080910	mail@2dim_samou.sam.sch.gr	ΠΡΩΙ	10	Γ'
9430045	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83100	0273025268	0273025268		ΠΡΩΙ	6	Γ'
9430002	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΚΗΡΥΚΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83300	0275022263	0275022263	ikar5@otenet.gr	ΠΡΩΙ	6	ΣΤ'
9430049	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΘΕΟΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83100	0273027503	0273027503		ΠΡΩΙ	7	Γ'
9430069	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΙΩΝ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	83101	0273051282	0273051282		ΠΡΩΙ	7	Ε'

Κωδικός	Τύπος Σχολείου	Όνομασία	Περιοχή	Γραφείο	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ/vo	FAX	E-MAIL	Ωράριο
9100002	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242022703	0242022703		ΠΡΩΙ
9100004	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242022030	0242022030	DIMOTIK2@OTENET.GR	ΠΡΩΙ
9100007	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242028225	0242028225		ΠΡΩΙ
9100008	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	4 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242028220	0242028220		ΠΡΩΙ
9100009	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	5 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242028234	0242028234		ΠΡΩΙ
9100011	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	6 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242028057	0242028057		ΠΡΩΙ
9100012	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΝΔΡΑΚΙ ΝΙΣΥΡΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85303	0242031266	0242031266	MAIL@DIM.MANDR.DOSCH.GR	ΠΡΩΙ
9100014	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΝΤΙΜΑΧΕΙΑ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85302	0242051300	0242051300	ANTIM@INTERNET.GR	ΠΡΩΙ
9100017	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΗΠΑΡΙ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242069270	0242069270	DSZIPARI@KOS.FORTHNET.GR	ΠΡΩΙ
9100022	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΔΑΜΑΙ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85302	0242091209	0242091209		ΠΡΩΙ

		ΝΑ ΚΩ								
9100023	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΕΦΑΛΟΣ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85301	0242071219	0242071219		ΠΡΩΙ
9100028	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΛΙ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85300	0242041221	0242041221		ΠΡΩΙ
9100032	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΥΜΗ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85600	0246071248	0246071248		ΠΡΩΙ
9100035	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΥΜΗ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85600	0246071369	0246071369		ΠΡΩΙ
9100037	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΓΙΣΤΗ ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.		85111	0246049222	0246049222	MAIL@DIM-MEGIST.DO D.SCH.GR	ΠΡΩΙ
9100038	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		85100	0241025375			ΠΡΩΙ
9100040	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		85100	0241024906	0241024906		ΠΡΩΙ
9100042	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	10 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		85100	0241022185	0241022185		ΠΡΩΙ
9100044	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	12 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		85100	0241023628	0241023628		ΠΡΩΙ
9100050	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	7 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.		85100	0241022002	0241022002		ΠΡΩΙ

9100051	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	8 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝ ΣΗ Π.Ε.	851 00	024102 4395	024102 4395		ΠΡΩΙ	1 2	Β
9100052	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	9 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝ ΣΗ Π.Ε.	851 00	024102 3484	024102 3484		ΠΡΩΙ	6	Β
9100053	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΛΚΗ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 10	024604 5290	024604 5020	MAIL@DIM-CHALK.DOD.SCH.GR	ΠΡΩΙ	2	Θ
9100057	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024609 1016	024609 1016		ΠΡΩΙ	3	Ζ
9100059	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΙΠΟΛΗ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024609 8252			ΠΡΩΙ	3	Σ Τ
9100060	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΑΜΑΤΡΙΑ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024108 1214			ΠΡΩΙ	2	Ε
9100061	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΙΜΥΛΙΑ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024609 8340	024609 8340		ΠΡΩΙ	4	Σ Τ
9100064	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΜΠΩΝΑΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 08	024604 1211			ΠΡΩΙ	5	Ζ
9100065	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΝΔΡΙΚΟ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 08	024603 1260			ΠΡΩΙ	2	Ζ
9100066	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024104 1238	024104 1238		ΠΡΩΙ	2	Ε
9100068	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΒΑΡΔΑ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024104 0052			ΠΡΩΙ	2	Ε
9100071	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΡΕΜΑΣΤΗ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 04	024109 1230	024109 1230	MAIL@DIM.KREMAS.T.DOT.SCH.GR	ΠΡΩΙ	1 2	Δ
9100072	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΝΙΑ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 08	024603 1393			ΠΡΩΙ	1	Ζ
9100073	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΡΙΤΣΑ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024104 7172	024104 7172	SMARITSA@RHO.FO RTHNET.GR	ΠΡΩΙ	6	Ε
9100077	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΑΔΕΙΣΙ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024108 1315	024108 1315		ΠΡΩΙ	1 0	Δ
9100079	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΣΤΙΔΑ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ	851 06	024104 7101	024104 7101		ΠΡΩΙ	6	Ε

	ΣΧΟΛΕΙΟ			Π.Ε.								
9100080	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΛΑΤΑΝΙ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024609 8234				ΠΡΩΙ	1	Ζ
9100082	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΛΑΚΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024602 2244	024602 2244			ΠΡΩΙ	2	Σ Τ
9100083	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΙΑΝΝΩΝ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 08	024606 1236				ΠΡΩΙ	1	Η
9100084	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΟΡΩΝΗ	ΔΩΔΕΚΑ ΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	851 06	024104 1244	024104 1244	MAIL@DIM-SORON.DOD.SCH.GR		ΠΡΩΙ	6	Ε

9100088	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΙΑΛΥΣΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241092230	0241092230
9100089	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΙΑΛΥΣΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ		
9100090	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΑΝΕΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241041343	0241041343
9100092	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΠΑΘΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245022266	0245022266
9100093	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓ ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΣΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245041314	
9100095	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΡΥ ΚΑΣΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245041329	
9100096	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΠΕΡΙ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245031339	
9100097	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΚΑΣΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245061279	
9100098	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΛΑΔΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245031279	0245031279
9100099	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΝΕΤΕΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245081224	0245081224
9100100	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΟΧΩΡΙ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245071211	0245071211
9100101	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΟΘΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245031340	0245031340

9100102	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΙΑΦΑΝΙ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245051211	0245051211
9100103	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΟΛΥΜΠΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245051202	0245051202
9100104	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΛΩΝ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245031486	0245031486
9100105	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΠΟΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0245071301	
9100106	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241023681	0241023681
9100107	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241027188	0241027188
9100108	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241027202	0241027202
9100109	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	4 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241023542	0241023542

9100110	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	5 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241023549	0241023549	
9100112	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	6 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241027181	0241027181	
9100115	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΓΟΥΡΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241062395	0241062395	
9100120	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244022266	0244024233	
9100121	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244022277	0244024277	
9100124	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	1 ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241051488	0241051488	DIAMAF10@OTENET.GR

	ΣΧΟΛΕΙΟ	ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΦΑΝΤΟΥ ΡΟΔΟΥ				
9100125	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΦΑΝΤΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241051498	0241051498	MAIL@2DIM.AFANT.DOD.SCH.GR
9100127	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΕΝΝΑΔΙ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244043413	0244043685	
9100130	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΘΙΕΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241085265	0241085265	
9100132	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΣΚΙΝΟΥ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241066190	0241062245	
9100133	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΕΡΜΑ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244061492		
9100134	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΡΔΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244044377	0244044451	
9100136	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΙΝΔΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244031297	0244031921	
9100137	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΛΩΝΑ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244051332		
9100138	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣΑΡΗ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244051429	0244051803	DSMASARI@ARCC.GR
9100139	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΛΩΝΑΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244031096	0244031096	
9100140	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΨΙΝΘΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241050058	0241050058	DIPSITHOY@RHO.FORTHNET.GR
9100142	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243061202	0243061202	
9100145	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243047115		

	ΣΧΟΛΕΙΟ	ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΓΟΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ				
9100146	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΘΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243031235	0243031235	

9100150	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243029500	0243029500	
9100152	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΛΗ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243028131	0243028131	2DIM-KAL@KLM.FORTHNET.GR
9100153	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243029567	0243029567	
9100154	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	4 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243028076		
9100155	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	5 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243029675	0243029675	
9100156	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΟΡΜΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243047295	0243047295	
9100158	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΕΛΕΝΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243047995		
9100160	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	1 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243029190		
9100162	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΨΕΡΙΜΟΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0243029155		
9100163	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΙΨΩΝ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247041231	0247041231	
9100164	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΡΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247022580	0247028115	DIMAM@12NET.GR
9100168	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΜΠΟΣ ΠΑΤΜΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247031062	0247031062	
9100169	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΑΛΑ ΠΑΤΜΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247031220	0247031220	
9100170	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΑ ΠΑΤΜΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247031295		
9100171	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247029030	0247029030	
9100172	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΛΙΝΤΩΝ ΛΕΡΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247022766	0247028085	DIMALIDA@12NET.GR
9100173	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΚΚΙ ΛΕΡΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247022873	0247022873	DIMLAKKI@12NET.GR
9100175	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΟΣ ΛΕΡΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247022730	0247022730	
9100186	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΚΙΟΙ ΠΑΤΜΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0247031105		
9100188	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΘΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0244031136	0244031136	

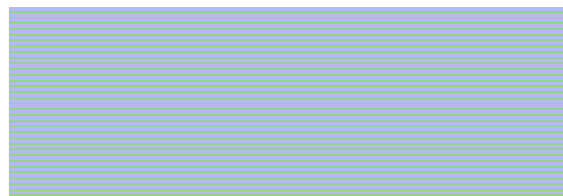

9100190	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241031208			ΠΡΩΙ	1	Β'
9100191	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	15 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241061186	0241061186		ΠΡΩΙ	12	Β'
9100203	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241030985	0241030985		ΠΡΩΙ	6	Β'
9100204	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241031208			ΠΡΩΙ	3	Β'
9100224	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	11 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241033642	0241033642		ΠΡΩΙ	12	Β'
9100225	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	2 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΑΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	85200	0243022232	0243022232		ΠΡΩΙ	6	Γ'
9100244	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	14 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241031139	0241031139		ΠΡΩΙ	6	Β'
9100254	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΦΑΝΤΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	85103	0241051196	0241051196	MAIL@3DIM.AFANT.DOD.SCH.GR	ΠΡΩΙ	6	Δ'
9100255	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	16 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241064435	0241064435	16DS@RHODES.AEGEAN.GR	ΠΡΩΙ	12	Β'
9100262	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	17 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΟΔΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε.	85100	0241062829	0241062829	DSR17GR@YAHOO.GR	ΠΡΩΙ	12	Β'
9100263	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3 ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΙΑΛΥΣΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	85101	0241090424	0241090424	MAIL@3DIM.IALYS.DOD.SCH.GR	ΠΡΩΙ	12	Β'
9100277	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΛΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	85002	0246044201			ΠΡΩΙ	2	Ι'
9100280	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	6 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	2ο ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.	85200	0243051255			ΠΡΩΙ	6	Γ'

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΝΗΣΙΩΝ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Κωδικός	Τύπος Σχολείου	Όνομασία	Περιοχή	Γραφείο	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ/vo	FAX	E-MAIL
sek51	ΣΕΚ	1ο ΣΕΚ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΥΦΑΝΤΗΡΙΟ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		---	26906 /29760	26906	administrator@1sek-mytil.les.sch.gr
3301010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81100	0251022502	0251022502	mail@1gym-mytil.les.sch.gr
3351010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	1ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251022000	0251022000	mail@1lyk-mytil.les.sch.gr
3340050	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΑΓΙΑΣΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		81101	0252-23322	0252-23322	mail@tee-agias.les.sch.gr
3340062	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΓΕΡΑΣ	ΓΕΡΑ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		81106	84323	84323	mail@tee-geras.les.sch.gr
3340061	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΜΟΥΔΡΟΥ ΛΗΜΝΟΥ	Δ/Δ ΜΟΥΔΡΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		81401	71351/71740	71740	teemoudr@otenet.gr
3340060	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΜΥΡΙΝΑΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΗΜΝΟΣ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		81400	23212		mail@1tee-myrin.les.sch.gr
3340040	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		81100	25982	25982	mail@1tee-mytil.les.sch.gr
3350055	ΤΕΕ ΕΣΠΕΡΙΝΟ	1ο ΤΕΕ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		---	26906	29769	mail@tee-esp-mytil.les.sch.gr
3301020	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251022338	0251022338	2gymn@2gym-mytil.les.sch.gr
3351020	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	2ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251028124	0251028124	mail@2lyk-mytil.les.sch.gr
3340045	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	2ο ΤΕΕ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		81100	22445	22445	mail@2tee-mytil.les.sch.gr
3301030	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81100	0251023738	0251047753	mail@3gym-mytil.les.sch.gr
3351030	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	3ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251028189	0251048139	mail@3lyk-mytil.les.sch.gr

3350050	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	3ο ΤΕΕ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΚΑΛΛΙΘΕΑ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ		81100	25366	43786	mail@3tee-mytil.les.sch.gr
3301040	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	4ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251023484	0251023484	mail@4gym-mytil.les.sch.gr
3301045	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251041455	0251041455	mail@5gym-mytil.les.sch.gr
3351009	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	5ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251027727	0251045514	mail@5lyk-mytil.les.sch.gr
3302020	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81102	0253031290	0253031290	mail@gym-ag-parask.les.sch.gr
3311010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΑΣΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81101	0252022576	0252022576	mail@gym-agias.les.sch.gr
3313016	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81500	0254093208	0254093412	mail@gym-ag-efstr.les.sch.gr
3313010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΡΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81105	0252095331	0252095331	mail@gym-agras.les.sch.gr
3308010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΤΙΣΣΑΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81103	0253056254	0253056254	mail@gym-antiss.les.sch.gr
3305010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΡΑΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251082235	0251082235	
3309060	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΠΠΕΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81101	0251093244	0251093244	mail@gym-ippeiou.les.sch.gr
3302010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΟΝΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81107	0253022257	0253023822	mail@gym-kallon.les.sch.gr
3303020	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΙΒΑΔΟΧΩΡΙΟΥ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81400	0254092321	0254092695	mail@gym-livad.les.sch.gr
3304010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81104	0253061018	0253061018	mail@gym-mantam.les.sch.gr
3309050	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΡΙΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251031779	0251031779	mail@gym-morias.les.sch.gr
3312010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΥΔΡΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81401	0254071322	0254071722	mail@gym-moudr.les.sch.gr
3303010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΡΙΝΑΣ ΛΗΜΝΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		81400	0254022217	0254022217	mail@gym-myryn.les.sch.gr
3309010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΜΦΙΛΩΝ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81100	0251031257	0251031257	mail@gym-pamfil.les.sch.gr
3310010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΤΡΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81109	0253041203	0253041203	mail@gym-petras.les.sch.gr
3306010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81200	0252032253	0252032253	mail@gym-plomar.les.sch.gr
3307010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81300	0252041228	0252041228	mail@gym-polichn.les.sch.gr
3361010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΑΣΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81101	0252022271	0252022271	mail@lyk-agias.les.sch.gr
3358010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΤΙΣΣΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		81103	0253056676	0253056676	mail@lyk-antiss.les.sch.gr
3355010	ΕΝΙΑΙΟ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΓΕΡΑΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		81106	0251082201	0251082201	mail@lyk-

	ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ		Δ.Ε.				geras.les.sch.gr
3352010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΛΛΟΝΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81107	0253022525	0253022593	mail@lyk-kalon.les.sch.gr
3354010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81104	0253061216	0253061216	mail@lyk-mantam.les.sch.gr
3362010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΟΥΔΡΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	81401	0254071004	0254071451	mail@lyk-moudr.les.sch.gr
3353010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΡΙΝΑΣ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	81400	0254025560	0254024553	E.L.Myrinas@mail.com
3359010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΜΦΙΛΩΝ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81100	0251031009	0251032343	mail@lyk-pamfil.les.sch.gr
3360010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΕΤΡΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81109	0253041211	0253041211	mail@lyk-petras.les.sch.gr
3356010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81200	0252032847	0252032847	mail@lyk-plomar.les.sch.gr
3357010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81300	0252041080	0252041080	mail@lyk-polichn.les.sch.gr
3351050	ΜΟΥΣΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ	ΕΝΙΑΙΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81100	0251045784	0251045784	mail@lyk-mous-mytil.les.sch.gr
3313015	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΣΠΕΡΙΝΟ	ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81100	0251022502	0251022502	mail@gym-esp-mytil.les.sch.gr
3310050	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΚΑΛΦΑΓΙΑΝΝΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΦΙΛΙΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81107	0253098250	0253098250	mail@gym-filias.les.sch.gr
3301050	ΜΟΥΣΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΜΟΥΣΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	81100	0251025797	2579702510	mail@gym-mous-mytil.les.sch.gr
3301046	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81100	0251043700	0251043700	mail@gym-peir-mytil.les.sch.gr
103	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	81100	0251028704	0251028704	mail@lyk-peir-mytil.les.sch.gr
3340041	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΤΕΕ ΚΑΛΛΟΝΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΚΑΛΛΟΝΗ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ	81107	22239	22970	tee@tee-kalon.les.sch.gr
3340063	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΤΕΕ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	ΠΛΩΜΑΡΙ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΛΕΣΒΟΥ	81200	32284/32428	02520 32284	teplom@lesvos.aegean.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ Γ' ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ									
Α/Α	ΝΟΜΟΣ/ΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΝΗΣΙΑ/ΩΓΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ				ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΑ			
		ΣΧΟΛΕΙΑ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΝΗΠΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ
1	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	153	208	2.999	233	183	897	13.272	1.411
2	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	72	95	1.435	117	68	340	5.645	533
3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	54	76	1.021	92	56	320	4.437	499
4	ΑΡΤΑΣ	61	77	880	100	63	247	3.577	397
5	ΑΧΑΪΑΣ	179	274	4.814	377	196	1.153	18.509	1.942
6	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	83	135	2.049	177	83	492	6.859	768
7	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	26	27	370	38	39	106	1.622	182
8	ΔΡΑΜΑΣ	73	104	1.507	156	57	387	5.949	761
9	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	118	191	3.203	263	113	812	13.358	1.384
10	ΕΒΡΟΥ	97	150	2.134	193	77	490	7.810	849
11	ΕΥΒΟΙΑΣ	147	228	3.632	316	153	812	12.396	1.282
12	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	17	25	224	33	29	77	851	138
13	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	40	54	795	77	25	185	2.809	265
14	ΗΛΕΙΑΣ	130	171	2.219	184	127	605	8.859	953
15	ΗΜΑΘΙΑΣ	102	150	2.490	249	80	574	9.419	1.095
16	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	208	372	5.452	446	196	1.212	20.208	2.005
17	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43	60	581	80	27	172	2.577	291
18	ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	469	824	15.300	1.193	364	3.242	63.261	6.140
19	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	107	158	2.050	205	115	544	8.205	997
20	ΚΑΒΑΛΑΣ	101	146	2.040	200	76	563	8.331	937
21	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	145	208	1.684	286	123	539	6.338	933
22	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	52	65	847	89	45	225	2.834	400
23	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	76	113	1.609	178	62	405	6.307	731
24	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	26	41	638	61	21	180	2.418	273
25	ΚΙΛΚΙΣ	57	88	1.376	129	54	293	4.583	524
26	ΚΟΖΑΝΗΣ	110	176	2.491	217	88	594	9.621	1.021
27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	91	130	2.173	192	83	502	8.728	801
28	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	109	147	2.200	212	90	506	7.515	861
29	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	69	87	1.209	131	57	317	4.613	507
30	ΛΑΡΙΣΑΣ	170	277	4.054	354	175	974	16.179	1.620
31	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	48	83	1.432	141	47	281	4.890	448
32	ΛΕΣΒΟΥ	87	126	1.783	207	84	487	6.176	839
33	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	21	28	460	39	15	95	1.312	170
34	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	132	208	2.889	277	119	751	11.649	1.454
35	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	86	127	2.158	178	85	531	8.641	802
36	ΞΑΝΘΗΣ	76	121	1.686	156	50	323	5.497	535
37	ΠΕΛΛΑΣ	147	187	2.664	261	123	656	9.162	1.221
38	ΠΕΡΙΑΣ	90	139	2.061	186	73	479	8.381	858
39	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	54	73	895	92	45	223	3.421	352
40	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	75	117	1.593	162	69	396	5.786	629
41	ΡΟΔΟΠΗΣ	60	74	1.144	103	47	203	3.318	363
42	ΣΑΜΟΥ	34	45	564	73	43	181	2.280	332
43	ΣΕΡΡΩΝ	136	175	2.438	219	114	644	9.523	1.156
44	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	121	159	1.889	223	135	577	7.322	1.017
45	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	93	136	2.069	173	92	548	8.478	884
46	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	69	87	1.054	122	72	263	3.400	520
47	ΦΩΚΙΔΑΣ	31	38	467	54	41	126	1.780	195
48	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	97	138	2.177	169	72	426	6.859	767
49	ΧΑΝΙΩΝ	124	193	2.788	279	88	628	10.100	1.120
50	ΧΙΟΥ	37	61	823	117	33	264	2.952	413
	ΣΥΝΟΛΟ	4.803	7.172	106.510	9.809	4.372	25.847	408.017	44.575
1	ΑΘΗΝΩΝ	677	1.249	25.442	1.901	662	6.351	120.448	12.085
2	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	167	311	6.351	462	150	1.372	26.976	2.418
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	60	108	2.474	138	60	580	11.331	946
4	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	176	316	6.335	417	189	1.478	26.625	2.578
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.080	1.984	40.602	2.918	1.061	9.781	185.380	18.027
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.883	9.156	147.112	12.727	5.433	35.628	593.397	62.602

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: ΚΟΥΤΕΒΙΝΗ Ε. - ΚΑΠΙΩΝΗΣ Π.

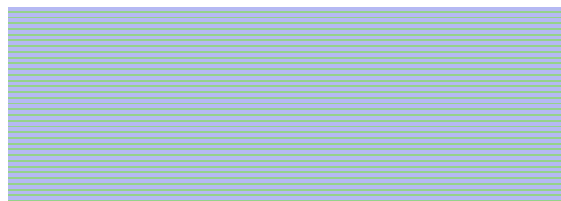

Κωδικός	Τύπος Σχολείου	Όνομασία	Περιοχή	Γραφείο	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ/vo	FAX	E-MAIL
sek75	ΣΕΚ	1ο ΣΕΚ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΣ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΧΙΟΥ		---	28304	28822	1sek@1tee-chiou.chi.sch.gr
5101010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271044521	0271044521	mail@1gym-chiou.chi.sch.gr
5151010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	1ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271044279	0271020394	mail@1lyk-chiou.chi.sch.gr
5140050	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ	ΜΟΥΤΣΑΙΝΑ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΧΙΟΥ		82200	92255	92255	teevr@aegean.gr
5140060	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΡΑΧΗ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΧΙΟΥ		82300	22881	92255	teekard@hotmail.com
5140070	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ	ΟΙΝΟΥΣΣΕΣ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΧΙΟΥ		82101	55205	55716	mail@tee-oinouss.chi.sch.gr
5140030	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΤΕΕ ΧΙΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΧΙΟΥ		82100	28822/22812	28822	tee1@chios.aegean.gr ; 1tee@1tee-chiou.chi.sch.gr ;
5101020	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271022510	0271044824	mail@2gym-chiou.chi.sch.gr
5151020	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	2ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271023206	0271022932	mail@2lyk-chiou.chi.sch.gr
5150040	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	2ο ΤΕΕ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΧΙΟΥ		82100	22970	29566	tee2@chios.aegean.gr
5101030	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		82100	0271022821	0271028845	mail@3gym-chiou.chi.sch.gr
5151009	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	3ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271021668	0271023213	mail@3lyk-chiou.chi.sch.gr
5101031	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	4ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271024900	0271024170	mail@4gym-chiou.chi.sch.gr
5102010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΟΛΙΣΣΟΥ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82103	0274021207	0274021207	mail@gym-voliss.chi.sch.gr
5101040	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82200	0271093287	0271093287	mail@gym-vront.chi.sch.gr
5103010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΑΜΩΤΗΣ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		82102	0271071307	0271071307	mail@gym-kalam.chi.sch.gr
5106010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΜΑΣΙΑΣ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271051373	0271051373	mail@gym-kallim.chi.sch.gr
5107010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΜΠΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ		82100	0271024295	0271024295	mail@gym-kampou.chi.sch.gr

		ΧΙΟΥ		Δ.Ε.					
5105010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		82101	0271055310	0271055231	mail@gym-oinouss.chi.sch.gr
5102090	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΨΑΡΩΝ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82104	0274061022	0274061101	mail@gym-psaron.chi.sch.gr
5170010	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ	ΕΝΙΑΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271081157	0271081157	mail@lyk-chiou.chi.sch.gr
5151040	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82200	0271093525	0271093557	mail@lyk-vront.chi.sch.gr
5153010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΛΑΜΩΤΗΣ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82102	0271071268	0271071072	mail@lyk-kalam.chi.sch.gr
5156010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΛΛΙΜΑΣΙΑΣ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	1ο ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.		82100	0271051272	0271052235	mail@lyk-kallim.chi.sch.gr
5101050	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΣΠΕΡΙΝΟ	ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		82100	0271043589	0271026554	gym-esp-chiou.chi.sch.gr
5104010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΛΙΒΑΝΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		82300	0272022231	0272022090	mail@gym-kardam.chi.sch.gr
5154010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΛΙΒΑΝΕΙΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΧΙΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		82300	0272022281	0272023376	mail@lyk-kardam.chi.sch.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

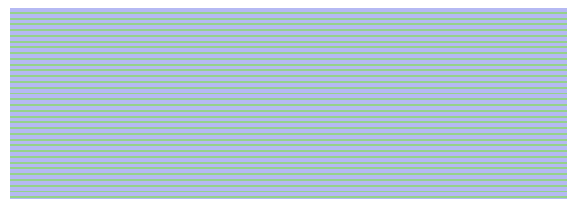
Κωδικός	Τύπος Σχολείου	Όνομασία	Περιοχή	Γραφείο	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ/vo	FAX	E-MAIL
4301010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83100	0273027766	0273027766	mail@1gym-samou.sam.sch.gr
4301020	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83100	0273025315	0273025315	mail@2gym-samou.sam.sch.gr
4302010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΟΥ ΚΗΡΥΚΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83300	0275022210	0275022210	mail@gym-ag-kiryk.sam.sch.gr
4304010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΥΔΗΛΟΥ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83302	0275031239	0275031239	mail@gym-efdil.sam.sch.gr
4303010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83200	0273030755	0273032308	mail@gym-karlov.sam.sch.gr
4305010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83102	0273031211	0273031211	mail@gym-marath.sam.sch.gr
4301030	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83103	0273061461	0273061461	mail@gym-pythag.sam.sch.gr
4301040	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΥΡΓΟΥ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83104	0273041037	0273041037	mail@gym-pyrqou.sam.sch.gr
4304050	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΑΧΩΝ ΙΚΑΡΙΑΣ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83301	0275041255	0275041255	mail@gym-rachon.sam.sch.gr

4304040	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΦΟΥΡΝΩΝ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83400	0275051402	0275051621	mail@gym-fourn.sam.sch.gr
4352010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΚΗΡΥΚΟΥ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83300	0275722248	0275022248	mail@lyk-ag-kiryk.sam.sch.gr
4354010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΕΥΔΗΛΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83302	0275031026	0275031026	mail@lyk-efdil.sam.sch.gr
4353010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83200	0273032982	0273030874	mail@lyk-karlov.sam.sch.gr
4355010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83102	0273031502	0273031502	mail@lyk-marath.sam.sch.gr
4351009	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΗΜΕΡΗΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.		83100	0273028966	0273028966	mail@lyk-samou.sam.sch.gr
4350045	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΤΕΕ ΕΥΔΗΛΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ	ΚΕΡΑΜΗ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΣΑΜΟΥ		83302	31155	31629	tee-evdi@math.aegean.gr
4340035	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΤΕΕ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΥ ΣΑΜΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΣΑΜΟΥ		83200	35691	35690	tee-kar@math.aegean.gr
4350040	ΤΕΕ ΗΜΕΡΗΣΙΟ	ΤΕΕ ΣΑΜΟΥ, ΜΑΥΡΟΓΕΝΕΙΟ	ΜΑΛΑΓΑΡΙ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΣΑΜΟΥ		83100	28477/27064	28477	tee@math.aegean.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

sek13	2ο ΣΕΚ ΡΟΔΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	60085	60085	mail@2sek-rodou.dod.sch.gr
1003020	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0243029078	0243029078	mail@2gym-kalymn.dod.sch.gr
1005015	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΩΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242026525	0242026525	mail@2gym-ko.dod.sch.gr
1006020	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΕΡΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0247023508	0247028127	mail@2gym-lerou.dod.sch.gr
1001031	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241028216	0241028216	mail@2gym-rodou.dod.sch.gr
1053020	2ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0243022625	0243028896	mail@2lyk-kalymn.dod.sch.gr
1090050	2ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242023222	0242027410	mail@2lyk-ko.dod.sch.gr
1051020	2ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241027702	0241077626	mail@2lyk-rodou.dod.sch.gr
1040045	2ο ΤΕΕ ΡΟΔΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0241061424	061424	mail@2tee-rodou.dod.sch.gr
1003090	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0243029717	0243059275	mail@3gym-kalymn.dod.sch.gr
1001010	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241022211	0241022211	mail@3gym-rodou.dod.sch.gr

1051030	3ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241032442	0241077129	mail@3lyk-rodou.dod.sch.gr
1050050	3ο ΤΕΕ ΡΟΔΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	23094	23094	mail@3tee-rodou.dod.sch.gr
1001020	4ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241025380	0241025380	mail@4gym-rodou.dod.sch.gr
1090045	4ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241063950	0241061654	mail@4lyk-rodou.dod.sch.gr
1001022	5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241027656	0241027656	mail@5gym-rodou.dod.sch.gr
1001023	6ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241021959	0241021959	mail@6gym-rodou.dod.sch.gr
1001024	7ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241023535	0241028611	mail@7gym-rodou.dod.sch.gr
1012010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΤΙΜΑΧΕΙΑΣ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242051233	0242051233	mail@gym-antim.dod.sch.gr
1004010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΠΕΡΙΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0245031245	0245031245	mail@gym-aperiou.dod.sch.gr
1002010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0244022328	0244022328	mail@gym-archag.dod.sch.gr
1008010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0243061284	0243061884	mail@gym-astyp.dod.sch.gr
1001070	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΦΑΝΤΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241051031	0241051031	mail@gym-afant.dod.sch.gr
1011010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΝΕΙΟ ΠΑΤΜΟΥ (1ο ΠΑΤΜΟΥ)	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0247031315	0247031315	mail@gym-patmou.dod.sch.gr
1001021	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0244043221	0244043630	mail@gym-gennad.dod.sch.gr
1001050	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΜΠΩΝΑ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0246041258	0246041258	mail@gym-empon.dod.sch.gr
1005035	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΖΗΠΑΡΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242069379	0242069379	mail@gym-zipar.dod.sch.gr
1001080	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΑΛΥΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241091810	0241091810	mail@gym-ialys.dod.sch.gr
1001090	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΥΘΙΩΝ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241085720	0241087335	mail@gym-kalyth.dod.sch.gr
1009010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΣΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0245041324	0245041324	mail@gym-kasou.dod.sch.gr
1005030	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΕΦΑΛΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242071333	0242071333	mail@gym-kefal.dod.sch.gr
1001060	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241092900	0241092900	mail@gym-kremast.dod.sch.gr
1003060	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΕΙΨΩΝ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0247041203	0247041203	mail@gym-leips.dod.sch.gr
1001100	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΑΣΑΡΩΝ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0244051437	0244051803	mail@gym-masar.dod.sch.gr
1052020	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0246049254	0246049254	mail@gym-kastel.dod.sch.gr
1010010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΙΣΥΡΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242031220	0242031200	mail@gym-nisyr.dod.sch.gr
1004080	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΟΛΥΜΠΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0245051456	0245051456	
1002015	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241082049	0241082049	mail@gym-parad.dod.sch.gr
1004090	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΗΓΑΔΙΩΝ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0245022719	0245022719	mail@gym-pigad.dod.sch.gr
1001040	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΟΡΩΝΗΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241041231	0241041231	mail@gym-soron.dod.sch.gr
1007010	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΥΜΗΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0246071221	0246071672	mail@gym-symis.dod.sch.gr
1007090	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΘΗΛΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0246044248	0246044140	mail@gym-

						tilou.dod.sch.gr
1002090	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΑΛΚΗΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0246045290	0246045020	mail@gym-chalk.dod.sch.gr
108	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΤΜΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0247031278	0247032777	mail@gym-ekkl-patmou.dod.sch.gr
1070100	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΤΜΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0247031278	0247032777	mail@lyk-ekkl-patmou.dod.sch.gr
1062010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΤΙΜΑΧΕΙΑΣ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242051367	0242051609	mail@lyk-antim.dod.sch.gr
1054010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΠΕΡΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0245031489	0245031489	mail@lyk-aperiou.dod.sch.gr
1052010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0244022254	0244023684	mail@lyk-archang.dod.sch.gr
1051070	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΦΑΝΤΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241051988	0241051193	mail@lyk-afant.dod.sch.gr
1051080	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΙΑΛΥΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241093089	0241091699	mail@lyk-ialys.dod.sch.gr
1051060	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241093785	0241090508	mail@lyk-kremast.dod.sch.gr
1056010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΛΕΡΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0247023278	0247025372	mail@lyk-lerou.dod.sch.gr
1061010	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΤΜΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0247031985	0247031985	mail@lyk-patmou.dod.sch.gr
1051040	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΟΡΩΝΗΣ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241041477	0241041497	mail@lyk-soron.dod.sch.gr
1002012	ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0244023747	0244024075	mail@gym-esp-archang.dod.sch.gr
1012015	ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0243023448	0242023448	mail@gym-esp-kalymn.dod.sch.gr
1012016	ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0242041221	0242041951	mail@gym-esp-ko.dod.sch.gr
1001028	ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241028366	0241025378	mail@gym-esp-rodou.dod.sch.gr
1051028	ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241025378	0241025378	mail@lyk-esp-rodou.dod.sch.gr
1002013	ΜΟΥΣΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε.	0241067850	0241067850	mail@gym-mous-rodou.dod.sch.gr
1003010	ΝΙΚΗΦΟΡΕΙΟ 1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ Δ.Ε.	0243029870	0243028951	mail@1gym-kalymn.dod.sch.gr
1040070	ΤΕΕ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	22327	22327	mail@tee-archang.dod.sch.gr
1040061	ΤΕΕ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΠΟΘΙΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	29600	29600	tel@klm.forthnet.gr
1040063	ΤΕΕ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	---	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	22880	22880	mail@tee-karpath.dod.sch.gr
1040050	ΤΕΕ ΚΩ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	21883	48695	mail@tee-ko.dod.sch.gr
1040065	ΤΕΕ ΛΕΡΟΥ	ΛΑΚΚΙ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	23840	23840	mail@tee-lerou.dod.sch.gr
1040055	ΤΕΕ ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΥ(ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ) ΡΟΔΟΥ	ΡΟΔΟΣ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	82049	81460	mail@tee-parad.dod.sch.gr
1040062	ΤΕΕ ΣΥΜΗΣ	ΠΟΘΙΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΕ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	71718	71718	mail@tee-symis.dod.sch.gr

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ, ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009
ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

Α/Α	ΝΟΜΟΣ/ΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ				ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ				ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ			
		ΣΧΟΛΕΙΑ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ
1	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	46	361	7112	1038	1	5	91	16	47	366	7203	1054
2	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	14	129	2852	359	1	3	46	8	15	132	2897	366
3	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	20	121	2481	337	1	3	42	0	21	124	2523	337
4	ΑΡΤΑΣ	18	109	1992	332	1	3	36	7	19	112	2027	339
6	ΑΧΑΪΑΣ	59	456	9723	1416	3	15	262	31	62	471	9986	1447
8	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	31	186	3362	507	2	6	72	25	33	192	3434	532
7	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	6	42	821	133	0	0	0	0	6	42	821	133
8	ΔΡΑΜΑΣ	21	148	3401	468	1	3	66	7	22	151	3467	475
9	ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	42	326	6996	936	6	23	376	57	48	349	7374	992
10	ΕΒΡΟΥ	22	173	3864	465	2	6	93	15	24	179	3957	490
11	ΕΥΒΟΙΑΣ	37	293	6496	776	1	9	202	18	38	302	6697	794
12	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	7	32	436	118	0	0	0	0	7	32	436	118
13	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	9	72	1481	209	1	3	61	7	10	76	1542	216
14	ΗΡΕΙΑΣ	38	240	4594	650	2	7	97	33	40	247	4691	683
16	ΗΜΑΘΙΑΣ	24	203	4443	594	1	6	132	13	26	209	4676	607
18	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	48	466	10400	719	1	15	346	24	49	481	10746	743
17	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	11	70	1276	206	2	6	64	10	13	76	1330	216
18	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	151	1423	32982	3211	3	21	472	40	154	1444	33454	3251
19	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	40	252	4289	810	1	5	73	13	41	257	4362	623
20	ΚΑΒΑΛΑΣ	23	193	4386	528	1	5	61	11	24	198	4447	539
21	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	27	171	3348	560	1	4	92	12	28	176	3440	562
22	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	17	92	1619	251	1	3	36	3	18	96	1664	254
23	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	21	169	3360	539	1	9	190	17	22	178	3640	566
24	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	11	61	1236	175	1	3	20	10	12	64	1266	186
26	ΚΙΛΙΚΙΑΣ	16	114	2419	346	1	3	40	8	17	117	2469	364
28	ΚΟΖΑΝΗΣ	36	236	5148	769	1	3	33	6	37	238	5181	775
27	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	26	194	4251	539	2	10	243	20	28	204	4494	559
28	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	37	208	3872	601	1	3	29	0	38	211	3901	601
29	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	19	109	2413	336	2	6	48	11	21	116	2461	347
30	ΛΑΡΙΣΑΣ	53	384	8436	1177	1	5	86	19	54	389	8621	1196
31	ΛΑΣΘΙΟΥ	14	113	2532	319	0	0	0	0	14	113	2532	319
32	ΛΕΙΒΟΥ	26	202	3269	490	1	3	26	16	27	206	3294	506
33	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	7	44	762	179	0	0	0	0	7	44	762	179
34	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	36	296	6221	926	1	9	217	17	36	306	6438	942
36	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	32	221	4620	632	1	5	86	9	33	226	4706	641
38	ΣΑΜΘΗΣ	22	169	3569	398	1	7	146	11	23	176	3706	409
37	ΠΕΛΛΑΣ	26	189	4772	587	0	0	0	0	26	189	4772	587
38	ΠΕΡΙΩΣ	21	190	4312	567	1	4	60	9	22	194	4362	576
39	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	14	104	1928	304	1	3	42	9	15	107	1970	313
40	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	19	143	3081	379	0	0	0	0	19	143	3081	379
41	ΡΟΔΟΠΗΣ	12	111	2474	322	1	6	98	9	13	117	2572	331
42	ΣΑΜΟΥ	10	69	1239	242	0	0	0	0	10	69	1239	242
43	ΣΕΡΡΩΝ	38	239	4930	738	1	4	69	18	39	243	4999	756
44	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	26	204	3896	698	1	3	53	8	27	207	3961	706
46	ΦΘΙΩΤΙΑΣ	34	231	4519	701	1	5	70	8	36	236	4589	709
46	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	17	86	1664	284	1	3	22	16	18	89	1676	300
47	ΦΟΚΙΑΣ	11	52	896	162	1	1	4	0	12	53	899	162
48	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	24	166	3468	422	1	3	48	6	26	168	3516	428
49	ΧΑΝΙΩΝ	26	242	5302	628	1	6	123	11	26	248	5426	639
60	ΧΙΟΥ	13	86	1618	326	1	3	24	13	14	88	1642	338

ΣΥΝΟΛΟ	1366	10187	214622	28383	68	268	4472	601	1413	10446	218994	28984
--------	------	-------	--------	-------	----	-----	------	-----	------	-------	--------	-------

1	ΑΘΗΝΩΝ	296	2986	66400	7608	15	84	1802	160	310	3069	67202	7668
2	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	66	642	14448	1721	2	12	230	23	68	664	14678	1744
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	22	184	6360	696	2	13	280	17	24	197	5640	612
4	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	70	680	14878	1763	7	34	594	66	77	714	15472	1829
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	454	4492	100096	11598	26	143	2906	266	479	4634	102992	11863
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1808	14678	314608	39970	84	401	7378	867	1892	16079	321986	40837

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: ΜΑΡΟΥΓΚΑΣ Χ.